

NACRT

**KONAČNI PRIJEDLOG
ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU**

**KONAČNI PRIJEDLOG
ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU**

Članak 1.

U Zakonu o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11 - pročišćeni tekst, 91/12 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12, 56/13, 145/13 i 152/14), u članku 1.a točki 5. iza riječi: "(SL L 350, 30. 12. 2008.)" točka se zamjenjuje zarezom, a iza točke 5. dodaju se točke 6., 7., 8. i 9. koje glase:

"6) Direktiva 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP (SL L 315, 14. 11. 2012.),

7) Direktiva 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima (SL L 294, 6. 11. 2013.),

8) Direktiva 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji (SL L 127, 29. 4. 2014.),

9) Direktiva 2014/62/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o kaznenopravnoj zaštiti eura i drugih valuta od krivotvorenja, kojom se zamjenjuje Okvirnu odluku Vijeća 2000/383/PUP (SL L 151, 21. 5. 2014.)."

Članak 2.

U članku 2. stavku 2. riječ: "oštećenika" zamjenjuje se riječju: "žrtve".

U stavku 4. riječi: "oštećenik kao tužitelj" zamjenjuju se riječima: "žrtva u ulozi oštećenika kao tužitelja".

Članak 3.

U članku 8. stavku 6. riječ: "naložiti" zamjenjuje se riječima: "rješenjem odrediti", a iza druge rečenice dodaje se treća rečenica koja glasi:

"Protiv rješenja kojim se odbija zahtjev okrivljenika da se pisano prevede dokaz ili njegov dio za koji okrivljenik smatra da je nužan za korištenje procesnih prava obrane, okrivljenik ima pravo žalbe."

U stavku 11. iza riječi: "obrane" dodaju se zarez i riječi: "odnosno prava drugih sudionika u postupku da aktivno ostvaruju svoja prava ili razumiju tijek postupka,".

Članak 4.

U članku 25. stavku 1. točki 4. riječ: "oštećenik" zamjenjuje se riječju: "žrtva", a riječ: "počinio" zamjenjuje se riječju: "počinila".

Članak 5.

Članak 43. mijenja se i glasi:

"(1) Žrtva kaznenog djela ima sukladno ovom Zakonu:

- 1) pravo na pristup službama za potporu žrtvama kaznenih djela,
- 2) pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama kaznenih djela u skladu sa zakonom,
- 3) pravo na zaštitu od zastrašivanja i odmazde,
- 4) pravo na zaštitu dostojanstva tijekom ispitivanja žrtve kao svjedoka,
- 5) pravo da bude saslušana bez neopravdane odgode nakon podnošenja kaznene prijave te da se daljnja saslušanja provode samo u mjeri u kojoj je to nužno za potrebe kaznenog postupka,
- 6) pravo na pratnju osobe od povjerenja pri poduzimanju radnji u kojima sudjeluje,
- 7) pravo da se medicinski zahvati prema žrtvi poduzimaju u najmanjoj mjeri i samo ako su krajnje nužni za potrebe kaznenog postupka,
- 8) pravo podnijeti prijedlog za progon i privatnu tužbu sukladno odredbama Kaznenog zakona, pravo sudjelovati u kaznenom postupku kao oštećenik, pravo biti obaviještena o odbacivanju kaznene prijave (članak 206. stavak 3. ovoga Zakona) i odustajanju državnog odvjetnika od kaznenog progona te pravo preuzeti kazneni progon umjesto državnog odvjetnika,
- 9) pravo na obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom njezine prijave (članak 206.a ovoga Zakona) i podnošenje pritužbe višem državnom odvjetniku (članak 206.b ovoga Zakona),
- 10) pravo da na njezin zahtjev bez nepotrebne odgode bude obaviještena o ukidanju pritvora ili istražnog zatvora, bijegu okrivljenika i otpuštanju osuđenika s izdržavanja kazne zatvora te mjerama koje su poduzete radi njezine zaštite,
- 11) pravo da na njezin zahtjev bude obaviještena o svakoj odluci kojom se pravomoćno okončava kazneni postupak,
- 12) druga prava propisana zakonom.

(2) Žrtva kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora teža od pet godina, ako trpi teže posljedice kaznenog djela, ima pravo na stručnu pomoć savjetnika na teret proračunskih sredstava pri podnošenju imovinskopravnog zahtjeva.

(3) Žrtva kaznenog djela nasilja počinjenog s namjerom ima pravo na novčanu naknadu iz sredstava državnog proračuna u skladu s posebnim zakonom. Ako je žrtva prethodno ostvarila imovinskopravni zahtjev uzet će se u obzir njegova visina pri odmjeravanju novčane naknade, a tako će postupiti i sud pri dosuđivanju imovinskopravnog zahtjeva ako je žrtva prethodno ostvarila novčanu naknadu iz sredstava državnog proračuna.

(4) Sud, državno odvjetništvo, istražitelj i policija dužni su već pri poduzimanju prve radnje u kojoj sudjeluje obavijestiti žrtvu na njoj razumljiv način:

- 1) o pravima iz stavaka 1., 2. i 3. ovoga članka te članka 44. ovoga Zakona
- 2) o pravima koja ima kao oštećenik.

(5) Tijela iz stavka 4. ovoga članka prema žrtvi će postupati obzirno i uvjeriti se da je žrtva danu obavijest o pravima razumjela.

(6) Tijela iz stavka 4. ovoga članka žrtvu će na njoj razumljiv način poučiti o značenju sudjelovanja u postupku u svojstvu oštećenika. U zapisnik će se unijeti dana obavijest i izjava žrtve želi li sudjelovati u postupku u svojstvu oštećenika.

(7) Prava iz stavka 1. točaka 8., 9. i 11. ovoga članka pripadaju i pravnoj osobi na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno. Odredbe ovoga Zakona kojima se uređuje ostvarivanje navedenih prava od strane žrtve kaznenog djela na odgovarajući se način primjenjuju i na pravnu osobu na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno."

Članak 6.

Iza članka 43. dodaje se članak 43.a koji glasi:

"Članak 43.a

(1) Prije ispitivanja žrtve, tijelo koje provodi ispitivanje će u suradnji sa tijelima, organizacijama ili ustanovama za pomoć i podršku žrtvama kaznenih djela provesti pojedinačnu procjenu žrtve. Pojedinačna procjena žrtve uključuje utvrđivanje postoji li potreba za primjenom posebnih mjera zaštite u odnosu na žrtvu te ukoliko postoji, koje posebne mjere zaštite bi se trebale primijeniti (poseban način ispitivanja žrtve, uporaba komunikacijskih tehnologija radi izbjegavanja vizualnog kontakta sa počiniteljem i druge mjere propisane zakonom). Kada je žrtva kaznenog djela dijete, pretpostavit će se da postoji potreba za primjenom posebnih mjera zaštite te utvrditi koje posebne mjere zaštite treba primijeniti.

(2) Pri poduzimanju pojedinačne procjene žrtve osobito se uzimaju u obzir osobne značajke žrtve, vrsta ili narav kaznenog djela i okolnosti počinjenja kaznenog djela. Pri tome se posebna pažnja posvećuje žrtvama koje su pretrpjele značajnu štetu zbog težine kaznenog djela, žrtvama kaznenog djela počinjenog zbog nekog osobnog svojstva žrtve, te žrtvama koje njihov odnos s počiniteljem čini osobito ranjivima.

(3) U smislu stavka 2. ovoga članka, pojedinačna procjena žrtve na odgovarajući način uključuje osobito žrtve terorizma, organiziranog kriminala, trgovanja ljudima, rodno uvjetovanog nasilja, nasilja u bliskim odnosima, spolnog nasilja i spolnog iskorištavanja ili zločina iz mržnje te žrtve s invalidnošću.

(4) Pojedinačna procjena žrtve provodi se uz sudjelovanje žrtve i uzimajući u obzir njezine želje, uključujući i želju da se ne koriste posebne mjere zaštite propisane zakonom.

(5) Tijelo koje vodi postupak će broj ispitivanja žrtve za koju je utvrđena posebna potreba zaštite svesti na najmanju moguću mjeru. Državni odvjetnik može predložiti da se takav svjedok ispita na dokaznom ročištu.

(6) Ministar nadležan za poslove pravosuđa u suradnji s ministrom nadležnim za unutarnje poslove donosi pravilnik o načinu provedbe pojedinačne procjene žrtve iz stavka 1. ovoga članka."

Članak 7.

Članak 44. mijenja se i glasi:

"(1) Dijete kao žrtva kaznenog djela ima, uz prava koja žrtvi pripadaju sukladno ovom članku i drugim odredbama ovoga Zakona, i pravo na:

- 1) opunomoćenika na teret proračunskih sredstava,
- 2) tajnost osobnih podataka,
- 3) isključenje javnosti.

(2) Sud, državno odvjetništvo, istražitelj i policija dužni su prema djetetu kao žrtvi kaznenog djela postupati posebno obzirno, imajući na umu dob, ličnost i druge okolnosti kako bi se izbjegle štetne posljedice za odgoj i razvoj djeteta. Pri postupanju prema djetetu žrtvi nadležna tijela prvenstveno će se rukovoditi najboljim interesom djeteta.

(3) Ako nije poznata dob žrtve, pretpostavit će se da se radi o djetetu ako postoji vjerojatnost da žrtva nije navršila osamnaest godina života.

(4) Žrtva kaznenog djela protiv spolne slobode i žrtva kaznenog djela trgovanja ljudima ima, uz prava koja žrtvi pripadaju sukladno članku 43. ovoga Zakona, i pravo:

- 1) prije ispitivanja razgovarati sa savjetnikom, na teret proračunskih sredstava,
- 2) na opunomoćenika na teret proračunskih sredstava,
- 3) da ju u policiji i državnom odvjetništvu ispituje osoba istog spola, te da ju, ako je to moguće, u slučaju ponovnog ispitivanja ispituje ta ista osoba,
- 4) uskratiti odgovor na pitanja koja nisu u vezi s kaznenim djelom, a odnose se na strogo osobni život žrtve,
- 5) zahtijevati da bude ispitana putem audio-video uređaja (članak 292. stavak 4. ovoga Zakona),
- 6) na tajnost osobnih podataka,
- 7) zahtijevati isključenje javnosti s rasprave.

(5) Žrtva u odnosu na koju su utvrđene posebne potrebe zaštite sukladno članku 44. ovoga Zakona ima, uz prava koja žrtvi pripadaju sukladno članku 43. ovoga Zakona, i pravo:

- 1) prije ispitivanja razgovarati sa savjetnikom, na teret proračunskih sredstava,
- 2) da ju u policiji i državnom odvjetništvu ispituje osoba istog spola, te da ju, ako je to moguće, u slučaju ponovnog ispitivanja ispituje ta ista osoba,
- 3) uskratiti odgovor na pitanja koja nisu u vezi s kaznenim djelom, a odnose se na strogo osobni život žrtve,
- 4) zahtijevati da bude ispitana putem audio-video uređaja (članak 292. stavak 4. ovoga Zakona),
- 5) na tajnost osobnih podataka,
- 6) zahtijevati isključenje javnosti s rasprave."

Članak 8.

Članak 45. briše se.

Članak 9.

Članak 46. mijenja se i glasi:

"(1) Žrtva i pravna osoba na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno imaju pravo prijaviti se kao oštećenik do podizanja optužnice, policiji ili državnom odvjetništvu, a do završetka rasprave, sudu.

(2) Prijavu iz stavka 1. ovoga članka, tijelo koje vodi postupak odbacit će rješenjem ako je nepravodobna ili podnesena od neovlaštene osobe."

Članak 10.

Iznad članka 47. naslov se briše, a članak 47. mijenja se i glasi:

"(1) Za kaznena djela za koja se progoni po prijedlogu, prijedlog za progon mora se podnijeti u roku od tri mjeseca od dana kad je ovlaštena fizička ili pravna osoba saznala za kazneno djelo i počinitelja.

(2) Prijedlog za progon podnosi se državnom odvjetništvu.

(3) Ako su žrtva ili pravna osoba na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno podnijele kaznenu prijavu ili je oštećenik podnio prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku, smatra se da je time stavljen i prijedlog za progon.

(4) Pravovremena privatna tužba smatrat će se kao pravovremeno podnesen prijedlog žrtve ako se u tijeku postupka utvrdi da se radi o kaznenom djelu za koje se progoni po prijedlogu.

(5) Dijete koje je navršilo šesnaest godina života može i samo podnijeti prijedlog za progon."

Članak 11.

Članak 48. mijenja se i glasi:

"(1) Ako žrtva umre u tijeku roka za podnošenje prijedloga za progon, odnosno ako oštećenik umre u tijeku postupka, njihov bračni i izvanbračni drug, životni partner ili neformalni životni partner te potomak, a ako njih nema, predak, brat, sestra te osoba koju je žrtva odnosno oštećenik na temelju zakona bio dužan uzdržavati, mogu u roku od tri mjeseca poslije njihove smrti podnijeti prijedlog za progon ili tužbu, odnosno dati izjavu da postupak nastavlja.

(2) Ako pravna osoba na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno prestane postojati u tijeku roka za podnošenje prijedloga za progon ili u tijeku postupka, pravni sljednik te osobe može u roku od tri mjeseca od prestanka postojanja pravne osobe na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno podnijeti prijedlog za progon ili tužbu, odnosno dati izjavu da postupak nastavlja."

Članak 12.

Članak 49. mijenja se i glasi:

"Ako je kaznenim djelom oštećeno više osoba, progon će se poduzeti, odnosno nastaviti po prijedlogu bilo koje od žrtava."

Članak 13.

Članak 50. mijenja se i glasi:

"Žrtva može svojom izjavom tijelu koje vodi postupak odustati od prijedloga za progon do završetka rasprave. U tom slučaju ona gubi pravo da ponovno podnese prijedlog."

Članak 14.

Iznad članka 51. dodaje se naslov koji glasi: "2. Oštećenik", a članak 51. mijenja se i glasi:

"(1) Oštećenik ima, u skladu s ovim Zakonom, pravo:

- 1) služiti se vlastitim jezikom uključujući i znakovni jezik gluhih i gluhoslijepih i na pomoć tumača ako ne govori ili ne razumije hrvatski jezik, odnosno prevoditelja ili tumača znakovnog jezika ako se radi o gluhom ili gluhoslijepom oštećeniku,
- 2) podnijeti prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva te privremenih mjera osiguranja,
- 3) na opunomoćenika,
- 4) upozoravati na činjenice i predlagati dokaze,
- 5) prisustvovati dokaznom ročištu,
- 6) prisustvovati raspravi i sudjelovati u dokaznom postupku, te iznijeti završni govor,
- 7) izvršiti uvid u spis predmeta sukladno članku 184. stavku 2. ovoga Zakona,
- 8) zatražiti obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom njegove prijave (članak 206.a ovoga Zakona) i podnijeti pritužbu višem državnom odvjetniku (članak 206.b ovoga Zakona),
- 9) podnijeti žalbu,
- 10) zatražiti povrat u prijašnje stanje,
- 11) biti obaviješten o ishodu kaznenog postupka.

(2) Državno odvjetništvo i sud dužni su prije i tijekom kaznenog postupka u svakom stadiju postupka ispitati postoji li mogućnost da okrivljenik oštećeniku popravi štetu uzrokovanu kaznenim djelom.

(3) Državno odvjetništvo i sud dužni su posebno upozoriti oštećenika na prava iz stavka 1. točaka 1., 2., 4., 6., 7. i 8. ovoga članka. Zakonom se propisuju upozorenja oštećeniku u odnosu na prava iz stavka 1. točaka 3., 5. i 9. ovoga članka."

Članak 15.

Iza članka 51. dodaje se novi članak 51.a koji glasi:

"Članak 51.a

(1) Oštećenik koji ne govori ili ne razumije jezik na kojem se vodi postupak, osim prava iz članka 8. stavka 3. ovoga Zakona, ima pravo da se na njegov zahtjev, na teret proračunskih sredstava, osigura pisano prevođenje na jezik koji razumije podataka bitnih za ostvarivanje prava oštećenika u kaznenom postupku, a posebice odluke kojom se okončava kazneni postupak, uključujući i obrazloženje ili sažetak obrazloženja te odluke, osim u slučajevima kada sukladno ovom Zakonu odluka ne sadrži obrazloženje. Iznimno, oštećeniku će se osigurati usmeno prevođenje navedenih podataka, ako se time oštećenik ne onemogućava u ostvarivanju svojih postupovnih prava.

(2) Oštećenik iz stavka 1. ovoga članka ima pravo podnijeti obrazloženi zahtjev da se određena isprava ili drugi pisani dokazni materijal smatraju bitnim i prevedu na jezik koji razumije. Tijelo koje vodi postupak, ako prihvati zahtjev oštećenika, osigurat će prevođenje cijele isprave ili drugog pisanog dokaznog materijala, odnosno samo onih dijelova koji su bitni za omogućavanje oštećeniku da aktivno sudjeluje u postupku.

(3) Tijelo koje vodi postupak rješenjem određuje usmeno ili pisano prevođenje na jezik koji oštećenik razumije, vodeći pri tome računa da se usmenim prevođenjem ne ugrozi ostvarivanje njegovih postupovnih prava. Protiv rješenja kojim se odbija usmeno ili pisano prevođenje oštećenik ima pravo žalbe.

(4) Oštećeniku iz stavka 1. ovoga članka osigurat će se, na njegov zahtjev, usmeno prevođenje tijekom njegova saslušanja ili ispitivanja kao svjedoka te kada je prevođenje potrebno za aktivno sudjelovanje oštećenika na raspravi."

Članak 16.

U članku 53. stavak 1. mijenja se i glasi:

"(1) Ako je oštećenik dijete, a interesi djeteta su u suprotnosti s interesima roditelja, tijelo koje vodi postupak pozvat će nadležno tijelo socijalne skrbi da djetetu imenuje posebnog skrbnika."

Članak 17.

U članku 54. stavak 2. mijenja se i glasi:

"(2) Oštećenik, njegov zakonski zastupnik, posebni skrbnik iz članka 53. ovoga Zakona i opunomoćenik dužni su o svakoj promjeni adrese ili boravišta izvijestiti sud."

Članak 18.

Članak 55. mijenja se i glasi:

"(1) Osim u slučajevima iz članaka 206.c, 206.d i 206.e ovoga Zakona, kad državni odvjetnik utvrdi da nema osnova za progon za kazneno djelo za koje se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti ili kad utvrdi da nema osnova za progon protiv neke od prijavljenih osoba, dužan je u roku od osam dana o tome izvijestiti žrtvu i uputiti ju da može sama poduzeti progon. Tako će postupiti i sud ako je donio rješenje o obustavi postupka zbog odustajanja državnog odvjetnika od progona u drugim slučajevima.

(2) Žrtva ima pravo poduzeti, odnosno nastaviti progon za djelo iz stavka 1. ovoga članka, u roku od osam dana od primitka obavijesti iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Ako je državni odvjetnik odustao od optužnice, žrtva može, preuzimajući progon, ostati pri podignutoj optužnici. Ako žrtva podigne novu optužnicu postupit će se prema člancima 354. do 358. ovoga Zakona.

(4) Žrtva koja nije upoznata da državni odvjetnik nije poduzeo progon ili da je odustao od progona može svoju izjavu da nastavlja postupak dati pred nadležnim sudom u roku od tri mjeseca od dana kad je doneseno rješenje o obustavi postupka, odnosno šest mjeseci od dana kad je državni odvjetnik odbacio prijavu.

(5) Kad državni odvjetnik, odnosno sud obavještava žrtvu da može poduzeti ili nastaviti progon, dostavit će joj i naputak koje radnje može poduzeti radi ostvarivanja toga prava, te joj u tu svrhu omogućiti uvid u spis.

(6) Ako žrtva umre u tijeku postupka, njezin bračni i izvanbračni drug, životni partner ili neformalni životni partner te potomak, a ako njih nema, predak, brat, sestra te osoba koju je žrtva na temelju zakona bila dužna uzdržavati, mogu u roku od tri mjeseca od dana njezine smrti dati izjavu da preuzimaju ili nastavljaju kazneni progon.

(7) Ako pravna osoba na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno prestane postojati u tijeku postupka, pravni sljednik te osobe može u roku od tri mjeseca od prestanka postojanja pravne osobe na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno dati izjavu da preuzima ili nastavlja kazneni progon."

Članak 19.

Članak 57. mijenja se i glasi:

"(1) Ako žrtva u zakonskom roku ne pokrene ili ne nastavi progon, ili ako žrtva koja je preuzela ulogu oštećenika kao tužitelja ne dođe na raspravu iako je uredno pozvana, ili joj se poziv nije mogao uručiti zbog neprijavljivanja sudu promjene adrese ili boravišta, smatrat će se da je odustala od progona.

(2) Ako žrtva koja je preuzela kazneni progon ne dođe na raspravu na koju je bila uredno pozvana, postupit će se prema članku 63. stavcima 2. do 4. ovoga Zakona."

Članak 20.

Članak 58. mijenja se i glasi:

"(1) Žrtva koja je preuzela kazneni progon ima ista prava koja ima državni odvjetnik, osim prava koja državni odvjetnik ima kao državno tijelo.

(2) U postupku koji se vodi na zahtjev žrtve koja je preuzela kazneni progon, državni odvjetnik ima pravo do završetka rasprave sam preuzeti progon i zastupanje optužbe."

Članak 21.

Članak 59. mijenja se i glasi:

"(1) Žrtvi koja je preuzela ulogu oštećenika kao tužitelja kad se postupak vodi na njezin zahtjev za kazneno djelo za koje se prema zakonu može izreći kazna zatvora više od pet godina, može se, na njezino traženje, postaviti opunomoćenik ako je to u interesu postupka i ako žrtva u ulozi oštećenika kao tužitelja, prema svom imovnom stanju, ne može podmiriti troškove zastupanja.

(2) O zahtjevu iz stavka 1. ovoga članka, odlučuje sud pred kojim se vodi postupak, a opunomoćenika postavlja predsjednik suda iz reda odvjetnika. Ako u sjedištu suda nema dovoljno odvjetnika, opunomoćenika će postaviti predsjednik neposredno višeg suda iz reda odvjetnika na području višeg suda."

Članak 22.

U članku 61. stavak 3. mijenja se i glasi:

"(3) Kada žrtva ili pravna osoba na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno podnesu kaznenu prijavu ili prijedlog za progon, a u tijeku postupka se utvrdi da se radi o kaznenom djelu za koje se progoni po privatnoj tužbi, prijava, odnosno prijedlog smatra se kao pravovremena privatna tužba ako su podneseni u roku propisanom za privatnu tužbu."

Članak 23.

U članku 64. stavku 1. točka 5. mijenja se i glasi:

"5) slobodno, nesmetano i povjerljivo komunicirati s braniteljem,".

Članak 24.

U članku 65. stavak 2. mijenja se i glasi:

"(2) Okrivljenika se odmah po uhićenju ili poduzimanju druge radnje za koju to predviđa ovaj Zakon, mora poučiti da ima pravo uzeti branitelja i da branitelj može biti prisutan njegovu ispitivanju. Okrivljenika koji izjavi da ne želi uzeti branitelja, tijelo kaznenog postupka dužno je upoznati na jednostavan i razumljiv način sa značenjem prava na branitelja i posljedicama odricanja od tog prava. Ako okrivljenik i nakon toga ne želi uzeti branitelja, može se nastaviti s poduzimanjem radnje, osim kada okrivljenik po zakonu mora imati branitelja. Odricanje od prava na branitelja mora biti izričito, nedvosmisleno i u pisanom obliku."

Članak 25.

U članku 66. stavku 3. druga rečenica mijenja se i glasi:

"Branitelja na prijedlog suda, državnog odvjetnika te policije u slučaju iz članka 208.a ovoga Zakona, postavlja predsjednik suda."

Članak 26.

U članku 67. iza stavka 1. dodaje se novi stavak 2. koji glasi:

"(2) Branitelj je ovlašten prisustvovati dokaznoj radnji prepoznavanja, suočenju i rekonstrukciji događaja, kada okrivljenik sudjeluje u tim radnjama."

Dosadašnji stavci 2. do 5. postaju stavci 3. do 6.

U dosadašnjem stavku 3. koji postaje stavak 4. brojka: "2." zamjenjuje se brojkom: "3."

U dosadašnjem stavku 4. koji postaje stavak 5. brojka: "3." zamjenjuje se brojkom: "4."

Članak 27.

U članku 70. stavku 1. iza riječi: "drug" dodaju se riječi: "žrtve ili".

Stavak 3. mijenja se i glasi:

"(3) Branitelj ne može biti ni osoba koja je u istom predmetu postupala kao sudac, državni odvjetnik, istražitelj ili policijski službenik, ili je u istom predmetu osumnjičena."

U stavku 5. druga i treća rečenica brišu se.

Članak 28.

Članak 75. briše se.

Članak 29.

Članak 76. briše se.

Članak 30.

U članku 86. stavku 3. brojka: "6." zamjenjuje se brojkom: "7."

Članak 31.

U članku 97. stavku 4. riječi: "članka 208. stavka 3." zamjenjuju se riječima: "članka 208.a stavka 1."

Članak 32.

U članku 98. stavci 5. i 6. mijenjaju se i glase:

"(5) Mjere opreza mogu biti naložene prije i tijekom kaznenog postupka. Prije podizanja optužnice mjere opreza određuje, produljuje i ukida rješenjem državni odvjetnik, a sudac istrage kad odlučuje o istražnom zatvoru. Državni odvjetnik ili sudac istrage koji je mjeru odredio nadležan je za njezino produljenje ili ukidanje. Nakon podizanja optužnice pa do pravomoćnosti odnosno izvršnosti presude, te mjere određuje, produljuje i ukida prvostupanjski sud.

(6) Mjere opreza mogu trajati dok za to postoji potreba, a najdulje do izvršnosti presude kada se radi o mjerama opreza koje su određene zbog postojanja okolnosti iz članka 123. stavka 1. točaka 1., 3. i 4. ovoga Zakona, odnosno najdulje do pravomoćnosti presude kada se radi o mjerama opreza koje su određene zbog postojanja okolnosti iz članka 123. stavka 1. točaka 2. i 5. ovoga Zakona. Trajanje mjera opreza nije ograničeno rokovima trajanja istražnog zatvora. Svaka dva mjeseca, računajući od dana pravomoćnosti prethodnog rješenja o mjeri opreza, tijelo koje je odredilo mjeru opreza prije podizanja optužnice odnosno prvostupanjski sud, ispitat će po službenoj dužnosti postoji li još potreba za mjerom opreza te je rješenjem produljiti ili ukinuti ako više nije potrebna. Ako je mjera opreza određena kao uvjet jamstva, kontrola produljenja mjere neće se provoditi. "

Članak 33.

U članku 102. stavak 1. mijenja se i glasi:

"(1) Istražni zatvor određen iz razloga navedenih u članku 123. stavku 1. točki 1. ovoga Zakona može se ukinuti ako okrivljenik ili tko drugi za njega daje jamstvo, a sam okrivljenik obeća da se neće kriti i da bez odobrenja neće napustiti svoje boravište."

Članak 34.

U članku 108. stavku 5. točki 4. iza riječi: "sposobnosti" točka se zamjenjuje zarezom, a iza točke 4. dodaje se točka 5. koja glasi:

"5) roditelja ili skrbnika ako je uhićenik djeteta."

Stavci 6. i 7. mijenjaju se i glase:

"(6) Nakon predaje pouke policija će pitati uhićenika je li pouku razumio. Ako uhićenik izjavi da nije razumio pouku, policija će ga o njegovim pravima poučiti na njemu razumljiv način.

(7) Uhićenik iz članka 107. točaka 2. i 3. ovoga Zakona ima pravo slobodnog, neometanog i povjerljivog razgovora s braniteljem čim je izabrao branitelja, odnosno čim je donesena odluka o imenovanju branitelja, a prije ispitivanja u trajanju do trideset minuta. Ako uhićenik nema izabranog branitelja ili on ne može doći, mora mu se omogućiti da uzme branitelja s liste dežurnih odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore. Ako uhićenik izjavi da ne želi uzeti branitelja, policijski službenik dužan ga je upoznati na jednostavan i razumljiv način sa značenjem prava na branitelja i posljedicama odricanja od tog prava. Odricanje od prava na branitelja mora biti izričito, nedvosmisleno i u pisanom obliku."

Iza stavka 7. dodaju se stavci 8. i 9. koji glase:

"(8) Uhićenik može, dok traje uhićenje, komunicirati barem s jednom trećom osobom po svom izboru. Ovo se pravo može ograničiti samo ako je to nužno radi zaštite interesa postupka ili drugih važnih interesa.

(9) Ako je uhićenik djeteta, dok traje uhićenje, omogućit će se uhićenom djetetu komunikacija s njegovim roditeljem ili drugom osobom koja o djetetu skrbi, osim ako je to protivno najboljim interesima djeteta, ili ako je to nužno radi zaštite interesa postupka ili drugih važnih interesa."

Članak 35.

U članku 108.a stavku 1. točke 1. i 6. mijenjaju se i glase:

„1) razlozima uhićenja i osnovama sumnje,

6) pravu stranog državljanina da će na njegov zahtjev o uhićenju odmah biti obaviješteno nadležno konzularno tijelo ili veleposlanstvo te će mu se s njima bez odlaganja omogućiti kontakt (članak 116. ovoga Zakona),"

Članak 36.

Članak 108.b mijenja se i glasi:

"(1) Ako postoji hitna potreba da se otklone ozbiljne i teške posljedice za život, slobodu ili tjelesni integritet osobe ili za otklanjanjem opasnosti da će se sakriti ili uništiti dokazi, državni odvjetnik može naložiti policiji odgodu obavještanja osoba iz članka 108.a stavka 1. točaka 3. i 5. ovoga Zakona samo dok za to postoje razlozi, a najduže 12 sati od trenutka uhićenja.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka u izvješću o uhićenju i dovođenju priložit će se nalog državnog odvjetnika u kojem će se navesti konkretni razlozi odgode davanja obavijesti.

(3) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka, uhićenika se za vrijeme odgode može ispitati samo o okolnostima koje su dovele do odgode obavještanja."

Članak 37.

Iza članka 108.b dodaje se članak 108.c koji glasi:

"Članak 108.c

Kada policija ispituje uhićenika, postupit će sukladno odredbama članka 208.a ovoga Zakona."

Članak 38.

Članak 114. mijenja se i glasi:

"Pritvorenik ima pravo slobodnog, neometanog i povjerljivog razgovora s braniteljem."

Članak 39.

Članak 116. mijenja se i glasi:

"Konzularni i diplomatski predstavnici mogu posjećivati svoje državljane koji su uhićeni ili pritvoreni, razgovarati s njima te im pomoći u izboru branitelja."

Članak 40.

U članku 124. stavku 3. iza riječi: "jamstva" dodaju se zarez i riječi: "a prilikom produljenja trajanja istražnog zatvora i okolnosti koje opravdavaju njegovu daljnju primjenu".

Članak 41.

U članku 125. stavak 2. mijenja se i glasi:

"(2) Žrtva će, ako je tako zahtijevala, putem policije odmah biti obaviještena o ukidanju pritvora ili istražnog zatvora protiv okrivljenika, osim ako bi time okrivljenik bio doveden u opasnost. Žrtva će biti obaviještena i o mjerama koje su poduzete radi njezine zaštite, ako su takve mjere određene."

Članak 42.

U članku 128. druga rečenica briše se.

Članak 43.

U članku 130. stavku 4. iza prve rečenice dodaje se druga rečenica koja glasi:

"Prilikom puštanja zatvorenika na slobodu, upravitelj zatvora postupit će sukladno članku 125. stavku 2. ovoga Zakona."

Članak 44.

U članku 136. stavku 1. riječi: "i straže" brišu se, a riječi: "prisilna sredstva" zamjenjuju se riječima: "sredstva prisile".

Iza stavka 2. dodaje se novi stavak 3. koji glasi:

"(3) U slučaju bijega zatvorenika iz ustanove za osobe lišene slobode, čelnik ustanove postupit će sukladno članku 125. stavku 2. ovoga Zakona."

Dosadašnji stavci 3. do 5. postaju stavci 4. do 6.

U dosadašnjem stavku 4. koji postaje stavak 5. brojka: "3." zamjenjuje se brojkom: "4.".

Članak 45.

U članku 139. stavak 5. mijenja se i glasi:

"(5) Zatvorenik ima pravo slobodnog, neometanog i povjerljivog razgovora s braniteljem."

Iza stavka 5. dodaje se stavak 6. koji glasi:

"(6) Iznimno od stavka 3. ovoga članka, zatvorenik ima pravo, bez ograničenja i nadzora sadržaja, podnijeti pritužbu pučkom pravobranitelju i zaprimiti njegov odgovor, na način propisan odredbama posebnog zakona."

Članak 46.

U članku 141. stavku 3. iza prve rečenice dodaje se druga rečenica koja glasi:

"Sudac istrage ili predsjednik vijeća odnosno sudac pojedinac pred kojim se vodi postupak koji su zaprimili pritužbu zatvorenika, ispitat će navode iz pritužbe te o utvrđenome, kao i o mjerama koje su poduzete da se otklone uočene nepravilnosti, u roku od trideset dana od dana zaprimanja pritužbe pisanim putem obavijestiti podnositelja."

U stavku 4. iza prve rečenice dodaje se druga rečenica koja glasi:

"Prilikom puštanja zatvorenika na slobodu, upravitelj zatvora postupit će sukladno članku 125. stavku 2. ovoga Zakona."

Stavak 5. mijenja se i glasi:

"(5) Zatvorenik ima pravo pritužbe predsjedniku suda na postupak i odluku zaposlenika zatvora u kojem se izvršava istražni zatvor te pravo podnijeti zahtjev za sudsku zaštitu protiv postupka ili odluke kojom se nezakonito prikraćuje ili ograničava njegovo pravo, uz odgovarajuću primjenu odredaba zakona o izvršavanju kazne zatvora."

Članak 47.

Članak 142. mijenja se i glasi:

"Konzularni i diplomatski predstavnici mogu posjećivati svoje državljane koji su u istražnom zatvoru, razgovarati s njima te im pomoći u izboru branitelja."

Članak 48.

U članku 145. stavak 4. mijenja se i glasi:

"(4) Troškovi iz stavka 2. točaka 1. do 5. ovoga članka, osim onih koji su nastali u tijelima koja se financiraju iz državnog proračuna te nužni izdaci postavljenog branitelja i postavljenog opunomoćenika oštećenika kao tužitelja u postupku zbog kaznenih djela za koja se progoni po službenoj dužnosti, isplaćuju se iz sredstava tijela koje vodi kazneni postupak, a naplaćuju kasnije od osoba koje su ih dužne naknaditi prema odredbama ovoga Zakona."

U stavku 6. riječi: "Zakona o pravu" zamjenjuju se riječima: "zakona kojim se uređuje pravo".

Članak 49.

U članku 148. stavci 1. i 6. mijenjaju se i glase:

"(1) Kad sud okrivljenika proglasi krivim, u presudi će mu naložiti da podmiri troškove kaznenog postupka, osim ako ne postoje uvjeti za oslobođenje od plaćanja troškova u cijelosti ili djelomično.

(6) U odluci kojom rješava o troškovima sud može okrivljenika osloboditi obveze da naknadi u cijelosti ili djelomično troškove kaznenog postupka iz članka 145. stavka 2. točaka 1. do 6. ovoga Zakona te nagradu i nužne izdatke postavljenog branitelja, zbog lošeg imovinskog stanja te ako bi njihovim plaćanjem bilo dovedeno u pitanje uzdržavanje okrivljenika ili osoba koje je on dužan uzdržavati. Ako se te okolnosti utvrde nakon donošenja odluke o troškovima, predsjednik vijeća može posebnim rješenjem osloboditi okrivljenika dužnosti naknade troškova kaznenog postupka. Sud može od okrivljenika zatražiti dostavljanje potvrde o imovinskom stanju i prihodima od porezne uprave."

Članak 50.

U članku 149. stavku 4. riječi: "Oštećenik koji je odustao" zamjenjuju se riječima: "Žrtva koja je odustala".

Članak 51.

U članku 153. stavku 1. riječi: "ovlaštenih osoba" zamjenjuje se riječju: "oštećenika".

Članak 52.

Članak 154. mijenja se i glasi:

"(1) Prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku može podnijeti oštećenik.

(2) Kod podnošenja prijedloga oštećenik će navesti je li ostvario naknadu ili podnio zahtjev prema članku 43. stavku 3. ovoga Zakona."

Članak 53.

U članku 161. stavak 1. mijenja se i glasi:

"(1) Stvari koje ne služe za utvrđivanje činjenice u kaznenom postupku, predat će se osobi od koje su oduzete, a kojoj nedvojbeno pripadaju, i prije završetka postupka."

U stavku 2. riječ: "oštećenika" zamjenjuje se riječju: "osoba".

Članak 54.

U članku 175. stavku 5. riječi: "i internetskoj stranici" brišu se.

Članak 55.

U članku 186. stavak 7. briše se.

Članak 56.

U članku 196. stavku 2. točki 1. riječi: "stavku 3." zamjenjuju se riječima: "stavcima 3. i 4.".

Članak 57.

U članku 197. stavku 1. riječ: "oštećenika" zamjenjuje se riječju: "žrtve", a riječ: "oštećenik" zamjenjuje se riječju: "žrtva".

U stavku 4. brojka: "48." zamjenjuje se brojkom: "47.".

Članak 58.

U članku 202. stavku 2. točka 1. mijenja se i glasi:

"1) osumnjičenik je osoba u odnosu na koju postoje osnove sumnje da je počinila kazneno djelo i protiv koje policija ili državno odvjetništvo poduzimaju radnje u cilju razjašnjenja te sumnje,".

Stavci 11. i 12. mijenjaju se i glase:

"(11) Žrtva kaznenog djela je fizička osoba koja je pretrpjela fizičke i duševne posljedice, imovinsku štetu ili bitnu povredu temeljnih prava i sloboda koji su izravna posljedica kaznenog djela. Žrtvom kaznenog djela smatraju se i bračni i izvanbračni drug, životni partner ili neformalni životni partner te potomak, a ako njih nema, predak, brat i sestra one osobe čija je smrt izravno prouzročena kaznenim djelom, te osoba koju je ona na temelju zakona bila dužna uzdržavati.

(12) Oštećenik je žrtva kaznenog djela i pravna osoba na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno koje sudjeluju u svojstvu oštećenika u postupku."

U stavku 24, iza riječi „pravom“ briše se zarez te se dodaje riječ „ili“.

U stavku 38. riječ: "odrasla" zamjenjuje se riječima: "poslovno sposobna".

Članak 59.

U članku 205. iza stavka 2. dodaje se novi stavak 3. koji glasi:

"(3) Ako je kaznenu prijavu podnijela žrtva, potvrdit će joj se u pisanom obliku da je podnijela kaznenu prijavu uz naznaku osnovnih podataka o prijavljenom kaznenom djelu. Ako žrtva ne govori ili ne razumije jezik nadležnog tijela, omogućit će joj se podnošenje kaznene prijave na jeziku koji razumije uz pomoć tumača ili druge osobe koja govori i razumije jezik nadležnog tijela i jezik kojim se koristi žrtva. Na zahtjev žrtve koja ne govori ili ne razumije jezik koji je u uporabi u nadležnom tijelu, pisana potvrda o podnesenoj kaznenoj prijavi prevest će se na teret proračunskih sredstava na jezik koji žrtva razumije."

Dosadašnji stavci 3. do 8. postaju stavci 4. do 9.

U dosadašnjem stavku 4. koji postaje stavak 5. brojke: "5. i 6." zamjenjuju se brojkama: "6. i 7."

Članak 60.

U članku 206. stavku 3. riječ: "oštećenika" zamjenjuje se riječju: "žrtvu", a druga rečenica mijenja se i glasi:

"O odbacivanju prijave izvijestit će bez odgode podnositelja i osobu protiv koje je prijava podnesena, ako oni to zahtijevaju."

Članak 61.

U članku 206.b stavku 2. brojka: "5." zamjenjuje se brojkom: "6."

Članak 62.

U članku 206.c stavku 2., u prvoj i drugoj rečenici, riječ: "oštećeniku" zamjenjuje se riječju: "žrtvi", a u trećoj rečenici, riječ: "Oštećenika" zamjenjuje se riječju: "Žrtvu".

Iza treće rečenice, dodaje se četvrta rečenica koja glasi:

"Protiv rješenja državnog odvjetnika iz stavka 1. ovoga članka žalba nije dopuštena."

U stavku 3., u drugoj rečenici, riječ: "oštećenika" zamjenjuje se riječju: "žrtvu", a riječ: "ga" zamjenjuje se riječju: "je". U trećoj rečenici riječ: "oštećenika" zamjenjuje se riječju: "žrtvu".

Članak 63.

U članku 206.d stavku 3., u prvoj rečenici, riječ: "oštećeniku" na dva se mjesta zamjenjuje riječju: "žrtvi".

Članak 64.

U članku 206.g stavku 1. riječi: "stavku 6. i 7." zamjenjuju se riječima: "stavcima 7. i 8.".

U stavku 4. brojka: "6." zamjenjuju se brojkom: "7.".

Članak 65.

U članku 207. stavku 2. prva rečenica mijenja se i glasi:

"O poduzimanju izvida kaznenih djela policija će pravovremeno obavijestiti državnog odvjetnika."

U stavku 5. riječ: "odmah" zamjenjuje se riječju: "pravovremeno".

Članak 66.

Članak 208. mijenja se i glasi:

"(1) Policija može prikupljati obavijesti od građana. U prikupljanju obavijesti građani se ne mogu ispitivati u svojstvu svjedoka ili vještaka.

(2) Ako je to potrebno radi otkrivanja kaznenih djela drugih osoba, obavijesti se mogu prikupljati od osoba koje su u pritvoru. Odobrenje za njihovo prikupljanje daje državni odvjetnik, a ako je pritvor produljen, odobrenje daje sudac istrage. Te se obavijesti prikupljaju u prisutnosti branitelja.

(3) Prikupljanje obavijesti iz stavka 2. ovoga članka od osoba koje su u istražnom zatvoru ili u drugoj ustanovi za osobe lišene slobode moguće je samo ako je to, na temelju pisanog prijedloga državnog odvjetnika, odobrio sudac istrage ili predsjednik vijeća, u prisutnosti branitelja, odnosno odvjetnika kojega ta osoba sama izabere ili joj ga odredi sudac istrage.

(4) Radi prikupljanja obavijesti iz stavka 1. ovoga članka policija može pozivati građane. Osoba koja se odazvala pozivu, a odbije dati obavijesti, može u svakom trenutku napustiti policijske prostorije te se ne može ponovno pozivati zbog istog razloga.

(5) Ako se u odnosu na osobu od koje policija prikuplja obavijesti tijekom prikupljanja obavijesti pojave osnove sumnje da je počinila ili sudjelovala u počinjenju kaznenog djela,

prekinut će se prikupljanje obavijesti. Od te osobe policija više ne može prikupljati obavijesti već je može ispitati u svojstvu osumnjičenika prema odredbama članka 208.a ovoga Zakona."

Članak 67.

Iza članka 208. dodaju se članci 208.a i 208.b koji glase:

"Članak 208.a

(1) Policija može pozvati osumnjičenika radi ispitivanja za kaznena djela za koja se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti i po prijedlogu. Prisilno se može dovesti osumnjičenik koji se nije odazvao pozivu samo ako je u pozivu bio na to upozoren ili iz okolnosti očito proizlazi da odbija primitak poziva. Osumnjičenik koji se odazvao pozivu ili je prisilno doveden, a odbije iskazivati, ne može se ponovno pozivati niti prisilno dovoditi zbog istog razloga.

(2) Poziv osumnjičeniku mora sadržavati obavijest za što ga se sumnjiči i pouku:

- 1) o pravu na branitelja,
- 2) o pravu na tumačenje i prevođenje sukladno članku 8. ovoga Zakona,
- 3) o pravu da nije dužan iskazivati niti odgovarati na pitanja te
- 4) o pravu da u svakom trenutku može napustiti policijske prostorije, osim u slučaju iz članka 108. ovoga Zakona.

(3) Osumnjičenika koji se odazvao pozivu i osumnjičenika koji je prisilno doveden policija će prije početka ispitivanja upitati je li primio pisanu pouku o pravima iz stavka 2 ovog članka. Ako osumnjičenik nije primio pisanu pouku o pravima ona će mu se uručiti. Policija će pitati osumnjičenika je li pouku razumio. Ako osumnjičenik izjavi da nije razumio pouku, policija će ga o njegovim pravima poučiti na njemu razumljiv način. Primitak pouke i sve druge radnje u vezi s tim, zabilježit će se u zapisniku.

(4) Ako osumnjičenik izjavi da ne želi uzeti branitelja, policijski službenik dužan ga je upoznati na jednostavan i razumljiv način sa značenjem prava na branitelja i posljedicama odricanja od tog prava. Ako osumnjičenik i nakon toga ne želi uzeti branitelja, može se nastaviti s njegovim ispitivanjem, osim kada osumnjičenik po zakonu mora imati branitelja.

(5) Osumnjičeniku koji izjavi da želi uzeti branitelja omogućit će se da uzme branitelja i u tu svrhu zastati s ispitivanjem do dolaska branitelja, a najkasnije tri sata od kad je osumnjičenik izjavio da želi uzeti branitelja. Ako osumnjičenik ne izabere branitelja ili branitelj kojeg želi ne može doći, omogućit će mu se da uzme branitelja s liste dežurnih odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore.

(6) Ispitivanje osumnjičenika sukladno ovom članku snimit će se audio-video uređajem. Snimkom se mora zabilježiti pouka osumnjičeniku iz stavka 3. ovoga članka, izjave osumnjičenika iz stavaka 3., 4. i 5. ovoga članka i upozorenje da se ispitivanje snima i da snimljeni iskaz može pod uvjetima iz ovog stavka biti upotrijebljen kao dokaz u postupku. Uz snimku se sačinjava zapisnik sukladno članku 275. ovoga Zakona. Snimka i zapisnik ispitivanja osumnjičenika mogu se upotrijebiti kao dokaz u kaznenom postupku.

(7) Ako ovim člankom nije drugačije propisano, na ispitivanje osumnjičenika primjenjuju se odredbe o ispitivanju okrivljenika iz članaka 272. do 282. ovoga Zakona.

(8) Ako prilikom ispitivanja policija nije poučila osumnjičenika sukladno stavku 3. ovoga članka i nije postupila sukladno odredbama stavaka 4. do 6. ovoga članka, iskaz osumnjičenika i dokazi za koje se iz tog iskaza saznalo ne mogu se upotrijebiti kao dokaz u kaznenom postupku.

(9) Policija će ispitati osumnjičenika iz stavka 1. ovoga članka bez odgode. Policija je dužna odmah pustiti osumnjičenika iz stavka 1. ovoga članka koji odbije iskazivati.

Članak 208.b

(1) Kad postoji vjerojatnost da osoba koja je zatečena na mjestu počinjenja kaznenog djela s elementima nasilja ili kaznenog djela koje predstavlja prijetnju javnoj sigurnosti ima saznanja o okolnostima počinjenja djela ili počinitelju, a njihovo prikupljanje nije moguće ili je bitno otežano na mjestu gdje je osoba zatečena i razumno je vjerovati da će odgoda prikupljanja obavijesti štetiti probicima kaznenog progona, može se od te osobe zahtijevati da u pratnji policijskih službenika dođe u policijske prostorije radi davanja obavijesti. Ako ona to bez opravdanog razloga odbije, može se prisilno dovesti. Prisilno dovedena osoba bit će obaviještena da ima pravo na branitelja, pravo na tumačenje i prevođenje, da nije dužna dati obavijest i da po završetku prikupljanja obavijesti ili po isteku šest sati od trenutka dolaska u policijske prostorije iste može odmah napustiti. Ako se prisilno dovedena osoba uhititi, vrijeme uhićenja teče od trenutka dovođenja u policijske prostorije.

(2) Policija će od osoba iz stavka 1. ovoga članka obavijesti uzeti odmah, a najkasnije u roku od šest sati od dolaska u službene prostorije. Prikupljanje obavijesti od osoba iz stavka 1. ovoga članka može trajati dulje od šest sati samo uz njihov pisani pristanak. Policija je odmah dužna pustiti osobe iz stavka 1. ovoga članka koje odbiju dati obavijest.

(3) Ako se u odnosu na osobu od koje policija prikuplja obavijesti tijekom prikupljanja obavijesti pojave osnove sumnje da je počinila ili sudjelovala u počinjenju kaznenog djela, prekinut će se prikupljanje obavijesti. Od te osobe policija više ne može prikupljati obavijesti već je može ispitati u svojstvu osumnjičenika prema odredbama članka 208.a ovoga Zakona."

Članak 68.

Članak 212. mijenja se i glasi:

"(1) Policija može, ako postoji opasnost od odgode, i prije započinjanja kaznenog postupka za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do pet godina obaviti pretragu (članak 246.), privremeno oduzimanje predmeta (članak 261.), očevid (članak 304.), uzimanje otisaka prstiju i drugih dijelova tijela (članci 211. i 307.).

(2) Za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora teža od pet godina o postojanju opasnosti od odgode i potrebi provođenja dokaznih radnji policija odmah obavještava državnog odvjetnika, osim za provođenje dokazne radnje privremenog oduzimanja predmeta (članak 261.) i pretrage (članak 246.). Državni odvjetnik može sam provesti dokazne radnje iz stavka 1. ovoga članka ili njihovo provođenje prepustiti policiji ili naložiti istražitelju. Državni odvjetnik koji stigne na mjesto očevida ili pretrage u tijeku njegova provođenja može preuzeti provođenje radnje.

(3) Ako je potrebno provesti radnje iz stavaka 1. i 2. ovoga članka prema službenoj osobi koja je ovlaštena i dužna otkrivati i prijavljivati kaznena djela za koja se progoni po službenoj dužnosti policija će odmah obavijestiti državnog odvjetnika koji će odlučiti o tome hoće li sam provesti tu radnju ili će dati nalog istražitelju.

(4) Ako postoji opasnost od odgode, državni odvjetnik može odrediti potrebna vještačenja, osim ekshumacije.

(5) O rezultatima radnji koje je policija provela prema stavcima 1. i 2. ovoga članka, bez odgode obavještava državnog odvjetnika."

Članak 69.

U članku 213.c stavku 1. riječi: "oštećenik koji je preuzeo" zamjenjuju se riječima: "žrtva koja je preuzela".

U stavku 2. brojka: "5." zamjenjuje se brojkom: "4.".

U stavku 4. brojka: "6." zamjenjuje se brojkom: "5.", a druga rečenica se briše.

Članak 70.

U članku 217. iza stavka 2. dodaje se novi stavak 3. koji glasi:

"(3) Ako se u tijeku istrage pokaže da postupak treba proširiti na drugo kazneno djelo ili protiv druge osobe, državni odvjetnik će donijeti rješenje o proširenju istrage za to drugo djelo ili protiv te druge osobe. Rješenje mora sadržavati podatke iz stavka 2. ovoga članka. Na rješenje o proširenju istrage primjenjuju se odredbe članaka 218. i 218.a ovoga Zakona."

Dosadašnji stavci 3. i 4. postaju stavci 4. i 5.

Članak 71.

U članku 218. stavku 7. brojka: "47." zamjenjuje se brojkom: "51.".

Stavci 8. i 9. brišu se.

Članak 72.

Članak 219. stavak 3. mijenja se i glasi:

„Za kaznena djela iz nadležnosti županijskog suda provođenje dokazne radnje ispitivanja okrivljenika državni odvjetnik ne može povjeriti istražitelju.“

Članak 73.

U članku 221. brojka: "47." zamjenjuje se brojkom: "51.".

Članak 74.

U članku 225. stavku 1. riječi: "oštećenik koji je preuzeo" zamjenjuju se riječima: "žrtva koja je preuzela".

U stavku 4. riječi: "obavještava oštećenika" zamjenjuju se riječima: "će ga o tome obavijestiti".

Članak 75.

Članak 229. mijenja se i glasi:

"(1) Istraga se mora završiti u roku od šest mjeseci od dana pravomoćnosti rješenja o provođenju istrage. Ako istragu nije moguće završiti u tom roku, o razlozima će se izvijestiti državni odvjetnik koji je dužan poduzeti mjere da se istraga završi.

(2) Kada za to postoje opravdani razlozi državni odvjetnik može rok iz stavka 1. ovoga članka produljiti za najviše šest mjeseci. O razlozima produljenja roka završetka istrage državni odvjetnik dužan je izvijestiti višeg državnog odvjetnika.

(3) Iznimno, ako istragu nije bilo moguće završiti u roku iz stavka 2. ovoga članka, a nisu ispunjeni uvjeti za prekid istrage iz članka 223. ovoga Zakona, državni odvjetnik će o razlozima zbog kojih istraga nije završena izvijestiti Glavnog državnog odvjetnika, koji može rok iz stavka 2. ovoga članka produljiti za najviše šest mjeseci.

(4) O produljenju roka završetka istrage odlučuje se rješenjem protiv kojeg žalba nije dopuštena. Rješenje o produljenju roka istrage državni odvjetnik dostavit će okrivljeniku i žrtvi.

(5) Ako po proteku roka iz stavka 3. ovoga članka istraga nije završena, okrivljenik ima pravo suda istrage podnijeti prigovor zbog odugovlačenja postupka. Ako sudac istrage utvrdi da je okrivljenikov prigovor osnovan, rješenjem će odrediti rok u kojem državni odvjetnik mora završiti istragu. O završetku istrage državni je odvjetnik dužan obavijestiti suca istrage. Ako sudac istrage utvrdi da je prigovor neosnovan, obavijestit će o tome okrivljenika."

Članak 76.

Članak 230. mijenja se i glasi:

"(1) Državni odvjetnik je dužan u roku od mjesec dana od upisa završetka istrage ili istraživanja u upisnik kaznenih prijava podignuti optužnicu ili obustaviti istragu odnosno odbaciti kaznenu prijavu. Kada za to postoje opravdani razlozi, viši državni odvjetnik može na prijedlog državnog odvjetnika rješenjem protiv kojeg žalba nije dopuštena, rok za donošenje odluke produljiti za najviše dva mjeseca, o čemu će obavijestiti okrivljenika i žrtvu.

(2) Ako državni odvjetnik u rokovima iz stavka 1. ovoga članka nije podignuo optužnicu smatrat će se da je odustao od kaznenog progona te je dužan u roku od osam dana donijeti rješenje o odbačaju kaznene prijave ili rješenje o obustavi istrage i dostaviti ga okrivljeniku i žrtvi.

(3) U slučaju iz stavka 2. ovoga članka, žrtva kaznenog djela ima prava iz članka 55. ovoga Zakona.

Članak 77.

U članku 270. stavku 1. iza riječi: "vraćeni" dodaju se riječi: "čim više nisu potrebni za daljnje vođenje postupka".

Članak 78.

Članak 271. briše se.

Članak 79.

U članku 273. stavak 2. mijenja se i glasi:

"(2) Okrivljenik, koji je prema stavku 1. ovoga članka poučen o pravima, pozvat će se da se izričito izjasni o tome hoće li uzeti branitelja po vlastitom izboru. Okrivljenika koji izjavi da ne želi uzeti branitelja, tijelo koje provodi ispitivanje dužno je upoznati na jednostavan i razumljiv način sa značenjem prava na branitelja i posljedicama odricanja od tog prava. Ako okrivljenik i nakon toga ne želi uzeti branitelja, može se nastaviti s ispitivanjem, osim kada okrivljenik po zakonu mora imati branitelja. Izjava okrivljenika unijet će se u zapisnik."

Članak 80.

U članku 276. stavak 4. mijenja se i glasi:

"(4) Kad okrivljenik završi iskaz, postaviti će mu se pitanja ako je potrebno da se predoči neki dokaz, popune praznine ili otklone proturječnosti i nejasnoće u njegovu izlaganju. Tijekom tog dijela ispitivanja, okrivljenik se ne može dogovarati sa svojim braniteljem kako će odgovoriti na pojedino postavljeno pitanje, ali branitelj može predložiti okrivljeniku da ne odgovori na pojedino postavljeno pitanje. Nakon tijela koje provodi ispitivanje, pitanja može postaviti i branitelj."

Članak 81.

U članku 278. iza stavka 1. dodaje se novi stavak 2. koji glasi:

"(2) Okrivljenik će se poučiti o pravu na branitelja koji može prisustvovati suočenju. U tom se slučaju na odgovarajući način primjenjuju odredbe članka 273. stavaka 3. i 5. ovoga Zakona."

Dosadašnji stavci 2. do 4. postaju stavci 3. do 5.

Članak 82.

U članku 285. stavku 1. točki 5. iza riječi: "psiholozi" dodaju se zarez i riječi: "probacijski službenici".

U stavku 1. točki 6., iza riječi: "zakonom" točka se zamjenjuje zarezom, a iza točke 6. dodaje se točka 7. koja glasi:

"7) osoba na koju je prenesena imovinska korist, o načinu stjecanja imovinske koristi, kada se u odnosu na tu osobu primjenjuju odredbe Glave XXVIII. ovoga Zakona."

Članak 83.

U članku 288. stavku 2. iza riječi: "okrivljenikom" dodaje se zarez i riječ: "žrtvom".

U stavku 3. druga rečenica mijenja se i glasi:

"Svjedok će se upozoriti i da nije dužan odgovarati na pitanja predviđena u članku 286. stavku 1. ovoga Zakona i to će se upozorenje unijeti u zapisnik."

Iza stavka 3. dodaje se stavak 4. koji glasi:

"(4) Svjedok će se upozoriti i da nije dužan odgovarati na pitanja predviđena u članku 44. stavku 4. točki 4. i članku 44. stavku 5. točki 3. ovoga Zakona i to će se upozorenje unijeti u zapisnik."

Članak 84.

U članku 292. stavku 4. riječi: "i spolnog ćudoređa" brišu se, a iza druge rečenice dodaje se treća rečenica koja glasi:

"Na način određen u stavku 3. ovoga članka ispitat će se i žrtva u odnosu na koju su utvrđene posebne potrebe zaštite sukladno članku 43.a ovoga Zakona, ako ona to zahtijeva."

Članak 85.

U članku 297. stavku 3. riječi: "članka 288. stavka 3." zamjenjuju se riječima: "članka 288. stavaka 3. i 4.".

Članak 86.

U članku 300. stavku 1. točki 6. riječi: "članka 45. stavka 1. točke 4." zamjenjuju se riječima: "članka 44. stavka 4. točke 4. i članka 44. stavka 5. točke 3.".

Članak 87.

U članku 301. stavak 6. mijenja se i glasi:

"Ako okrivljenik obavlja prepoznavanje postupit će se prema člancima 273. i 275. ovoga Zakona, a ako je predmet prepoznavanja okrivljenik, poučit će se o pravu na branitelja koji može prisustvovati prepoznavanju. U tom se slučaju na odgovarajući način primjenjuju odredbe članka 273. stavaka 2., 3. i 5. ovoga Zakona. Ako svjedok obavlja prepoznavanje postupit će se prema članku 288. stavcima 2., 3. i 4. ovoga Zakona."

Članak 88.

U članku 305. iza stavka 5. dodaje se stavak 6. koji glasi:

"(6) Ako se rekonstrukcija poduzima uz sudjelovanje okrivljenika, okrivljenik će se poučiti o pravu na branitelja koji može prisustvovati rekonstrukciji. U tom se slučaju na odgovarajući način primjenjuju odredbe članka 273. stavaka 2., 3. i 5. ovoga Zakona."

Članak 89.

U članku 306. stavku 1. iza riječi: "tragova" dodaju se riječi: "te njihovo izuzimanje".

Članak 90.

U članku 307. iza stavka 3. dodaju se stavci 4. do 8. koji glase:

"(4) Otisci iz stavka 1. ovoga članka mogu se koristiti i obrađivati samo tako dugo dok se pridruživanje tragu ili utvrđivanje istovjetnosti ili podrijetla ne isključi, a potom se uništavaju, osim ako nešto drugo nije propisano zakonom.

(5) Otisci iz stavka 1. ovoga članka uzeti od okrivljenika koji je kasnije u kaznenom postupku pravomoćno osuđen čuvaju se dvadeset godina nakon završetka kaznenog postupka. Iznimno, ako je riječ o kaznenom djelu za koje je propisana kazna zatvora od deset godina ili teža, ili ako je riječ o kaznenom djelu protiv spolne slobode za koje je propisana kazna zatvora teža od pet godina, otisci iz stavka 1. ovoga članka mogu se čuvati najdulje četrdeset godina od završetka kaznenog postupka.

(6) Otisci iz stavka 1. ovoga članka uzeti od okrivljenika koji je kasnije u kaznenom postupku pravomoćno oslobođen optužbe, ili je postupak obustavljen, ili je optužba odbijena, uništiti će se odmah po završetku postupka.

(7) Po isteku rokova iz stavaka 5. i 6. ovoga članka, nadležno tijelo će po službenoj dužnosti brisati te podatke.

(8) Otisci iz stavka 1. ovoga članka pronađeni na mjestu događaja koji nisu pridruženi određenoj osobi čuvaju se trajno."

Članak 91.

U članku 311. stavku 2. iza riječi: "okrivljenikom" dodaje se zarez i riječ: "žrtvom".

Članak 92.

U članku 334. točki 3. iza riječi: "(članak 253.)," dodaju se riječi: "izrade, nabavljanja, posjedovanja, prodaje ili davanja na uporabu sredstava za krivotvorenje (članak 283.),", a iza riječi: "istraživanja," dodaju se riječi: "davanja lažnog iskaza (članak 305.),".

Članak 93.

U članku 335. stavak 7. briše se.

Dosadašnji stavak 8. postaje stavak 7.

Članak 94.

U članku 344. stavku 1. točka 5. mijenja se i glasi:

"5) optužnica podignuta u roku iz članka 230. stavka 1., članka 356. stavaka 3. i 5. i članka 365. stavaka 2. i 4. ovoga Zakona,".

Stavak 2. mijenja se i glasi:

"(2) Predsjednik optužnog vijeća će rješenjem obustaviti kazneni postupak ili odbaciti optužnicu koju nije podnio ovlašteni tužitelj i koja je podignuta iako nisu ispunjeni zakonski uvjeti ili nakon proteka roka iz članka 230. stavka 1., članka 356. stavaka 3. i 5. i članka 365. stavaka 2. i 4. ovoga Zakona ili ako su ispunjeni razlozi iz članka 355. stavka 1. točaka 1. do 3. ovoga Zakona. O žalbi protiv rješenja predsjednika optužnog vijeća odlučuje viši sud."

Članak 95.

Članak 356. mijenja se i glasi:

"(1) Ako vijeće ustanovi da optužnica nije propisno sastavljena (članak 342. ovoga Zakona) ili da u odnosu na cijelu optužnicu postoje nedostaci u prethodnom postupku ili da činjenični opis djela ne proizlazi iz ranije pribavljenih dokaza, ili da je potrebno bolje razjašnjenje stvari, rješenjem vraća optužnicu državnom odvjetniku s obrazloženjem razloga zbog kojih nije potvrđena te radnjama koje je propustio poduzeti.

(2) Ako vijeće ustanovi da samo u odnosu na pojedine dijelove optužnice postoje nedostaci u prethodnom postupku ili da činjenični opis djela ne proizlazi iz ranije pribavljenih dokaza, ili da je potrebno bolje razjašnjenje stvari, rješenjem će razdvojiti postupak i potvrditi optužnicu u dijelu za koji to nalazi osnovanim.

(3) U rješenje o vraćanju optužnice optužno vijeće odrediti će primjereni rok u kojem tužitelj mora podići novu izmijenjenu optužnicu. Ako je optužnica vraćena jer nije bila propisano sastavljena, taj rok ne može biti dulji od petnaest dana za kaznena djela iz nadležnosti općinskog suda, odnosno mjesec dana za kaznena djela iz nadležnosti županijskog suda. Ako je optužnica vraćena iz drugih razloga navedenih u stavku 1. ovoga članka, taj rok ne može biti dulji od šest mjeseci za kaznena djela iz nadležnosti općinskog suda, odnosno dvanaest mjeseci za kaznena djela iz nadležnosti županijskog suda.

(4) Državni odvjetnik kojem je optužnica vraćena iz razloga navedenih u stavku 1. ovoga članka, osim ako je optužnica nepropisno sastavljena, dužan je bez odgode donijeti rješenje o dopuni istrage ili poduzeti dokaznu radnju odnosno obustaviti istragu ili odbaciti kaznenu prijavu.

(5) Ako rokovi iz stavka 3. ovoga članka nisu dovoljni za poduzimanje svih potrebnih radnji državni odvjetnik može prije isteka navedenih rokova od optužnog vijeća zahtijevati njihovo produljenje. Prilikom donošenja odluke o produljenju rokova iz stavka 3. ovoga članka i trajanju dodatnog roka optužno vijeće uzet će u obzir osobito dotadašnje trajanje prethodnog postupka, pravovremenost poduzimanja radnji državnog odvjetnika i složenost radnji koje je još potrebno poduzeti. Dodatni rok ne može biti dulji od rokova propisanih stavkom 3. ovoga

članka. Zahtjev za svako daljnje produljenje dodatnih rokova državni odvjetnik će posebno obrazložiti.

(6) Optužno vijeće o određivanju roka za podizanje nove izmijenjene optužnice (stavak 3. ovoga članka), kao i o produljenju tog roka i trajanju dodatnog roka za podizanje nove izmijenjene optužnice (stavak 5. ovoga članka), odlučuje rješenjem protiv kojeg žalba nije dopuštena. Državni odvjetnik ima pravo žalbe protiv odluke kojom se odbija zahtjev za produljenje roka za podizanje nove izmijenjene optužnice iz stavka 5. ovoga članka.

(7) Ako mu je optužnica vraćena, državni odvjetnik će novu izmijenjenu optužnicu dostaviti na ponovno ispitivanje (članci 343. do 355. ovoga Zakona). Takva optužnica mora biti dostavljena na ponovno ispitivanje u rokovima iz stavaka 3. i 5. ovoga članka. Ako državni odvjetnik novu izmijenjenu optužnicu ne dostavi u rokovima iz stavaka 3. i 5. ovoga članka, smatrat će se da je odustao od kaznenog progona, te je u roku od osam dana od isteka rokova iz stavaka 3. i 5. ovoga članka dužan donijeti rješenje o odbačaju kaznene prijave ili rješenje o obustavi istrage te ih dostaviti okrivljeniku i žrtvi.

(8) Ako se u slučaju iz stavka 7. ovoga članka obustavi kazneni postupak odnosno odbaci kaznena prijava žrtva kaznenog djela ima prava iz članka 55. ovoga Zakona."

Članak 96.

Iza članka 356. dodaje se članak 356.a koji glasi:

"Članak 356.a

Vijeće ispitujući optužnicu može odlučiti i o prijedlozima za spajanje i razdvajanje postupka."

Članak 97.

U članku 363. stavku 4. iza riječi: "troškova" dodaju se zarez i riječi: "osim troškova oštećenika, čije plaćanje mu može naložiti".

Članak 98.

Članak 365. mijenja se i glasi:

"(1) Državni odvjetnik može povući optužnicu prije nego što je potvrđena, ako smatra da postoje razlozi iz članka 356. stavka 1. ovoga Zakona.

(2) Ako je državni odvjetnik povukao optužnicu, predsjednik optužnog vijeća, odnosno, ako je sjednica optužnog vijeća već započela, optužno vijeće, odredit će mu primjereni rok za podizanje nove izmijenjene optužnice. Ako je optužnica povučena zato što je nepropisno sastavljena, taj rok ne može biti dulji od petnaest dana za kaznena djela iz nadležnosti općinskog suda, odnosno mjesec dana za kaznena djela iz nadležnosti županijskog suda. Ako je optužnica povučena iz drugih razloga navedenih u članku 356. stavku 1. ovoga Zakona, taj

rok ne može biti dulji od šest mjeseci za kaznena djela iz nadležnosti općinskog suda, odnosno dvanaest mjeseci za kaznena djela iz nadležnosti županijskog suda.

(3) Državni odvjetnik koji je povukao optužnicu iz razloga navedenih u članku 356. stavku 1. ovoga Zakona, osim ako je optužnica nepropisno sastavljena, dužan je bez odgode donijeti rješenje o dopuni istrage ili poduzeti dokaznu radnju, odnosno obustaviti istragu ili odbaciti kaznenu prijavu.

(4) Ako rokovi iz stavka 2. ovoga članka nisu dovoljni za poduzimanje svih potrebnih radnji, državni odvjetnik može prije isteka navedenih rokova od predsjednika optužnog vijeća, odnosno optužnog vijeća zahtijevati njihovo produljenje. Prilikom donošenja odluke o produljenju rokova iz stavka 2. ovoga članka i trajanju dodatnog roka predsjednik optužnog vijeća, odnosno optužno vijeće uzet će u obzir osobito dotadašnje trajanje prethodnog postupka, pravovremenost poduzimanja radnji od strane državnog odvjetnika i složenost radnji koje je još potrebno poduzeti. Dodatni rok ne može biti dulji od rokova propisanih stavkom 2. ovoga članka. Zahtjev za svako daljnje produljenje dodatnih rokova državni odvjetnik će posebno obrazložiti.

(5) Predsjednik optužnog vijeća, odnosno optužno vijeće o određivanju roka za podizanje nove izmijenjene optužnice (stavak 2. ovoga članka), kao i o produljenju tog roka i trajanju dodatnog roka za podizanje nove izmijenjene optužnice (stavak 4. ovoga članka), odlučuje rješenjem protiv kojeg žalba nije dopuštena. Državni odvjetnik ima pravo žalbe protiv odluke kojom se odbija zahtjev za produljenje roka za podizanje nove izmijenjene optužnice iz stavka 4. ovoga članka.

(6) Ako je državni odvjetnik povukao optužnicu, može podići novu izmijenjenu optužnicu pod uvjetima iz članka 341. ovoga Zakona. Takva optužnica mora biti podignuta u rokovima iz stavaka 2. i 4. ovoga članka. Ako državni odvjetnik novu izmijenjenu optužnicu ne podigne u rokovima iz stavaka 2. i 4. ovoga članka, smatrat će se da je odustao od kaznenog progona te je dužan u roku od osam dana od isteka rokova iz stavaka 2. i 4. ovog članka donijeti rješenje o odbačaju kaznene prijave ili rješenje o obustavi istrage te ih dostaviti okrivljeniku i žrtvi.

(7) Ako se u slučaju iz stavka 6. ovoga članka obustavi kazneni postupak, odnosno odbaci kaznena prijava, žrtva kaznenog djela ima prava iz članka 55. ovoga Zakona."

Članak 99.

U članku 373. stavku 2. brojka: "47." zamjenjuje se brojkom: "51."

Članak 100.

U članku 380. stavak 2. mijenja se i glasi:

"(2) Predsjednik vijeća će u slučaju obustave postupka iz stavka 1. točke 1. ovoga članka rješenje o obustavi postupka dostaviti i žrtvi te je upozoriti prema članku 55. ovoga Zakona."

Članak 101.

U članku 383. stavak 8. mijenja se i glasi:

"(8) Optuženika protiv kojeg se vodi postupak za kazneno djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina će se u pozivu poučiti o pravu na branitelja te upozoriti da će, u slučaju kad obrana nije obvezna, a branitelja uzme tek na raspravi, snositi troškove odgode rasprave."

Članak 102.

U članku 395. stavku 4. iza riječi: "optuženiku," dodaje se riječ: "žrtvi,".

Članak 103.

U članku 409. stavak 2. mijenja se i glasi:

"(2) Predsjednik vijeća može odrediti da se rasprava ili pojedini njeni dijelovi (iskazi optuženika, svjedoka, vještaka i važne izjave stranaka) snime uređajem za audio ili audio-video snimanje. U tom slučaju, zapisnik tvore audio ili audio-video snimka rasprave i zapisnik o tijeku rasprave. Audio ili audio-video snimka rasprave prepisuje se u roku od pet radnih dana, a prijepis pregledava i ovjerava predsjednik vijeća i prilaže zapisniku o raspravi. Stranke imaju pravo pregledati prijepis snimke i staviti primjedbe. Ako predsjednik vijeća primjedbe smatra opravdanim, naložit će ispravak prijepisa."

Članak 104.

U članku 410. iza stavka 4. dodaje se stavak 5. koji glasi:

"(5) Ako je rasprava snimana, strankama će se odmah omogućiti preuzimanje kopije snimke."

Članak 105.

U članku 411. stavak 6. mijenja se i glasi:

"(6) U zapisnik o raspravi ne unosi se sadržaj iskaza optuženika, svjedoka i vještaka te izjave i obrazloženja prijedloga stranaka koji su snimljeni prema odredbi članka 409. stavka 2. ovoga Zakona."

Članak 106.

U članku 415. stavku 1. brojka: "47." zamjenjuje se brojkom: "51.".

Članak 107.

U članku 418. stavak 4. mijenja se i glasi:

"(4) Ako se žrtva ili oštećenik koji su prisutni trebaju ispitati kao svjedoci, njihovo će se ispitivanje obaviti prije ispitivanja ostalih svjedoka."

Članak 108.

U članku 420. stavku 1. riječi: "stavku 3." zamjenjuju se riječima: "stavcima 3. i 4.".

Članak 109.

U članku 441. stavak 4. mijenja se i glasi:

"(4) Vijeće može, nakon saslušanja stranaka, odlučiti dostaviti izmijenjenu optužnicu optužnom vijeću radi njenog ispitivanja sukladno člancima 348. do 367. ovoga Zakona. Okrivljenik može podnijeti odgovor na optužnicu. Ako optužnica bude potvrđena, nova rasprava održat će se u pravilu pred istim vijećem.".

Članak 110.

U članku 448. stavak 1. mijenja se i glasi:

"(1) Ako sud tijekom vijećanja ne utvrdi da treba ponovno otvoriti raspravu radi dopune postupka ili razjašnjenja pojedinih pitanja, izreći će presudu.".

Članak 111.

U članku 468. stavku 1. točki 5. riječ: "oštećenika" zamjenjuje se riječima: "žrtve ili druge osobe iz članka 197. stavka 1. ovoga Zakona".

U točki 11. riječi: "zapisnika o iskazima danim u postupku i samih tih isprava ili zapisnika" zamjenjuju se riječima: "iskaza danih u postupku i samih tih isprava ili iskaza".

Članak 112.

U članku 474. stavku 1. riječ: "kazeni" zamjenjuje se riječju: "kazneni".

Članak 113.

U članku 475. stavak 3. briše se.

Stavci 4. do 9. postaju stavci 3. do 8.

Članak 114.

U članku 497. stavak 3. mijenja se i glasi:

"Kazneni postupak u kojem je osoba osuđena u odsutnosti (članak 402. stavci 3. i 4. ovoga Zakona), a nastupila je mogućnost da joj se ponovno sudi u njezinoj prisutnosti, obnovit će se i izvan uvjeta predviđenih u člancima 498. i 501. ovoga Zakona, ako osuđenik ili njegov branitelj u roku od jedne godine od dana kada je osuđenik saznao za pravomoćnu presudu podnesu zahtjev za obnovu postupka u kojem je navedena adresa na kojoj se osuđeniku mogu dostavljati pismena i osuđenik obeća da će se odazvati sudskom pozivu.".

Članak 115.

U članku 500. stavku 2. brojka: "5." zamjenjuje se brojkom: "2.".

U stavku 3. brojka: "5." zamjenjuje se brojkom: "2.".

U stavku 4. riječ: "oštećenik" zamjenjuje se riječju: "žrtva", a riječ: "preuzeo" zamjenjuje se riječju: "preuzela".

Članak 116.

U članku 502. stavak 2. mijenja se i glasi:

„Kazneni postupak obnovit će se i u slučaju kada je zahtjev za obnovu podnesen na temelju konačne presude Europskog suda za ljudska prava kojom je utvrđena povreda prava i sloboda iz Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ako je povreda Konvencije utjecala na ishod postupka, a povreda ili njena posljedica se može ispraviti u obnovljenom postupku. U rješenju kojim se dopušta obnova kaznenog postupka sud će odrediti da se postupak vrati u stadij postupka pred optužnim vijećem ili raspravu, ili u postupak povodom žalbe, ili izvanrednih pravnih lijekova.“

Članak 117.

U članku 506. stavku 1. iza prve rečenice dodaje se druga rečenica koja glasi:

"Sud će rješenjem odbaciti zahtjev iz članka 497. stavka 3. ovoga Zakona ako je već jednom doneseno rješenje iz članka 508. stavka 3. ovoga Zakona."

Članak 118.

U članku 507. stavku 4. iza riječi: "prekine" dodaju se zarez i riječi: "a ako je osuđenik obećao odazvati se sudskom pozivu (članak 497. stavak 3. ovoga Zakona), odgodit će izvršenje presude i o tome izvijestiti suca izvršenja radi povlačenja tjeralice".

Članak 119.

U članku 508. iza stavka 2. dodaju se novi stavci 3. i 4. koji glase:

"(3) Ako optuženik iz članka 497. stavka 3. ovoga Zakona u novom postupku postane nedostupan (ako uredno pozvani optuženik ne dođe, a svoj izostanak ne opravda, ili ako se nije mogla obaviti uredna dostava poziva, a iz okolnosti očito proizlazi da optuženik izbjegava primiti poziv), sud će rješenjem staviti izvan snage rješenje kojim je dopuštena obnova postupka i odgođeno izvršenje presude.

(4) Sud neće postupiti sukladno stavku 3. ovoga članka ako su iznesene nove činjenice ili podneseni novi dokazi na temelju kojih sud utvrdi da su ispunjene pretpostavke iz članka 501. stavka 1. ovoga Zakona."

Dosadašnji stavci 3. i 4. postaju stavci 5. i 6.

Članak 120.

U članku 515. stavku 2. riječi: "na slobodi" brišu se, a iza riječi: "mjere" dodaju se riječi: "izrečena kazna zatvora odnosno".

Članak 121.

U članku 518. stavak 4. mijenja se i glasi:

„(4) Prvostupanjski sud dostavit će primjerak zahtjeva sa spisom Glavnom državnom odvjetniku, koji može u roku od petnaest dana od dana primitka zahtjeva podnijeti odgovor na zahtjev. Odgovor na zahtjev dostavit će se osuđeniku i njegovom branitelju prije dostavljanja spisa Vrhovnom sudu.“

Članak 122.

U članku 542. stavku 1. riječ: "oštećeniku" zamjenjuje se riječju: "žrtvi".

Članak 123.

Članak 556. mijenja se i glasi:

"(1) Predmeti koji se po zakonu imaju oduzeti, kao i drugi predmeti ako to zahtijevaju probici javne sigurnosti ili zaštite časti i dostojanstva građana, oduzet će se i kad kazneni postupak ne završi presudom kojom se okrivljenik proglašava krivim.

(2) Posebno rješenje o tome donosi tijelo pred kojim se vodio postupak kad je postupak završen, odnosno obustavljen.

(3) Rješenje o oduzimanju predmeta iz stavka 1. ovoga članka donosi sud i kad je u presudi kojom je optuženik proglašen krivim propušteno da se donese takva odluka.

(4) Ovjereni prijepis odluke o oduzimanju predmeta dostavit će se osobi od koje se oduzima predmet.

(5) Protiv odluke iz stavaka 2. i 3. ovoga članka osoba od koje su oduzeti predmeti, ima pravo žalbe. Ako rješenje iz stavka 2. ovoga članka nije donio sud, o žalbi odlučuje vijeće suda koji je bio nadležan za suđenje u prvom stupnju."

Članak 124.

Iza članka 556. dodaje se članak 556.a koji glasi:

"Članak 556.a

(1) Ako drukčije nije uređeno zakonom ili ako drukčije ne naloži državni odvjetnik, predmete koji su bili namijenjeni ili uporabljeni za počinjenje kaznenog djela ili su nastali njegovim počinjenjem privremeno oduzima policija i predaje ih tijelima, odnosno pravnim osobama s javnim ovlastima koja su, sukladno posebnim propisima, nadležna za raspolaganje i upravljanje imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske. O tome se odmah obavještava državni odvjetnik, osim ako se ne postupa po njegovu nalogu.

(2) Kad je privremeno oduzimanje izvršeno prema odredbi stavka 1. ovoga članka o prigovoru treće osobe odlučuje sud koji bi bio nadležan za donošenje rješenja o privremenoj mjeri osiguranja prema odredbi članka 557.a stavka 2. ovoga Zakona.

(3) U slučajevima iz stavaka 1. i 2. ovoga članka, na treće osobe primjenjuju se odredbe ove Glave Zakona."

Članak 125.

Članak 557. mijenja se i glasi:

"(1) Postupak prema ovoj glavi Zakona provodi se na prijedlog ovlaštenog tužitelja.

(2) Sud će i bez prijedloga ovlaštenog tužitelja od optuženika oduzeti onu imovinsku korist ostvarenu protupravnom radnjom koja je sadržana u opisu kaznenog djela iz optužbe.

(3) Sud i drugo tijelo pred kojima se vodi postupak, dužni su u tijeku postupka prikupljati dokaze i istraživati okolnosti koje su važne za utvrđivanje imovinske koristi."

Članak 126.

Iza članka 557. dodaju se članci 557.a do 557.h koji glase:

"Članak 557.a

(1) Radi osiguranja oduzimanja imovinske koristi ostvarene protupravnom radnjom ovlašteni tužitelj može prije i nakon pokretanja kaznenog postupka predložiti osiguranje bilo kojom privremenom mjerom kojom se postiže ta svrha, a posebno:

- a) zabranom otuđenja i opterećenja nekretnine ili stvarnih prava upisanih na nekretnini, uz zabilježbu zabrane u zemljišnu knjigu, oduzimanjem nekretnine i njezinim povjeravanjem na čuvanje i upravljanje državnom tijelu nadležnom za upravljanje državnom imovinom,
- b) zabranom okrivljeniku ili drugoj osobi na koju je imovinska korist prenesena da otuđi ili optereti pokretnine, oduzimanjem tih stvari i njihovim povjeravanjem na čuvanje državnom tijelu nadležnom za upravljanje državnom imovinom,
- c) oduzimanjem i polaganjem gotovoga novca, vrijednosnih papira te njihovom predajom državnom tijelu nadležnom za upravljanje državnom imovinom,
- d) zabranom dužniku okrivljenika ili druge osobe na koju je imovinska korist prenesena da dobrovoljno ispuni svoju obvezu okrivljeniku ili drugoj osobi na koju je imovinska korist prenesena te zabranom okrivljeniku ili drugoj osobi na koju je imovinska korist prenesena da primi ispunjenje te obveze, odnosno da raspolaže svojim tražbinama,
- e) nalogom banci da okrivljeniku ili drugoj osobi na koju je imovinska korist prenesena ili trećoj osobi na temelju naloga okrivljenika ili druge osobe na koju je imovinska korist prenesena, uskrati s računa isplatu novčanoga iznosa za koji je određena privremena mjera,
- f) zabranom otuđenja i opterećenja dionica, udjela ili poslovnoga udjela uz zabilježbu zabrane u knjigu dionica, udjela ili poslovnih udjela, a po potrebi i u javnom registru, zabranom korištenja ili raspolaganja pravima po osnovi takvih dionica, udjela ili poslovnih udjela, povjeravanjem dionica, udjela ili poslovnih udjela na upravu državnom tijelu nadležnom za upravljanje državnom imovinom,

g) zabranom dužniku okrivljenika ili druge osobe na koju je imovinska korist prenesena da okrivljeniku ili drugoj osobi na koju je imovinska korist prenesena preda stvari, prenese pravo ili obavi drugu nenovčanu činidbu.

(2) Do podizanja optužnice o prijedlogu iz stavka 1. ovoga članka odlučuje rješenjem sudac istrage, nakon podizanja optužnice do njezina potvrđivanja, optužno vijeće, a nakon potvrđivanja optužnice ili određivanja rasprave na temelju privatne tužbe sud pred kojim se vodi rasprava. Rješenje mora sadržavati obrazloženje. Uz rješenje okrivljeniku i drugoj osobi na koju je imovinska korist prenesena dostavit će se i pouka o pravu na odvjetnika i pravima iz članka 558. ovoga Zakona.

(3) Protiv rješenja iz stavka 2. ovoga članka dopuštena je žalba u roku od tri dana od dana njegova dostavljanja. Žalba ne zadržava provedbu rješenja.

(4) Za provedbu rješenja iz stavka 2. ovoga članka nadležan je sud ili drugo tijelo određeno posebnim zakonom.

(5) Rješenje iz stavka 2. ovoga članka dostavlja se sudu ili drugom tijelu nadležnom za njegovu provedbu, predlagatelju osiguranja te okrivljeniku i drugoj osobi na koju je imovinska korist prenesena odmah, a najkasnije prvog narednog radnog dana nakon dana donošenja rješenja. Dostava rješenja iz stavka 2. ovoga članka okrivljeniku i drugoj osobi na koju je imovinska korist prenesena može se odgoditi samo iznimno, ako je to nužno da se ne ugrozi svrha istrage. Dostava rješenja može se odgoditi najdulje tri dana od njegova donošenja.

(6) Postupak osiguranja oduzimanja imovinske koristi je hitan.

Članak 557.b

(1) U postupku osiguranja privremenom mjerom pretpostavlja se postojanje opasnosti da tražbina Republike Hrvatske glede oduzimanja imovinske koristi ostvarene protupravnom radnjom neće moći biti ostvarena, ili da će njezino ostvarenje biti otežano ako privremena mjera ne bude određena.

(2) Osiguranje se može odrediti i prije nego što je okrivljeniku ili drugoj osobi na koju je imovinska korist prenesena omogućeno da se očituje o prijedlogu predlagatelja osiguranja.

Članak 557.c

(1) Ako je privremenu mjeru potrebno upisati u javni upisnik (zemljišne knjige, upisnik brodova, upisnik zrakoplova, upisnik sudskih i javnobilježničkih osiguranja i sl.), odluka suda će sadržavati i nalog za upis privremene mjere u javni upisnik.

(2) U postupku iz stavka 1. ovoga članka ne plaćaju se pristojbe.

Članak 557.d

Pravni posao kojim okrivljenik ili druga osoba na koju je imovinska korist prenesena nakon upisa privremene mjere u javni upisnik raspolaže sa stvari ili pravom koje je predmet osiguranja, nema pravnog učinka.

Članak 557.e

„(1) Privremena mjera može se odrediti i prije započinjanja kaznenog postupka ili podnošenja prijedloga za oduzimanje imovinske koristi sukladno članku 560.a ovoga Zakona.

(2) Do potvrđivanja optužnice, određivanja rasprave na temelju privatne tužbe ili podnošenja prijedloga sukladno članku 560.a ovoga Zakona privremena mjera može trajati najdulje dvije godine, a nakon toga najdulje šezdeset dana od dostave državnom odvjetniku obavijesti o pravomoćnosti odluke kojom je oduzeta imovinska korist. Rok od dvije godine ne teče za vrijeme prekida istrage.“

(3) Sud će svaka tri mjeseca ispitati postoje li zakonski uvjeti za daljnju primjenu privremene mjere te će donijeti rješenje o njenom produljenju ili ukidanju.

(4) Privremena mjera će se ukinuti ili zamijeniti drugom prije isteka roka iz stavaka 2. ovoga članka, ako sud po službenoj dužnosti, na prijedlog ovlaštenog tužitelja ili na prijedlog okrivljenika ili druge osobe na koju je prenesena imovinska korist, utvrdi da ona nije nužna ili da se osiguranje može postići kakvom drugom blažom privremenom mjerom. Privremena mjera se može ukinuti ili zamijeniti drugom privremenom mjerom i ako okrivljenik, druga osoba na koju je imovinska korist prenesena ili treća osoba položi jamčevinu. Jamčevina se uvijek daje u gotovom novcu. Privremena mjera će se ukinuti ako to predloži ovlašteni tužitelj.

(5) Protiv rješenja kojim se odbija prijedlog okrivljenika ili druge osobe za ukidanje privremene mjere nije dozvoljena žalba.

(6) Sud će o prestanku mjere zbog proteka roka iz stavaka 2. ovoga članka te o ukidanju odnosno zamjeni mjere bez odgode obavijestiti sud ili drugo tijelo nadležno za njenu provedbu.

(7) Na postupak ukidanja, produljenja, zamjene ili određivanja dodatne privremene mjere odgovarajuće se primjenjuju odredbe članka 557.a ovoga Zakona.

Članak 557.f

(1) Sud će, na prijedlog oštećenika, preinačiti ili ukinuti privremenu mjeru određenu radi osiguranja oduzimanja imovinske koristi ostvarene protupravnom radnjom ako je to potrebno radi osiguranja imovinskopravnog zahtjeva.

(2) Ako oštećenik odustane od imovinskopravnog zahtjeva ili privremene mjere određene radi osiguranja imovinskopravnog zahtjeva, sud će prije donošenja odluke o tome obavijestiti državnog odvjetnika i odrediti mu primjereni rok u kojem može predložiti privremenu mjeru radi osiguranja oduzimanja imovinske koristi.

Članak 557.g

(1) Za štetu koja je posljedica privremene mjere radi osiguranja oduzimanja imovinske koristi ostvarene protupravnom radnjom odgovara Republika Hrvatska.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, ako je prijedlog za određivanje privremene mjere podnio oštećenik kao tužitelj ili privatni tužitelj, za štetu koja je posljedica privremene mjere odgovara oštećenik ili privatni tužitelj.

(3) Okrivljenik ili druga osoba na koju je imovinska korist prenesena može pokrenuti parnični postupak za naknadu štete pred nadležnim sudom u roku od godinu dana računajući od pravomoćnosti presude kojom je okrivljenik oslobođen ili je optužba odbijena. U slučaju iz stavka 1. ovoga članka okrivljenik ili druga osoba na koju je imovinska korist prenesena može pokrenuti parnični postupak u roku od trideset dana od dana kad je saznao da je državni odvjetnik odbio njegov zahtjev za mirno rješenje spora, odnosno od dana kad je istekao rok u kojem je državni odvjetnik trebao donijeti odluku o tom zahtjevu.

Članak 557.h

(1) Treća osoba koja tvrdi da glede imovine koja je predmet privremene mjere ima pravo koje sprječava primjenu odredbi ove glave Zakona, ima pravo predložiti da se privremena mjera ukine.

(2) O prijedlogu iz stavka 1. ovoga članka rješenjem odlučuje sud koji je donio rješenje o osiguranju privremenom mjerom. Protiv tog rješenja dopuštena je žalba koja ne sprječava provedbu osiguranja."

Članak 127.

Članak 558. mijenja se i glasi:

"(1) Kad dolazi u obzir oduzimanje imovinske koristi pribavljene protupravnom radnjom, osoba na koju je imovinska korist prenesena pozvat će se radi ispitivanja u prethodnom postupku i na raspravu. U pozivu će se upozoriti da će se postupak provesti i bez njene prisutnosti. Uz poziv će se dostaviti i pouka o pravu na opunomoćenika.

(2) Radi ispitivanja u prethodnom postupku i na raspravu pozvat će se i treća osoba koja tvrdi da glede imovinske koristi ima pravo koje sprječava primjenu odredbi ove glave Zakona.

(3) Osobu, na koju je prema prijedlogu državnog odvjetnika za oduzimanje imovinske koristi ta korist prenesena, sud će pozvati na sjednicu optužnog vijeća, pripremno ročište i raspravu, a ta osoba ispitat će se na raspravi nakon okrivljenika koji se očitovao da ne osporava osnovanost optužbe, a inače na početku dokaznog postupka.

(4) Osoba na koju je imovinska korist prenesena te treća osoba iz stavka 2. ovoga članka, ovlaštena je u vezi s utvrđivanjem imovinske koristi predlagati dokaze i po dopuštenju predsjednika vijeća, postavljati pitanja okrivljeniku, svjedocima i vještacima.

(5) Državni odvjetnik i sud upoznat će osobu na koju je imovinska korist prenesena te treću osobu iz stavka 2. ovoga članka o njezinim pravima iz stavka 4. ovoga članka, kao i o pravu na opunomoćenika."

Članak 128.

Članak 560. mijenja se i glasi:

"(1) Oduzimanje imovinske koristi sud će izreći u osuđujućoj presudi odnosno presudi kojom se utvrđuje da je okrivljenik počinio protupravnu radnju koja je predmet optužbe.

(2) U presudi iz stavka 1. ovoga članka sud će navesti koje stvari ili prava predstavljaju imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom odnosno protupravnom radnjom te, ovisno o okolnostima, naznačiti njihovu novčanu protuvrijednost, utvrditi da su te stvari ili prava postale vlasništvo, odnosno imovina Republike Hrvatske, naložiti okrivljeniku i drugoj osobi na koju je imovinska korist prenesena, da Republici Hrvatskoj preda određene stvari odnosno na nju prenese određena prava, ako ona već nisu prešla na Republiku Hrvatsku, ili da isplati njihovu novčanu protuvrijednost u roku od 15 dana od dana pravomoćnosti presude, i odrediti da se u javnim upisnicima koje vode sudovi i druga tijela izvrši upis prava u korist Republike Hrvatske.

(3) Ako drukčije nije propisano zakonom, u presudi kojom se okrivljenik oslobađa od optužbe za kazneno djelo, ili se optužba odbija, odbit će se prijedlog za oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom. Sud će tako postupiti i kad okrivljenik nije oslobođen od optužbe za kazneno djelo, ali je imovinska korist potpuno obuhvaćena imovinskopравnim zahtjevom, ili nema zakonskih uvjeta za njeno oduzimanje.

(4) Pisana presuda dostavlja se i osobi na koju je imovinska korist prenesena."

Članak 129.

Iza članka 560. dodaju se članci 560.a do 560.f koji glase:

"Članak 560.a

(1) Odredbe ovoga Zakona primijenit će se i u postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene protupravnom radnjom ako je osoba protiv koje je pokrenut kazneni postupak trajno raspravno nesposobna ili je nedostupna tijelima kaznenog postupka, kada je vjerojatno da ta imovinska korist iznosi najmanje 60.000,00 kuna, ako odredbama članaka 560.a do 560.e ovoga Zakona nije što posebno propisano.

(2) Postupak iz stavka 1. ovoga članka pokreće se i vodi samo na zahtjev državnog odvjetnika.

(3) Državni odvjetnik će u slučajevima iz stavka 1. ovoga članka nalogom pokrenuti poseban postupak u kojem će prikupiti dokaze i činjenice potrebne radi utvrđenja je li osoba iz stavka 1. ovoga članka počinila protupravnu radnju koja je predmet optužbe i je li tom radnjom ostvarena imovinska korist te u kojem iznosu.

(4) Nakon donošenja naloga iz stavka 3. ovoga članka osoba iz stavka 1. ovoga članka mora imati branitelja.

(5) Ako je imovinska korist ostvarena protupravnom radnjom prenesena na drugu osobu, ta osoba u postupku iz stavka 1. ovoga članka ima položaj stranke i sva prava koja prema ovom Zakonu pripadaju okrivljeniku.

Članak 560.b

(1) U slučajevima iz članka 560.a stavka 1. ovoga Zakona, državni odvjetnik će postaviti zahtjev da sud utvrdi da je osoba iz članka 560.a stavka 1. ovoga Zakona počinila protupravnu radnju i da je tom radnjom ostvarila imovinsku korist te da se ta imovinska korist oduzme od te osobe ili osobe na koju je ona prenesena.

(2) U slučaju da je osoba iz članka 560.a stavka 1. ovoga Zakona trajno raspravno nesposobna, državni odvjetnik će prije postavljanja zahtjeva iz stavka 1. ovoga članka, uz prisutnost vještaka i branitelja, pokušati ispitati tu osobu. Ako se osoba iz članka 560.a stavka 1. ovoga Zakona zbog raspravne nesposobnosti ne može ispitati državni odvjetnik će postaviti zahtjev iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Zahtjev iz stavka 1. ovoga članka državni odvjetnik podnosi predsjedniku vijeća nadležnog suda koji će prethodno ispitati postoje li uvjeti za odbacivanje odgovarajućom primjenom članka 344. ovoga Zakona i ako postoje, donijet će rješenje o odbacivanju zahtjeva. Rješenje se dostavlja državnom odvjetniku, osobi iz članka 560.a stavka 1. ovoga Zakona i branitelju. Ako ne donese rješenje o odbacivanju zahtjeva, predsjednik vijeća postupit će na odgovarajući način prema člancima 345. i 346. ovoga Zakona, a optužno vijeće postupit će na odgovarajući način prema člancima 348. do 357. te člancima 365. do 367. ovoga Zakona.

Članak 560.c

(1) O zahtjevu državnog odvjetnika iz članka 560.b stavka 1. ovoga Zakona odlučuje sud nakon provedene rasprave. O raspravi će se izvijestiti zakonski zastupnik osobe iz članka 560.a stavka 1. ovoga Zakona, a ako ga nema, njezin bračni ili izvanbračni drug, odnosno najbliži srodnik, branitelj te osoba na koju je imovinska korist prenesena i treća osoba koja tvrdi da glede imovinske koristi ima pravo koje sprječava primjenu odredbi ove glave Zakona.

(2) Predsjednik vijeća će prije rasprave u prisutnosti vještaka pokušati ispitati prisutnu osobu iz članka 560.a stavka 1. ovoga Zakona radi ocjene njezine raspravne sposobnosti (članak 325. stavak 5. ovoga Zakona). O vremenu i mjestu ispitivanja izvijestit će se državni odvjetnik, osoba iz članka 560.a stavka 1. ovoga Zakona, branitelj i zakonski zastupnik, odnosno najbliži srodnik. Ispitivanje će se obaviti i bez prisutnosti uredno pozvanoga državnog odvjetnika i zastupnika. Ako sud nakon ispitivanja vještaka utvrdi da je osoba iz članka 560.a stavka 1. ovoga Zakona trajno raspravno nesposobna, rasprava će se održati u njezinoj odsutnosti.

(3) Smatrat će se da je osoba iz članka 560.a stavka 1. ovoga Zakona porekla osnovanost zahtjeva iz članka 560.b stavka 1. ovoga Zakona, a na završetku dokaznog postupka pročitat će se zapisnici o njezinom ranijem ispitivanju, ako postoje.

(4) O raspravnoj sposobnosti osobe iz članka 560.a stavka 1. ovoga Zakona ispitat će se vještak koji je obavio njezin pregled.

Članak 560.d

(1) Ako je državni odvjetnik postavio zahtjev iz članka 560.b stavka 1. ovoga Zakona, a sud nakon provedene rasprave utvrdi da je osoba iz članka 560.a stavka 1. ovoga Zakona počinila protupravnu radnju i da je tom radnjom ostvarena imovinska korist, donijet će presudu kojom

se utvrđuje da je osoba iz članka 560.a stavka 1. ovoga Zakona počinila protupravnu radnju i da je tom protupravnom radnjom ostvarena imovinska korist.

(2) U presudi iz stavka 1. ovoga članka sud će navesti koje stvari ili prava predstavljaju imovinsku korist ostvarenu protupravnom radnjom te, ovisno o okolnostima, naznačiti njihovu novčanu protuvrijednost, utvrditi da su te stvari ili prava postale vlasništvo, odnosno imovina Republike Hrvatske, naložiti osobi iz članka 560.a stavka 1. ovoga Zakona odnosno drugoj osobi na koju je imovinska korist prenesena, da Republici Hrvatskoj preda određene stvari odnosno na nju prenese određena prava, ako ona već nisu prešla na Republiku Hrvatsku, ili da isplati njihovu novčanu protuvrijednost u roku od 15 dana od dana pravomoćnosti presude, i odrediti da se u javnim upisnicima koje vode sudovi i druga tijela izvrši upis prava u korist Republike Hrvatske.

(3) Ako sud ne utvrdi da je osoba iz članka 560.a stavka 1. ovoga Zakona počinila protupravnu radnju i ostvarila imovinsku korist, ili je imovinska korist potpuno obuhvaćena dosuđenim imovinskopравnim zahtjevom, odbit će zahtjev iz članka 560.b stavka 1. ovoga Zakona.

Članak 560.e

(1) Presude iz članka 560.d stavaka 1. i 3. ovoga Zakona dostavit će se državnom odvjetniku, osobi iz članka 560.a stavka 1. ovoga Zakona i njezinom branitelju te zakonskom zastupniku, a ako ga nema, bračnom ili izvanbračnom drugu, životnom partneru ili neformalnom životnom partneru odnosno najbližem srodniku, te osobi na koju je imovinska korist prenesena.

(2) Protiv presude iz članka 560.d stavaka 1. i 3. ovoga Zakona mogu u roku od petnaest dana od dana primitka podnijeti žalbu sve osobe koje imaju pravo na žalbu protiv presude (članak 464. ovoga Zakona).

(3) Drugostupanjski sud će sjednicu vijeća održati u prisutnosti osobe iz članka 560.a stavka 1. ovoga Zakona i njezinog branitelja ako smatra da je to svrhovito. Svoju odluku sa spisima dostavit će prvostupanjskom sudu najkasnije u roku koji je za polovicu kraći od roka određenog u članku 488. stavku 2. ovoga Zakona.

Članak 560.f

Odredbe članaka 560.a do 560.e ovoga Zakona primijenit će se na odgovarajući način i u slučaju smrti osobe protiv koje je pokrenut kazneni postupak."

Članak 130.

U članku 562. brojka: "3" zamjenjuje se brojkom: "4."

Članak 131.

Članak 563. mijenja se i glasi:

„(1) Ako u odredbama ove Glave nije što drugo propisano glede postupka za oduzimanje imovinske koristi ili oduzimanja predmeta, primjenjivat će se ostale odredbe ovoga Zakona, Ovršnog zakona i posebnih zakona.

(2) Ministarstvo nadležno za državnu imovinu vodi evidenciju o privremeno i trajno oduzetim predmetima i imovinskoj koristi ostvarenoj kaznenim djelom koji su pravomoćnom sudskom odlukom privremeno odnosno trajno oduzeti od okrivljenika ili s njim povezanih osoba te koji su takvom odlukom predani na čuvanje i upravljanje ministarstvu nadležnom za državnu imovinu.

(3) Ministar nadležan za državnu imovinu donosi pravilnik kojim se uređuje vođenje evidencije iz stavka 2. ovog članka.“

Članak 132.

U članku 564. stavku 1. riječ: "oštećenika" zamjenjuju se riječima: "žrtve odnosno oštećenika".

U stavku 3., u prvoj rečenici, riječ: "oštećenika" zamjenjuje se riječju: "žrtvu odnosno oštećenika". U drugoj rečenici, riječ: "oštećenika" zamjenjuje se riječju: "žrtve odnosno oštećenika".

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 133.

(1) Ministar nadležan za poslove pravosuđa će u suradnji s ministrom nadležnim za unutarnje poslove u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona donijeti pravilnik iz članka 6. ovoga Zakona.

(2) Ministar nadležan za državnu imovinu u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog Zakona donijet će pravilnik iz članka 131. stavka 3. ovog Zakona.

Članak 134.

Ako je na dan stupanja na snagu ovoga Zakona bio u tijeku kakav rok, taj rok će se računati po odredbama ovoga Zakona, osim ako je dosadašnji rok bio dulji.

Članak 135.

Nakon stupanja na snagu ovog Zakona, sud će u roku od dva mjeseca ukinuti jamstvo koje je zamijenilo istražni zatvor iz osnova navedenih u članku 123. stavku 1. točkama. 2., 3. i 4. Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11 - pročišćeni tekst, 91/12 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12, 56/13, 145/13 i 152/14) te, po potrebi, odrediti blažu ili težu mjeru osiguranja prisutnosti okrivljenika.

Članak 136.

Stupanjem na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Pravilnik o evidenciji pravomoćnih rješenja o provođenju istrage (Narodne novine, broj 10/14).

Članak 137.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama, osim članaka 25., 31., 36., 37., 66. i 67. ovoga Zakona, koji stupaju na snagu 1. prosinca 2017.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11 - pročišćeni tekst, 91/12 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12, 56/13, 145/13 i 152/14, u daljnjem tekstu: ZKP/08) donesen je 2008. godine, a stupio je na snagu u pojedinim odredbama 1. siječnja 2009. i 1. srpnja 2009. te u cjelini 1. rujna 2011., osim odredaba o Visokom kaznenom sudu Republike Hrvatske. ZKP/08 zamijenio je istoimeni zakon iz 1997. (Narodne novine, br. 110/97, 27/98 - ispravak, 58/99, 112/99, 58/02, 143/02 - ispravak, 62/03 - pročišćeni tekst i 115/06) koji je donesen na temelju odgovarajućeg izvora iz bivše države (Zakon o krivičnom postupku), koji je počivao na koncepciji austrijskog kaznenog postupka iz 1875.

ZKP/08 je od svog donošenja mijenjan šest puta, prvi puta 2009., drugi puta 2011., pa zatim u 2012., kada je ZKP/08 usklađivan s novim Kaznenim zakonom (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15 i 61/15 - ispravak, u daljnjem tekstu: KZ/11), dok se četvrta izmjena dogodila u prvoj polovini 2013. kao posljedica nužnosti usklađivanja s tri direktive Europske unije. Po opsegu najveća, peta novela ZKP/08, rezultat je u prvom redu izvršenja Odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske, broja: U-I-448/2009, od 19. srpnja 2012. (Narodne novine, broj 91/12), dok je dio izmjena i dopuna bio rezultat praktične primjene ZKP/08. Posljednja izmjena iz prosinca 2014. bila je uvjetovana prvenstveno potrebom usklađivanja ZKP/08 sa Zakonom o područjima i sjedištima sudova (Narodne novine, broj 128/14).

II. PITANJA KOJA SE UREĐUJU OVIM ZAKONOM

Ovim Prijedlogom zakona predlažu se sedme izmjene i dopune ZKP/08, a razlog za predlaganje ponovnih izmjena i dopuna je prvenstveno usklađenje domaćeg kaznenog zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije, i to:

1.) Direktivom 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP,

2.) Direktivom 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima,

3.) Direktivom 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji, te

4.) Direktivom 2014/62/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o kaznenopravnoj zaštiti eura i drugih valuta od krivotvorenja, kojom se zamjenjuje Okvirnu odluku Vijeća 2000/383/PUP.

U odnosu na transponiranje odredaba Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP, iako ZKP/08 već sada sadrži niz odredaba kojima uređuje prava žrtve, kojima žrtvama kaznenih djela pruža vrlo visok stupanj zaštite njihovih prava, transponiranje pojedinih odredaba navedene Direktive ipak zahtijeva intervenciju u niz odredaba ZKP/08, a u prvom redu u odredbe Glave

V. ZKP/08, ali i u samu definiciju žrtve. U nastavku se ističu najvažnije izmjene koje su posljedica transponiranja odredaba ove Direktive u kazneno postupovno pravo Republike Hrvatske.

Radi transponiranja u ZKP/08 definicije žrtve iz članka 2. stavka 1. točke (a) navedene Direktive, predlaže se izmjena članka 202. stavka 11. ZKP/08. Prema novoj definiciji, žrtva je fizička osoba koja je izravno pogođena počinjenim kaznenim djelom i koja je uslijed toga pretrpila fizičke i duševne posljedice, imovinsku štetu ili bitnu povredu temeljnih prava i sloboda (tzv. "izravna žrtva"). Žrtvom se smatraju i bračni i izvanbračni drug, životni partner ili neformalni životni partner te potomak, a ako njih nema, predak, brat i sestra one osobe čija je smrt izravno prouzročena kaznenim djelom, te osoba koju je ona na temelju zakona bila dužna uzdržavati (tzv. "posredna žrtva"). Razlikovanje "izravne" i "posredne" žrtve kaznenog djela jedan je od zahtjeva iz Direktive i novina u ZKP/08, čime će se ujedno otkloniti i nejasnoće koje je dosadašnja definicija prouzrokovala u praksi u pogledu koje se sve osobe smatraju žrtvom (npr. članovi obitelji).

Kao jedna od posljedica uvođenja nove definicije žrtve, predlaže se i izmjena članka 202. stavka 12. ZKP/08, u kojem je definiran pojam oštećenika, koji je u praksi ponekad stvarao nedoumice oko točnog razlikovanja oštećenika od žrtve. Novom definicijom vrši se jasno razlikovanje pojma oštećenika kao procesnog instituta koji obuhvaća žrtvu i pravnu osobu na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno koje aktivno sudjeluju u postupku kroz korištenje djelatnih procesnih prava koja im pripadaju sukladno odredbama ZKP/08 (npr. sudjelovanje na raspravi ili u dokaznom postupku, preuzimanje kaznenog progona, postavljanje imovinskopravnog zahtjeva i slično), od osnovnog pojma žrtve koji, uz to što je vezan isključivo za fizičku osobu, ne traži aktivno sudjelovanje u postupku, obzirom da žrtva može odlučiti i da se uopće ne miješa u tijek kaznenog postupka. Jasno razlikovanje položaja žrtve i oštećenika jedan je od osnovnih ciljeva koji se želi postići predloženim izmjenama i dopunama, čime će se otkloniti potreba za tumačenjem ovih pojmova u praksi, time da na kraju treba istaknuti kako je uslijed potrebe da se ova temeljna razlika dosljedno provede kroz zakonski tekst bilo potrebno intervenirati u niz odredaba ZKP/08, što je i jedan od osnovnih razloga za brojnost predloženih izmjena.

Kao što je već ranije istaknuto, transponiranje odredaba Direktive 2012/29/EU zahtijevalo je i intervenciju u niz odredaba Glave V. ZKP/08. U prvom redu, radi se o većem dijelu odredaba kojima se regulira položaj žrtve (članci 43. do 46. ZKP/08), oštećenika (članci 47. do 54. ZKP/08) te oštećenika kao tužitelja (članci 55. do 59. ZKP/08), s time da valja ponoviti kako je jedan od razloga za brojne intervencije u ovaj dio ZKP/08 i dosljedno provođenje temeljnog razlikovanja pojma žrtve i oštećenika.

Što se samih izmjena tiče, u prvom redu držimo bitnim istaknuti da se novim člankom 43. stavkom 1. ZKP/08 propisuje tzv. "opći" katalog prava žrtve, kojim se u odnosu na važeći katalog dodatno proširuju prava žrtve sukladno zahtjevima iz Direktive 2012/29/EU. Tako se u točki 1. izrijekom propisuje da žrtve kaznenih djela imaju pravo na pristup službama za potporu žrtvama kaznenih djela, dok se u točki 2. dodaje kako žrtve imaju pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama kaznenih djela. Točkama 3. i 4. propisuje se kako žrtve imaju pravo na zaštitu od zastrašivanja i odmazde te pravo na zaštitu dostojanstva tijekom ispitivanja u svojstvu svjedoka. Riječ je o načelnoj, deklaratornoj odredbi, koja ima za cilj već u "općem" katalogu naglasiti ova prava žrtve, koja se pobliže razrađuju u niz odredaba ZKP/08 (npr. mjere opreza, poseban način ispitivanja svjedoka, isključenje javnosti s rasprave i slično). Točkom 5.

propisuje se da žrtva ima pravo da bude saslušana bez neopravdane odgode nakon podnošenja kaznene prijave te da se daljnja saslušanja provode samo u mjeri u kojoj je to nužno za potrebe kaznenog postupka. Točkom 6. pravo na pratnju osobe od povjerenja pri poduzimanju radnji u kojima žrtva sudjeluje proširuje se na sve žrtve kaznenih djela. Do sada je navedeno pravo sukladno odredbama ZKP/08 i Zakona o sudovima za mladež (Narodne novine, br. 84/11, 143/12, 148/13 i 56/15, u daljnjem tekstu: ZSM) pripadalo samo djeci žrtvama kaznenih djela te žrtvama kaznenih djela protiv spolne slobode i kaznenog djela trgovanja ljudima, a predloženom se izmjenom u skladu s člankom 20. točkom c) i člankom 3. stavkom 3. Direktive širi na sve žrtve kaznenih djela. Točkom 7. propisuje se pravo žrtve da se medicinski zahvati prema njoj poduzimaju u najmanjoj mjeri i samo ako su krajnje nužni za potrebe kaznenog postupka (radi se o načelnoj odredbi, koja je kasnije razrađena u člancima 326. i 327. ZKP/08). Točka 8. sadržajno odgovara sadašnjem članku 43. stavku 1. točki 2. ZKP/08 i članku 47. stavku 1. točkama 10., 11. i 12. ZKP/08. Naime, prava iz sadašnjeg članka 47. stavka 1. točaka 10., 11. i 12. ZKP/08 potrebno je premjestiti u "opći" katalog prava svake žrtve uslijed dosljednog razlikovanja pojma žrtve i oštećenika, kako se njihovo ostvarivanje ne bi vezalo uz prethodno preuzimanje aktivne uloge u postupku u vidu sudjelovanja u postupku u svojstvu oštećenika. Točka 9. sadržajno je neizmijenjena u odnosu na sadašnju odredbu članka 43. stavka 1. točke 3. ZKP/08, a istom se propisuje da žrtva ima pravo na obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom njezine prijave i pravo na podnošenje pritužbe višem državnom odvjetniku. Točkom 10. propisuje se kako žrtva ima pravo da na njezin zahtjev bez nepotrebne odgode bude obaviještena o ukidanju pritvora ili istražnog zatvora, bijegu okrivljenika (ovaj termin sukladno članku 202. stavku 4. ZKP/08 obuhvaća i osuđenika, pa se ova točka odnosi i na bijeg osuđenika s izdržavanja kazne zatvora) i otpuštanju osuđenika s izdržavanja kazne zatvora te mjerama koje su poduzete radi njezine zaštite. Radi se o načelnoj odredbi koja je kasnije dosljedno provedena kroz relevantne odredbe ZKP/08. Točka 11. sadrži načelnu odredbu kojom se propisuje da žrtva ima pravo biti obaviještena o svakoj odluci kojom se pravomoćno okončava kazneni postupak, ako to zahtijeva. Navedena odredba kasnije se dosljedno provodi kroz relevantne odredbe ZKP/08. Na kraju, točka 12. po svom izričaju odgovara sadašnjem članku 43. stavku 1. točki 4. ZKP/08. Riječ je o upućujućoj normi, koja propisuje da žrtve imaju i prava propisana drugim zakonima (npr. ZSM, KZ/11, Zakon o zaštiti svjedoka, Zakon o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela i slično).

Valja skrenuti pozornost i na odredbu novog članka 43. stavka 7. ZKP/08. Naime, imajući u vidu temeljno razlikovanje pojma žrtve i oštećenika, a posebice novu definiciju oštećenika prema kojoj je oštećenik ne samo žrtva kaznenog djela, već i pravna osoba na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno, bilo je potrebno u članku 43. stavku 7. ZKP/08 propisati koja prava iz "općeg" kataloga prava žrtve pripadaju i pravnoj osobi na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno. Obzirom na činjenicu da u kategoriju žrtve prema novoj definiciji spadaju samo fizičke osobe, logično je da se dio navedenih prava, koja po svom sadržaju mogu ostvarivati samo fizičke osobe, ne odnosi i na pravne osobe na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno. Stoga se propisuje da pravnoj osobi na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno pripadaju samo prava iz stavka 1. točke 8. (pravo podnijeti prijedlog za progon i privatnu tužbu, pravo sudjelovati u kaznenom postupku kao oštećenik, pravo biti obaviještena o odbacivanju kaznene prijave i odustajanju državnog odvjetnika od kaznenog progona, pravo preuzeti kazneni progon umjesto državnog odvjetnika), točke 9. (pravo na obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom prijave, pravo na podnošenje pritužbe višem državnom odvjetniku) i točke 11. (pravo da na njezin zahtjev bude obaviještena o svakoj odluci kojom se pravomoćno okončava kazneni postupak). Kako bi se izbjegla potreba za intervencijama u sve odredbe ZKP/08 koje uređuju ostvarivanje navedenih prava, kroz

opću normu se propisuje da se odredbe ZKP/08 kojima se uređuje ostvarivanje navedenih prava od strane žrtve kaznenog djela na odgovarajući način primjenjuju i na pravnu osobu na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno, o čemu će trebati voditi računa prilikom njihove primjene u praksi.

Jedna od novina koje se uvode predloženim izmjenama i dopunama je i pojedinačna procjena žrtve, koja se kao jedan od važnijih dosega Direktive 2012/29/EU uređuje u novom članku 43.a ZKP/08. Naime, Direktiva nastoji osigurati individualan pristup nadležnih tijela prema svakoj žrtvi, kojem je krajnji cilj utvrditi, ovisno o okolnostima pojedinog slučaja, da li postoji rizik od sekundarne i ponovljene viktimizacije žrtve te rizik od zastrašivanja i odmazde tijekom kaznenog postupka. Sama procjena trebala bi se sastojati od dva koraka: 1) utvrđivanja da li postoji potreba za primjenom posebnih mjera zaštite u odnosu na žrtvu koja je subjekt procjene i, ukoliko se navedena potreba utvrdi, 2) koje bi se konkretne mjere zaštite trebale primijeniti. Direktiva također ističe kako se u odnosu na djecu žrtve kaznenih djela presumira da postoji potreba za primjenom posebnih mjera zaštite, pa bi se kod individualne procjene djeteta žrtve procjena trebala fokusirati na drugi korak, odnosno utvrđivanje koje bi mjere zaštite trebalo primijeniti u konkretnom slučaju.

Imajući u vidu navedeno, novim člankom 43.a ZKP/08 propisuje se dužnost tijela koje provodi ispitivanje žrtve (policija, državno odvjetništvo, sud) da prije ispitivanja provede pojedinačnu procjenu žrtve, njen sadržaj i način provođenja. Obzirom da će za provođenje pojedinačne procjene ponekad biti nužan i multidisciplinarni pristup, ističe se kako će navedena tijela procjenu vršiti u uskoj suradnji s tijelima, organizacijama ili ustanovama za pomoć i podršku žrtvama kaznenih djela, u okviru kojih su zaposleni ili djeluju stručnjaci koji imaju potrebna predznanja iz područja viktimologije, a bez čijeg aktivnog sudjelovanja u nekim slučajevima neće biti moguće na kvalitetan i sveobuhvatan način provesti procjenu individualnih potreba svake žrtve. Kao što je to predviđeno Direktivom, pojedinačna procjena žrtve uključuje utvrđivanje postoji li potreba za primjenom posebnih mjera zaštite u odnosu na žrtvu (prvi korak) te, ukoliko postoji, koje posebne mjere zaštite bi se trebale primijeniti. Kao primjer posebnih zaštitnih mjera navode se poseban način ispitivanja žrtve i uporaba komunikacijskih tehnologija radi izbjegavanja vizualnog kontakta sa počiniteljem, ali u obzir dolaze i druge mjere propisane ZKP/08 (npr. imenovanje opunomoćenika, isključenje javnosti i slično), ali i npr. ZSM (kada se radi o djetetu žrtvi kaznenog djela). Sukladno zahtjevima iz Direktive, propisuje se i presumpcija da dijete žrtva kaznenog djela ima potrebu da mu se pruže posebne mjere zaštite, pa će se individualna procjena djeteta žrtve fokusirati samo na drugi korak odnosno utvrđivanje koje bi posebne mjere zaštite trebalo primijeniti.

Nadalje, novim člankom 44. ZKP/08 u jednoj se odredbi uređuju "posebni" katalozi prava za određene kategorije žrtava kojima ZKP/08, uz prava iz novog članka 43. ZKP/08, daje i dodatna prava (djeca žrtve kaznenih djela, žrtve kaznenih djela protiv spolne slobode i žrtve trgovanja ljudima te žrtve s posebnim potrebama zaštite), obzirom na specifičan položaj u kojem se ove kategorije žrtava nalaze. Stavcima 1. do 3. navedenog članka uređuje se katalog prava djece žrtava kaznenih djela (ove odredbe sadržajno u bitnome odgovaraju dosadašnjem članku 44. ZKP/08), kojima i dalje pripada najviši stupanj zaštite prava, obzirom se radi o najosjetljivijoj kategoriji sudionika u kaznenim postupcima. Stavkom 4. uređuje se katalog prava žrtava kaznenih djela protiv spolne slobode i žrtava kaznenog djela trgovanja ljudima, koji je u bitnome istovjetan važećem katalogu iz članka 45. stavka 1. ZKP/08. Novina je stavak 5. kojim se propisuje katalog prava žrtava u odnosu na koje su utvrđene posebne potrebe zaštite sukladno novom članku 43.a ZKP/08, a koji je potrebno unijeti u ZKP/08 radi potpunog transponiranja Direktive 2012/29/EU.

U novom članku 51. ZKP/08 uređuje se katalog prava oštećenika, koji se do sada nalazio u članku 47. ZKP/08. U odnosu na važeći katalog, došlo je do određenih izmjena koje su u prvom redu rezultat usvajanja nove definicije oštećenika iz članka 202. stavka 12. ZKP/08, prema kojem je oštećenik žrtva kaznenog djela i pravna osoba na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno, a koje sudjeluju u svojstvu oštećenika u postupku. Uz pojašnjenje u uvodnoj odredbi da se prava oštećenika ne vežu uz formalni početak kaznenog postupka, jer dio prava iz kataloga oštećenik može ostvarivati i prije nego što je kazneni postupak započeo, sam katalog preciziran je u točki 1., dok su prava iz sadašnjeg članka 47. stavka 1. točaka 10. do 12. ZKP/08 prenesena u "opći" katalog prava svake žrtve iz novog članka 43. ZKP/08, obzirom da njihovo ostvarivanje ne bi bilo opravdano vezati uz prethodno preuzimanje svojstva oštećenika, već ta prava trebaju pripadaju svakoj žrtvi, neovisno o tome da li će ista preuzeti aktivnu ulogu u postupku ili ne.

Novina je i članak 51.a ZKP/08 kojim se uređuje pravo oštećenika koji ne govori ili ne razumije jezik na kojem se vodi postupak na prevođenje na jezik koji razumije onih podataka koji su bitni za ostvarivanje njegovih postupovnih prava, kao i pravo na usmeno prevođenje njegova saslušanja ili ispitivanja kao svjedoka te kada je prevođenje potrebno za aktivno sudjelovanje oštećenika na raspravi. Propisivanje navedenog prava oštećenika jedan je od zahtjeva iz Direktive 2012/29/EU, a njegova primjena u praksi zahtijevat će osiguravanje dodatnih materijalnih sredstava na ime intelektualnih usluga tumačenja i prevođenja.

Valja skrenuti pozornost i na novi članak 55. ZKP/08, koji sadržajno u bitnome odgovara važećem članku 55. ZKP/08 (ovdje valja istaknuti kako je predlagatelj smatrao bitnim zadržati istovjetnu numeraciju ovoga članka, obzirom na velik broj pozivanja koji bi u suprotnome zahtijevao intervenciju u niz odredaba ZKP/08), ali je njegov izričaj usklađen sa novim definicijama žrtve i oštećenika iz članka 202. stavaka 11. i 12. ZKP/08, kako bi se naglasilo da pravo na preuzimanje progona pripada svakoj žrtvi. Treba naglasiti kako se predloženim izmjenama pravo žrtve na preuzimanje kaznenog progona ne veže uz prethodno preuzimanje uloge oštećenika, pa će svaka žrtva, neovisno o tome da li sudjeluje u postupku kao oštećenik ili ne, moći preuzeti kazneni progon u slučajevima kada državni odvjetnik od njega odustane. Također treba ponovno skrenuti pozornost na odredbu novog članka 43. stavka 7. ZKP/08 kojim je propisano da dio prava žrtve, među kojima je i pravo na preuzimanje kaznenog progona, pripada i pravnoj osobi na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno, te da se odredbe ZKP/08 kojima se uređuje ostvarivanje navedenih prava od strane žrtve kaznenog djela na odgovarajući način primjenjuju i na pravnu osobu na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno.

Kao novinu treba istaknuti i novi članak 205. stavak 3. ZKP/08 kojim se transponira članak 5. Direktive 2012/29/EU. Sukladno zahtjevu iz navedene Direktive, uređuje se pravo žrtve da joj se u pisanom obliku potvrdi da je podnijela kaznenu prijavu, pravo da kaznenu prijavu podnese na jeziku koji govori i razumije te pravo da joj se na njezin zahtjev navedena potvrda prevede na jezik koji razumije.

Nadalje, transponiranje odredaba Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhiđenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima, također je zahtijevalo intervenciju u dio odredaba ZKP/08.

Uvodno držimo bitnim istaknuti kako je radi pravilne transpozicije navedene Direktive bilo potrebno izmijeniti definiciju osumnjičenika iz članka 202. stavka 2. točke 1. ZKP/08. Naime, ZKP/08 je prihvatio mješovitu definiciju osumnjičenika, u formalnom smislu (stjecanje položaja osumnjičenika veže se uz podnošenje kaznene prijave kao formalnog akta nadležnog tijela) i materijalnom smislu (osumnjičenik kao osoba protiv koje se provode izvidi ili je provedena hitna dokazna radnja), dok Direktiva 2013/48/EU navedeni pojam definira samo u materijalnom smislu i ne traži formalni akt nadležnog tijela za konstituiranje položaja osumnjičenika. Obzirom na navedeno, predlaže se nova definicija kojom bi se osumnjičenikom smatrala ona osoba u odnosu na koju postoje osnove sumnje da je počinila kazneno djelo i protiv koje policija i državno odvjetništvo poduzimaju radnje u cilju razjašnjenja te sumnje (osumnjičenik u materijalnom smislu). Navedenom izmjenom prihvaća se definicija osumnjičenika iz gore navedene Direktive i omogućava dosljedno i cjelovito transponiranje njenih odredaba u hrvatsko kazneno postupovno pravo.

Najzahtjevniji zadatak prilikom transponiranja Direktive 2013/48/EU u hrvatsko kazneno postupovno pravo jest prenošenje članka 2. stavaka 1. i 3. Prema članku 2. stavku 1. Direktiva se primjenjuje na osumnjičenike ili optužene osobe u kaznenom postupku od trenutka kada su im nadležna tijela, bilo putem službene obavijesti, bilo na drugi način (ne mora se raditi o formalnom aktu nadležnog tijela), ukazala na to da su osumnjičeni ili optuženi za počinjenje kaznenog djela, neovisno o tome da li im je oduzeta sloboda. Sukladno članku 2. stavku 3. Direktive, ista se primjenjuje i na osobe koje nisu osumnjičenici ili optužene osobe, a "koje tijekom ispitivanja policije ili drugog tijela odgovornog za provedbu zakona, postanu osumnjičenicima ili optuženim osobama".

Logičnim se postavlja pitanje, što se sve ima smatrati "ispitivanjem", a odgovor daje uvodna izjava 20. Direktive, koji pojašnjava kako termin "ispitivanje" ne uključuje preliminarno ispitivanje policije ili drugog tijela odgovornog za provedbu zakona čija je svrha: a) identificiranje dotične osobe, b) provjera posjedovanja oružja ili druga sigurnosna pitanja te c) utvrđivanje potrebe za pokretanjem istrage (kao primjeri se navode prometna kontrola i nasumična provjera, ako osumnjičenik još nije identificiran). Iz navedenog slijedi zaključak kako se "ispitivanjem" treba smatrati svako ispitivanje osumnjičenika o okolnostima kaznenog djela i u vezi kaznenog djela, dok se "preliminiranim ispitivanjem" treba smatrati samo utvrđivanje istovjetnosti, prometna kontrola, provjera posjedovanja oružja i slično. Odgovor na pitanje što se sve smatra "ispitivanjem" u smislu gore navedene Direktive ključan je za njeno pravilno transponiranje, jer članak 3., koji uređuje pravo na pristup odvjetniku u kaznenom postupku, propisuje kako se osumnjičenicima ili optuženim osobama pristup odvjetniku mora osigurati "prije nego što su ispitani od strane policije ili drugog tijela zaduženog za provedbu zakona ili pravosudnog tijela".

Imajući u vidu gore navedene odredbe Direktive, koje uređuju područje njene primjene, a nakon analize važećih odredaba ZKP/08, zaključeno je kako je nužno intervenirati u članak 208. ZKP/08 koji uređuje pitanje "obavijesnih razgovora" s osumnjičenicima, koji u svojoj suštini predstavljaju "ispitivanje" u smislu odredaba Direktive, pa je već od tog trenutka osumnjičenicima potrebno omogućiti aktivno ostvarivanje prava na pristup branitelju. Kao posebno važna ukazala se i potreba uređivanja situacija u kojima se tijekom prikupljanja obavijesti ustanovi kako u odnosu na određenu osobu postoje osnove sumnje u počinjenje kaznenog djela, obzirom da od navedenog trenutka navedena osoba postaje osumnjičenik i stječe sva prava koja joj pripadaju sukladno Direktivi.

Primarno valja naglasiti kako se predlagatelj odlučio materiju članka 208. ZKP/08 smisljeno podijeliti na tri odredbe. Slijedom toga, sukladno Prijedlogu zakona, članak 208. sada regulira prikupljanje obavijesti od građana, članak 208.a ispitivanje osumnjičenika od strane policije, a članak 208.b obuhvaća prikupljanje obavijesti od osoba zatečenih na mjestu počinjenja kaznenog djela s elementima nasilja ili kaznenog djela koje predstavlja prijetnju javnoj sigurnosti, a ima saznanja o okolnostima počinjenja djela ili počinitelj. Predmetno je učinjeno radi jasnoće teksta.

Prijedlogom novog članka 208.a ZKP/08 u prvom se redu transponiraju odredbe Direktive 2013/48/EU u nacionalno pravo Republike Hrvatske, međutim, nakon razrade odredaba, postavilo se pitanje da li je oportuno, s obzirom da će se osumnjičeniku osigurati efikasno ostvarivanje prava na pristup branitelju već u ranom stadiju postupka, tijekom ispitivanja pred policijom, da se rezultati tih ispitivanja ne mogu koristiti kao dokaz u postupku. Naime, osim pouke o pravu na branitelja osumnjičenik će uvijek dobiti i sva propisana upozorenja, te će radnja ispitivanja biti detaljno propisana kako bi se osiguralo poštivanje osumnjičeničkih prava. Detaljno propisivanje procesne forme određene radnje, u ovom slučaju radnje ispitivanja osumnjičenika, osim što za svrhu ima zaštitu osumnjičeničkih prava, za svrhu ima i to da se osigura dobra kvaliteta radnje, a u krajnjoj liniji da se rezultati te radnje kasnije mogu koristiti kao dokaz tijekom postupka.

Iako Direktiva ne nameće obveze po pitanju dokazne snage navedenih ispitivanja, nakon opsežne i dugotrajne rasprave o ovom pitanju, tijekom koje su proučena i rješenja iz komparativnog prava (većina država članica Europske unije uopće ne poznaje institut "obavijesnih razgovora" s osumnjičenikom tj. ne razlikuje "formalno" i "neformalno" ispitivanje osumnjičenika, nego se ispitivanje osumnjičenika provodi uz propisana upozorenja, a u velikoj većini policija može provesti ispitivanje osumnjičenika koje ima dokaznu snagu), zaključeno je kako bi svakom ispitivanju osumnjičenika pred policijom (uz branitelja ili bez njega, pod uvjetom da je osumnjičenik propisno upozoren i odrekao se ovoga prava) trebalo dati snagu dokaza u postupku. Naime, nelogično je i neekonomično da se u situaciji kada se osumnjičeniku garantira poštivanje svih njegovih procesnih prava, i kada je detaljno propisana forma poduzimanja radnje ispitivanja, takvom ispitivanju osumnjičenika pred policijom ne daje dokazna snaga u daljnjem postupku.

Međutim, imajući u vidu da se dio povreda Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda koje je u odnosu na postupanje nacionalnih tijela Republike Hrvatske utvrdio Europski sud za ljudska prava odnosi upravo na fazu ispitivanja osumnjičenika od strane redarstvenih vlasti, kako bi se osiguralo poštivanje procesnih prava osumnjičenika i spriječilo moguće povrede, predlaže se da se kao dodatni garant zakonitosti postupanja policije i dokazne snage ovoga ispitivanja tijekom kasnijeg postupka propiše da se ispitivanje osumnjičenika pred policijom snima uređajem za audio-video snimanje. Audio-video snimanje obuhvatilo bi ispitivanje u cijelosti, uključujući pouku o pravima i eventualno izričito odricanje od prava na branitelja.

Na kraju držimo bitnim istaknuti da se jedino pružanjem dokazne snage rezultatima ispitivanja osumnjičenika pred policijom može osigurati i jasna procesna sankcija za svaku zlouporabu u ovoj fazi postupka, i to kroz institut nezakonitog dokaza i primjenu doktrine "ploda otrovne voćke". Naime, faza prikupljanja obavijesti od strane policije od velike je važnosti za daljnji tijek postupka, jer dovodi do otkrića dokaza koji će se koristiti u kaznenom postupku i u konačnici mogu rezultirati osudom za kazneno djelo. Prema važećem zakonskom rješenju, o "obavijesnim razgovorima" s osumnjičenicima sastavlja se službena zabilješka,

koja ne predstavlja dokaz u postupku i izdvaja se iz spisa predmeta. Međutim, dokazi za koje se saznalo iz obavijesnog razgovora sastavni su dio spisa predmeta, a kako je službena zabilješka iz istog izdvojena, u praksi je ponekad teško ispitati da li su prigovori obrane koji upiru na okolnost da su dokazi koji se nalaze u spisu predmeta prikupljeni tako što je na osumnjičenika vršen pritisak tijekom obavljanja "obavijesnog razgovora", ili je došlo do drugih nepravilnosti, opravdani.

Stoga, a kako bi se propisala jasna posljedica za procesne zloporabe u ovoj fazi postupka, predlaže se propisati da su iskaz osumnjičenika i dokazi za koje se iz tog iskaza saznalo nezakoniti ako policija ne pouči osumnjičenika o njegovim pravima na zakonom propisani način i ne omogući mu efikasno ostvarivanje prava na pristup branitelju, ili ako tijekom postupanja policije dođe do miješanja procesnih uloga (iako se pojave osnove sumnje da je osoba od koje se prikupljaju obavijesti zapravo osumnjičenik, policija nastavi prikupljanje obavijesti kao da se i dalje radi o građaninu). Na opisani način bi se, kao što je to već ranije istaknuto, korištenjem instituta nezakonitog dokaza i primjenom doktrine "ploda otrovne voćke" osigurala procesna sankcija za kršenje procesnih prava osumnjičenika u ovoj fazi postupka, a time i učinkovit mehanizam zaštite prava na branitelja i drugih prava osumnjičenika.

Nadalje, transponiranje članka 4. Direktive 2013/48/EU koji povjerljivost komunikacije između osumnjičenika i njegovog branitelja u ostvarivanju prava na pristup branitelju (sastanci, korespondencija, telefonski razgovori i svi drugi dopušteni oblici komunikacije) uređuje kao nederogabilno pravo zahtijevalo je intervenciju u niz odredaba ZKP/08 (članci 64., 75., 76., 108., 114., 139. i 335. ZKP/08). Predloženim izmjenama propisuje se da okrivljenik ima pravo slobodno, nesmetano i povjerljivo komunicirati s braniteljem. Pravo na slobodno i nesmetano komuniciranje s braniteljem i sada je propisano kao jedno od osnovnih prava okrivljenika, dok se predloženim izmjenama naglašava i važnost povjerljivosti takve komunikacije, koja je ključna za osiguravanje učinkovitog ostvarenja prava obrane i čini bitan dio prava na pravično suđenje. Kako Direktiva ne dopušta propisivanje ograničenja povjerljivosti navedene komunikacije, bilo je potrebno brisati odredbe ZKP/08 koje su propisivale mogućnost da se odredi nadzor sadržaja razgovora između uhićenika i branitelja (članak 75. ZKP/08) odnosno mogućnost određivanja nadzora komunikacije okrivljenika i branitelja (članak 76. ZKP/08).

Sukladno zahtjevima iz Direktive 2013/48/EU detaljnije se uređuju obveze nadležnih tijela prilikom davanja upozorenja osumnjičeniku o pravu na branitelja i posljedicama odricanja od navedenog prava, pa se tako propisuje da je okrivljenika koji izjavi da ne želi uzeti branitelja nadležno tijelo dužno na jednostavan i razumljiv način upoznati sa značenjem prava na branitelja i posljedicama odricanja od tog prava. Ako okrivljenik i nakon toga ne želi uzeti branitelja, a ne radi se o radnji za čije je provođenje obvezna prisutnost branitelja, može se nastaviti s poduzimanjem radnje (npr. ispitivanje osumnjičenika u zakonom predviđenim slučajevima, pretraga i slično). Također se propisuje i pravo okrivljenika na branitelja pri poduzimanju dokaznih radnji prepoznavanja, suočenja i rekonstrukcije događaja, što je jedan od zahtjeva iz Direktive, a kao važnu novinu treba istaknuti kako se ovim prijedlogom uređuju i participatorna prava branitelja prilikom provođenja dokazne radnje ispitivanja okrivljenika, čime se branitelju i izrijeком omogućava aktivno sudjelovanje u ispitivanju okrivljenika, što je također jedan od osnovnih zahtjeva iz Direktive.

Uređeno je i pravo okrivljenika na obavješćivanje treće osobe u slučaju oduzimanja slobode, pravo na komunikaciju s trećim osobama tijekom trajanja oduzimanja slobode i

pravo okrivljenika koji su strani državljani na komunikaciju s konzularnim tijelima. Iako je i važeći ZKP/08 u većem dijelu osiguravao navedena prava okrivljenika, ipak je radi potpune transpozicije relevantnih odredaba citirane Direktive bilo potrebno intervenirati u dio odredaba ZKP/08 (članci 108., 108.a, 108.b, 116. i 142. ZKP/08).

U odnosu na Direktivu 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji, u kazneno postupovno pravo bilo je potrebno transponirati odredbe koje se odnose na postupak oduzimanja imovinske koristi (oduzimanje na temelju osuđujuće presude i oduzimanje bez osuđujuće presude prema članku 4. Direktive), privremene mjere osiguranja oduzimanja imovinske koristi (tzv. "zamrzavanje imovine" prema članku 7. Direktive) i mjere kojima se osigurava aktivno sudjelovanje u postupku i zaštita prava okrivljenika i drugih osoba u odnosu na koje su primijenjene privremene mjere osiguranja oduzimanja imovinske koristi ("zaštitne mjere" iz članka 8. Direktive).

Navedenu materiju trenutno regulira Zakon o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem (Narodne novine, broj 145/10, u daljnjem tekstu: ZOPOIK), ali dijelom je regulirana i odredbama ZKP/08, pa i Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (Narodne novine, br. 76/09, 116/10, 145/10, 57/11, 136/12 i 148/13). ZOPOIK je u prvom redu bio donesen s ciljem da se u njemu objedini zakonska regulacija postupka oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem odnosno postigne cjelovito, jasnije i jednostavnije uređenje ovoga postupka, ta je materija i dalje ostala regulirana i u drugim zakonima, pa navedeni cilj nije bio ostvaren. Naime, uslijed činjenice da je materija oduzimanja imovinske koristi djelomično ostala regulirana i drugim propisima, u praksi se postupak oduzimanja imovinske koristi mogao provesti i bez pozivanja na ZOPOIK, što je dovelo do rijetke primjene navedenog Zakona u praksi.

Imajući u vidu gore navedeno, a nakon opsežne rasprave o ovom pitanju sa predstavnicima stručne javnosti, predlagatelj se odlučio na premještanje odredbi ZOPOIK-a u ZKP/08, naravno, onih odredaba koje po svom sadržaju ulaze u ZKP. Time se, uz sadržajne izmjene pojedinih odredbi, nastoji objediniti pravna regulacija postupka oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom, odnosno protupravnom radnjom u jednom propisu. Intencija je predlagatelja da se objedinjavanjem ključnih odredbi koje se odnose na oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom u ZKP/08 izbjegne neujednačenost u njihovoj primjeni, ali i trenutni primjeri iz prakse, koji pokazuju da se ovisno o konkretnom slučaju i praksi pojedinog suda primjenjuju konkurirajuće odredbe ZOPOIK-a, ZKP/08 i KZ/11, koje u bitnome reguliraju istovjetnu materiju (primjerice, pozivanje na ZOPOIK ili KZ/11 prilikom donošenja odluke o oduzimanju imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom, oduzimanje imovinske koristi i bez prijedloga ovlaštenog tužitelja pozivom na članak 5. KZ/11 i slično). Ovakvi primjeri ukazuju na zaključak da ZOPOIK ipak nije ostvario svoj primarni cilj, što je osnovni razlog da se predloženim izmjenama dio odredbi ZOPOIK-a prenosi u ZKP/08. No, valja naglasiti kako se time ne gubi "dodana vrijednost" koju je navedeni zakon unio u kazneno postupovno pravo, već se propisivanjem iste materije u ZKP/08, kao organskom zakonu, osigurava puna i jedinstvena primjena ovih odredaba u praksi, što je i bio osnovni cilj koji se ZOPOIK-om želio postići. Na kraju valja naglasiti i da postupak oduzimanja imovinske koristi, kao adhezijski postupak, prema mišljenju predlagatelja treba biti reguliran upravo u Zakonu o kaznenom postupku, dok bi se pojedina pitanja koja se tiču ovrhe, raspolaganja s oduzetim stvarima i slično, a koja se ne odnose izravno na kazneni postupak, i dalje trebala regulirati posebnim propisima.

Na kraju, što se tiče transponiranja odredaba Direktive 2014/62/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o kaznenopravnoj zaštiti eura i drugih valuta od krivotvorenja, kojom se zamjenjuje Okvirnu odluku Vijeća 2000/383/PUP, imajući u vidu da se radi o Direktivi koja se samo podredno odnosi na materiju kaznenog postupnog prava, radi prenošenja članka 9. navedene Direktive bilo je potrebno intervenirati u članak 334. ZKP/08 na način da se u katalog kaznenih djela za koja je moguće odrediti primjenu posebnih dokaznih radnji unese i kazneno djelo izrade, nabavljanja, posjedovanja, prodaje ili davanja na uporabu sredstava za krivotvorenje iz članka 283. KZ/11. U preostalom dijelu, navedena odredba citirane Direktive već je transponirana u ZKP/08, obzirom da je u članku 334. točki 2. ZKP/08 kao jedno od kaznenih djela za koje je moguće odrediti primjenu posebnih dokaznih radnji navedeno i kazneno djelo krivotvorenja novca iz članka 274. KZ/11.

Preostale izmjene rezultat su potreba na koje je ukazala praksa, potrebe uklanjanja uočenih nejasnoća i usklađivanja s mjerodavnim nacionalnim pravom. Kao najvažnije treba istaknuti sljedeće izmjene:

U prvom redu valja istaknuti kako se predlažu izmjene u institutu jamstva kao mjeri procesne prisile (članak 102. stavak 1. ZKP/08) kojima se mogućnost primjene jamstva ograničava samo na situaciju kada je istražni zatvor protiv okrivljenika određen temeljem članka 123. stavka 1. točke 1. (opasnost od bijega) ZKP/08. Dakle, izmjenama se isključuje mogućnost primjene jamstva kao zamjene za istražni zatvor koji je određen zbog koluzijske opasnosti (članak 123. stavak 1. točka 2. ZKP/08) i iteracijske opasnosti (članak 123. stavak 1. točka 3. ZKP/08). Navedena izmjena rezultat je pravnih stajališta koja je Ustavni sud Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: USRH) izrazio u svojoj Odluci, broja: U-III-1451/2015, od 9. travnja 2015. (Narodne novine, broj 44/15), iz kojih jasno slijedi zaključak da jamstvo više nije učinkovita mjera kojom bi se mogla ostvariti ista svrha kao i istražnim zatvorom koji je određen zbog postojanja koluzijske i iteracijske opasnosti, i da bi ga u tom dijelu valjalo ukinuti.

Naime, USRH u navedenoj Odluci, između ostaloga, ističe sljedeće: "S aspekta zaštite ustavnog prava na slobodu, relevantno je samo to što počinjenje novih, drugih, različitih kaznenih djela od onih zbog kojih je određen istražni zatvor, koji je zamijenjen jamstvom, ne može biti ustavnopravno prihvatljiv razlog za sudsku kvalifikaciju o kršenju uvjeta tog jamstva, pa bilo za ta (nova) kaznena djela i utvrđeno da su počinjena s ciljem da se oteža dokazivanje u prvotnoj istrazi ili ta istraga omete." (točka 37.). Dakle, USRH iznosi pravno stajalište da osnovana sumnja u počinjenje čak tri nova kaznena djela od strane okrivljenika kojem je istražni zatvor zbog koluzijske i iteracijske opasnosti zamijenjen jamstvom, a koja kaznena djela su počinjena upravo s ciljem otežavanja dokazivanja i ometanja istrage, ne može biti ustavnopravno prihvatljiv razlog za naplatu jamstva i određivanje istražnog zatvora, jer se ne radi o ponavljanju istog ili istovrsnog kaznenog djela koje se tom okrivljeniku stavlja na teret u osnovnom predmetu. Uporište za navedeno stajalište USRH nalazi u članku 123. stavku 1. točki 3. ZKP/08, iako se navedenom odredbom propisuje opasnost od ponavljanja djela kao razlog za određivanje istražnog zatvora, a ne zabrana činjenja novih kaznenih djela kao uvjet za primjenu jamstva u vidu obećanja okrivljenika da neće (s namjerom) počiniti (bilo koje) novo kazneno djelo. USRH očigledno smatra da se uz jamstvo okrivljenik zapravo obvezuje samo da neće činiti kaznena djela koja su ista ili istovrsna onima zbog kojih se protiv njega vodi kazneni postupak, a ne i druga kaznena djela.

Nakon ovakvih stajališta USRH, opravdano se u općoj, ali i stručnoj javnosti postavlja pitanje, ako nepoštivanje pravila ponašanja ili mjera čije je poštivanje odredio sud pri donošenju rješenja o ukidanju istražnog zatvora i njegovoj zamjeni jamstvom ne može rezultirati propašću jamstva, da li se jamstvom uopće može ostvariti ista svrha kao istražnim zatvorom ili bi se okrivljeniku u svakom slučaju trebala oduzeti sloboda? Stav predlagatelja o ovom pitanju jasno je vidljiv iz predloženih izmjena.

Slijedom navedenog, a imajući pri tome u vidu pravnu snagu gore citirane odluke, kao i činjenicu da su sudovi dužni poštivati pravna stajališta iz te odluke prilikom odlučivanja u konkretnim predmetima, predlagatelj je mišljenja kako se jedino navedenom izmjenom mogu otkloniti posljedice koje bi citirana odluka mogla prouzročiti ne samo u pogledu prava okrivljenika da se brane sa slobode uz određivanje jamstva, već i u odnosu na legitimne javne interese kaznenog progona u cjelini.

Na kraju treba istaknuti kako jamstvo kao institut poznaje i Ustav Republike Hrvatske, koji u članku 25. stavku 3. propisuje sljedeće: "Pritvorenik se, *uz zakonsko jamstvo*, može pustiti da se brani sa slobode.". Vidljivo je da ova odredba ne ograničava mogućnost zamjene istražnog zatvora jamstvom, ali na odluku zakonodavcu daje izbor u kojim bi se sve slučajevima navedeni institut mogao primijeniti, pa prema mišljenju predlagatelja ne postoje niti prepreke ustavnopravne naravi da se mogućnost primjene jamstva kao zamjene za istražni zatvor isključi u slučajevima kada postoji koluzijska ili iteracijska opasnost.

U odnosu na rad državnih odvjetništava, predlažu se izmjene kojima je cilj dodatno uravnotežiti zahtjev za učinkovitošću kaznenog progona sa zahtjevom za zaštitom prava obrane. Tako se uvodi institut proširenja istrage, koji je poznavao i ZKP/97, a koji je nužno ponovno propisati zbog potreba na koje je ukazala svakodnevna primjena ZKP/08 u radu državnih odvjetništava. Uz to, predlaže se jednostavniji koncept produljenja rokova trajanja istrage radi rasterećenja državnih odvjetnika od administriranja prilikom formalnog produljenja rokova trajanja istrage, produljuju se prekluzivni rokovi za podizanje optužnice uz uvođenje instituta povrata u prijašnje stanje ukoliko optužnica nije podignuta u zakonskom roku iz opravdanih razloga, o čemu odlučuje sud. Nadalje, detaljno su normirani instituti povlačenja optužnice i vraćanja optužnice, čija je podnormiranost u praksi izazivala određene dvojbe.

Također smatramo potrebnim skrenuti pozornost na izmjene članaka 409., 410. i 411. ZKP/08, kojima se proširuje mogućnost snimanja rasprave uređajem za audio ili audio-video snimanje, obzirom je provedba Pilot projekta tonskog snimanja rasprava koji je proveden u okviru IPA 2010 projekta: "Jačanje učinkovitosti pravosuđa u Republici Hrvatskoj" pokazala kako bi se već i audio snimanjem rasprave (uz određene izmjene ZKP/08 koje se predlažu ovim Prijedlogom) ubrzao njen tijek, a sucima omogućilo ne samo lakše upravljanje raspravom, već i bolje praćenje iskaza optuženika, svjedoka i vještaka, jer se njihov sadržaj ne bi unosio u zapisnik o raspravi. Navedeno bi trebalo dovesti i do ubrzanja kaznenih postupaka u cjelini te doprinijeti većoj učinkovitosti pravosudnog sustava, u prilog kojem zaključku govore i iskustva drugih država članica Europske unije. Valja naglasiti kako je predlagatelj prilikom izrade novih odredaba imao u vidu rezultate navedenog projekta, a u prvom redu iskustva i prijedloge koje su iznijeli suci koji su bili uključeni u projekt.

Valja istaknuti i kako je izmjenama članka 98. ZKP/08 trajanje mjera opreza usklađeno s tijekom sigurnosnih mjera, koje prema članku 67.a KZ/11 teku od izvršnosti presude. Tako se propisuje da mjere opreza mogu trajati dok za to postoji potreba, a najdulje

do izvršnosti presude kada se radi o mjerama opreza koje su određene zbog postojanja okolnosti iz članka 123. stavka 1. točaka 1., 3. i 4. ZKP/08, odnosno najdulje do pravomoćnosti presude kada se radi o mjerama opreza koje su određene zbog postojanja okolnosti iz članka 123. stavka 1. točaka 2. i 5. ZKP/08 (po prirodi stvari, mjere opreza koje su određene zbog postojanja navedenih okolnosti ne mogu trajati nakon pravomoćnosti presude). Također, predloženim izmjenama otklanjaju se i nedoumice u praksi oko određivanja nadležnosti za određivanje, produljenje i ukidanje mjera opreza, do kojih je ponekad dolazilo uslijed potrebe za tumačenjem termina "sud pred kojim se vodi postupak". Potreba za tumačenjem sada se otklanja, i to na način da se izrijekom propisuje kako se radi o prvostupanjskom sudu.

Predlaže se i dopuna članka 124. stavka 3. ZKP/08 kojim se propisuje što sve treba sadržavati obrazloženje rješenja o istražnom zatvoru. Predloženom dopunom želi se naglasiti da u obrazloženju rješenja o istražnom zatvoru sud mora određeno i potpuno izložiti činjenice i dokaze iz kojih proizlazi postojanje osnovane sumnje da je okrivljenik počinio kazneno djelo, postojanje zakonskih osnova za određivanje istražnog zatvora, razloga zbog kojih sud smatra da se svrha istražnog zatvora ne može ostvariti drugom blažom mjerom, kao i razloga visine jamstva, te dodatno istaknuti kako prilikom svakog produljenja trajanja istražnog zatvora sud mora određeno i potpuno izložiti koje okolnosti opravdavaju njegovu daljnju primjenu. Osnovni razlog za dodatno pojašnjenje i dopunu navedene odredbe nalazi se u presudama Europskog suda za ljudska prava (npr. *Margaretić protiv Hrvatske*) kojima je utvrđena povreda članka 5. stavka 3. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda na štetu podnositelja zahtjeva uslijed nedovoljno obrazloženih odluka nacionalnih sudova kojima je protiv okrivljenika produljivana primjena instituta istražnog zatvora (slične povrede, ali u odnosu na institut pritvora iz ZKP/97, utvrđene su i u presudama *Dervishi protiv Hrvatske*, *Trifković protiv Hrvatske*, *Orban protiv Hrvatske*, *Dragin protiv Hrvatske*, *Peša protiv Hrvatske* i sl.).

Dopune članaka 497., 506., 507. i 508. ZKP/08 predlažu se kao posljedica presude Europskog suda za ljudska prava u predmetu *Sanader protiv Hrvatske*. Navedenom presudom utvrđena je povreda članka 6. stavka 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda na štetu podnositelja zahtjeva, obzirom da podnositelj zahtjeva, prema mišljenju Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: ESLJP), nije bio u mogućnosti ostvariti obnovu postupka nakon što je bio osuđen u odsutnosti.

Analizirajući postupanje nacionalnih sudova u konkretnom predmetu, kao i mjerodavnu praksu u sličnim slučajevima, ESLJP je u pogledu uvjeta za obnovu postupka sukladno članku 497. stavku 2. Zakona o kaznenom postupku istaknuo kako "ne može biti ni govora o obvezi optuženika da se preda radi pritvaranja kako bi osigurao pravo na ponovno suđenje u uvjetima koji su u skladu s člankom 6. Konvencije, jer bi to podrazumijevalo uvjetovanje ostvarivanja prava na pošteno suđenje predajom tjelesne slobode optuženika kao oblika jamstva" (§70 presude). Iako je navedena odredba Zakona o kaznenom postupku u biti mjera koja omogućuje automatsku obnovu postupka koji se vodio u odsutnosti na temelju zahtjeva osuđenika, dakle, ovisi isključivo o želji osuđenika, ESLJP ističe kako su "mogućnost da se osuđeniku ponovno sudi u njegovoj prisutnosti" nacionalni sudovi tumačili na način da znači da se osuđenik mora pojaviti pred domaćim vlastima kako bi zatražio obnovu postupka i pružiti adresu boravišta na području Republike Hrvatske tijekom kaznenog postupka. U suprotnome, praksa je nacionalnih sudova da se odbije zahtjev za obnovu postupka. ESLJP također primjećuje da je zahtjev prisutnosti pod jurisdikcijom domaćih vlasti "vrlo strog uvjet" (§82 presude) i da domaći sudovi nisu skloni prihvaćati bilo kakva

druga obećanja ili jamstva osuđenika da će tijekom obnovljenog postupka biti dostupan nadležnim nacionalnim tijelima. Imajući u vidu navedeno, stajalište je ESLJP-a kako je uvjet da se osuđenik pojavi pred domaćim vlastima i pruži adresu boravišta u Republici Hrvatskoj tijekom kaznenog postupka kako bi njegov zahtjev za obnovu postupka bio usvojen, nerazmjernan, i to iz dva razloga.

Prvo, u biti se propisuje da se pojedinci koji su u odsutnosti osuđeni na kaznu zatvora, a koji nisu živjeli na području Republike Hrvatske, moraju pojaviti pred hrvatskim pravosudnim tijelima kako bi zatražili obnovu postupka. U uobičajenom postupku, to bi značilo da će biti lišeni slobode na temelju ranije pravomoćne osude sve do pravomoćnosti odluke o dopuštanju obnove postupka, kojom bi izvršenje kazne bilo obustavljeno, a što bi moglo potrajati i više od mjesec dana. ESLJP ponavlja kako "ne može biti ni govora o obvezi optuženika da se preda radi zatvaranja kako bi osigurao pravo na obnovljeni postupak u uvjetima koji su u skladu s člankom 6. Konvencije" (§87 presude).

Drugo, ESLJP je stajališta kako je gore navedena obveza osuđenika koji podnosi zahtjev za obnovu postupka "nerazumna i nerazmjerna s postupovnog stajališta" (§89 presude), jer sama obnova postupka nema utjecaja na materijalnu valjanost presude donesene u prethodnom postupku. Takva presuda ostaje na snazi do kraja novog postupka i tek onda se može staviti izvan snage djelomično ili u cijelosti, ili može ostati na snazi. Samim time, da su domaći sudovi i prihvatili podnositeljev zahtjev za obnovu postupka, time bi se odgodilo izvršenje presude, ali navedeno ne bi utjecalo na osudu podnositelja kao takvu.

Slijedom navedenog, ESLJP je zaključio kako su domaće vlasti propisivanjem obveze podnositelju da se pojavi pred domaćim vlastima i pruži adresu boravišta u Republici Hrvatskoj za vrijeme postupka kako bi mogao zatražiti obnovu postupka "stvorile nerazmjernu prepreku podnositeljevom korištenju pravnog sredstva predviđenog člankom 497. stavkom 2. Zakona o kaznenom postupku, ograničavajući ostvarivanje njegovog prava na ostvarenje obnove postupka na takav način ili u tolikoj mjeri da je sama bit prava narušena" (§91 presude).

ESLJP nadalje smatra kako ni "pravno sredstvo na temelju članka 501. stavka 1. (3) Zakona o kaznenom postupku nije jamčilo djelotvorno i s dovoljnom sigurnošću da će podnositelj zahtjeva imati mogućnost obnove postupka" (§94 presude).

Zaključno, ESLJP ističe kako podnositelju zahtjeva, kojemu je suđeno u odsutnosti, a za kojeg nije dokazano da je nastojao izbjeći suđenje niti da se odrekao svog prava prisustvovanja postupku pred sudom, "nije s dovoljnom sigurnošću osigurana mogućnost ostvarivanja novog ispitivanja osnovanosti optužbi protiv njega od strane suda uz puno poštivanje njegovih prava obrane" (§95 presude), iz kojih razloga je došlo do "povrede članka 6. stavka 1. Konvencije" (§96 presude).

Nadalje, ovim Prijedlogom zakona uvode se i promjene koje se odnose na ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva. Prema predloženim izmjenama, imovinskopravni zahtjev koji je nastao zbog počinjenja kaznenog djela raspraviti će se u kaznenom postupku (tzv. "adhezijski postupak") samo na prijedlog oštećenika, a ne svih osoba koje su ovlaštene postaviti imovinskopravni zahtjev (i dalje pod uvjetom ako se time ne bi znatno odugovlačio kazneni postupak). Do sada je ovaj prijedlog mogla podnijeti svaka osoba koja je na to bila ovlaštena sukladno odredbama građanskog prava, pa dakle i osobe koje nisu oštećenici u kaznenom postupku, temeljem čijeg prijedloga bi se u kaznenom postupku raspravljalo o njihovim

tražbinama koje proizlaze iz odredaba građanskog prava. Prema novom rješenju, adhezijski postupak bi se mogao provesti samo na zahtjev oštećenika, time da valja naglasiti kako će "drugim ovlaštenim osobama" i dalje ostati mogućnost da svoje potraživanje prema okrivljeniku, koje je nastalo zbog počinjenja kaznenog djela, ostvare u parnici pred nadležnim građanskim sudom.

Na kraju valja istaknuti da se uslijed potreba na koje je ukazala praksa izmjenom članka 448. stavka 1. ZKP/08 uvodi mogućnost ponovnog otvaranja rasprave. Navedeno se pokazalo nužnim obzirom da je V. novelom ZKP/08 iz prosinca 2013. u ZKP/08 vraćena inkvizitorna maksima, prema kojoj je sud ovlašten izvesti sve one dokaze koje smatra značajnim za donošenje svoje odluke u postupku, odnosno, može odlučiti da se izvedu i dokazi koji nisu predloženi od stranaka ili od kojih je predlagatelj odustao (članak 419. stavak 3. ZKP/08). Stoga se predlaže izmjena navedene odredbe na način da se propiše da će sud izreći presudu ako tijekom vijećanja ne utvrdi da treba ponovno otvoriti raspravu radi dopune postupka ili razjašnjenja pojedinih pitanja.

III. OBJAŠNJENJE ODREDBI PREDLOŽENOG ZAKONA

Uz članak 1.

U članku 1.a ZKP/08, imajući u vidu Odluku o instrumentima za usklađivanje zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom Europske unije (Narodne novine, broj 93/11) te činjenicu da se ovim Prijedlogom zakona ZKP/08 usklađuje s Direktivom 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP, Direktivom 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima, Direktivom 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji te Direktivom 2014/62/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o kaznenopravnoj zaštiti eura i drugih valuta od krivotvorenja, kojom se zamjenjuje Okvirnu odluku Vijeća 2000/383/PUP, dodane su točke 6. do 9. kojima se upućuje na navedene akte Europske unije.

Uz članak 2.

Izmjene u članku 2. ZKP/08 rezultat su temeljnog razlikovanja pojma žrtve i oštećenika koje se uvodi kroz izmjenu članka 202. stavaka 11. i 12. ZKP/08 (vidi i obrazloženje uz članak 38. ovoga Prijedloga zakona) i dosljedno provodi kroz cijeli tekst ZKP/08. Naime, sukladno novoj definiciji, žrtva je fizička osoba koja je izravno pogođena počinjenim kaznenim djelom i koja je uslijed toga pretrpila fizičke i duševne posljedice, imovinsku štetu ili bitnu povredu temeljnih prava i sloboda (tzv. "izravna žrtva"), dok se žrtvom smatraju i bračni i izvanbračni drug, životni partner ili neformalni životni partner te potomak, a ako njih nema, predak, brat i sestra one osobe čija je smrt izravno prouzročena kaznenim djelom, te osoba koju je ona na temelju zakona bila dužna uzdržavati (tzv. "posredna žrtva"). Nasuprot tome, kao uži pojam, oštećenik se definira kao žrtva kaznenog djela i pravna osoba na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno, koje aktivno sudjeluju u postupku kroz korištenje djelatnih procesnih prava (npr. sudjelovanje na raspravi ili u dokaznom postupku i slično). Obzirom na navedeno razlikovanje, bilo je potrebno u članku 2. stavku 2. ZKP/08 (a kasnije i kroz druge zakonske odredbe) navesti kako za kaznena djela za koja je to propisano zakonom državni odvjetnik pokreće kazneni postupak samo na prijedlog žrtve, a ne oštećenika. Istovremeno, bilo je

potrebno i u stavku 4. istog članka navesti kako kazneni progon u zakonom propisanim slučajevima može preuzeti žrtva, u ulozi oštećenika kao tužitelja. Valja istaknuti kako se ovakvom izmjenom pravo žrtve na preuzimanje kaznenog progona ne veže uz prethodno preuzimanje uloge oštećenika, pa će svaka žrtva, neovisno o tome da li sudjeluje u postupku kao oštećenik ili ne, moći preuzeti kazneni progon u slučajevima kada državni odvjetnik od njega odustane. Na kraju smatramo bitnim skrenuti pozornost na odredbu novog članka 43. stavka 7. ZKP/08 kojim je propisano da dio prava žrtve, među kojima je i pravo na preuzimanje kaznenog progona, pripada i pravnoj osobi na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno, te da se odredbe ZKP/08 kojima se uređuje ostvarivanje navedenih prava od strane žrtve kaznenog djela na odgovarajući način primjenjuju i na pravnu osobu na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno. Stoga uvijek treba imati na umu kako pravo na preuzimanje progona pripada ne samo žrtvi već i pravnoj osobi na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno.

Uz članak 3.

Izmjenom u članku 8. stavku 6. ZKP/08 propisuje se da tijelo koje vodi postupak o zahtjevu okrivljenika da se pisano prevede dokaz ili njegov dio koji je prema navodima okrivljenika potreban za korištenje procesnih prava obrane odlučuje rješenjem. Protiv rješenja kojim je njegov zahtjev odbijen okrivljenik ima pravo žalbe (primjenjuju se opće odredbe o žalbi na rješenje iz članaka 491. do 496. ZKP/08), čime se uvodi novo pravno sredstvo kojim se omogućuje zaštita prava okrivljenika na prevođenje tijekom cijelog postupka. Naime, prema važećem rješenju, okrivljenik je odluku tijela koje vodi postupak mogao osporavati tek u žalbi na presudu, kroz korištenje instituta bitnih povreda kaznenog postupka, dok se predloženom izmjenom zaštita ovog procesnog prava osigurava u svakom stadiju postupka.

Izmjena stavka 11. rezultat je transponiranja odredbe članka 7. stavka 2. Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP, koja dozvoljava uporabu komunikacijske tehnologije za potrebe prevođenja i tumačenja pod uvjetom da se time ne krše procesna prava obrane i pravo žrtve da aktivno ostvaruje svoja prava i razumije tijek postupka.

Uz članak 4.

Članak 25. stavak 1. točka 4. ZKP/08 izmijenjena je imajući u vidu nove definicije pojmova žrtve i oštećenika. Razlikovanje ovih pojmova dovelo je do potrebe interveniranja u niz odredaba ZKP/08, pa tako i u citiranu odredbu, kojom se sada propisuje da će se jedinstveni postupak u pravilu provesti i ako je žrtva istovremeno počinila kazneno djelo prema okrivljeniku.

Uz članak 5.

Odredbe Glave V. ZKP/08 potrebno je izmijeniti radi transponiranja odredaba Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP. Naime, iako ZKP/08 već sada sadrži niz odredaba kojima uređuje prava žrtve i kojima žrtvama kaznenih djela pruža vrlo visok stupanj zaštite njihovih prava, transponiranje pojedinih odredaba navedene Direktive ipak zahtijeva intervenciju u niz odredaba Glave V. ZKP/08. U prvom redu, radi se o većem dijelu odredaba kojima se regulira položaj žrtve (članci 43. do 46. ZKP/08), oštećenika (članci 47. do 54. ZKP/08) te oštećenika kao tužitelja (članci 55. do 59. ZKP/08), time da valja naglasiti kako je dosljedno provođenje temeljnog razlikovanja pojma žrtve i oštećenika koje se uvodi kroz izmjenu članka 202. stavaka 11. i 12. ZKP/08 zahtijevalo dodatne intervencije u navedene odredbe.

Člankom 43. stavkom 1. ZKP/08 propisuje se "opći" katalog prava žrtve (dodatna prava u članku 44. ZKP/08 propisuju se za djecu žrtve kaznenih djela, žrtve kaznenih djela protiv spolne slobode i žrtve trgovanja ljudima te žrtve s posebnim potrebama zaštite). U odnosu na važeći katalog, isti dodatno proširuje prava žrtve sukladno zahtjevima iz Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP.

Tako se u točki 1. izrijekom propisuje da žrtve kaznenih djela imaju pravo na pristup službama za potporu žrtvama kaznenih djela, dok se u točki 2. dodaje kako žrtve imaju pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama kaznenih djela. Pravo na besplatan pristup službama za potporu žrtvama kaznenih djela Direktiva propisuje u članku 8., te u bitnome ističe kako bi navedene službe trebale pružati pomoć i savjet žrtvama, emocionalnu i psihološku pomoć, kao i praktične informacije koje se odnose na njihovo sudjelovanje u postupku. Potporu žrtvama treba pružiti što ranije, a trebala bi obuhvatiti prethodni postupak, kazneni postupak i primjereno vrijeme nakon njegova pravomoćnog dovršetka, sve u skladu s potrebama žrtve. Imajući u vidu navedeno, članak 43. stavak 1. točke 1. i 2. ZKP/08 upućuju na pomoć i podršku Odjela za pružanje podrške žrtvama i svjedocima.

Točkama 3. i 4. transponira se članak 18. Direktive, kojim se naglašava potreba propisivanja mjera kojima se žrtve i članovi njihove obitelji štite od sekundarne i ponovljene viktimizacije, zastrašivanja i odmazde, kao i potreba da se prilikom ispitivanja žrtve u svojstvu svjedoka osigura zaštita njenog dostojanstva. Obzirom na navedeno, u točkama 3. i 4. propisuje se kako žrtve imaju pravo na zaštitu od zastrašivanja i odmazde te pravo na zaštitu dostojanstva tijekom ispitivanja u svojstvu svjedoka. Riječ je o načelnoj, deklaratornoj odredbi, koja ima za cilj već u "općem" katalogu naglasiti ova prava žrtve, koja se pobliže razrađuju u niz odredaba ZKP/08 (npr. mjere opreza, poseban način ispitivanja svjedoka, isključenje javnosti s rasprave), ali i u odredbama drugih zakona (odredbe o sigurnosnim mjerama u KZ/11, posebne mjere iz Zakona o zaštiti svjedoka (Narodne novine, br. 163/03 i 18/11) i slično).

Točkom 5. propisuje se da žrtva ima pravo da bude saslušana bez neopravdane odgode nakon podnošenja kaznene prijave te da se daljnja saslušanja provode samo u mjeri u kojoj je to nužno za potrebe kaznenog postupka. Navedenom odredbom transponira se članak 10. Direktive, kojim se ističe kako žrtve moraju imati priliku nadležnom tijelu izložiti informacije kojima raspolažu, izraziti svoj stav i predložiti dokaze o počinjenom kaznenom djelu, te članak 20. točke a) i b) Direktive kojima se propisuje da se ispitivanje žrtve treba provesti bez neopravdane odgode nakon podnošenja kaznene prijave, dok se daljnja ispitivanja treba svesti na najmanju moguću mjeru. Ovdje valja pojasniti kako termin "saslušanje" u točki 5. obuhvaća neformalno ispitivanje žrtve u formi davanja obavijesti na policiji, ali i formalnu dokaznu radnju ispitivanja. Naime, u određenim slučajevima možda uopće neće biti potrebno provesti formalnu dokaznu radnju ispitivanja, a žrtva će svoje pravo da bude saslušana konzumirati već na policiji (npr. u slučajevima kada se kaznena prijava odbacuje jer prijavljeno djelo nije kazneno djelo koje se progoni po službenoj dužnosti i slično).

Točkom 6. pravo na pratnju osobe od povjerenja pri poduzimanju radnji u kojima žrtva sudjeluje proširuje se na sve žrtve kaznenih djela. Do sada je navedeno pravo sukladno odredbama ZKP/08 i ZSM pripadalo samo djeci žrtvama kaznenih djela te žrtvama kaznenih djela protiv spolne slobode i kaznenog djela trgovanja ljudima, a predloženom se izmjenom u skladu s člankom 20. točkom c) i člankom 3. stavkom 3. Direktive širi na sve žrtve kaznenih djela.

Točkom 7. transponira se odredba članka 20. točke d) Direktive te propisuje pravo žrtve da se medicinski zahvati prema njoj poduzimaju u najmanjoj mjeri i samo ako su krajnje nužni za

potrebe kaznenog postupka. Radi se o načelnoj odredbi, koja je kasnije razrađena u člancima 326. i 327. ZKP/08.

Točka 8. sadržajno odgovara sadašnjem članku 43. stavku 1. točki 2. ZKP/08 i članku 47. stavku 1. točkama 10., 11. i 12. ZKP/08. Naime, prava iz sadašnjeg članka 47. stavka 1. točaka 10., 11. i 12. ZKP/08 potrebno je premjestiti u "opći" katalog prava svake žrtve uslijed razlikovanja pojma žrtve i oštećenika koje se uvodi kroz izmjenu članka 202. stavaka 11. i 12. ZKP/08, kako se njihovo ostvarivanje ne bi vezalo uz prethodno preuzimanje aktivne uloge u postupku u vidu sudjelovanja u postupku u svojstvu oštećenika.

Točka 9. sadržajno je neizmijenjena u odnosu na sadašnju odredbu članka 43. stavka 1. točke 3. ZKP/08. Istom se propisuje da žrtva ima pravo na obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom njezine prijave i pravo na podnošenje pritužbe višem državnom odvjetniku.

Točkom 10. transponira se članak 6. stavak 5. Direktive, kojim se propisuje da se žrtvama treba pružiti mogućnost da bez nepotrebne odgode budu obaviještene (samo ako su to tražile) o otpuštanju ili bijegu pritvorenika ili osuđenika iz zatvora te da ih se obavijesti o mjerama koje su poduzete radi njihove zaštite. U točki 10. stoga se propisuje kako žrtva ima pravo da na njezin zahtjev bez nepotrebne odgode bude obaviještena o ukidanju pritvora ili istražnog zatvora, bijegu okrivljenika (ovaj termin sukladno članku 202. stavku 4. ZKP/08 obuhvaća i osuđenika, pa se ova točka odnosi i na bijeg osuđenika s izdržavanja kazne zatvora) i otpuštanju osuđenika s izdržavanja kazne zatvora te mjerama koje su poduzete radi njezine zaštite. Radi se o načelnoj odredbi koja je kasnije dosljedno provedena kroz relevantne odredbe ZKP/08.

Točka 11. sadrži načelnu odredbu kojom se propisuje da žrtva ima pravo biti obaviještena o svakoj odluci kojom se pravomoćno okončava kazneni postupak, ako to zahtijeva. Navedena odredba kasnije se dosljedno provodi kroz relevantne odredbe ZKP/08, a istom se transponira članak 6. Direktive.

Točka 12. po svom izričaju odgovara članku 43. stavku 1. točki 4. ZKP/08. Riječ je o upućujućoj normi, koja propisuje da žrtve imaju i prava propisana drugim zakonima (npr. ZSM, KZ/11, Zakon o zaštiti svjedoka, Zakon o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela i slično).

Članak 43. stavak 2. ZKP/08 dodano je preciziran. Ispušten je uvodni dio odredbe kojim se upućivalo na poseban propis, s obzirom da Zakon o žrtvama, na koji je ZKP/08 upućivao, nije donesen. U pogledu uvjeta za ostvarivanje ovog prava, izvršeno je usklađenje sa člankom 59. stavkom 1. ZKP/08 u pogledu visine zapriječene kazne za kazneno djelo ("kazna zatvora teža od pet godina"), dok je brisan dodatni uvjet prema kojem je ovo pravo mogla ostvariti samo žrtva koja trpi "teža psihofizička oštećenja" (zadržan je samo uvjet da žrtva trpi "teže posljedice kaznenog djela"). U pogledu vrsta pravne pomoći koju može pružiti savjetnik na teret proračunskih sredstava, pojašnjeno je kako se ista odnosi samo na pomoć pri podnošenju imovinskopravnog zahtjeva (pomoć prije davanja iskaza u kaznenom postupku već je ranije propisana u stavku 1. ovoga članka, kroz pravo žrtve na pristup službama za potporu žrtvama kaznenih djela). Vezano za termin "savjetnik na teret proračunskih sredstava", a kako su primijećene određene nejasnoće prilikom tumačenja ovoga pojma u praksi, valja istaknuti kako je predlagatelj razmatrao i korištenje drugih termina, no oni su se pokazali kao neodgovarajući. Stoga se ovdje još jednom pojašnjava kako bi stručnu pomoć žrtvi pri podnošenju imovinskopravnog zahtjeva, ako još nije započeo postupak pred sudom, trebali pružiti Odjeli za pružanje podrške žrtvama i svjedocima, dok će se tijekom postupka pred sudom raditi o stručnoj pomoći odvjetnika s liste koju za područje svoje mjesne nadležnosti izrađuje svaki županijski sud (navedene liste već sada postoje). Također držimo bitnim dodati kako bi se Odjeli za pružanje podrške žrtvama i svjedocima trebali ograničiti na pružanje općih informacija o postupovnim pravima žrtve (pa i pravu na podnošenje imovinskopravnog

zahtjeva), dok bi tek "savjetnik na teret proračunskih sredstava" kojeg imenuje predsjednik županijskog suda trebao pružati pravnu pomoć u punom smislu te riječi.

Članak 43. stavak 3. ZKP/08 nije mijenjan u odnosu na važeću odredbu. Istim se propisuje pravo žrtve kaznenog djela nasilja počinjenog s namjerom na novčanu naknadu iz sredstava državnog proračuna u skladu s posebnim zakonom (ZKP/08 ovdje upućuje na Zakon o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela (Narodne novine, broj 80/08 i 27/11). Ako je žrtva prethodno ostvarila imovinskopravni zahtjev, uzet će se u obzir njegova visina pri odmjeravanju novčane naknade, a tako će postupiti i sud pri dosuđivanju imovinskopravnog zahtjeva, ako je žrtva prethodno ostvarila novčanu naknadu iz sredstava državnog proračuna.

Člankom 43. stavcima 4. do 6. ZKP/08 uređuje se postupanje nadležnih tijela (suda, državnog odvjetništva, istražitelja i policije) prema žrtvi i propisuje njihova obveza da žrtvu već pri poduzimanju prve radnje u kojoj sudjeluje na njoj razumljiv način obavijeste o svim pravima koja joj pripadaju sukladno ZKP/08 (pravima iz "općeg" i "posebnih" kataloga te o pravima koja ima kao oštećenik). I ovdje treba istaknuti kako je nužan individualan pristup prema svakoj žrtvi, ovisno o njenim osobnim svojstvima (dob, spol, invaliditet, odnos s počiniteljem i slično), kako bi se osiguralo da žrtva uistinu razumije obavijest o pravima (obavijest može biti pisana ili dana usmeno, bitno je da ju je žrtva razumjela). Valja naglasiti i kako se od navedenih tijela traži proaktivan pristup u odnosu na pomoć žrtvi da razumije svoja prava, pa se tako uz obvezu obzirnog postupanja naglašava i njihova obveza da se uvjere da je žrtva razumjela danu obavijest o pravima. Obzirom na posebnosti povezane uz aktivno sudjelovanje žrtve u postupku u svojstvu oštećenika, novim stavkom 6. propisuje se obveza nadležnih tijela da žrtvi na njoj razumljiv način pojasne koje je značenje sudjelovanja u postupku u svojstvu oštećenika, a u zapisnik o provođenju radnje potrebno je unijeti da je navedena pouka dana, kao i odluka žrtve o tome želi li preuzeti aktivnu ulogu u postupku sudjelovanjem u istom u ulozi oštećenika. Navedenim odredbama u hrvatsko kazneno postupovno pravo transponiraju se članci 3. i 4. Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP.

Imajući u vidu temeljno razlikovanje pojma žrtve i oštećenika koje se uvodi kroz izmjenu članka 202. stavaka 11. i 12. ZKP/08, a posebice definiciju oštećenika iz stavka 12. navedene odredbe, prema kojoj je oštećenik ne samo žrtva kaznenog djela, već i pravna osoba na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno, ako sudjeluju u postupku u svojstvu oštećenika, bilo je potrebno u članku 43. stavku 7. ZKP/08 u prvom redu propisati koja prava iz stavka 1. (prava žrtve) pripadaju i pravnoj osobi na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno. Naime, obzirom na činjenicu da u kategoriju žrtve prema novoj definiciji spadaju samo fizičke osobe, logično je da se dio prava iz stavka 1., koja po svom sadržaju mogu ostvarivati samo fizičke osobe, ne odnosi i na pravne osobe na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno. Stoga se propisuje da navedenim osobama pripadaju samo prava iz stavka 1. točke 8. (pravo podnijeti prijedlog za progon i privatnu tužbu, pravo sudjelovati u kaznenom postupku kao oštećenik, pravo biti obaviještena o odbacivanju kaznene prijave i odustajanju državnog odvjetnika od kaznenog progona, pravo preuzeti kazneni progon umjesto državnog odvjetnika), točke 9. (pravo na obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom prijave, pravo na podnošenje pritužbe višem državnom odvjetniku) i točke 11. (pravo da na njezin zahtjev bude obaviještena o svakoj odluci kojom se pravomoćno okončava kazneni postupak). Kako bi se izbjegla potreba za intervencijama u sve odredbe ZKP/08 koje uređuju ostvarivanje navedenih prava, kroz opću normu se propisuje da se odredbe ZKP/08 kojima se uređuje ostvarivanje navedenih prava od strane žrtve kaznenog djela na odgovarajući način primjenjuju i na pravnu osobu na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno, o čemu treba voditi računa prilikom njihove primjene u praksi.

Uz članak 6.

Novim člankom 43.a ZKP/08 transponira se članak 22. Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP. Navedenom odredbom Direktive nastoji se osigurati individualan pristup nadležnih tijela prema svakoj žrtvi, kojem je krajnji cilj utvrditi, ovisno o okolnostima pojedinog slučaja, da li postoji rizik od sekundarne i ponovljene viktimizacije žrtve te rizik od zastrašivanja i odmazde tijekom kaznenog postupka. Sama procjena trebala bi se sastojati od dva koraka: 1) utvrđivanja da li postoji potreba za primjenom posebnih mjera zaštite u odnosu na žrtvu koja je subjekt procjene i, ukoliko se navedena potreba utvrdi, 2) koje bi se konkretne mjere zaštite trebale primijeniti. Valja skrenuti pozornost da se sukladno stavku 4. navedene odredbe presumira kako u odnosu na djecu žrtve kaznenih djela postoji potreba za primjenom posebnih mjera zaštite, pa bi se kod individualne procjene djeteta žrtve procjena trebala fokusirati na drugi korak odnosno utvrđivanje koje bi mjere zaštite trebalo primijeniti u konkretnom slučaju. Na kraju valja istaknuti kako Direktiva prepušta državama članicama odluku o tome koje će tijelo provoditi individualnu procjenu žrtve (kao primjere navodi policiju, sva pravosudna tijela, organizacije za potporu žrtvama i slično) i ističe kako se može raditi i o različitim tijelima, ovisno o stadiju postupka u kojem se ista provodi.

Imajući u vidu gore navedeno, člankom 43.a stavkom 1. ZKP/08 propisuje se dužnost tijela koje provodi ispitivanje žrtve (policija, državno odvjetništvo, sud) da prije ispitivanja provede pojedinačnu procjenu žrtve. Obzirom da će za provođenje pojedinačne procjene ponekad biti nužan i multidisciplinarni pristup, ističe se kako će navedena tijela procjenu vršiti u uskoj suradnji sa tijelima, organizacijama ili ustanovama za pomoć i podršku žrtvama kaznenih djela, u okviru kojih su zaposleni ili djeluju stručnjaci koji imaju potrebna predznanja iz područja viktimologije, a bez čijeg aktivnog sudjelovanja ponekad neće biti moguće na kvalitetan i sveobuhvatan način provesti procjenu individualnih potreba svake žrtve (ovdje valja ponoviti da Direktiva naglašava individualan pristup svakoj žrtvi, pa će ponekad za utvrđivanje njenih potreba biti dovoljno provesti razgovor sa žrtvom, dok će u složenijim slučajevima biti potreban multidisciplinarni pristup). Kao što je to predviđeno Direktivom, pojedinačna procjena žrtve uključuje utvrđivanje postoji li potreba za primjenom posebnih mjera zaštite u odnosu na žrtvu (prvi korak) te ukoliko postoji, koje posebne mjere zaštite bi se trebale primijeniti. Kao primjer posebnih zaštitnih mjera navode se poseban način ispitivanja žrtve i uporaba komunikacijskih tehnologija radi izbjegavanja vizualnog kontakta sa počiniteljem, ali u obzir dolaze i druge mjere propisane ZKP/08 (npr. imenovanje opunomoćenika, isključenje javnosti i slično), ali i npr. ZSM (kada se radi o djetetu žrtvi kaznenog djela). Člankom 43.a stavkom 1. ZKP/08 transponira se i odredba članka 22. stavka 4. Direktive te se propisuje presumpcija da dijete žrtva kaznenog djela ima potrebu da mu se pruže posebne mjere zaštite, pa će se individualna procjena djeteta žrtve fokusirati samo na drugi korak odnosno utvrđivanje koje bi posebne mjere zaštite trebalo primijeniti. Obzirom se stavkom 1. propisuje da će se pojedinačna procjena žrtve provesti prije njenog ispitivanja, a pod time se podrazumijeva svako ispitivanje tijekom postupka, procjenu će biti potrebno ažurirati tijekom postupka, ukoliko se promjene okolnosti slučaja, a što je u skladu sa člankom 22. stavkom 7. Direktive.

Člankom 43.a stavcima 2. i 3. ZKP/08 transponiraju se odredbe članka 22. stavaka 2., 3. i 5. Direktive te se propisuje da se prilikom provođenja individualne procjene žrtve osobito treba imati u vidu njene osobne značajke, vrstu ili narav kaznenog djela i okolnosti njegova počinjenja. Pri tome se posebna pažnja treba posvetiti žrtvama koje su pretrpjele značajnu štetu zbog težine kaznenog djela, žrtvama kaznenog djela počinjenog zbog nekog osobnog svojstva žrtve, te žrtvama koje njihov odnos s počiniteljem čini osobito ranjivima. Pojedinačna procjena žrtve na odgovarajući način treba uključiti osobito žrtve terorizma,

organiziranog kriminala, trgovanja ljudima, rodno uvjetovanog nasilja, nasilja u bliskim odnosima, spolnog nasilja i spolnog iskorištavanja ili zločina iz mržnje te žrtve s invalidnošću. Valja naglasiti kako Direktiva dopušta određenu fleksibilnost u provođenju pojedinačne procjene žrtve, što se želi naglasiti korištenjem izraza "osobito se uzimaju u obzir", "posebna pažnja" i slično. Naime, sasvim je logično da će pojedinačna procjena žrtve kaznenog djela silovanja biti puno opsežnija od pojedinačne procjene žrtve kaznenog djela krađe, koja pitanja bi trebalo detaljnije urediti u pravilniku čije se donošenje predviđa u članku 43.a stavku 6. ZKP/08.

Članak 43.a stavak 4. ZKP/08, po uzoru na članak 22. stavak 6. Direktive, naglašava kako je pojedinačnu procjenu žrtve potrebno provoditi uz njeno sudjelovanje i uzimajući u obzir njene želje, pa tako, ukoliko žrtva ne želi da se u njenom slučaju primjene posebne mjere zaštite, tu bi želju trebalo poštovati (naravno, samo ukoliko je to moguće u okolnostima konkretnog slučaja).

Člankom 43.a stavkom 5. ZKP/08 naglašava se potreba da se broj ispitivanja žrtve za koju je utvrđena posebna potreba zaštite svede na najmanju moguću mjeru, radi izbjegavanja njene sekundarne viktimizacije, a u istom cilju propisuje se i da državni odvjetnik može predložiti da se takav svjedok ispita na dokaznom ročištu.

Uz članak 7.

Člankom 44. ZKP/08 uređuju se "posebni" katalozi prava za određene kategorije žrtava kojima ZKP/08 uz prava iz novog članka 43. ZKP/08 daje i dodatna prava (djeca žrtve kaznenih djela, žrtve kaznenih djela protiv spolne slobode i žrtve trgovanja ljudima te žrtve s posebnim potrebama zaštite), obzirom na specifičan položaj u kojem se ove kategorije žrtava nalaze.

Stavci 1. do 3. sadržajno u bitnome odgovaraju dosadašnjem članku 44. ZKP/08. U stavku 1. navodi se da dijete kao žrtva kaznenog djela, uz sva prava koja žrtvi pripadaju sukladno stavcima 4. i 5. novog članka 44. ZKP/08, te prava koja žrtvama pripadaju sukladno drugim odredbama ZKP/08 (u prvom redu, prava iz "općeg" kataloga, ali i druga prava), ima i pravo na opunomoćenika na teret proračunskih sredstava, tajnost osobnih podataka i isključenje javnosti. Ovdje valja pojasniti kako je pravo na pratnju osobe od povjerenja prilikom sudjelovanja u radnjama, koje se u važećem tekstu nalazi u članku 44. stavku 1. točki 2. ZKP/08, prema predloženim izmjenama jedno od prava iz "općeg" kataloga, pa se stoga više ne navodi u stavku 1. Dakle, novi članak 44. stavak 1. ZKP/08 i dalje djetetu žrtvi kaznenog djela pruža najviši stupanj zaštite prava u kaznenim postupcima, obzirom se radi o najosjetljivijoj kategoriji sudionika u kaznenim postupcima.

Stavci 2. i 3. sadržajno odgovaraju dosadašnjem članku 44. stavcima 2. i 3. ZKP/08, time da je izričaj stavka 2. ujednačen sa izričajem novog članka 43. stavka 4. ZKP/08 ("sud, državno odvjetništvo, istražitelj i policija").

U članku 44. stavku 4. ZKP/08 propisuje se katalog prava žrtava kaznenih djela protiv spolne slobode i žrtava kaznenog djela trgovanja ljudima, koji je u bitnome istovjetan važećem katalogu iz članka 45. stavka 1. ZKP/08. I ovdje se skreće pozornost da je sam katalog nomotehnički uređen pa se pravo žrtve da ju se ispita uz prisutnost osobe od povjerenja više ne navodi jer se nalazi u "općem" katalogu iz novog članka 43. ZKP/08, a kako bi se izbjeglo upućivanje, u ovom se stavku izrijeком navodi i pravo ovih kategorija žrtve na opunomoćenika na teret proračunskih sredstava.

Stavkom 5. propisuje se katalog prava žrtava u odnosu na koje su utvrđene posebne potrebe zaštite sukladno novom članku 43.a. ZKP/08. Navedena kategorija žrtava, uz prava koja im pripadaju sukladno "općem" katalogu iz članka 43. ZKP/08, ima i pravo prije ispitivanja razgovarati sa savjetnikom, na teret proračunskih sredstava, pravo da ju u policiji i državnom odvjetništvu ispituje osoba istog spola, te da ju, ako je to moguće, u slučaju ponovnog

ispitivanja ispituje ta ista osoba, pravo uskratiti odgovor na pitanja koja nisu u vezi s kaznenim djelom, a odnose se na strogo osobni život žrtve, pravo zahtijevati da bude ispitana putem audio-video uređaja, pravo na tajnost osobnih podataka i pravo zahtijevati isključenje javnosti s rasprave. Navedeni katalog potrebno je unijeti u ZKP/08 radi potpunog transponiranja članka 23. Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP.

Uz članak 8.

Članak 45. brisan je, obzirom se njegov sadržaj sada nalazi u članku 44.ZKP/08.

Uz članak 9.

Članak 46. ZKP/08 u bitnome sadržajno odgovara dosadašnjem članku 46. ZKP/08. Stavak 1. djelomično je izmijenjen radi preciznosti norme i usklađenja sa novom definicijom žrtve i oštećenika iz članka 202. stavaka 11. i 12. ZKP/08. Istim se propisuje da se žrtva i pravna osoba na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno imaju pravo prijaviti kao oštećenik do podizanja optužnice, policiji ili državnom odvjetništvu, a do završetka rasprave, sudu. Stavak 2. je preciziran te se istim jasno propisuje kako će tijelo koje vodi postupak prijavu iz stavka 1. odbaciti ako je nepravodobna ili podnesena od neovlaštene osobe, i to rješenjem protiv kojeg je dopuštena žalba sukladno općim odredbama ZKP/08 (članci 491. do 496.).

Uz članak 10.

Novi članak 47. ZKP/08 sadržajno odgovara dosadašnjem članku 48. ZKP/08. Međutim, obzirom na temeljno razlikovanje pojma žrtve i oštećenika koje se uvodi kroz izmjenu članka 202. stavaka 11. i 12. ZKP/08, bilo je potrebno navedenu odredbu iz odjeljka koji se odnosi na oštećenika premjestiti u odjeljak koji propisuje prava žrtve te u novom članku 47. djelomično izmijeniti stavak 3. (podnošenje kaznene prijave samo po sebi ne može se smatrati odlukom žrtve odnosno pravne osobe na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno da aktivno sudjeluje u postupku u svojstvu oštećenika) i stavak 4.

Uz članak 11.

Novi članak 48. ZKP/08 sadržajno odgovara dosadašnjem članku 49. ZKP/08. Obzirom na temeljno razlikovanje pojma žrtve i oštećenika koje se uvodi kroz izmjenu članka 202. stavaka 11. i 12. ZKP/08, bilo je potrebno navedenu odredbu iz odjeljka koji se odnosi na oštećenika premjestiti u odjeljak koji propisuje prava žrtve, te samu odredbu djelomično izmijeniti i dopuniti kako bi se provelo navedeno razlikovanje. Stoga se u stavku 1. precizira da ako žrtva umre u tijeku roka za podnošenje prijedloga za progon odnosno ako oštećenik umre u tijeku postupka, njihov bračni i izvanbračni drug, životni partner ili neformalni životni partner te potomak, a ako njih nema, predak, brat, sestra te osoba koju je žrtva odnosno oštećenik na temelju zakona bio dužan uzdržavati, mogu u roku od tri mjeseca poslije njihove smrti podnijeti prijedlog za progon ili tužbu, odnosno dati izjavu da postupak nastavljaju. U stavku 2. uređuje se situacija u kojoj u tijeku roka za podnošenje prijedloga za progon ili u tijeku postupka prestane postojati pravna osoba na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno. U tom slučaju, pravni sljednik pravne osobe na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno može u roku od tri mjeseca od prestanka postojanja te pravne osobe podnijeti prijedlog za progon ili tužbu, odnosno dati izjavu da postupak nastavlja.

Uz članak 12.

Novi članak 49. ZKP/08 sadržajno odgovara dosadašnjem članku 50. ZKP/08, time da je radi razlikovanja pojma žrtve i oštećenika koje se uvodi kroz izmjenu članka 202. stavaka 11. i 12.

ZKP/08 bilo potrebno navedenu odredbu iz odjeljka koji se odnosi na oštećenika premjestiti u odjeljak koji propisuje prava žrtve te precizirati kako će se u slučajevima kada je kaznenim djelom oštećeno više osoba progon poduzeti odnosno nastaviti po prijedlogu bilo koje od žrtava.

Uz članak 13.

Novi članak 50. ZKP/08 sadržajno odgovara dosadašnjem članku 51. ZKP/08, time da je radi razlikovanja pojma žrtve i oštećenika koje se uvodi kroz izmjenu članka 202. stavaka 11. i 12. ZKP/08 bilo potrebno navedenu odredbu iz odjeljka koji se odnosi na oštećenika premjestiti u odjeljak koji propisuje prava žrtve te precizirati kako od prijedloga za progon može odustati svaka žrtva koja ga je podnijela, neovisno o tome da li je odlučila aktivno sudjelovati u postupku u svojstvu oštećenika ili ne.

Uz članak 14.

Novim člankom 51. ZKP/08 uređuje se katalog prava oštećenika, koji se do sada nalazio u članku 47. ZKP/08. U odnosu na važeći katalog došlo je do određenih izmjena koje su u prvom redu rezultat usvajanja nove definicije oštećenika iz članka 202. stavka 12. ZKP/08, prema kojem je oštećenik žrtva kaznenog djela i pravna osoba na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno, a koje sudjeluju u svojstvu oštećenika u postupku. Vidljivo je da se novom definicijom vrši jasno razlikovanje pojma oštećenika kao procesnog instituta koji obuhvaća žrtvu i pravnu osobu na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno koje aktivno sudjeluju u postupku kroz korištenje djelatnih procesnih prava koja im pripadaju sukladno odredbama ZKP/08, od osnovnog pojma žrtve koji, uz to što je vezan isključivo za fizičku osobu, ne traži aktivno sudjelovanje u postupku, obzirom da žrtva može odlučiti i da se uopće ne miješa u tijek kaznenog postupka.

Imajući u vidu gore navedenu definiciju oštećenika, a radi nomotehničke preciznosti, uvodno je naznačeno da se prava oštećenika ne vežu uz formalni početak kaznenog postupka (članak 17. ZKP/08), jer određena prava iz kataloga oštećenik nedvojbeno može ostvarivati i prije nego što je kazneni postupak započeo.

Što se samog kataloga prava tiče, u točki 1. precizirano je da oštećenik ima pravo služiti se svojim jezikom "ako ne govori ili ne razumije hrvatski jezik", po uzoru na izričaj koji se koristi u članku 8. ZKP/08. Točke 2. do 9. nisu mijenjane u odnosu na važeći katalog u članku 47. ZKP/08, dok su prava iz sadašnjeg članka 47. stavka 1. točaka 10. do 12. ZKP/08 prenesena u "opći" katalog prava svake žrtve iz novog članka 43. ZKP/08. Naime, imajući u vidu razlikovanje pojma žrtve i oštećenika, ostvarivanje navedenih prava ne bi bilo opravdano vezati uz prethodno preuzimanje svojstva oštećenika, već ta prava trebaju pripadati svakoj žrtvi, neovisno o tome da li će ista preuzeti aktivnu ulogu u postupku ili ne. Nove točke 10. i 11. sadržajno odgovaraju pravima oštećenika koja su propisana u sadašnjem članku 47. stavku 1. točkama 13. i 14. ZKP/08.

Stavak 2. novog članka 51. ZKP/08 sadržajno odgovara sada važećem članku 47. stavku 2. ZKP/08, dok se novi stavak 3. u bitnome podudara sa odredbom važećeg članka 47. stavka 3. ZKP/08, time da su izmjene u pozivanju na odgovarajuće stavke rezultat premještanja dijela prava oštećenika u "opći" katalog prava žrtve.

Na kraju valja istaknuti kako je uslijed promjene u numeraciji odredbe u kojoj su propisana prava oštećenika (novi članak 51. ZKP/08 umjesto dosadašnjeg članka 47. ZKP/08) bilo potrebno intervenirati i u članke 218., 221., 373. i 415. ZKP/08 u dijelu u kojem iste upućuju na prava oštećenika.

Uz članak 15.

Novim člankom 51. a ZKP/08 uređuje se pravo oštećenika koji ne govori ili ne razumije jezik na kojem se vodi postupak na prevođenje na jezik koji razumije (ne mora se nužno raditi o materinjem jeziku) onih podataka koji su bitni za ostvarivanje njegovih postupovnih prava, kao i pravo na usmeno prevođenje njegova saslušanja ili ispitivanja kao svjedoka te kada je prevođenje potrebno za aktivno sudjelovanje oštećenika na raspravi. Uvodno treba upozoriti kako se odredba ovoga članka odnosi samo na oštećenika, a ne na svaku žrtvu. Dakle, prava iz navedene odredbe pripadaju onoj žrtvi kaznenog djela koja sudjeluje u svojstvu oštećenika u postupku odnosno aktivno koristi svoja postupovna prava. Sama odredba unesena je u ZKP/08 radi transponiranja članka 7. Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP, koji uređuje pravo žrtve na tumačenje i prevođenje. Pri tome valja pojasniti kako Direktiva opseg ovog prava veže uz ulogu žrtve u sustavu kaznenog pravosuđa, odnosno, imajući u vidu ZKP/08, razlikuje žrtve koje su "pasivni" sudionik postupka (pravo na tumačenje i prevođenje prilikom saslušanja i ispitivanja žrtve, koje se uređuje u članku 8. stavku 3. ZKP/08) i žrtve koje "aktivno" sudjeluju u postupku u svojstvu oštećenika (kada je pravo na tumačenje i prevođenje potrebno osigurati i prilikom sudjelovanja tih žrtava na raspravi, a što se propisuje u novom članku 51.a ZKP/08). Valja naglasiti i razliku spram novog članka 205. stavka 3. ZKP/08 (pravo na pomoć tumača ili "druge osobe koja govori i razumije jezik nadležnog tijela i jezik kojim se koristi žrtva" prilikom podnošenja kaznene prijave), kod kojeg nije nužno u svakom slučaju tražiti stručnu pomoć tumača, za razliku od novog članka 52. ZKP/08, u kojem se mora raditi o pomoći ovlaštenog sudskog tumača.

Imajući u vidu gore navedeno, ovom odredbom transponiraju se odredbe članka 7. stavaka 1., 3. i 6. Direktive te propisuje da oštećenik koji ne govori ili ne razumije jezik na kojem se vodi postupak (osim prava iz članka 8. stavka 3. ZKP/08 koja pripadaju svakoj žrtvi) ima pravo da se na njegov zahtjev (navedeno je u skladu s odredbama Direktive), na teret proračunskih sredstava, osigura pisano prevođenje na jezik koji razumije podataka bitnih za ostvarivanje prava oštećenika u kaznenom postupku, a posebice odluke kojom se okončava kazneni postupak, uključujući i obrazloženje ili sažetak obrazloženja te odluke, osim u slučajevima kada sukladno ZKP/08 odluka ne sadrži obrazloženje. Iznimno, oštećeniku će se osigurati usmeno prevođenje navedenih podataka, ako se time oštećenik ne onemogućava u ostvarivanju svojih postupovnih prava, koju mogućnost dozvoljava članak 7. stavak 6. Direktive.

Stavkom 2. oštećeniku se (u skladu s člankom 7. stavkom 5. Direktive) daje pravo na podnošenje obrazloženog zahtjeva da se određena isprava ili drugi pisani dokazni materijal smatraju bitnim i prevedu na jezik koji razumije. Ako tijelo koje vodi postupak prihvati zahtjev oštećenika, osigurat će prevođenje cijele isprave ili drugog pisanog dokaznog materijala, odnosno samo onih dijelova koji su bitni za omogućavanje oštećeniku da aktivno sudjeluje u postupku.

Stavkom 3. uređuje se način i forma odlučivanja nadležnog tijela o zahtjevu oštećenika iz stavka 2. (transponira se članak 7. stavci 6. i 7. Direktive). Navedenom odredbom propisuje se da tijelo koje vodi postupak o zahtjevu oštećenika odlučuje rješenjem (nadležno tijelo u svakom će pojedinom slučaju procjenjivati da li je zahtjev oštećenika opravdan ili ne), dok pri donošenju odluke o tome da li će se prevođenje osigurati u pisanom obliku ili usmeno treba voditi računa da se usmenim prevođenjem ne ugrozi ostvarivanje njegovih postupovnih prava. Sukladno članku 7. stavku 7. Direktive, protiv odluke nadležnog tijela treba osigurati mogućnost podnošenja pravnog lijeka, iz kojeg razloga se propisuje da oštećenik protiv rješenja kojim se odbija usmeno ili pisano prevođenje ima pravo žalbe.

Stavkom 4. se (u skladu s člankom 7. stavkom 1. Direktive) propisuje da je oštećeniku koji ne govori ili ne razumije jezik na kojem se vodi postupak na njegov zahtjev potrebno osigurati usmeno prevođenje tijekom njegova saslušanja ili ispitivanja kao svjedoka te kada je prevođenje potrebno za aktivno sudjelovanje oštećenika na raspravi. Ovdje valja istaknuti kako je osiguranje usmenog prevođenja tijekom ispitivanja oštećenika koji ne govori ili ne razumije jezik na kojem se vodi postupak i do sada bila uvriježena praksa sudova, dok držimo potrebnim skrenuti pozornost na činjenicu da će stupanjem na snagu novog članka 51.a stavka 4. ZKP/08 oštećenici moći zahtijevati da im se osigura usmeno prevođenje tijekom cijele rasprave, ako im je to potrebno za aktivno sudjelovanje u raspravi.

Na kraju valja dodati kako će primjena novog članka 51.a stavaka 1. i 4. ZKP/08 u praksi zahtijevati osiguravanje dodatnih materijalnih sredstava na ime intelektualnih usluga tumačenja i prevođenja, što je i naznačeno u Obrascu standardne metodologije za procjenu fiskalnog učinka (PFU obrascu) uz ovaj Prijedlog zakona.

Uz članak 16.

Članak 53. ZKP/08 sadržajno je izmijenjen u stavku 1. na način da je sada propisano da će tijelo socijalne skrbi uvijek imenovati posebnog skrbnika djetetu, kada su njegovi interesi u suprotnosti s interesima roditelja. Predmetno rješenje predstavlja dodatnu zaštitu interesa djeteta oštećenika.

Uz članak 17.

Članak 54. stavak 2. ZKP/08 sadržajno u bitnome odgovara važećem članku 54. stavku 2. ZKP/08. Jedina razlika u odnosu na važeću odredbu jest da se dodatno propisuje da je i posebni skrbnik iz članka 53. ZKP/08 o svakoj promjeni adrese dužan izvijestiti sud.

Uz članak 18.

Novi članak 55. ZKP/08 sadržajno u bitnome odgovara važećem članku 55. ZKP/08 (ovdje valja istaknuti kako je predlagatelj smatrao bitnim zadržati istovjetnu numeraciju ovoga članka, obzirom na velik broj pozivanja koji bi u suprotnome zahtijevao intervenciju u niz odredaba ZKP/08).

Stavke 1. do 5. bilo je potrebno uskladiti s novim definicijama žrtve i oštećenika iz članka 202. stavaka 11. i 12. ZKP/08, kako bi se naglasilo da pravo na preuzimanje progona pripada svakoj žrtvi. Ovdje treba naglasiti kako se predloženim izmjenama pravo žrtve na preuzimanje kaznenog progona ne veže uz prethodno preuzimanje uloge oštećenika, pa će svaka žrtva, neovisno o tome da li sudjeluje u postupku kao oštećenik ili ne, moći preuzeti kazneni progon u slučajevima kada državni odvjetnik od njega odustane. Na kraju smatramo bitnim ponovno skrenuti pozornost na odredbu novog članka 43. stavka 7. ZKP/08 kojim je propisano da dio prava žrtve, među kojima je i pravo na preuzimanje kaznenog progona, pripada i pravnoj osobi na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno, te da se odredbe ZKP/08 kojima se uređuje ostvarivanje navedenih prava od strane žrtve kaznenog djela na odgovarajući način primjenjuju i na pravnu osobu na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno. Stoga, prilikom primjene članka 55. ZKP/08 (i drugih odredbi ZKP/08 koje se na nju pozivaju) u praksi, uvijek treba imati na umu kako pravo na preuzimanje progona pripada ne samo žrtvi već i pravnoj osobi na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno (bez obzira da li su prethodno preuzeli ulogu oštećenika ili ne).

Stavak 6. također je izmijenjen radi usklađivanja s novim definicijama žrtve i oštećenika iz članka 202. stavaka 11. i 12. ZKP/08.

Novina je stavak 7., kojim se uređuje situacija u kojoj pravna osoba na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno prestane postojati u tijeku postupka. U tom slučaju, pravni sljednik pravne

osobe na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno može u roku od tri mjeseca od prestanka postojanja te osobe dati izjavu da preuzima ili nastavlja kazneni progon.

Uz članak 19.

Novi članak 57. ZKP/08 sadržajno u bitnome odgovara važećem članku 57. ZKP/08, dok su izvršene izmjene posljedica temeljnog razlikovanja žrtve i oštećenika koje se uvodi kroz izmjenu članka 202. stavaka 11. i 12. ZKP/08 (vidi obrazloženje uz članak 2. ovoga Prijedloga zakona i novi članak 55. ZKP/08).

Uz članak 20.

Novi članak 58. ZKP/08 sadržajno u bitnome odgovara važećem članku 58. ZKP/08, dok su izvršene izmjene posljedica temeljnog razlikovanja žrtve i oštećenika koje se uvodi kroz izmjenu članka 202. stavaka 11. i 12. ZKP/08 (vidi obrazloženje uz članak 2. ovoga Prijedloga zakona i novi članak 55. ZKP/08).

Uz članak 21.

Novi članak 59. ZKP/08 sadržajno u bitnome odgovara važećem članku 59. ZKP/08, dok su izvršene izmjene posljedica temeljnog razlikovanja žrtve i oštećenika koje se uvodi kroz izmjenu članka 202. stavaka 11. i 12. ZKP/08 (vidi obrazloženje uz članak 2. ovoga Prijedloga zakona i novi članak 55. ZKP/08).

Uz članak 22.

U članku 61. ZKP/08 izmijenjen je stavak 3., a što je posljedica temeljnog razlikovanja žrtve i oštećenika koje se uvodi kroz izmjenu članka 202. stavaka 11. i 12. ZKP/08.

Uz članak 23.

U članku 64. ZKP/08 predlaže se izmjena stavka 1. točke 5. radi transponiranja članka 4. Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima. Naime, navedeni članak Direktive traži od država članica poštivanje povjerljivosti komunikacije između osumnjičenika i njegovog branitelja u ostvarivanju prava na pristup branitelju, što uključuje sastanke, korespondenciju, telefonske razgovore i sve druge oblike komunikacije koji su dopušteni nacionalnim pravom. Stoga je, kao jedno od temeljnih prava okrivljenika (opći termin koji prema članku 202. stavku 3. ZKP/08 obuhvaća i osumnjičenika), u članku 64. stavku 1. točki 5. ZKP/08 potrebno propisati da okrivljenik ima pravo slobodno, nesmetano i povjerljivo komunicirati s braniteljem. Pravo na slobodno i nesmetano komuniciranje s braniteljem i sada je propisano kao jedno od osnovnih prava okrivljenika, dok se predloženom izmjenom naglašava važnost povjerljivosti takve komunikacije, koja je ključna za osiguravanje učinkovitog ostvarenja prava obrane i čini bitan dio prava na pravično suđenje.

Uz članak 24.

Članak 65. stavak 2. ZKP/08 izmijenjen je radi transponiranja članka 9. Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima. Navedenim člankom od država članica se traži da u svom nacionalnom pravu osiguraju da se osumnjičenika prije odricanja od prava na branitelja na jasan i razumljiv način pouči o sadržaju navedenog prava i mogućim posljedicama odricanja.

Stoga se predlaže izmjena članka 65. stavka 2. ZKP/08 kojom bi se već u općoj odredbi o branitelju izrijekom propisalo kako se okrivljenika (opći termin koji prema članku 202. stavku 3. ZKP/08 obuhvaća i osumnjičenika) odmah po uhićenju ili poduzimanju druge radnje za koju to predviđa ZKP/08 mora poučiti da ima pravo uzeti branitelja i da branitelj može biti prisutan njegovu ispitivanju. Ako okrivljenik izjavi da ne želi uzeti branitelja, nadležno tijelo dužno ga je na jednostavan i razumljiv način upoznati sa značenjem prava na branitelja i posljedicama odricanja od tog prava. Ako okrivljenik i nakon toga ne želi uzeti branitelja, a ne radi se o radnji za čije je provođenje obavezna prisutnost branitelja, može se nastaviti s poduzimanjem radnje (npr. ispitivanje osumnjičenika u zakonom predviđenim slučajevima, pretraga i slično). Svako odricanje od prava na branitelja mora biti izričito, nedvosmisleno i u pisanom obliku.

Uz članak 25.

Odredbu članka 66. stavka 3. neophodno je izmijeniti radi usklađenja s novim člankom 208.a, kako bi se omogućilo osumnjičeniku postavljanje branitelja i prilikom ispitivanja u policiji.

Uz članak 26.

Članak 67. ZKP/08 potrebno je dopuniti radi transponiranja odredbe članka 3. Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhiidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima. Članak 3. stavak 3. točka (c) Direktive propisuje kako bi pravo na pristup branitelju trebalo obuhvatiti i pravo osumnjičenika na branitelja pri poduzimanju dokazne radnje prepoznavanja, suočenja i rekonstrukcije događaja, ako se nacionalnim pravom zahtijeva sudjelovanje osumnjičenika u navedenim radnjama ili mu je dopušteno istima prisustvovati. Stoga je bilo potrebno intervenirati u članak 67. ZKP/08 na način da se u novom stavku 2. propisuje kako je branitelj ovlašten prisustvovati dokaznoj radnji prepoznavanja, suočenju i rekonstrukciji događaja, kada okrivljenik sudjeluje u tim radnjama. Time je ovo pravo uređeno već u općim odredbama, dok se kasnije dosljedno provodi kroz izmjene odredbama o citiranim radnjama (vidi i obrazloženja uz članke 56., 61. i 62. ovoga Prijedloga zakona).

Imajući u vidu da se u članku 67. ZKP/08 dodaje novi stavak 2., došlo je do promjena u numeraciji dosadašnjih stavaka 2. do 5., koji su postali stavci 3. do 6., a posljedično je trebalo ispraviti i pozivanja na pojedine stavke u novim stavcima 4. i 5.

Uz članak 27.

Članak 70. stavak 1. ZKP/08 izmijenjen je radi usklađenja sa novim definicijama žrtve i oštećenika.

Izmijenjenim stavkom 3. propisuje se da branitelj ne može biti osoba koja je u istom predmetu postupala kao sudac, državni odvjetnik, istražitelj ili policijski službenik, ili je u istom predmetu osumnjičena. U odnosu na važeću odredbu, uskrata prava na zastupanje širi se na osobe koje su u istom predmetu osumnjičene, a ne više suokrivljene. Imajući u vidu izmijenjenu definiciju osumnjičenika, na navedeni način snižen je stupanj sumnje ("osnove sumnje" umjesto "osnovane sumnje") kao uvjet za donošenje odluke o isključenju branitelja od zastupanja okrivljenika u određenom predmetu. Navedeno rješenje u skladu je s Direktivom 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhiidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima, koja dozvoljava propisivanje uskrate prava na zastupanje u slučajevima kada postoje "objektivne i činjenične okolnosti koje daju povoda

sumnji da je odvjetnik umiješan u kazneno djelo s osumnjičenikom ili optuženom osobom". Valja naglasiti da se na opisani način ne ograničava pravo okrivljenika na branitelja, već samo mogućnost izbora točno određenog odvjetnika, koji je u istom predmetu osumnjičenik, a ne ograničava se niti pravo na povjerljivost komunikacije, koje je sukladno članku 4. citirane Direktive nederogabilno pravo.

U članku 70. stavku 5. ZKP/08 predlaže se brisanje druge i treće rečenice, koje su suvišne, obzirom da navedenu materiju regulira članak 71. ZKP/08.

Uz članak 28.

Članak 75. ZKP/08 potrebno je brisati u vidu transponiranja članka 4. Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima, koji zahtijeva poštivanje povjerljivosti komunikacije između osumnjičenika i njegovog branitelja u ostvarivanju prava na pristup branitelju. Sukladno navedenoj Direktivi, pravo na povjerljivost komunikacije između osumnjičenika i njegovog branitelja je nederogabilno pravo i Direktiva ne dopušta propisivanje ograničenja povjerljivosti navedene komunikacije. Obzirom na navedeno, bilo je potrebno brisati članak 75. stavke 2. do 4. ZKP/08 koji propisuju mogućnost da se odredi nadzor sadržaja razgovora između uhićenika i branitelja (zakonske uvjete za određivanje nadzora i način njegovog određivanja). Kako navedeni stavci propisuju iznimku od općeg pravila koje se propisuje u članku 75. stavku 1. ZKP/08, a koje opće pravilo je već sadržano u izmijenjenoj općoj odredbi članka 64. stavka 1. točke 5. ZKP/08, kao i u novom članku 108. stavku 7. ZKP/08, odredba sadašnjeg članka 75. stavka 1. ZKP/08 brisana je kao suvišna.

Uz članak 29.

Članak 76. ZKP/08 također je potrebno brisati u vidu transponiranja članka 4. Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima, koji zahtijeva poštivanje povjerljivosti komunikacije između osumnjičenika i njegovog branitelja u ostvarivanju prava na pristup branitelju. Članak 76. stavci 2. do 4. ZKP/08 propisuju mogućnost određivanja nadzora komunikacije okrivljenika i branitelja (pisma, poruke i razgovori), a kako Direktiva povjerljivost komunikacije između osumnjičenika i branitelja u ostvarivanju prava na pristup branitelju (komunikacija uključuje sastanke, korespondenciju, telefonske razgovore i sve druge oblike komunikacije koji su dopušteni nacionalnim pravom) propisuje kao nederogabilno pravo, ove je odredbe trebalo brisati. Isto tako, obzirom da stavci 2. do 4. propisuju iznimku od pravila koje se propisuje u stavku 1., a koje opće pravilo je već sadržano u izmijenjenoj općoj odredbi članka 64. stavka 1. točke 5. ZKP/08, kao i u izmijenjenom članku 114. ZKP/08 te novom članku 139. stavku 5. ZKP/08, odredba sadašnjeg članka 76. stavka 1. ZKP/08 brisana je kao suvišna.

Uz članak 30.

Odredbu članka 86. stavka 3. potrebno je izmijeniti jer se poziva na članak 205., a u kojem je, uslijed dodavanja novog stavka 3., izmijenjena numeracija stavaka.

Uz članak 31.

Odredbu članka 97. stavka 4. potrebno je izmijeniti jer se poziva na članak 208. ZKP/08. Naime, materija članka 208. ZKP/08 je ovim Prijedlogom zakona razdvojena u tri članka (članci 208., 208.a i 208.b).

Uz članak 32.

Izmjene u članku 98. stavcima 5. i 6. ZKP/08 u prvom su redu rezultat usklađenja sa člankom 67.a KZ/11. Naime, izmjenama i dopunama KZ/11 iz 2015., u navedeni je zakon unesena odredba prema kojoj sigurnosne mjere teku od izvršnosti presude, s kojom odredbom je potrebno uskladiti trajanje mjera opreza iz članka 98. ZKP/08. Stoga se predlaže da mjere opreza mogu trajati dok za to postoji potreba, a najdulje do izvršnosti presude kada se radi o mjerama opreza koje su određene zbog postojanja okolnosti iz članka 123. stavka 1. točke 1., 3. i 4. ZKP/08, odnosno najdulje do pravomoćnosti presude kada se radi o mjerama opreza koje su određene zbog postojanja okolnosti iz članka 123. stavka 1. točaka 2. i 5. ZKP/08 (po prirodi stvari, mjere opreza koje su određene zbog postojanja navedenih okolnosti ne mogu trajati nakon pravomoćnosti presude).

U preostalom dijelu, izmjene članka 98. stavaka 5. i 6. ZKP/08 predstavljaju otklanjanje nedoumice u praksi oko tumačenja termina "sud pred kojim se vodi postupak". Predloženom izmjenom otklanja se potreba za tumačenjem i izrijeком propisuje kako se radi o prvostupanjskom sudu.

Uz članak 33.

Članak 102. ZKP/08 uređuje jamstvo kao mjeru osiguranja prisutnosti okrivljenika u postupku (blažu od istražnog zatvora) i propisuje da se istražni zatvor koji je određen iz razloga navedenih u članku 123. stavku 1. točkama 1. do 4. ZKP/08 može ukinuti ako okrivljenik ili tko drugi za njega dade jamstvo, a sam okrivljenik obeća da se neće kriti i da bez odobrenja neće napustiti svoje boravište, te da neće ometati kazneni postupak i da neće počinuti novo kazneno djelo. Dakle, prema važećem zakonskom rješenju, jamstvom kao blažom mjerom osiguranja prisutnosti okrivljenika može se zamijeniti fakultativni istražni zatvor koji je određen po svim zakonskim osnovama iz članka 123. stavka 1. ZKP/08, i to: opasnost od bijega (točka 1.), koluzijska opasnost (točka 2.), iteracijska opasnost (točka 3.) i opasnost uznemiravanja javnosti (točka 4.). Po prirodi stvari, nije moguće odrediti jamstvo kao zamjenu za tzv. disciplinski istražni zatvor (članak 123. stavak 1. točka 5. ZKP/08), pa je ova mogućnost isključena u članku 102. stavku 1. ZKP/08.

Jamstvo kao institut poznaje i Ustav Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Ustav RH), koji u članku 25. stavku 3. propisuje sljedeće: "Pritvorenik se, uz zakonsko jamstvo, može pustiti da se brani sa slobode". Vidljivo je da navedena odredba Ustava RH ne ograničava mogućnost zamjene istražnog zatvora jamstvom, ali također proizlazi i zaključak da Ustav RH "izbor između većeg ili manjeg broja slučajeva u kojima se istražni zatvor može zamijeniti jamstvom, prepušta zakonodavcu"¹.

Jamstvo je poznavao i Zakon o kaznenom postupku iz 1997. (ZKP/97), koji je propisivao da se okrivljenik protiv kojeg treba odrediti pritvor ili je pritvor protiv njega već određen zbog bojazni da će pobjeći može ostaviti na slobodi odnosno pustiti na slobodu ako on osobno ili tko drugi za njega dade jamstvo da do kraja kaznenog postupka neće pobjeći, a sam okrivljenik obeća da se neće kriti i da bez odobrenja neće napustiti svoje boravište (članak 91. stavak 1. ZKP/97). Iz navedenog je vidljivo da je ZKP/97 jamstvo kao zamjenu za fakultativni pritvor ograničio samo na opasnost od bijega okrivljenika, odnosno na samo jedan od četiri opća razloga za određivanje pritvora.

Stupanjem na snagu ZKP/08 mogućnost primjene instituta jamstva je proširena, pa se jamstvo moglo odrediti ne samo kada postoji opasnost od bijega (točka 1.), već i koluzijska i iteracijska opasnost (točke 2. i 3.). U konačnici, sukladno Odluci Ustavnog suda Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: USRH), broja: U-I-448/2009, od 19. srpnja 2012., zakonodavac je Zakonom o izmjenama i dopunama ZKP/08 iz prosinca 2012. dodatno proširio mogućnost

¹ D. Krapac: *Kazneno procesno pravo: Institucije*, Narodne novine (Zagreb), studeni 2014., str. 365.

primjene jamstva i u slučajevima kada postoji opasnost uznemiravanja javnosti (točka 4.), i to uslijed pravnog shvaćanja USRH da "težina kaznenog djela sama po sebi nije ustavnopravno prihvatljiv razlog za zakonsko isključivanje jamstva" (točka 79. navedene Odluke USRH).

Ovdje držimo bitnim istaknuti kako praksa Europskog suda za ljudska prava ne zahtijeva propisivanje mogućnosti zamjene istražnog zatvora jamstvom kada se radi o koluzijskoj i iteracijskoj opasnosti, a i poredbeno pravo kao općeprihvaćenu osnovu za zamjenu istražnog zatvora jamstvom poznaje samo opasnost od bijega, dok su u pogledu mogućnosti zamjene istražnog zatvora koji je određen zbog koluzijske ili iteracijske opasnosti jamstvom zakonodavna rješenja i praksa nacionalnih sudova različiti u pojedinim državama.

Iz svega gore navedenog vidljivo je kako se jamstvo, kao mjera procesne prisile blaža od istražnog zatvora (ranije pritvora), u hrvatskom kaznenom postupovnom pravu neprestano razvijalo, pa je tako od mogućnosti njegove primjene samo kao zamjene za istražni zatvor zbog opasnosti od bijega u ZKP/97, preko proširenja na koluzijsku i iteracijsku opasnost, a u konačnici i na opasnost uznemiravanja javnosti, prošlo put od vrlo uske primjene samo u slučaju jedne istražnozatvorske osnove, do mogućnosti primjene u slučaju bilo koje od četiri zakonske osnove za određivanje istražnog zatvora.

Međutim, imajući u vidu pravna stajališta USRH koja je ovaj sud izrazio u svojoj Odluci, broja: U-III-1451/2015 (u daljnjem tekstu: Odluka USRH), kojima je "osporio legitimnost mjere jamstva u kaznenom postupku i učinio je neučinkovitim mjerom kojom se više ne može ostvariti ista svrha kao istražnim zatvorom zbog postojanja koluzijske i iteracijske opasnosti"², a posebice pravnu snagu navedene Odluke, radi pravilne primjene jamstva u praksi, predlagatelj nije imao drugog izbora osim predložiti da se primjena jamstva isključi u slučajevima kada je istražni zatvor određen zbog koluzijske i iteracijske opasnosti (članak 123. stavak 1. točke 2. i 3. ZKP/08). U nastavku se, ne ulazeći u konkretan predmet, daje kratki prikaz pravnih stajališta iz Odluke USRH, koja su u konačnici i dovela do prijedloga da se članak 102. stavak 1. ZKP/08 izmijeni.

U točki 37. Odluke USRH ističe se sljedeće: "S aspekta zaštite ustavnog prava na slobodu, relevantno je samo to što počinjenje novih, drugih, različitih kaznenih djela od onih zbog kojih je određen istražni zatvor, koji je zamijenjen jamstvom, ne može biti ustavnopravno prihvatljiv razlog za sudsku kvalifikaciju o kršenju uvjeta tog jamstva, pa bilo za ta (nova) kaznena djela i utvrđeno da su počinjena s ciljem da se oteža dokazivanje u prvotnoj istrazi ili ta istraga omete.". Dakle, USRH iznosi pravno stajalište da osnovana sumnja u počinjenje čak tri nova kaznena djela od strane okrivljenika kojem je istražni zatvor zbog koluzijske i iteracijske opasnosti zamijenjen jamstvom, a koja kaznena djela su počinjena upravo s ciljem otežavanja dokazivanja i ometanja istrage, ne može biti ustavnopravno prihvatljiv razlog za naplatu jamstva i određivanje istražnog zatvora protiv okrivljenika, jer se ne radi o ponavljanju istog ili istovrsnog kaznenog djela koje se tom okrivljeniku stavlja na teret.

Uporište za navedeno stajalište USRH nalazi u članku 123. stavku 1. točki 3. ZKP/08, iako se navedenom odredbom propisuje opasnost od ponavljanja djela kao razlog za određivanje istražnog zatvora, a ne zabrana činjenja novih kaznenih djela kao uvjet za primjenu jamstva u vidu obećanja okrivljenika da neće počinuti (bilo koje!) novo kazneno djelo. USRH očigledno smatra da se uz jamstvo okrivljenik zapravo obvezuje samo da neće činiti kaznena djela koja su ista ili istovrsna onima zbog kojih se protiv njega vodi kazneni postupak, a ne i druga kaznena djela.

Iz gore navedenog stajališta vidljivo je da je USRH zapravo poistovjetio utvrđivanje iteracijske opasnosti za određivanje istražnog zatvora sukladno članku 123. stavku 1. točki 3. ZKP/08 sa utvrđivanjem jesu li ispunjeni uvjeti za određivanjem istražnog zatvora zbog

² Z. Đurđević: *Pravna priroda, pravni okvir i svrha jamstva u kaznenom postupku: Mogu li preživjeti odluku Ustavnog suda RH U-III-2015 o ukidanju istražnog zatvora za gradonačelnika Grada Zagreba i vraćanju jamčevine njegova branitelja?*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 22, broj 1/2015, str. 9.

kršenja uvjeta jamstva i naplatom jamstva, iako je pravna osnova za navedeno sadržana u članku 104. stavku 2. ZKP/08. Pri tome valja istaknuti kako USRH nije razlučio da li bi prema njegovom stajalištu članak 123. stavak 1. točku 3. ZKP/08 trebalo primijeniti samo u slučajevima propasti jamstva i određivanja istražnog zatvora zbog iteracijske opasnosti, ili i zbog koluzijske opasnosti.

Univerzalnom primjenom članka 123. stavka 1. točke 3. ZKP/08 na sva pitanja koja se tiču određivanja istražnog zatvora i propasti jamstva, USRH je "delegitimizirao jamstvo kao učinkovitu mjeru sa svrhom osiguranja pravilnog vođenja kaznenog postupka i sa svrhom zaštite od počinjenja novih kaznenih djela"³ i "potpuno zanemario javni interes za kazneni progon te legitimni zahtjev države za utvrđivanjem relevantnih činjenica i prikupljanjem dokaza u slučaju počinjenja kaznenih djela"⁴.

Naime, nakon ovakvih stajališta USRH, opravdano se u općoj, ali i stručnoj javnosti postavlja pitanje, ako nepoštivanje pravila ponašanja ili mjera čije je poštivanje odredio sud pri donošenju rješenja o ukidanju istražnog zatvora i njegovoj zamjeni jamstvom ne može rezultirati propašću jamstva, da li se jamstvom uopće može ostvariti ista svrha kao istražnim zatvorom ili bi se okrivljeniku u svakom slučaju trebala oduzeti sloboda?

Što se tiče iteracijske opasnosti (točka 3.), ponavljamo kako je USRH u bitnome stajališta kako se okrivljeniku kojem je istražni zatvor zbog opasnosti od ponavljanja kaznenog djela zamijenjen jamstvom ne može odrediti istražni zatvor i naplatiti iznos jamstva iako namjerno čini nova kaznena djela, ako se ne radi o počinjenju istog ili istovrsnog kaznenog djela koje mu se stavlja na teret.

Što se koluzijske opasnosti (točka 2.) tiče, treba podsjetiti na pravno stajalište USRH prema kojem ni počinjenje novih kaznenih djela, pa čak i ako su počinjena upravo s ciljem da se oteža dokazivanje u prvotnoj istrazi ili ta istraga omete, nije ustavnopravno prihvatljiv razlog za odluku o kršenju uvjeta jamstva. Iz navedenog stajališta logički slijedi zaključak da "osoba kod koje postoji koluzijska opasnost, a nalazi se na slobodi pod jamstvom, može ometati kazneni postupak, utjecati na svjedoke, poticati ih na lažan iskaz, krivotvoriti dokaze i kršiti sva druga pravila ponašanja koja joj je sud postavio radi sprječavanja koluzijske opasnosti sve dok time ne čini kazneno djelo zbog kojeg je optužena"⁵.

Slijedom svega navedenog, imajući pri tome u vidu pravna stajališta USRH iz gore citirane odluke, koja su sudovi dužni poštivati prilikom odlučivanja u konkretnim predmetima, iz kojih jasno proizlazi zaključak kako "jamstvo postaje *a priori* sredstvo kojim se ne mogu ostvariti iste svrhe kao istražnim zatvorom zbog koluzijske i iteracijske opasnosti"⁶, predlaže se izmjena članka 102. stavka 1. ZKP/08 kojom bi se mogućnost primjene jamstva ograničila na situacije kada je istražni zatvor protiv okrivljenika određen temeljem članka 123. stavka 1. točke 1. (opasnost od bijega) ZKP/08.

Uz članak 34.

Članak 108. stavak 5. ZKP/08 dopunjen je na način da se u novoj točki 5. propisuje dužnost policije da o uhićenju djeteta odmah obavijesti roditelja ili skrbnika. Navedena dopuna rezultat je transponiranja članka 5. stavka 2. Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima. Naime, navedenom odredbom Direktive 2013/48/EU propisano je da o oduzimanju slobode u

³ *Ibid*, str. 41.

⁴ *Ibid*, str. 42.

⁵ *Ibid*, str. 42.

⁶ *Ibid*, str. 46.

slučajevima kada je osumnjičenik dijete što je prije moguće treba obavijestiti nositelja roditeljske odgovornosti.

Stavci 6. i 7. izmijenjeni su radi transponiranja članaka 4. i 9. Direktive 2013/48/EU. Navedenim izmjenama osigurava se da uhićenik o svojim pravima bude poučen na njemu jasan i razumljiv način i da ga se na isti način pouči o pravu na branitelja i posljedicama odricanja od tog prava, te naglašava kako uhićenik ima pravo slobodnog, neometanog i povjerljivog komuniciranja s braniteljem (pravo na povjerljivost komunikacije između okrivljenika i branitelja propisana je već u općoj odredbi u članku 64. ZKP/08, a ovdje se navedeno pravo propisuje u odnosu na uhićenike).

Stavcima 8. i 9. istog članka u ZKP/08 se transponira članak 6. gore navedene Direktive, koji od država članica traži da osiguraju da osumnjičenici kojima je oduzeta sloboda imaju pravo na komunikaciju s barem jednom trećom osobom (primjerice, rođakom, prijateljem i slično). U dijelu koji se odnosi na uhićenika, ova se odredba transponira kroz novi članak 108. stavke 8. i 9. ZKP/08. Sukladno stavku 8., uhićenik može, dok traje uhićenje, komunicirati barem s jednom trećom osobom po svom izboru. Ovo se pravo može ograničiti samo ako je to nužno radi zaštite interesa postupka ili drugih važnih interesa. Prema stavku 9., ako je uhićenik dijete, dok traje uhićenje, omogućit će se uhićenom djetetu komunikacija s njegovim roditeljem ili drugom osobom koja o djetetu skrbi, osim ako je to protivno najboljim interesima djeteta, ili ako je to nužno radi zaštite interesa postupka ili drugih važnih interesa. Valja istaknuti kako su propisana ograničenja prava na komunikaciju, tijekom uhićenja, s trećim osobama, u skladu s člankom 6. stavkom 2. Direktive, koja dopušta ograničenja u pogledu nužnih zahtjeva ili razmjernih operativnih zahtjeva. Primjerice, a kako se to ističe i u uvodnoj izjavi 36. Direktive, takvi zahtjevi mogu uključivati potrebu za sprječavanjem ozbiljnih štetnih posljedica po život, slobodu ili fizički integritet osobe, ali i potrebu za sprječavanjem (negativnih) utjecaja na kazneni postupak.

Uz članak 35.

Izmjena u članku 108.a stavku 1. točki 1. ZKP/08 predlaže se radi toga što Direktiva 2012/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. o pravu na informiranje u kaznenom postupku u članku 6. stavku 2. propisuje da obavijest o razlozima oduzimanja slobode osumnjičenicima i okrivljenicima kojima je za potrebe kaznenog postupka oduzeta sloboda uključuje i obavijest o kaznenom djelu za koje se sumnja ili za čije su počinjenje okrivljeni. Kako iz dosadašnje odredbe članka 108.a stavka 1. točke 1. nije bilo jasno da obavijest o razlozima uhićenja uključuje i obavijest o kaznenom djelu za koje se uhićenik sumnjači, dodane su u tekst postojeće odredbe riječi „osnovama sumnje“.

Izmjena u članku 108.a stavku 1. točki 6. ZKP/08 predlaže se radi transponiranja članka 7. Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhiđenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima. Navedenom odredbom Direktive naglašava se važnost prava stranih državljana da se o njihovom oduzimanju slobode bez nepotrebnog odlaganja obavijesti konzularno tijelo države čiji su državljani i omogući im komunikaciju s tim tijelima, ako tako žele. Imajući u vidu navedeno, predloženom se izmjenom propisuje kako će se na zahtjev stranog državljana o njegovom uhićenju odmah obavijestiti nadležno konzularno tijelo ili veleposlanstvo, te će mu se omogućiti da s njima bez odlaganja ostvari kontakt.

Uz članak 36.

Izmijenjenim člankom 108.b ZKP/08 propisuje se mogućnost kratkotrajne odgode prava na obavješćavanje određenih osoba o uhićenju. Odgoda obavješćavanja navedenih osoba moguća

je samo ako postoji hitna potreba da se otklone ozbiljne i teške posljedice za život, slobodu ili tjelesni integritet osobe ili hitna potreba za otklanjanjem opasnosti da će se sakriti ili uništiti dokazi, i to samo dok za to postoje razlozi, ali najdulje 12 sati od trenutka uhićenja. Navedenu odgodu može naložiti državni odvjetnik, time da nalog mora sadržavati konkretne razloge odgode davanja obavijesti, i mora se priložiti u izvješću o uhićenju i dovođenju. Članak 108.b ZKP/08 izmijenjen je po uzoru na članak 3. stavak 6. i članak 5. stavak 3. u vezi članka 8. Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhiđenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima, a u odnosu na važeću odredbu uvjeti za odgodu obavijesti o uhićenju uže su propisani, pa tako odgoda obavješćavanja više nije moguća zbog opasnosti za imovinu većeg opsega ili opasnosti počinjenja novog kaznenog djela, već samo ako postoji hitna potreba da se otklone ozbiljne i teške posljedice za život, slobodu ili tjelesni integritet osobe ili hitna potreba za otklanjanjem opasnosti da će se sakriti ili uništiti dokazi.

Uz članak 37.

Novim člankom 108.c ZKP/08 propisuje se da će policija i ispitivanje uhićenika provesti sukladno odredbama novog članka 208.a ZKP/08. Navedenom odredbom želi se naglasiti kako se i ispitivanje uhićenika od strane policije provodi na način kako je to propisano u odnosu na ispitivanje osumnjičenika, pa je radi jasnoće i cjelovitosti zakonskog teksta u odredbe ZKP/08 koje se odnose na postupanje s uhićenikom dodan novi članak 108.c ZKP/08.

Uz članak 38.

Članak 114. ZKP/08 izmijenjen je radi transponiranja članka 4. Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhiđenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima. Novim člankom 114. ZKP/08 propisuje se da pritvorenik ima pravo slobodnog, neometanog i povjerljivog razgovora odnosno komuniciranja s braniteljem (pravo na povjerljivost komunikacije između okrivljenika i branitelja propisana je već u općoj odredbi u članku 64. ZKP/08, a ovdje se navedeno pravo propisuje u odnosu na pritvorenike).

Uz članak 39.

Članak 116. ZKP/08 izmijenjen je radi transponiranja članka 7. Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhiđenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima. Naime, člankom 7. stavkom 2. Direktive propisan je opseg prava na komunikaciju s konzularnim tijelima, pa se tako navodi da osumnjičenici (kojima je oduzeta sloboda) imaju pravo na posjet od strane konzularnih tijela, pravo na razgovor i korespondenciju s njima te pravo da im njihovo konzularno tijelo organizira pravno zastupanje. U dijelu koji se odnosi na uhićenike i pritvorenike, navedena je odredba Direktive transponirana kroz izmijenjeni članak 116. ZKP/08 kojim se propisuje da konzularni i diplomatski predstavnici mogu posjećivati svoje državljane koji su uhićeni ili pritvoreni, razgovarati s njima te im pomoći u izboru branitelja. U dijelu koji se odnosi na osobe koje su u istražnom zatvoru, navedena je odredba Direktive transponirana kroz izmjenu članka 142. ZKP/08.

Uz članak 40.

Članak 124. stavak 3. ZKP/08 dopunjen je kako bi se ponovno naglasilo da u obrazloženju rješenja o istražnom zatvoru sud mora određeno i potpuno izložiti činjenice i dokaze iz kojih proizlazi postojanje osnovane sumnje da je okrivljenik počinio kazneno djelo, postojanje zakonskih razloga za određivanje istražnog zatvora, razloga zbog kojih sud smatra da se svrha istražnog zatvora ne može ostvariti drugom blažom mjerom, kao i razloga visine jamstva, te dodatno istaknuti kako prilikom svakog produljenja trajanja istražnog zatvora sud mora određeno i potpuno izložiti koje okolnosti opravdavaju njegovu daljnju primjenu. Osnovni razlog za dodatno pojašnjenje i dopunu odredbe članka 124. stavka 3. ZKP/08 nalazi se presudama Europskog suda za ljudska prava (npr. *Margaretić protiv Hrvatske*) kojima je utvrđena povreda članka 5. stavka 3. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda na štetu podnositelja zahtjeva uslijed nedovoljno obrazloženih odluka nacionalnih sudova kojima je protiv okrivljenika produljivana primjena instituta istražnog zatvora (slične povrede, ali u odnosu na institut pritvora iz ZKP/97, utvrđene su i u presudama *Dervishi protiv Hrvatske*, *Trifković protiv Hrvatske*, *Orban protiv Hrvatske*, *Dragin protiv Hrvatske*, *Peša protiv Hrvatske* i sl.).

Uz članak 41.

Članak 125. stavak 2. ZKP/08 izmijenjen je radi transponiranja članka 6. stavaka 5. i 6. Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela. Sukladno navedenim odredbama, žrtve imaju pravo zahtijevati da budu obaviještene o puštanju na slobodu i bijegu okrivljenika iz istražnog zatvora te o mjerama koje su poduzete radi njihove zaštite, osim ako bi davanjem obavijesti okrivljenik bio doveden u opasnost. Obzirom na navedeno, valjalo je u članku 125. stavku 2. ZKP/08 propisati da će žrtva koja je to zahtijevala odmah putem policije biti obaviještena o ukidanju pritvora ili istražnog zatvora protiv okrivljenika, osim ako bi time okrivljenik bio doveden u opasnost, kao i da će žrtva biti obaviještena i o mjerama koje su poduzete radi njezine zaštite, ako su iste određene. U odnosu na važeću odredbu, valja dodati kako je ispravljena i očita nelogičnost iz koje je proizlazilo da se istražni zatvor koji je određen zbog opasnosti od ponavljanja kaznenog djela ne može ukinuti dok se o tome ne obavijesti žrtva. Sukladno novoj odredbi, o ukidanju istražnog zatvora (bez obzira na razloge iz kojih je određen) obavijestit će se samo ona žrtva koja je to zahtijevala, osim u slučajevima kada bi davanjem obavijesti okrivljenik bio doveden u opasnost. Uz obavijest o ukidanju istražnog zatvora, žrtvu će se obavijestiti i o mjerama koje su poduzete radi njezine zaštite, ako su takve mjere određene.

Uz članak 42.

U članku 128. ZKP/08, brisanjem druge rečenice otklanjaju se nejasnoće u primjeni ove odredbe u praksi, a koje su se pojavile prilikom tumačenja termina "sud pred kojim se vodi postupak". Sukladno novom izričaju članka 128. ZKP/08, za određivanje nadležnosti za odlučivanje o prijedlogu za ukidanje istražnog zatvora koji nakon predaje optužnice, pa do pravomoćnosti presude, podnesu okrivljenik ili njegov branitelj, primjenjivat će se opća pravila iz članka 127. stavaka 4. i 5. ZKP/08.

Uz članak 43.

Članak 130. stavak 4. ZKP/08 izmijenjen je radi transponiranja članka 6. stavaka 5. i 6. Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela. Sukladno navedenim odredbama, žrtve imaju pravo zahtijevati da budu obaviještene o puštanju na slobodu i bijegu okrivljenika iz istražnog zatvora te o mjerama koje su poduzete radi njihove zaštite, osim ako bi davanjem obavijesti okrivljenik bio doveden u opasnost. Obzirom na navedeno, valjalo je u

članku 130. stavku 4. ZKP/08 (upućivanjem na članak 125. stavak 2. ZKP) propisati da će prilikom puštanja okrivljenika na slobodu uslijed isteka roka na koji je istražni zatvor određen, upravitelj zatvora o tome obavijestiti žrtvu koja je zahtijevala da o tome bude obaviještena, osim ako bi time okrivljenik bio doveden u opasnost. Upravitelj zatvora žrtvu će obavijestiti i o eventualnim mjerama koje su poduzete radi njezine zaštite, ako su iste određene.

Uz članak 44.

U članku 136. stavku 1. ZKP/08 izvršene su terminološke izmjene radi usklađenja s posebnim propisima.

Nadalje, dodaje se novi stavak 3. kojim se (upućivanjem na odgovarajuću primjenu članka 125. stavak 2. ZKP) propisuje obveza čelnika ustanove za osobe lišene slobode da u slučaju bijega okrivljenika, o tome obavijesti žrtvu koja je zahtijevala da bude obaviještena o bijegu, osim ako bi time okrivljenik bio doveden u opasnost. Čelnik ustanove (primjerice, upravitelj zatvora) žrtvu će obavijestiti i o eventualnim mjerama koje su poduzete radi njezine zaštite, ako su iste određene. Navedena dopuna predlaže se radi transponiranja članka 6. stavaka 5. i 6. Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela, prema kojima žrtve imaju pravo zahtijevati da budu obaviještene o puštanju na slobodu i bijegu okrivljenika iz istražnog zatvora te o mjerama koje su poduzete radi njihove zaštite, osim ako bi davanjem obavijesti okrivljenik bio doveden u opasnost.

Imajući u vidu da se u članku 136. dodaje novi stavak 3., došlo je do promjena u numeraciji dosadašnjih stavaka 3. do 5., koji su postali stavci 4. do 6., a posljedično je trebalo ispraviti i pozivanje na raniji stavak u novom stavku 5.

Uz članak 45.

Članak 139. stavak 5. ZKP/08 izmijenjen je radi transponiranja članka 4. Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhiđenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima. Izmijenjenim stavkom 5. propisuje se da zatvorenik ima pravo slobodnog, neometanog i povjerljivog razgovora odnosno komuniciranja s braniteljem (pravo na povjerljivost komunikacije između okrivljenika i branitelja propisana je već u općoj odredbi u članku 64. ZKP/08, a ovdje se navedeno pravo propisuje u odnosu na zatvorenike).

Novim stavkom 6. ZKP/08 propisuje se iznimka od pravila iz stavka 3., prema kojoj zatvorenik ima pravo bez ograničenja i nadzora sadržaja podnijeti pritužbu pučkom pravobranitelju i zaprimiti njegov odgovor, sukladno odredbama posebnog zakona. Na opisani način ZKP/08 usklađuje se sa člankom 21. stavkom 3. Zakona o pučkom pravobranitelju (Narodne novine, broj 76/12.), kojim je propisano da "osobe lišene slobode podnose pritužbu i dobivaju odgovor od pučkog pravobranitelja u zatvorenoj omotnici bez ograničenja i nadzora sadržaja".

Uz članak 46.

Članak 141. stavak 3. ZKP/08 dopunjen je radi preciziranja postupanja suca istrage ili predsjednika vijeća odnosno suca pojedinca povodom pritužbi zatvorenika. Ukoliko isti zaprime pritužbu, ispitat će navode zatvorenika te o utvrđenome, kao i o mjerama koje su poduzete da se otklone eventualno uočene nepravilnosti, u roku od trideset dana od dana zaprimanja pritužbe, pisanim putem obavijestiti podnositelja.

Stavak 4. izmijenjen je radi transponiranja članka 6. stavaka 5. i 6. Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za

prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela. Sukladno navedenim odredbama, žrtve imaju pravo zahtijevati da budu obaviještene o puštanju na slobodu i bijegu okrivljenika iz istražnog zatvora te o mjerama koje su poduzete radi njihove zaštite, osim ako bi davanjem obavijesti okrivljenik bio doveden u opasnost. Obzirom na navedeno, valjalo je u članku 141. stavku 4. ZKP/08 (upućivanjem na članak 125. stavak 2. ZKP) propisati da će prilikom puštanja okrivljenika na slobodu upravitelj zatvora o puštanju okrivljenika obavijestiti žrtvu koja je zahtijevala da o tome bude obaviještena, osim ako bi time okrivljenik bio doveden u opasnost. Upravitelj zatvora žrtvu će obavijestiti i o eventualnim mjerama koje su poduzete radi njezine zaštite, ako su iste određene.

Izmjena članka 141. stavka 5. ZKP/08 predlaže se radi izjednačavanja pravnog položaja zatvorenika koji se nalaze u istražnom zatvoru i osuđenika na izdržavanju kazne zatvora u pogledu mogućnosti korištenja djelotvornih pravnih sredstava za zaštitu njihovih prava. Novim stavkom 5. zatvorenici se i izrijekom osigurava mogućnost podnošenja pritužbi iz članka 15. Zakona o izvršavanju kazne zatvora te podnošenje zahtjeva za sudsku zaštitu iz članka 17. Zakona o izvršavanju kazne zatvora, čime im se osigurava mogućnost osporavanja ispravnosti postupaka i odluka uprave zatvora tijekom izvršavanja istražnog zatvora te nadzor nad zakonitosti njihovih postupanja spram zatvorenika. Navedena izmjena u skladu je s obveznim pravnim stajalištem USRH izraženim u Odluci, broja: U-III-4182/2008, od 17. ožujka 2009., koje se opisanom izmjenom ugrađuje u zakonski tekst ZKP/08.

Uz članak 47.

Članak 142. ZKP/08 izmijenjen je radi transponiranja članka 7. Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima. Naime, člankom 7. stavkom 2. Direktive propisan je opseg prava na komunikaciju s konzularnim tijelima, pa se tako navodi da osumnjičenici (kojima je oduzeta sloboda) imaju pravo na posjet od strane konzularnih tijela, pravo na razgovor i korespondenciju s njima te pravo da im njihovo konzularno tijelo organizira pravno zastupanje. U dijelu koji se odnosi na osobe koje su u istražnom zatvoru, navedena je odredba Direktive transponirana kroz izmijenjeni članak 142. ZKP/08 kojim se propisuje da konzularni i diplomatski predstavnici mogu posjećivati svoje državljane koji su u istražnom zatvoru, razgovarati s njima te im pomoći u izboru branitelja.

Uz članak 48.

U članku 145. stavku 4. vraća se uređenje koje je bilo na snazi prije izmjena ZKP-a iz 2013. (Narodne novine, broj 56/13). Nalaže se predumjvljivanje troškova kaznenog postupka za troškove iz članka 145. stavka 2. točke 1. do 5., osim onih koji su nastali u tijelima koja se financiraju iz državnog proračuna, uključujući i postavljenog branitelja i postavljenog opunomoćenika oštećenika kao tužitelja u postupku zbog kaznenih djela za koja se progoni po službenoj dužnosti. Ti troškovi, isplaćuju se iz sredstava tijela koje vodi kazneni postupak, a naplaćuju kasnije od osoba koje su ih dužne naknaditi prema odredbama ovoga Zakona.

U članku 145. stavku 6. ZKP/08 ispravlja se očita omaška u zakonskom tekstu. Naime, iako je intencija zakonodavca bila uputiti u prvom redu na Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, a podredno i na Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina, korištenje termina "Zakon o pravu pripadnika manjina u Republici Hrvatskoj na uporabu svog jezika", iz kojeg se ponekad zaključivalo da se radi upravo o zakonu navedenog naziva, prouzrokovalo je nejasnoće u praksi. Stoga se predlaže da se korištenjem opće formulacije uputi na "zakon kojim se uređuje pravo pripadnika manjina u Republici Hrvatskoj na uporabu svog jezika" i na taj način ne samo uputi na gore navedene

zakone koje ovo pitanje uređuju, već i izbjegne potreba za novim izmjenama članka 145. stavka 6. ZKP/08 do kojih bi moglo doći uslijed eventualnog uređenja ovog pitanja drugim zakonima.

Uz članak 49.

U članku 148. stavku 1. propisano je da će sud okrivljeniku kojeg proglasi krivim, u presudi naložiti da podmiri troškove kaznenog postupka, osim ako ne postoje uvjeti za oslobođenje od plaćanja troškova u cijelosti ili djelomično.

U stavku 6. ponovno se uvodi mogućnost oslobođenja okrivljenika koji je proglašen krivim od plaćanja troškova u cijelosti ili djelomično i to zbog lošeg imovinskog stanja te ako bi njihovim plaćanjem bilo dovedeno u pitanje uzdržavanje okrivljenika ili osoba koje je on dužan uzdržavati. Time će se izbjeći mogućnost da se okrivljeniku koji nema imovine ni prihoda, a često se nalazi i na izdržavanju kazne, nalaže plaćanje troškova kaznenog postupka, što je u praksi dovodilo do brojnih neuspješnih ovršnih postupaka te bi ti troškovi u konačnici u pravilu morali biti otpisani. Također se okrivljenik može osloboditi i troškova postavljenog mu branitelja po službenoj dužnosti. Stoga u presudi ili rješenju kojom rješava o troškovima sud može okrivljenika osloboditi obveze da podmiri troškove kaznenog postupka iz članka 145. stavka 2. točaka 1. do 6. ovoga Zakona u cijelosti ili djelomično te nagradu i nužne izdatke postavljenog branitelja. U slučaju da se te okolnosti utvrde nakon donošenja odluke o troškovima postupka, predsjednik vijeća odnosno sudac pojedinac može posebnim rješenjem osloboditi okrivljenika dužnosti naknade troškova kaznenog postupka. Sud također može od okrivljenika tijekom postupka ili nakon donošenja presude, zatražiti dostavljanje potvrde o imovinskom stanju i prihodima od porezne uprave kako bi po primitku istih odlučio o troškovima kaznenog postupka.

Uz članak 50.

Izmjena u članku 149. stavku 4. ZKP/08 rezultat je temeljnog razlikovanja pojma žrtve i oštećenika koje se uvodi kroz izmjenu članka 202. stavaka 11. i 12. ZKP/08, a koji je uvjetovao i izmjenu članka 2. stavka 2. ZKP/08 prema kojem za kaznena djela za koja je to propisano zakonom državni odvjetnik pokreće kazneni postupak samo na prijedlog žrtve, a ne oštećenika. Obzirom na navedene izmjene, potrebno je izmijeniti i članak 149. stavak 4. ZKP/08 na način da se istim propiše kako će žrtva (a ne više oštećenik) koja je odustala od prijedloga za kazneni progon, pa zbog toga bude obustavljen postupak, snositi troškove kaznenog postupka ako okrivljenik nije izjavio da će ih platiti.

Uz članak 51.

U članku 153. ZKP/08 predlaže se izmjena stavka 1. sukladno kojoj bi se imovinskopravni zahtjev koji je nastao zbog počinjenja kaznenog djela, ako se time ne bi znatno odugovlačio kazneni postupak, raspravio u kaznenom postupku (tzv. "adhezijski postupak") samo na prijedlog oštećenika, a ne svih osoba koje su ovlaštene postaviti imovinskopravni zahtjev. Naime, do sada je ovaj prijedlog mogla podnijeti svaka osoba koja je na to bila ovlaštena sukladno odredbama građanskog prava, dakle, i osobe koje nisu oštećenici u kaznenom postupku, temeljem čijeg prijedloga bi se u kaznenom postupku raspravljalo o njihovim tražbinama koje proizlaze iz odredaba građanskog prava. Prema novom izričaju članka 153. stavka 1. ZKP/08, adhezijski postupak bi se mogao provesti samo na zahtjev oštećenika, time da valja naglasiti kako će "drugim ovlaštenim osobama" i dalje ostati mogućnost da svoje potraživanje prema okrivljeniku, koje je nastalo zbog počinjenja kaznenog djela, ostvare u parnici pred nadležnim građanskim sudom.

Uz članak 52.

Članak 154. ZKP/08 mijenja se radi usklađenja s novim člankom 153. stavkom 1. ZKP/08, prema kojem se imovinskopravni zahtjev koji je nastao zbog počinjenja kaznenog djela može raspraviti u kaznenom postupku samo na prijedlog oštećenika.

Uz članak 53.

U članku 161. ZKP/08 stavak 1. izmijenjen je radi jasnoće i preciznosti zakonske odredbe. U odnosu na važeću odredbu, propisano je da se stvari koje ne služe za utvrđivanje činjenice u kaznenom postupku imaju predati onoj osobi od koje su oduzete, a kojoj nedvojbeno pripadaju, i prije završetka postupka. Dakle, odredba se više ne ograničava samo na oštećenika, već ističe da se može raditi o bilo kojoj osobi od koje je stvar oduzeta tijekom postupka.

Izmjena u stavku 2. uzrokovana je usklađenjem sa novim izričajem stavka 1. ovoga članka.

Uz članak 54.

U članku 175. stavku 5. ZKP/08 predlaže se brisanje riječi: "i internetskoj stranici". Naime, navedena formulacija prouzrokovala je probleme u praksi vezane uz tumačenje da li se pod "internetskom stranicom suda" zapravo misli na oglasnu ploču suda u elektroničkom obliku, što i jest bila intencija zakonodavca. Obzirom se u osnovi radi o materiji koju je trebalo urediti Sudskim poslovníkom, a koji je u međuvremenu i izmijenjen u tom pogledu (Sudski poslovnik sada jasno propisuje kako se sudske odluke i druga pismena objavljuju na oglasnoj ploči suda, koja može biti u fizičkom ili elektroničkom obliku), radi jasnoće norme i otklanjanja potrebe za tumačenjem bilo je potrebno intervenirati u članak 175. stavak 5. ZKP/08.

Uz članak 55.

Članak 186. stavak 7. ZKP/08 predlaže se brisati kao nepotreban. Naime, automatizirane zbirke osobnih podataka za potrebe sudova već su uređene kroz aplikaciju eSpis i Pravilnik o radu u sustavu eSpis (Narodne novine, broj 35/15), dok će iste zbirke za potrebe državnog odvjetništva biti uređene kroz aplikaciju CTS.

Uz članak 56.

Odredbu članka 196. stavak 2. točku 1. potrebno je izmijeniti obzirom se ista poziva na članak 288. stavak 3., a materija potonje odredbe je u Prijedlogu razdvojena u dva stavka (3. i 4.). Slijedom navedenog, potrebno je u odredbu članka 196. stavak 2. točku 1. uključiti i stavak 4. članka 288. ZKP.

Uz članak 57.

Izmjena u članku 197. stavku 1. ZKP/08 rezultat je temeljnog razlikovanja pojma žrtve i oštećenika koje se uvodi kroz izmjenu članka 202. stavaka 11. i 12. ZKP/08, a koji je uvjetovao i izmjenu članka 2. stavka 2. ZKP/08 prema kojem za kaznena djela za koja je to propisano zakonom državni odvjetnik pokreće kazneni postupak samo na prijedlog žrtve, a ne oštećenika. Ovdje valja istaknuti i kako je predlagatelj propisa svjestan terminoloških neusklađenosti između ZKP/08 i KZ/11 (koji govori o prijedlogu "oštećenika" ili "druge zainteresirane osobe"), no ističe kako je novo uređenje položaja žrtve i oštećenika zahtijevalo da se ovakva terminološka neusklađenost ocijeni prihvatljivom. Također valja dodati kako se radi samo o terminološkoj neusklađenosti između ova dva zakona, dok će u suštini svaki oštećenik, bilo da se radi o žrtvi kaznenog djela ili o pravnoj osobi na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno, i dalje moći podnijeti prijedlog za progon.

Stavak 4. izmijenjen je radi pozivanja na odgovarajuću odredbu ZKP/08, obzirom da je materija iz sadašnjeg članka 48. stavka 1. ZKP/08 prenesena u novi članak 47. stavak 1. ZKP/08.

Uz članak 58.

Članak 202. stavak 2. točka 1. ZKP/08 prihvatio je mješovitu definiciju osumnjičenika, u formalnom smislu (stjecanje položaja osumnjičenika veže uz podnošenje kaznene prijave kao formalnog akta nadležnog tijela) i materijalnom smislu (osumnjičenik kao osoba protiv koje se provode izvidi ili je provedena hitna dokazna radnja), dok Direktiva 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima navedeni pojam definira samo u materijalnom smislu i ne traži formalni akt nadležnog tijela za konstituiranje položaja osumnjičenika. Obzirom na navedeno, predlaže se nova definicija kojom bi se osumnjičenikom smatrala ona osoba u odnosu na koju postoje osnove sumnje da je počinila kazneno djelo i protiv koje policija ili državno odvjetništvo poduzimaju radnje u cilju razjašnjenja te sumnje (osumnjičenik u materijalnom smislu). Navedenom izmjenom prihvaća se definicija osumnjičenika iz gore navedene Direktive i omogućava dosljedno i cjelovito transponiranje njenih odredaba u hrvatsko kazneno postupovno pravo.

Članak 202. stavak 11. ZKP/08 mijenja se radi transponiranja u ZKP/08 definicije žrtve iz članka 2. stavka 1. točke (a) Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP. Sukladno navedenoj odredbi Direktive, prema novoj definiciji žrtva je fizička osoba koja je izravno pogođena počinjenim kaznenim djelom i koja je uslijed toga pretrpila fizičke i duševne posljedice, imovinsku štetu ili bitnu povredu temeljnih prava i sloboda (tzv. "izravna žrtva"). Žrtvom se smatraju i bračni i izvanbračni drug, životni partner ili neformalni životni partner te potomak, a ako njih nema, predak, brat i sestra one osobe čija je smrt izravno prouzročena kaznenim djelom, te osoba koju je ona na temelju zakona bila dužna uzdržavati (tzv. "posredna žrtva"). Razlikovanje "izravne" i "posredne" žrtve kaznenog djela jedan je od zahtjeva iz Direktive i novina u ZKP/08, čime će se ujedno otkloniti i nejasnoće koje je dosadašnja definicija prouzrokovala u praksi u pogledu koje se sve osobe smatraju žrtvom (npr. članovi obitelji). Također treba istaknuti kako se predloženom definicijom "posredne žrtve" odnosno redoslijedom navođenja osoba kojima s obzirom na odnos sa "izravnom žrtvom" treba osigurati prava propisana ZKP/08 praktičare upućuje na to kojoj "posrednoj žrtvi" u pravilu (ovisno o okolnostima konkretnog slučaja) treba dati prednost u ostvarivanju prava (npr. bračni drug imat će u pravilu prednost u ostvarivanju prava spram potomka osobe čija je smrt izravno prouzročena kaznenim djelom, dok će potomak u pravilu imati prednost spram osobe koju je "izravna žrtva" bila dužna uzdržavati na temelju zakona i slično), što je mogućnost koju dopušta i članak 2. stavak 2. točka (b) gore navedene Direktive.

Predlaže se i izmjena članka 202. stavka 12. ZKP/08, koji je u praksi ponekad stvarao nedoumice oko razlikovanja oštećenika od žrtve. Novom definicijom vrši se jasno razlikovanje pojma oštećenika kao procesnog instituta koji obuhvaća žrtvu i pravnu osobu na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno koje aktivno sudjeluju u postupku kroz korištenje djelatnih procesnih prava koja im pripadaju sukladno odredbama ZKP/08 (npr. sudjelovanje na raspravi ili u dokaznom postupku, preuzimanje kaznenog progona i slično), od osnovnog pojma žrtve koji, uz to što je vezan isključivo za fizičku osobu, ne traži aktivno sudjelovanje u postupku, obzirom da žrtva može odlučiti i da se uopće ne miješa u tijek kaznenog postupka. Jasno razlikovanje položaja žrtve i oštećenika otklonit će potrebu za tumačenjem ovih

pojmovu u praksi, time da na kraju treba istaknuti kako je uslijed potrebe da se ova temeljna razlika dosljedno provede kroz zakonski tekst bilo potrebno intervenirati u niz odredaba ZKP/08.

Izmjena stavka 24. bila je neophodna kako bi se policiji omogućilo da poduzima radnje na teritoriju Republike Hrvatske u skladu s međunarodnim pravom ili na temelju pisanog odobrenja ministra nadležnog za unutarnje poslove, dakle alternativno. Naime, prema postojećem zakonskom rješenju, policijski službenik druge države Europske unije može obavljati pojedine policijske poslove na području Republike Hrvatske samo na temelju prethodnog pisanog odobrenja ministra unutarnjih poslova. Ovakav režim u praksi predstavlja problem u situacijama kada je neophodna žurna intervencija, koje se podrazumijevaju u slučajevima prekograničnog nadziranja, prekograničnog prometa te kod nadzirane isporuke. Osim toga, odmah po pristupanju u Schengenski prostor, Republika Hrvatska trebala bi biti u mogućnosti postupati po odredbama Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Mađarske o suradnji u borbi protiv prekograničnog kriminala (Narodne novine – međunarodni ugovori, broj 4/2009.) koji je stupio na snagu 7. kolovoza 2009.

U članku 202. predlaže se i izmjena stavka 38. kojom se pojašnjava da je osoba od povjerenja zakonski zastupnik ili druga "poslovno sposobna" osoba po izboru ovlaštenika prava na pratnju. Ovom izmjenom propisuje se jasni kriterij koja osoba (uz zakonskog zastupnika) može biti izabrana za osobu od povjerenja i izbjegava potreba za tumačenjem pojma "odrasle" osobe do koje je moglo doći u praksi.

Uz članak 59.

U članku 205. ZKP/08 novi stavak 3. dodaje se radi transponiranja članka 5. Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP. Naime, navedenom odredbom Direktive propisano je pravo žrtve da joj se u pisanom obliku potvrdi da je podnijela kaznenu prijavu, pravo da kaznenu prijavu podnese na jeziku koji govori i razumije te pravo da joj se na njezin zahtjev navedena potvrda prevede na jezik koji razumije. Stoga se u novom članku 205. stavku 3. ZKP/08 propisuje obveza tijelu kojem je žrtva podnijela kaznenu prijavu da joj u pisanom obliku potvrdi podnošenje kaznene prijave, uz naznaku osnovnih podataka o prijavljenom kaznenom djelu (ovakav sadržaj "potvrde" u skladu je sa zahtjevima iz gore navedene Direktive, koja prednost daje upravo sadržaju, a ne formi "potvrde" ili "obavijesti"). Ako žrtva ne govori ili ne razumije jezik nadležnog tijela, omogućit će joj se podnošenje kaznene prijave na jeziku koji razumije (ne mora se nužno raditi o materinjem jeziku žrtve) uz pomoć tumača ili druge osobe koja govori i razumije jezik nadležnog tijela i jezik kojim se koristi žrtva. Ovdje valja pojasniti kako nije nužno u svakom slučaju tražiti stručnu pomoć tumača, jer i Direktiva dozvoljava da pomoć u sporazumijevanju s nadležnim tijelom pruži i druga osoba koja govori i razumije jezik nadležnog tijela i jezik koji koristi žrtva (npr. član obitelji, zaposlenik nadležnog tijela i slično). Na kraju, novim stavkom 3. propisuje se i obveza nadležnog tijela da na zahtjev žrtve koja ne govori ili ne razumije jezik koji je u uporabi u nadležnom tijelu, pisanu potvrdu o podnesenoj kaznenoj prijavi prevede na teret proračunskih sredstava na jezik koji žrtva razumije (ne mora se nužno raditi o materinjem jeziku žrtve).

Imajući u vidu da se u članku 205. dodaje novi stavak 3., došlo je do promjena u numeraciji dosadašnjih stavaka 3. do 8., koji su postali stavci 4. do 9., a posljedično je trebalo ispraviti i pozivanja na kasnije stavke u novom stavku 5.

Uz članak 60.

Izmjena u članku 206. stavku 3. ZKP/08 rezultat je transponiranja odredbe članka 6. stavka 1. točke a) u vezi stavaka 3. i 4. Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25.

listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP, koja žrtvi daje pravo na informaciju o svakoj odluci o odustanku od progona okrivljenika. Stoga je u članku 206. stavku 3. ZKP/08 propisano da će državni odvjetnik o odbacivanju prijave i razlozima za navedenu odluku izvijestiti žrtvu, uz pouku da može preuzeti progon u ulozi oštećenika kao tužitelja. Također je propisano da će državni odvjetnik o odbacivanju kaznene prijave bez odgode izvijestiti podnositelja i osobu protiv koje je prijava podnesena, ako su oni zahtijevali da o tome budu obaviješteni.

Uz članak 61.

Članak 206.b stavak 2. potrebno je izmijeniti zbog pozivanja na odredbu članka 205., a u kojoj odredbi je, uslijed dodavanja novog stavka 3., izmijenjena numeracija.

Uz članak 62.

Članak 206.c stavak 2. ZKP/08 u prvom je redu izmijenjen radi transponiranja odredbe članka 6. stavka 1. točke a) u vezi stavaka 3. i 4. Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP, koja žrtvi daje pravo na informaciju o svakoj odluci o odustanku od progona okrivljenika. U navedenoj odredbi izvršeno je i terminološko usklađenje koje je rezultat temeljnog razlikovanja pojma žrtve i oštećenika, dok nova treća rečenica predstavlja ispravak očite omaške u zakonskom tekstu. Naime, u članku 206.c stavku 3. ZKP/08 propušteno je izrijekom isključiti pravo žalbe na rješenje državnog odvjetnika, pa je proizlazilo kako je žalba protiv ovog rješenja državnog odvjetnika dopuštena prema općim pravilima o žalbi protiv rješenja (članci 491. do 496. ZKP/08), što nije bila intencija zakonodavca. Stoga se po uzoru na rješenja iz članka 206.d ZKP/08 i članka 206.e ZKP/08, i u članku 206.c ZKP/08 isključuje pravo na žalbu protiv rješenja državnog odvjetnika o odbacivanju kaznene prijave.

U stavku 3. izvršeno je terminološko usklađenje koje je rezultat temeljnog razlikovanja pojma žrtve i oštećenika koje se uvodi ovim Prijedlogom zakona.

Uz članak 63.

Izmjena u članku 206.d stavku 3. ZKP/08 rezultat je temeljnog razlikovanja pojma žrtve i oštećenika koje se uvodi kroz izmjenu članka 202. stavaka 11. i 12. ZKP/08. U odnosu na članak 6. Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP, koji žrtvi daje pravo na informaciju o svakoj odluci o odustanku od progona okrivljenika, valja naglasiti kako se u članku 206.d ZKP/08 radi o uvjetovanoj odgodi ili odustanku od kaznenog progona, kod kojeg je državni odvjetnik prije donošenja rješenja dužan pribaviti prethodnu suglasnost žrtve, pa će žrtva po prirodi stvari već i prije donošenja rješenja biti obaviještena o odluci državnog odvjetnika, koju odluku će joj državni odvjetnik i dostaviti uz pouku da svoj imovinskopravni zahtjev može ostvarivati u parnici.

Uz članak 64.

Članak 206.g stavke 1. i 4. potrebno je izmijeniti zbog pozivanja na odredbu članka 205., a u kojoj odredbi je, uslijed dodavanja novog stavka 3., izmijenjena numeracija.

Uz članak 65.

Članak 207. stavak 2. izmijenjen je na način da se dosadašnja obveza policije obavijestiti državnog odvjetnika o poduzetim izvidima odmah, a najkasnije u roku od dvadeset i četiri

sata zamjenjuje obvezom obavijestiti ga pravovremeno. Razlog ove izmjene je ubrzavanje postupanja i smanjivanje nepotrebnog administriranja u komunikaciji policije i državnog odvjetnika. Državni odvjetnik svakako dobiva informaciju o počinjenom kaznenom djelu sukladno članku 205. stavku 3. ZKP-a, što je važno zbog prava žrtava iz članka 206. a ZKP-a. Predloženim izmjenama ne odstupa se od koncepcije postupanja, već se uklanja nepotreban rok, uz istovremeno zadržavanje višestrukog nadzora državnog odvjetnika nad radom policije.

S time u vezi, ističe se da do sada nije bilo slučajeva kada policija ne bi izvijestila državnog odvjetnika o poduzetim radnjama. Navedeno je osobito važno u situacijama kada izvidi kaznenih djela započinju poduzimanjem neke dokazne radnje koju provodi policija, što je u praksi dosta čest slučaj.

Uz članak 66.

Članak 208. ZKP/08 izmijenjen je na način da se njime regulira isključivo policijsko prikupljanje obavijesti od građana. Ono je predloženim izmjenama nomotehnički razdvojeno od ispitivanja osumnjičenika kada ga provodi policija, a koje je sada uređeno novim člancima 208.a i 208.b. Ovakva izmjena bila je neophodna iz razloga što se radi o različitim postupovnim situacijama, zbog čega dosadašnje rješenje, po kojem su prikupljanje obavijesti od građana i ispitivanje osumnjičenika bili obuhvaćeni jednim člankom Zakona, nije bilo zadovoljavajuće. Osim toga, predložena izmjena članka 208. ZKP/08 ima za cilj i transponiranje članka 2. stavaka 1. i 3. Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima. Naime, kao posebno važna ukazala se i potreba uređivanja situacija u kojima se tijekom prikupljanja obavijesti ustanovi kako u odnosu na određenu osobu postoje osnove sumnje u počinjenje kaznenog djela, što je u praksi dosta čest slučaj. Od navedenog trenutka navedena osoba postaje osumnjičenik i stječe sva prava koja joj pripadaju sukladno Direktivi. Stoga je sada stavkom 5. izričito propisano i postupanje policije u slučaju da se tijekom prikupljanja obavijesti pojave osnove sumnje kako je upravo osoba od koje se te obavijesti prikupljaju počinila ili sudjelovala u počinjenju kaznenog djela.

Stavkom 1. propisuje se da policija može prikupljati obavijesti od građana te da se u prikupljanju obavijesti građani ne mogu ispitivati u svojstvu svjedoka ili vještaka.

Stavkom 2. precizira se da se obavijesti od osoba koje su u pritvoru mogu prikupljati samo ako je to potrebno radi otkrivanja kaznenih djela drugih osoba, uz odobrenje državnog odvjetnika odnosno suca istrage i u prisutnosti branitelja. U odnosu na važeću odredbu, ispušteno je prikupljanje obavijesti o "drugim kaznenim djelima iste osobe", obzirom će se u tom slučaju raditi o ispitivanju osumnjičenika, koje se uređuje u nastavku članka 208. ZKP/08.

Stavak 3. djelomično je izmijenjen radi potreba na koje je ukazala praksa. Novom odredbom precizira se da je prikupljanje obavijesti od osoba koje su u istražnom zatvoru ili u drugoj ustanovi za osobe lišene slobode moguće samo ako je to, na temelju pisanog prijedloga državnog odvjetnika, odobrio sudac istrage ili predsjednik vijeća, u prisutnosti branitelja (ne više i u prisutnosti suca istrage), odnosno odvjetnika kojega ta osoba sama izabere ili joj ga odredi sudac istrage.

U novom stavku 4., koji je preuzeo dio sadržaja važećeg stavka 4. istog članka, regulira se situacija u kojoj policija poziva građane radi davanja obavijesti odnosno propisuje da policija može pozivati građane radi prikupljanja obavijesti, no osoba koja se odazvala pozivu, a odbije dati obavijest, može u svakom trenutku napustiti policijske prostorije te ju se ne može se ponovno pozivati zbog istog razloga.

Stavkom 5. propisano je postupanje policije u slučaju da se tijekom prikupljanja obavijesti pojave osnove sumnje kako je baš osoba od koje se obavijesti prikupljaju počinila ili sudjelovala u počinjenju kaznenog djela. U tom slučaju policija od te osobe više ne može prikupljati obavijesti, već je može samo ispitati u svojstvu osumnjičenika, sukladno odredbama članka 208.a ZKP/08.

Uz članak 67.

Članci 208.a i 208.b dodani su radi transponiranja članka 2. stavaka 1. i 3. Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhiđbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima. Osim toga, predloženim izmjenama nomotehnički je razdvojeno policijsko ispitivanje osumnjičenika, od prikupljanja obavijesti od građana, koje je sada izdvojeno u poseban članak 208.

U odnosu na članak 208.a

Sukladno članku 2. stavku 1. Direktiva se primjenjuje na osumnjičenike ili optužene osobe u kaznenom postupku od trenutka kada su im nadležna tijela, bilo putem službene obavijesti, bilo na drugi način ukazala na to da su osumnjičeni ili optuženi za počinjenje kaznenog djela, neovisno o tome da li im je oduzeta sloboda. Iz ovoga slijedi da se ne mora raditi o formalnom aktu nadležnog tijela. Ovdje valja napomenuti kako je radi pravilnog transponiranja Direktive bilo potrebno izmijeniti definiciju osumnjičenika iz članka 202. stavka 2. točke 1. ZKP/08.

Nadalje, sukladno članku 2. stavku 3. Direktive, ona se primjenjuje i na osobe koje nisu osumnjičenici ili optužene osobe, a "koje tijekom ispitivanja policije ili drugog tijela odgovornog za provedbu zakona, postanu osumnjičenicima ili optuženim osobama". Logičnim se postavlja pitanje, što se sve ima smatrati "ispitivanjem", a odgovor daje uvodna izjava 20. Direktive, koji pojašnjava kako za potrebe Direktive termin "ispitivanje" ne uključuje preliminarno ispitivanje policije ili drugog tijela odgovornog za provedbu zakona čija je svrha: a) identificiranje dotične osobe, b) provjera posjedovanja oružja ili druga sigurnosna pitanja te c) utvrđivanje potrebe za pokretanjem istrage (u ovom dijelu kao primjeri se navode prometna kontrola i nasumična provjera, ako osumnjičenik još nije identificiran). Iz navedenog slijedi zaključak kako se "ispitivanjem" treba smatrati svako ispitivanje osumnjičenika o okolnostima kaznenog djela i u vezi kaznenog djela, dok se "preliminiranim ispitivanjem" treba smatrati samo utvrđivanje istovjetnosti, prometna kontrola, provjera posjedovanja oružja i slično.

Odgovor na pitanje što se sve smatra "ispitivanjem" u smislu gore navedene Direktive ključan je za njeno pravilno transponiranje, jer članak 3., koji uređuje "pravo na pristup odvjetniku u kaznenom postupku", a koji je najvažniji, ali ujedno i najzahtjevniji članak Direktive za transponiranje u nacionalno pravo, propisuje kako se osumnjičenicima ili optuženim osobama pristup odvjetniku mora osigurati "prije nego što su ispitani od strane policije ili drugog tijela zaduženog za provedbu zakona ili pravosudnog tijela".

Imajući u vidu gore navedene odredbe Direktive, koje uređuju područje primjene Direktive, a nakon analize važećih odredaba ZKP/08, zaključeno je kako je nužno intervenirati u odredbe Zakona koje uređuje pitanje "obavijesnih razgovora" s osumnjičenicima, što u suštini predstavlja "ispitivanje" u smislu odredaba Direktive pa je već od tog trenutka osumnjičenicima potrebno omogućiti aktivno ostvarivanje prava na pristup branitelju. Kao posebno važna ukazala se i potreba uređivanja situacija u kojima se tijekom prikupljanja obavijesti ustanovi kako u odnosu na određenu osobu postoje osnove sumnje u počinjenje

kaznenog djela, obzirom da od navedenog trenutka navedena osoba postaje osumnjičenik i stječe sva prava koja joj pripadaju sukladno Direktivi.

Dakle, tijekom izrade prijedloga članka 208.a ZKP/08 vodilo se računa u prvom redu o transponiranju Direktive u nacionalno pravo Republike Hrvatske, međutim, nakon razrade odredaba postavilo se pitanje da li je oportuno, s obzirom da će se osumnjičeniku osigurati efikasno ostvarivanje prava na pristup branitelju već u ranom stadiju postupka, tijekom ispitivanja pred policijom, da se rezultati tih ispitivanja ne mogu koristiti kao dokaz u postupku. Naime, osim pouke o pravu na branitelja osumnjičenik će uvijek dobiti i sva propisana upozorenja te će radnja ispitivanja biti detaljno propisana kako bi se osiguralo poštivanje osumnjičenikovih prava. Detaljno propisivanje procesne forme određene radnje, u ovom slučaju radnje ispitivanja osumnjičenika, osim što za svrhu ima zaštitu osumnjičenikovih prava, za svrhu ima i to da se osigura dobra kvaliteta radnje, a u krajnjoj liniji da se rezultati te radnje kasnije mogu koristiti kao dokaz tijekom postupka.

Iako Direktiva ne nameće obveze po pitanju dokazne snage navedenih ispitivanja, poredbenopravno gledano, većina država članica Europske unije uopće ne poznaje institut "obavijesnih razgovora" s osumnjičenikom tj. ne razlikuje "formalno" i "neformalno" ispitivanje osumnjičenika, nego se ispitivanje osumnjičenika provodi uz propisana upozorenja, a u velikoj većini pravnih sustava policija može provesti ispitivanje osumnjičenika koje ima dokaznu snagu. Stoga je zaključeno kako bi svakom ispitivanju osumnjičenika pred policijom, i to uz branitelja ili bez njega, pod uvjetom da je osumnjičenik propisno upozoren i odrekao se ovog prava, trebalo dati snagu dokaza u postupku. Naime, nelogično je i neekonomično da se u situaciji kada se osumnjičeniku garantira poštivanje svih njegovih procesnih prava, takvom ispitivanju osumnjičenika pred policijom ne daje dokazna snaga u daljnjem postupku.

Ovdje treba istaknuti kako je i Zakon o kaznenom postupku iz 1997. (članak 177. stavak 5.) propisivao da se zapisnici redarstvenih vlasti o iskazu osumnjičenika u nazočnosti branitelja mogu upotrijebiti kao dokaz u postupku. Međutim, imajući u vidu da se dio povreda Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda koje je u odnosu na postupanje nacionalnih tijela Republike Hrvatske utvrdio Europski sud za ljudska prava odnosi upravo na fazu ispitivanja osumnjičenika od strane redarstvenih vlasti, kako bi se osiguralo poštivanje procesnih prava osumnjičenika i spriječilo moguće povrede, predlaže se da se kao dodatni garant zakonitosti postupanja policije i dokazne snage ovog ispitivanja tijekom kasnijeg postupka propiše da se ispitivanje osumnjičenika pred policijom snima uređajem za audio-video snimanje. Audio-video snimanje obuhvatilo bi ispitivanje u cijelosti, uključujući pouku o pravima i eventualno izričito odricanje od prava na branitelja. Navedeno rješenje treba povezati i sa činjenicom da se svako ispitivanje okrivljenika koje provodi državni odvjetnik ili, po njegovom nalogu, istražitelj obvezno snima pa se predloženim rješenjem slijedi i važeći koncept ZKP/08.

Na kraju valja dodati kako se jedino pružanjem dokazne snage rezultatima ispitivanja osumnjičenika pred policijom može osigurati i jasna procesna sankcija za svaku zlouporabu u ovoj fazi postupka, i to kroz institut nezakonitog dokaza i primjenu doktrine "ploda otrovne voćke".

Naime, faza prikupljanja obavijesti od strane policije od velike je važnosti za daljnji tijek postupka, jer dovodi do otkrića dokaza koji će se koristiti u kaznenom postupku i u konačnici mogu rezultirati osudom za kazneno djelo. Prema važećem zakonskom rješenju, o "obavijesnim razgovorima" s osumnjičenicima sastavlja se službena zabilješka, koja ne predstavlja dokaz u postupku i izdvaja se iz spisa predmeta. Međutim, dokazi za koje se saznalo iz obavijesnog razgovora sastavni su dio spisa predmeta, a kako je službena zabilješka iz istog izdvojena, u praksi je ponekad teško ispitati da li su prigovori obrane koji upiru na okolnost da su dokazi koji se nalaze u spisu predmeta prikupljeni tako što je na osumnjičenika

vršen pritisak tijekom obavljanja "obavijesnog razgovora", ili je došlo do drugih nepravilnosti, opravdani. Pri tome, obzirom da službena bilješka nije dokaz u postupku, čak i kada bi se utvrdilo nezakonito postupanje policije prilikom obavljanja "obavijesnog razgovora", ne bi došlo do primjene doktrine "ploda otrovne voćke" obzirom da službena bilješka o obavljenom "obavijesnom razgovoru" nije dokaz u postupku, pa bi dokazi do kojih se došlo temeljem ovakvog postupanja policije i dalje ostali u spisu predmeta.

Stoga, a kako bi se propisala jasna posljedica za procesne zlouporabe u ovoj fazi postupka, predlaže se propisati da su iskaz osumnjičenika i dokazi za koje se iz tog iskaza saznalo nezakoniti ako policija ne pouči osumnjičenika o njegovim pravima na zakonom propisani način i ne omogući mu efikasno ostvarivanje prava na pristup branitelju, ili ako tijekom postupanja policije dođe do miješanja procesnih uloga (iako se pojave osnove sumnje da je osoba od koje se prikupljaju obavijesti zapravo osumnjičenik, policija nastavi prikupljanje obavijesti kao da se i dalje radi o građaninu). Na opisani način bi se, kao što je to već ranije istaknuto, korištenjem instituta nezakonitog dokaza i primjenom doktrine "ploda otrovne voćke" osigurala procesna sankcija za kršenje procesnih prava osumnjičenika u ovoj fazi postupka, a time i učinkovit mehanizam zaštite prava na branitelja i drugih prava osumnjičenika.

Stavkom 1. propisuje se da policija može pozvati osumnjičenika radi ispitivanja za kaznena djela za koja se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti i po prijedlogu. To znači da se u tome slučaju ne primjenjuje odredba članka 219. stavka 3. ZKP/08 prema kojoj za kaznena djela iz nadležnosti županijskog suda provođenje dokazne radnje ispitivanja okrivljenika državni odvjetnik ne može povjeriti istražitelju. Naime, radnja iz članka 208.a nije dokazna radnja ispitivanja iz Glave XVIII. ZKP/08, nego radnja ispitivanja osumnjičenika koju policija poduzima u najranijoj fazi postupka, tijekom policijskih izvida. Nadalje, propisano je da se osumnjičenika, koji se nije odazvao pozivu, može prisilno dovesti samo ako je u pozivu bio na to upozoren ili iz okolnosti proizlazi da odbija primiti poziv. Osumnjičenika koji se odazvao pozivu ili je prisilno doveden, a odbije iskazivati, ne može se ponovno pozivati ni prisilno dovoditi zbog istog razloga.

Stavkom 2. uređuje se što sve mora sadržavati poziv osumnjičeniku.

Stavkom 3. propisuje se obveza policije da svakog osumnjičenika prije početka ispitivanja pisanom poukom o pravima, odnosno na razumljiv način obavijesti o tome koje osnove sumnje postoje protiv njega i pouče o pravu na branitelja, pravu na tumačenje i prevođenje, pravu da nije dužan iskazivati niti odgovarati na pitanja i pravu da u svakom trenutku može napustiti policijske prostorije, osim u slučaju uhićenja. Izričito je propisano da se primitak pouke i sve druge radnje u vezi s time moraju zabilježiti u zapisnik.

Stavcima 4. i 5. omogućuje se osumnjičeniku efektivno ostvarivanje prava na pristup branitelju, a u tu svrhu je izmijenjen i članak 66. ZKP/08.

Stavkom 6. propisuje se da će se svako ispitivanje osumnjičenika sukladno članku 208.a ZKP/08 snimiti uređajem za audio video snimanje. Snimkom moraju biti zabilježene obavijest i pouke iz stavaka 3. i 4. izjave osumnjičenika iz stavaka 3., 4. i 5. te upozorenje da se ispitivanje snima i da snimljene izjave mogu biti upotrijebljene kao dokaz u postupku. Uz snimku se sačinjava i zapisnik sukladno članku 275. ZKP/08 (po uzoru na zapisnik o dokaznoj radnji ispitivanja okrivljenika), a snimka i zapisnik ispitivanja osumnjičenika mogu se upotrijebiti kao dokaz u kaznenom postupku.

Stavkom 7. propisano je da se na ispitivanje osumnjičenika primjenjuju odredbe o ispitivanju okrivljenika iz članaka 272. do 282. ovoga Zakona, dok su stavkom 8. propisane posljedice nepostupanja policije sukladno stavku 3. i stavcima 4. do 6. odnosno kada iskaz osumnjičenika i dokaze za koje se saznalo iz tog iskaza neće moći upotrijebiti kao dokaz u postupku.

Stavkom 9. propisana je dužnost policije ispitati osumnjičenika bez odgode, kao i dužnost pustiti osumnjičenika koji odbije iskazivati, osim u slučaju uhićenja.

U odnosu na članak 208.b

Novi članak 208.b ZKP/08 sadržajno u bitnome odgovara dosadašnjem članku 208. stavcima 6. i 7. ZKP/08, time da se u stavku 1., uz upozorenje o pravu na tumačenje i prevođenje, pravu da dovedena osoba nije dužna dati obavijest i da po završetku prikupljanja obavijesti ili po isteku šest sati od trenutka dolaska u policijske prostorije iste može odmah napustiti, dodaje i upozorenje o pravu na branitelja. Navedene su odredbe prenesene u novi članak radi jasnoće i preciznosti zakonskog teksta. Novost je stavak 3. kojim se propisuje obveza primjene pravila o ispitivanju osumnjičenika (članak 208.a) od trenutka kada osoba od koje se prikupljaju obavijesti temeljem članka 208.b postane osumnjičenik.

Uz članak 68.

Člankom 212. uređuju se hitne dokazne radnje. Smisao izmjene je pojednostaviti komunikaciju između policije i državnog odvjetnika, koji i nadalje zadržava punu kontrolu nad poduzetim dokaznim radnjama i prije započinjanja kaznenog postupka, s obzirom na to da je državni odvjetnik gospodar prethodnog postupka. Međutim, predloženim izmjenama nastoji se smanjiti nepotrebno administriranje i ubrzati postupanje, vodeći računa o probicima kaznenog postupka, tim više što je suradnja policije i Državnog odvjetništva Republike Hrvatske detaljno uređena i Protokolom o međusobnoj suradnji tih tijela.

Stavkom 1. propisane su hitne dokazne radnje koje je ovlaštena poduzeti policija i prije započinjanja kaznenog postupka, ako postoji opasnost od odgode te je ova odredba neizmijenjena u odnosu na važeći tekst.

U stavku 2. za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora teža od pet godina, kao iznimka od općeg pravila kako u slučaju postojanja opasnosti od odgode i potrebi provođenja dokaznih radnji policija odmah obavještava državnog odvjetnika, pored provođenja dokazne radnje privremenog oduzimanja predmeta dodaje se i pretraga (članak 246.).

U stavku 3. učinjene su samo gramatičke ispravke važećeg teksta.

Stavkom 4. propisana je ovlast državnog odvjetnika da, u slučaju postojanja opasnosti od odgode, može odrediti potrebna vještačenja, osim ekshumacije.

Stavak 5. izmijenjen je obzirom na izmjene u stavku 4.

Uz članak 69.

Članak 213.c stavak 1. ZKP/08 mijenja se radi usklađenja s izmijenjenim člankom 2. stavkom 4. ZKP/08, kojim je propisano da progon može preuzeti žrtva u ulozi oštećenika kao tužitelja.

U stavku 2. ispravlja se pogrešno upućivanje na članak 225. ZKP/08 (važećom odredbom upućuje se na stavak 5. umjesto na stavak 4. navedenog članka).

U prvoj rečenici stavka 3. ispravlja se pogrešno upućivanje na članak 225. ZKP/08 (važećom odredbom upućuje se na nepostojeći stavak 6. umjesto na stavak 5.), a druga rečenica briše se kao suvišna.

Uz članak 70.

Novim člankom 217. stavkom 3. ZKP/08 u ZKP/08 uvodi se institut proširenja istrage, koji je poznavao i Zakon o kaznenom postupku iz 1997., a koji je nužno ponovno propisati zbog potreba na koje je ukazala svakodnevna primjena ZKP/08 u radu državnih odvjetništava. Naime, u složenim predmetima, a posebno predmetima iz nadležnosti Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, često se nakon prvih saznanja i donošenja rješenja o provođenju istrage saznaje za nova kaznena djela, pa i nove članove zločinačkog udruženja, u odnosu na koje bi trebalo provesti jedinstveni postupak. Kako ZKP/08 ne poznaje institut

proširenja istrage, najčešće su se u takvim slučajevima donosila nova rješenja o provođenju istrage u posebnom spisu predmeta, koji bi se potom nakon pravomoćnosti rješenja spajao sa osnovnim spisom predmeta, čime se u konačnici odugovlačio sam postupak, dok je postupanje državnog odvjetnika bilo otežano. Valja dodati kako su u praksi poznati i slučajevi kada je državno odvjetništvo u ranije opisanim slučajevima donosilo i rješenja koja u svojoj suštini predstavljaju rješenja o proširenju istrage, iako nisu donesena pod tim imenom. Nadalje, o institutu proširenja istrage uočljiva su razmimoilaženja i u praksi pojedinih županijskih sudova, pa dok dio njih donošenje takvih rješenja smatra opravdanim, drugi su sudovi zauzeli stajalište da ZKP/08 ne daje zakonsku osnovu za njihovo donošenje i da bi trebalo donijeti novo rješenje o provođenju istrage u posebnom spisu predmeta, koji bi se potom nakon pravomoćnosti rješenja spajao sa osnovnim spisom predmeta. Iz svega navedenog jasno proizlazi da praksa ukazuje na potrebu da se mogućnost proširenja istrage izrijeckom propiše u ZKP/08, što bi ne samo izbjeglo potrebu za tumačenjem u primjeni ovog instituta, već bi se i značajno olakšao i dodatno ubrzao rad državnog odvjetništva u istrazi. Obzirom na navedeno, predlaže se da se u članku 217. stavku 3. ZKP/08 propiše da, ako se u tijeku istrage pokaže da postupak treba proširiti na drugo kazneno djelo ili protiv druge osobe, državni odvjetnik će donijeti rješenje o proširenju istrage za to drugo djelo ili protiv te druge osobe. Pri tome valja naglasiti kako rješenje o proširenju istrage mora sadržavati iste podatke kao i rješenje o provođenju istrage (podatke iz članka 168. ZKP/08, opis djela iz kojeg proizlaze zakonska obilježja kaznenog djela, zakonski naziv kaznenog djela te kratko obrazloženje okolnosti iz kojih proizlazi osnovana sumnja da je okrivljenik počinio kazneno djelo), te da bi se i na rješenje o proširenju istrage primjenjivale odredbe o pravu na žalbu (članak 218. ZKP/08) i odgodi dostave rješenja (članak 218.a ZKP/08), čime bi sva procesna prava obrane i dalje ostala zajamčena.

Imajući u vidu da se u članku 217. ZKP/08 dodaje novi stavak 3., dosadašnji stavci 3. i 4. uslijed promjene numeracije postali su stavci 4. i 5.

Uz članak 71.

U članku 218. stavku 7. ZKP/08 ispravljeno je pozivanje na odgovarajući članak ZKP/08, imajući u vidu da se prava oštećenika više ne propisuju u članku 47. ZKP/08, već u novom članku 51. ZKP/08.

Dosadašnji stavci 8. i 9. brisani su kao suvišni. Naime, Ministarstvo pravosuđa više ne vodi evidenciju o pravomoćnim rješenjima o provođenju istrage, već se podaci o pravomoćnosti tih rješenja unose u informacijski sustav koji je u uporabi u državnom odvjetništvu. Stoga se predlaže brisati stavak 8., a posljedično i stavak 9., koji je propisivao da se vođenje evidencije pravomoćnih rješenja o provođenju istrage uređuje pravilnikom koji donosi ministar pravosuđa. Valja dodati kako je temeljem ove odredbe donesen Pravilnik o evidenciji pravomoćnih rješenja o provođenju istrage (Narodne novine, broj 10/14), koji će stupanjem na snagu ovoga predloženoga zakona prestati važiti.

Uz članak 72.

U članku 219. stavku 3. ZKP/08 precizirano je kako za kaznena djela iz nadležnosti županijskog suda provođenje dokazne radnje ispitivanja okrivljenika državni odvjetnik ne može povjeriti istražitelju. Dosadašnja odredba, po kojoj je za kaznena djela iz nadležnosti županijskog suda okrivljenika ispitivao državni odvjetnik, bila je donekle neodređena, dok se predloženom izmjenom otklanjaju moguće nedoumice u odnosu na opće pravilo o povjeravanju poduzimanja dokaznih radnji istražitelju. Valja naglasiti da se odredba članka 219. stavka 3. ZKP/08 ne primjenjuje u slučajevima kada ispitivanje osumnjičenika poduzima policija sukladno članku 208.a ZKP, budući da odredba stavka 1. članka 208.a ZKP/08 jasno propisuje da policija može pozvati osumnjičenika radi ispitivanja za kaznena djela za koja se

kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti i po prijedlogu (vidi i obrazloženje uz članak 67. ovoga Prijedloga Zakona).

Uz članak 73.

U članku 221. ZKP/08 ispravljeno je pozivanje na odgovarajući članak ZKP/08, imajući u vidu da se prava oštećenika više ne propisuju u članku 47. ZKP/08, već u novom članku 51. ZKP/08.

Uz članak 74.

Članak 225. stavak 1. ZKP/08 mijenja se radi usklađenja s izmijenjenim člankom 2. stavkom 4. ZKP/08, kojim je propisano da progon može preuzeti žrtva u ulozi oštećenika kao tužitelja (vidi i obrazloženje uz članak 2. ovoga Prijedloga zakona).

Izmjena u stavku 4. predstavlja gramatičko uređenje teksta radi jasnoće i preciznosti zakonske norme.

Uz članak 75.

Člankom 229. uređuju se rokovi trajanja istrage i mogućnosti produljenja tih rokova. Predložene izmjene idu za ciljem smanjivanja administrativnog posla na državnom odvjetništvu, i to u odnosu na zamjenike državnih odvjetnika. Radi se o rasterećenju tijela kaznenog postupka suvišnog administriranja, a kako bi im se omogućila veća i kvalitetnija posvećenost progonu počinitelja kaznenih djela, uz istovremeno zadržavanje izvjesnosti trajanja istrage - važnog prava za okrivljenika.

Prva novina u stavku 1. je jasno propisivanje od kojeg trenutka se računa rok od 6 mjeseci za završetak istrage (od dana pravomoćnosti rješenja o provođenju istrage), čega u važećoj odredbi nema. Nadalje, obveza izvještavanja višeg državnog odvjetnika o razlozima zbog kojih istraga nije završena u roku od 6 mjeseci iz važeće odredbe zamijenjena je obvezom izvještavanja nadležnog državnog odvjetnika tj. zamjenik općinskog državnog odvjetništva izvještava općinskog državnog odvjetnika o razlozima zbog kojih istragu nije moguće završiti u roku od 6 mjeseci od dana pravomoćnosti rješenja o provođenju istrage. Razlog zbog kojeg je predmetna izmjena predložena je prvenstveno činjenica da je nadležni državni odvjetnik najbolje upućen u rad, ažurnost i opterećenost zamjenika državnog odvjetništva kojem je na čelu te je, slijedom toga, najpozvaniji ocjenjivati opravdanost razloga za nepoštivanje roka iz stavka 1. odnosno opravdanost razloga za produljenje tog roka. Također, Zakon o državnom odvjetništvu propisuje da državni odvjetnik obavlja poslove državnoodvjetničke uprave, koji obuhvaćaju i skrb o urednom i pravodobnom obavljanju poslova u državnom odvjetništvu.

Naime, sukladno stavku 2. upravo je nadležni državni odvjetnik (a ne viši) nadležan rok iz stavka 1. produljiti za najviše šest mjeseci, kada za to postoje opravdani razlozi. O razlozima produljenja državni odvjetnik izvještava višeg državnog odvjetnika. U predloženom rješenju nema razlikovanja u rokovima trajanja istrage obzirom na složenost i težinu predmeta. Kriterij "složenosti predmeta", posebice kada se uspoređi sa "posebnom složenosti" predmeta kao uvjetom za produljenje roka za završetak istrage, može dovesti do nedoumica u praksi. Propisivanjem da se rok za završetak istrage može produljiti kada postoje "opravdani razlozi" jasnije se uređuju kriteriji produljenja. Što se tiče opravdanih razloga za produljenje roka za završetak istrage, kao primjeri se mogu navesti sljedeće okolnosti: okrivljenik nije ispitan jer je nedostupan, a nisu ostvareni zakonski uvjeti da mu se sudi u odsutnosti, ili je potrebno putem međunarodne pravne pomoći pribaviti kakav personalni ili materijalni dokaz, ili je potrebno dovršiti naloženo vještačenje, ili prikupiti i analizirati opsežnu materijalnu dokumentaciju. Dakle, opravdani razlog za produljenje roka za završetak istrage može biti kako procesne tako i materijalne prirode, time da ovdje valja istaknuti kako se ovdje radi samo o primjerima, dok će o okolnostima svakog pojedinog slučaja ovisiti da li postoje

opravdani razlozi za produljenje roka za završetak istrage, što je u konačnici ocjena višeg državnog odvjetnika.

Nadalje, samo iznimno, ako istragu nije bilo moguće završiti niti u produljenom roku, a istovremeno nisu ispunjeni uvjeti za njezin prekid, glavni državni odvjetnik ovlašten je istragu produljiti za još najviše šest mjeseci (stavak 3.). Stavkom 4. propisano je kojom vrstom odluke se odlučuje o produljenju roka završetka istrage te da protiv tog rješenja nije dopuštena posebna žalba, kao i kome se odluka dostavlja. Stavkom 5. uvodi se sudska kontrola trajanja istrage, kako bi se onemogućilo eventualno odugovlačenje postupka, i to kroz pravo okrivljenika da se prigovorom obrati sucu istrage, koji može rješenjem odrediti rok u kojem državni odvjetnik mora završiti istragu.

Ovdje je potrebno napomenuti da je ovim Prijedlogom zakona detaljno uređen institut povlačenja optužnice (vidjeti i obrazloženje uz članak 365. ZKP/08).

Uz članak 76.

U članku 230. uređuju se rokovi za podizanje optužnice, koji se ovim Prijedlogom zakona produljuju. Naime, posljedica nepodizanja optužnice u zakonom predviđenim rokovima je presumirani odustanak državnog odvjetnika od kaznenog progona, a što je nesumnjivo posljedica koja se održava na prava žrtve i na postupak u cjelini, čak i onda kada je kašnjenje državnog odvjetnika uzrokovano objektivnim razlozima. Također, uz tako kratke rokove kako ih propisuje važeći ZKP/08, postavlja se pitanje i kvalitete optužnica koje se podnose sudu jer se, nakon brojnih provedenih dokaza u istrazi, rok od 15 odnosno 30 dana pokazao kao neodgovarajućim za analizu svih prikupljenih dokaza, sastavljanje i otpremanje optužnice.

Slijedom navedenog, predlaže se propisati da je državni odvjetnik dužan podignuti optužnicu u roku od mjesec dana od upisa završetka istrage u upisnik kaznenih prijava. Predmetnom odredbom također se uvodi mogućnost da u slučaju postojanja opravdanih razloga viši državni odvjetnik može taj rok produljiti za najviše dva mjeseca, rješenjem protiv kojeg žalba nije dopuštena.

U stavku 2. ostaje presumirani odustanak državnog odvjetnika od kaznenog progona, ukoliko u rokovima iz stavka 1. nije podignuo optužnicu, u kojem slučaju je dužan u roku od osam dana donijeti rješenje o odbačaju kaznene prijave, odnosno rješenje o obustavi istrage, koje se ima dostaviti okrivljeniku i žrtvi.

Naime, članak 230. stavci 2. i 3. ZKP/08 izmijenjeni su i radi transponiranja odredbe članka 6. stavka 1. točke a) u vezi stavaka 3. i 4. Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP, koja žrtvi daje pravo na informaciju o svakoj odluci o odustanku od progona okrivljenika. Stoga je propisano da će državni odvjetnik o obustavi istrage odnosno odbacivanju kaznene prijave izvijestiti žrtvu.

Uz članak 77.

Članak 270. stavak 1. ZKP/08 izmijenjen je radi transponiranja članka 15. Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP. Navedenom odredbom Direktive naglašava se kako predmete koji više nisu potrebni za vođenje postupka žrtvi treba vratiti "bez odgode". Obzirom na navedeno, članak 270. stavak 1. ZKP/08 preformuliran je tako da propisuje da se privremeno oduzeti predmeti moraju vratiti (svim osobama od kojih su oduzeti, pa tako i žrtvi) "čim više nisu potrebni za daljnje vođenje postupka", osim u zakonom predviđenim slučajevima (ako podliježu odredbama o oduzimanju ili ako prestanu postojati zakonski razlozi za primjenu mjere iz članka 266. stavka 2. ZKP/08).

Uz članak 78.

Članak 271. ZKP/08 brisan je kao suvišan, obzirom da se cjelokupni postupak za oduzimanje imovinske koristi, pa tako i mjere privremenog osiguranja oduzimanja imovinske koristi, sukladno ovom Prijedlogu zakona na cjelovit način uređuje u Glavi XXVIII.

Uz članak 79.

Članak 273. stavak 2. ZKP/08 izmijenjen je radi transponiranja članka 9. Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima. Navedenim člankom od država članica se traži da u svom nacionalnom pravu osiguraju da se osumnjičenika prije odricanja od prava na branitelja na jasan i razumljiv način pouči o sadržaju navedenog prava i mogućim posljedicama odricanja. Stoga se predlaže izmjena članka 273. stavka 2. ZKP/08 na način da se propiše da je tijelo koje provodi ispitivanje, nakon što pouči okrivljenika o njegovim pravima i pozove ga da se izričito izjasni o tome hoće li uzeti branitelja po vlastitom izboru, okrivljenika (opći termin koji prema članku 202. stavku 3. ZKP/08 obuhvaća i osumnjičenika) koji izjavi da ne želi uzeti branitelja dužno na jednostavan i razumljiv način upoznati sa značenjem prava na branitelja i posljedicama odricanja od tog prava. Ako okrivljenik i nakon toga ne želi uzeti branitelja, može se nastaviti s ispitivanjem, osim kada okrivljenik po zakonu mora imati branitelja. Izjava okrivljenika o tome želi li uzeti branitelja mora se unijeti u zapisnik.

Uz članak 80.

Članak 276. stavak 4. ZKP/08 izmijenjen je radi transponiranja članka 3. stavka 3. točke b) Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima, koja zahtijeva da se branitelju omogući aktivno sudjelovanje u ispitivanju osumnjičenika. Imajući u vidu navedeno, u članku 276. stavku 4. ZKP/08 uređuju se participatorna prava branitelja u provođenju dokazne radnje ispitivanja okrivljenika.

U odnosu na važeću odredbu, propisano je da se tijekom dijela ispitivanja u kojem tijelo koje provodi ispitivanje postavlja pitanja okrivljeniku kako bi se predočio neki dokaz, popunile praznine ili otklonile proturječnosti i nejasnoće u izlaganju okrivljenika, okrivljenik ne može dogovarati sa svojim braniteljem o tome kako će odgovoriti na pojedino postavljeno pitanje. Međutim, u tom dijelu ispitivanja, branitelj ipak može predložiti okrivljeniku da ne odgovori na pojedino postavljeno pitanje. Kako bi se branitelju osiguralo aktivno sudjelovanje u ispitivanju okrivljenika, izmijenjenim člankom 276. stavkom 4. ZKP/08 dodatno se propisuje i da nakon tijela koje provodi ispitivanje, pitanja okrivljeniku može postaviti i njegov branitelj.

Dakle, analizirajući odredbe o provođenju dokazne radnje ispitivanja okrivljenika u cjelini, proizlazi da se okrivljenik može u bilo kojem trenutku tijekom davanja iskaza (u obliku neometanog izlaganja sukladno stavku 3.) savjetovati sa svojim braniteljem, pa čak i tražiti prekid ispitivanja radi savjetovanja, ali kada okrivljenik završi svoj iskaz i tijelo koje provodi ispitivanje započne postavljati pitanja okrivljeniku, okrivljenik ne može tražiti prekid ispitivanja radi savjetovanja s braniteljem oko odgovora na pojedino pitanje. U tom stadiju ispitivanja, branitelj može jedino predložiti okrivljeniku da na postavljeno pitanje ne odgovori.

Uz članak 81.

U članku 278. ZKP/08 dodaje se novi stavak 2. kojim se propisuje da okrivljenik ima pravo na branitelja, koji može prisustvovati suočenju. Navedena dopuna rezultat je transponiranja članka 3. stavka 3. točke c) Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhiđenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima, kojom je propisano da pravo na pristup odvjetniku obuhvaća i pravo okrivljenika da njegov branitelj prisustvuje suočenju.

Imajući u vidu da se u članku 278. ZKP/08 dodaje novi stavak 2., dosadašnji stavci 2. do 4. uslijed promjene numeracije postali su stavci 3. do 5.

Uz članak 82.

Članak 285. stavak 1. ZKP/08 dopunjen je na način da se oslobođenje od dužnosti svjedočenja (tzv. "blagodat nesvjedočenja" ili "privilegij uskrate davanja iskaza") proširuje u prvom redu na probacijske službenike (dopuna točke 5. citirane odredbe), koji će moći uskratiti davanje iskaza o onome što su u obavljanju svoga zanimanja saznali od okrivljenika (odnosno osuđenika). Također, oslobođenje od dužnosti svjedočenja propisuje se i u odnosu na osobe na koje je prenesena imovinska korist, zbog specifičnog položaja u kojem se te osobe nalaze (nova točka 7. citirane odredbe). Međutim, iste će biti oslobođene obveze svjedočenja samo u odnosu na način stjecanja imovinske koristi, u slučajevima kada se u odnosu na tu osobu primjenjuju odredbe Glave XXVIII. ZKP/08.

Uz članak 83.

Dopuna članka 288. stavka 2. ZKP/08 rezultat je temeljnog razlikovanja pojma žrtve i oštećenika koje se uvodi kroz izmjenu članka 202. stavaka 11. i 12. ZKP/08. Stoga je bilo potrebno u citiranoj odredbi propisati da će se prilikom provođenja dokazne radnje ispitivanja svjedoka, svjedoka pitati i koji je njegov odnos sa žrtvom.

Izmjena stavka 3. i izdvajanje u poseban stavak 4. upozorenja o pravu određenih kategorija žrtava na uskratu odgovora na nepotrebna pitanja koja se odnose na strogo osobni život žrtve, a koja nisu u vezi s kaznenim djelom, predlaže se u cilju dodatnog jačanja položaja žrtve u kaznenim postupcima. Naime, sukladno važećoj odredbi stavka 3., tijelo koje provodi ispitivanje dužno je žrtvu kaznenog djela protiv spolne slobode i žrtvu kaznenog djela trgovanja ljudima upozoriti i da nije dužna odgovarati na gore navedena pitanja te ovo upozorenje unijeti u zapisnik. Ukoliko to upozorenje nije uneseno u zapisnik, prema članku 300. stavku 1. točki 5. ZKP/08, iskaz žrtve ne bi se mogao upotrijebiti kao dokaz u postupku. Osnovano se u praksi postavilo pitanje da li je ovakvo rješenje opravdano, odnosno pitanje da li bi već i sami formalni propust unošenja upozorenja o pravu na uskratu odgovora na pitanja koja se odnose na strogo osobni život žrtve trebalo sankcionirati izdvajanjem zapisnika o ispitivanju žrtve iz spisa predmeta ili bi ovu posljedicu trebalo predvidjeti samo u slučaju kada je uistinu došlo do povrede prava žrtve na uskratu odgovora na ova pitanja. Odgovor na ovo pitanje dala je sama praksa, vodeći se u prvom redu potrebom za izbjegavanjem sekundarne viktimizacije žrtve i zaštitom njenih interesa tijekom kaznenog postupka. Tijekom primjene odredbe članka 288. stavka 3. u vezi članka 300. stavka 1. točke 5. ZKP/08, praksa je zauzela stav kako u slučajevima kada nije došlo do povrede prava žrtve na uskratu odgovora, već se radi samo o formalnom propustu unošenja upozorenja o ovom pravu u zapisnik, sam zapisnik o ispitivanju žrtve ne bi trebalo izdvojiti iz spisa predmeta kao nezakonit dokaz (vidi rješenja Visokog suda Republike Hrvatske, broja: I Kž 2/14-4, od 20. veljače 2014., broja: I Kž 371/14-4, od 2. srpnja 2014. i broja: I Kž 409/14-4, od 21. kolovoza 2014.). Ovaj stav prakse sada se izrijeком unosi i u ZKP/08, i to upravo kroz izmjenu članka

288. ZKP/08. Prema predloženom rješenju, i dalje će ostati obveza tijela koje provodi ispitivanje da određene kategorije žrtava upozori na njihovo pravo na uskratu odgovora na nepotrebna pitanja koja se odnose na strogo osobni život žrtve, a koja nisu u vezi s kaznenim djelom, kao i obveza da se ovo upozorenje unese u zapisnik o ispitivanju. Međutim, obzirom da je ovo upozorenje sada izdvojeno u novi stavak 4., do eventualnog izdvajanja zapisnika o ispitivanju žrtve iz spisa predmeta kao nezakonitog više neće moći doći pozivom na članak 300. stavak 1. točku 5. ZKP/08 - zbog propusta da se upozorenje o pravu na uskratu unese u zapisnik, već jedino pozivom na članak 300. stavak 1. točku 6. ZKP/08 - ako je uistinu i povrijeđeno pravo žrtve da uskrati odgovor na pitanja iz članka 44. stavka 4. točke 4. i članka 44. stavka 5. točke 3. ZKP/08.

Na kraju valja istaknuti kako je izričaj novog stavka 4. usklađen sa novom formulacijom članka 44. ZKP/08. Prema novom članku 44. ZKP/08, uz žrtvu kaznenog djela protiv spolne slobode i žrtvu kaznenog djela trgovanja ljudima (koje pravo na uskratu odgovora na nepotrebna pitanja koja se odnose na njihov strogo osobni život, a koja nisu u vezi s kaznenim djelom, imaju sukladno stavku 4. točki 4. navedenog članka), pravo na uskratu odgovora na ovakva pitanja imaju i žrtve u odnosu na koje su utvrđene posebne potrebe zaštite, sukladno stavku 5. točki 3. istog članka.

Uz članak 84.

U članku 292. stavku 4. ZKP/08, u prvoj rečenici, predlaže se brisanje riječi "i spolnog ćudoređa", radi usklađenja ove odredbe ZKP/08 sa nazivom Glave XVI. KZ/11 ("Kaznena djela protiv spolne slobode"). U preostalom dijelu, navedena je odredba dopunjena radi transponiranja članka 23. Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP, pa se tako propisuje da će se žrtva u odnosu na koju su tijekom pojedinačne procjene utvrđene posebne potrebe zaštite, a koja to zatraži, ispitati tako da joj stranke mogu postavljati pitanja bez prisutnosti u prostoriji gdje se žrtva nalazi, dok će se ispitivanje prema potrebi snimiti uređajem za audio-video snimanje.

Uz članak 85.

U članku 297. stavku 3. učinjena je izmjena obzirom na izmjenu numeracije stavaka u članku 288. ZKP/08.

Uz članak 86.

U članku 300. stavku 1. ZKP/08 mijenja se točka 6. kako bi se navedena odredba uskladila sa novom formulacijom članka 44. ZKP/08. Naime, prema novom članku 44. ZKP/08, uz žrtvu kaznenog djela protiv spolne slobode i žrtvu kaznenog djela trgovanja ljudima (koje pravo na uskratu odgovora na nepotrebna pitanja koja se odnose na njihov strogo osobni život imaju sukladno stavku 4. točki 4. navedenog članka), pravo na uskratu odgovora na ovakva pitanja imaju i žrtve u odnosu na koje su utvrđene posebne potrebe zaštite, sukladno stavku 5. točki 3. istog članka. Obzirom na navedeno, potrebno je intervenirati u članak 300. stavak 1. ZKP/08 i propisati da se iskaz svjedoka ne može upotrijebiti kao dokaz u postupku ako je povrijeđeno pravo na uskratu odgovora iz navedenih odredaba ZKP/08.

Uz članak 87.

Članak 301. stavak 6. ZKP/08 izmijenjen je radi transponiranja članka 3. stavka 3. točke c) Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima, kojom je propisano da pravo na pristup odvjetniku

obuhvaća i pravo okrivljenika da njegov branitelj prisustvuje dokaznoj radnji prepoznavanja, bilo da se radi o situaciji kada je okrivljenik subjekt prepoznavanja, ili situaciji kada je okrivljenik predmet prepoznavanja (ovdje valja pojasniti kako prava iz Direktive pripadaju samo onom osumnjičeniku koji je na prepoznavanju već imao ovaj status, odnosno već je ranije utvrđeno da se radi o osumnjičeniku, dok se u odnosu na osobe koje su tek kao rezultat prepoznavanja stekle svojstvo osumnjičenika, prava iz Direktive primjenjuju od navedenog trenutka). Stoga je članak 301. stavak 6. ZKP/08 izmijenjen na način da se propisuje kako će tijelo koje provodi dokaznu radnju prepoznavanja, ako okrivljenik obavlja prepoznavanje, odnosno subjekt je navedene radnje, postupiti prema članku 273. ZKP/08 (uvjerit će se da je okrivljenik primio i razumio pouku o pravima, poučiti ga o pravu na branitelja i omogućiti da uzme branitelja koji će biti prisutan provođenju dokazne radnje prepoznavanja, po potrebi osigurati sudjelovanje tumača) i članku 275. ZKP/08 (snimiti provođenje dokazne radnje prepoznavanja). Naime, kada se radi o prepoznavanju koje obavlja okrivljenik, suštinski se radi o iskazivanju okrivljenika, pa je u tim slučajevima opravdano uputiti na primjenu članaka 273. i 275. ZKP/08, kako bi se osigurala zaštita procesnih prava okrivljenika. Što se tiče slučajeva kada je okrivljenik predmet prepoznavanja, izmijenjenim člankom 301. stavkom 6. ZKP/08 propisuje se da će se okrivljenik poučiti o pravu na branitelja, koji može prisustvovati toj radnji te će se, shodno tome, na odgovarajući način primijeniti odredbe članka 273. stavaka 2., 3. i 5. ZKP/08

Uz članak 88.

U članku 305. ZKP/08 dodan je novi stavak 6. kojim je propisano da je rekonstrukciji koja se poduzima uz sudjelovanje okrivljenika ovlašten prisustvovati i branitelj. Navedena je odredba dodana radi transponiranja članka 3. stavka 3. točke c) Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhiđenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima, kojom je propisano da pravo na pristup odvjetniku obuhvaća i pravo okrivljenika na branitelja te da njegov branitelj prisustvuje dokaznoj radnji rekonstrukcije, ako se nacionalnim pravom od okrivljenika traži da u toj radnji sudjeluje ili mu je dopušteno da prisustvuje njenom provođenju.

Uz članak 89.

Članak 306. stavak 1. ZKP/08 dopunjen je na način da se i izrijekom propisuje kako stručne osobe kriminalističko-tehničke, prometne ili druge struke koje pružaju pomoć tijelu koje obavlja očevid, rekonstrukciju ili pokus, uz pronalaženje, osiguravanje i opisivanje tragova, mogu poduzeti i njihovo izuzimanje. Navedenom dopunom precizira se zakonska norma, radi njene jedinstvene primjene u praksi.

Uz članak 90.

U članku 307. ZKP/08 predlaže se dodavanje novih stavaka 4. do 8. kojima bi se propisali zakonski rokovi za čuvanje otisaka prstiju i otisaka drugih dijelova tijela. Tako se novim stavkom 4. propisuje da se otisci prstiju i drugih dijelova tijela mogu koristiti i obrađivati samo tako dugo dok se pridruživanje tragu ili utvrđivanje istovjetnosti ili podrijetla ne isključi, a potom se uništavaju, osim ako nešto drugo nije propisano zakonom. Sukladno stavku 5., ako su ti otisci uzeti od okrivljenika koji je kasnije u kaznenom postupku pravomoćno osuđen, čuvaju se u pravilu dvadeset godina nakon završetka kaznenog postupka, osim ako je riječ o kaznenom djelu za koje je propisana kazna zatvora od deset godina ili teža, ili ako je riječ o kaznenom djelu protiv spolne slobode za koje je propisana kazna zatvora teža od pet godina, u kojem slučaju se mogu čuvati najdulje četrdeset godina od završetka

kaznenog postupka. Prema novom stavku 6., otisci uzeti od okrivljenika koji je kasnije u kaznenom postupku pravomoćno oslobođen optužbe, ili je postupak obustavljen, ili je optužba odbijena, uništiti će se odmah po završetku postupka. Novim stavkom 7. propisana je obveza nadležnih tijela da po isteku zakonom propisanih rokova za čuvanje otisaka prstiju i drugih dijelova tijela, po službenoj dužnosti te podatke izbrišu. U odnosu na otiske prstiju i drugih dijelova tijela koji su pronađeni na mjestu događaja, a koji nisu pridruženi određenoj osobi, prema novom stavku 8. isti bi se čuvali trajno, obzirom se trajnim čuvanjem ovih uzoraka po prirodi stvari ne povređuje pravo neke osobe na privatnost, jer se radi o uzorcima još uvijek nepoznatih osoba.

Uz članak 91.

Dopuna članka 311. stavka 2. ZKP/08 rezultat je temeljnog razlikovanja pojma žrtve i oštećenika koje se uvodi kroz izmjenu članka 202. stavaka 11. i 12. ZKP/08. Stoga je bilo potrebno u citiranoj odredbi propisati da razlog za izuzeće vještaka postoji i u vezi s osobom koja je zajedno sa žrtvom zaposlena u istom državnom tijelu ili kod istoga poslodavca.

Uz članak 92.

Izmjenom članka 334. točke 3. ZKP/08 u katalog kaznenih djela za koja se mogu odrediti posebne dokazne radnje dodaju se kazneno djelo izrade, nabavljanja, posjedovanja, prodaje ili davanja na uporabu sredstava za krivotvorenje iz članka 283. KZ/11 i kazneno djelo davanja lažnog iskaza iz članka 305. KZ/11.

Što se tiče kaznenog djela izrade, nabavljanja, posjedovanja, prodaje ili davanja na uporabu sredstava za krivotvorenje iz članka 283. KZ/11, navedeno je kazneno djelo potrebno unijeti u katalog iz članka 334. ZKP/08 kako bi se u potpunosti transponirao članak 9. Direktive 2014/62/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o kaznenopravnoj zaštiti eura i drugih valuta od krivotvorenja, kojom se zamjenjuje Okvirnu odluku Vijeća 2000/383/PUP. U preostalom dijelu, navedena odredba Direktive već je transponirana u ZKP/08, obzirom da je u članku 334. točki 2. ZKP/08 kao jedno od kaznenih djela za koje je moguće odrediti primjenu posebnih dokaznih radnji navedeno i kazneno djelo krivotvorenja novca iz članka 274. KZ/11.

Na potrebu unošenja kaznenog djela davanja lažnog iskaza u katalog iz članka 334. ZKP/08 upozorila je praksa, obzirom je tijekom postupanja u predmetima za ova kaznena djela uočeno kako sudionici (u prvom redu poticatelji) često ostaju nekažnjeni uslijed nedostatka dokaza. Imajući u vidu kako se radi o kaznenom djelu iz Glave XXIX. KZ/11 čiji je zaštitni objekt pravosuđe, činjenicu da se i druga kaznena djela iz navedene glave već nalaze u katalogu iz članka 334. ZKP/08 (sprječavanje dokazivanja iz članka 306. KZ/11, povreda tajnosti postupka iz članka 307. KZ/11, otkrivanje identiteta ugrožene osobe ili zaštićenog svjedoka iz članka 308. KZ/11 i prisila prema pravosudnom dužnosniku iz članka 312. KZ/11), a posebice poteškoće u dokazivanju ovog kaznenog djela na koje je ukazala praksa, predlaže se unijeti i ovo kazneno djelo u katalog kaznenih djela za koja se mogu odrediti posebne dokazne radnje.

Uz članak 93.

U članku 335. ZKP/08 predlaže se brisanje stavka 7. Naime, navedena je odredba upućivala na primjenu odredaba članaka 75. i 76. ZKP/08 čije se brisanje predlaže radi transponiranja članka 4. Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhiđenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima, koji povjerljivost komunikacije između okrivljenika i njegovog branitelja propisuje kao nederogabilno pravo. Obzirom je radi transponiranja navedene odredbe Direktive intervenirano i u članak 114. ZKP/08, odredba

članka 335. stavka 7. ZKP/08 postala je suvišna te se stoga predlaže njeno brisanje. Međutim, valja naglasiti kako se ovom izmjenom, a u skladu s gore navedenom Direktivom, ne dovodi u pitanje eventualno kršenje povjerljivosti komunikacije osumnjičenika s braniteljem do kojeg bi moglo doći vezano uz zakonitu primjenu posebnih dokaznih radnji iz članka 332. ZKP/08. Imajući u vidu da se u članku 335. ZKP/08 briše stavak 7., dosadašnji stavak 8. uslijed promjene numeracije postao je stavak 7.

Uz članak 94.

Navedene izmjene u članku 344. ZKP/08 predložene su radi usklađenja s člancima 230., 356. i 365. ZKP/08.

Uz članak 95.

Člankom 356. uređuje se institut vraćanja optužnice. U tom smislu, u odnosu na postojeće rješenje, bilo je nužno uskladiti režim vraćanja i povlačenja optužnice (vidjeti obrazloženje i uz članak 365.ZKP/08). Nadalje, detaljno su uređeni rokovi koje optužno vijeće može ostaviti državnom odvjetniku u kojima on mora podići novu, izmijenjenu optužnicu, kao i mogućnost njihova dodatnog produljenja. Duljina tih rokova varira zavisno od razloga vraćanja optužnice te od okolnosti radi li se o kaznenom djelu iz nadležnosti županijskog ili općinskog suda.

Predloženim izmjenama nastojalo se postići frekventno i ekonomično postupanje, budući da su kao kriteriji kojima će se sudovi rukovoditi prilikom donošenja odluke o eventualnom produljenju rokova za podizanje nove optužnice, primjerice, navedeni: dotadašnje trajanje prethodnog postupka, pravovremenost poduzimanja radnji državnog odvjetnika te složenost radnji koje je još potrebno poduzeti, s time što je ustanovljena obveza državnog odvjetnika da svaki zahtjev za daljnjim produljenjem roka optuženja posebno obrazloži. U tom pravcu ide i predviđena dužnost državnog odvjetnika da, ukoliko u predviđenim rokovima nije podigao optužnicu, u roku od osam dana mora donijeti rješenje o odbačaju kaznene prijave ili rješenje o obustavi istrage, budući da se u tom slučaju smatra kako je državni odvjetnik odustao od progona. To rješenje ima se dostaviti okrivljeniku i žrtvi.

O određivanju roka za podizanje nove izmijenjene optužnice kao i o produljenju tog roka i trajanju dodatnog roka sud odlučuje rješenjem protiv kojeg nije dopuštena posebna žalba, ali će državni odvjetnik imati pravo žalbe na odluku suda kojom je odbijen njegov zahtjev.

Uz članak 96.

Novim člankom 356.a ustanovljena je mogućnost da optužno vijeće suda, prilikom ispitivanja optužnice, odluči i o prijedlozima za spajanje i razdvajanje postupka.

Uz članak 97.

U članku 363. ZKP/08 predlaže se dopuniti stavak 4. radi potreba na koje je ukazala praksa, obzirom se pojavio problem vezan uz nadoknadu troškova oštećenika prilikom donošenja presude na temelju sporazuma stranaka. Naime, ukoliko obveza naknade troškova oštećenika nije sastavni dio izjave za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka, optužno vijeće prema važećem zakonskom rješenju ne može okrivljeniku naložiti da podmiri navedene troškove. Stoga se predlaže dopuna stavka 4. citiranog članka, kojom bi se optužnom vijeću dala zakonska osnova za donošenje odluke kojom bi se okrivljenika u izreci o troškovima kaznenog postupka obvezalo da podmiri troškove oštećenika, čime bi se otklonili problemi oko primjene ove odredbe na koje je ukazala praksa.

Uz članak 98.

Člankom 365. uređeno je povlačenje optužnice. Predloženim izmjenama prvenstveno se nastoji urediti predmetni institut, vezano za koji je u dosadašnjoj praksi bilo dosta nedoumica.

Ujedno je izjednačen postupovni režim povlačenja optužnice s onim vraćanja optužnice državnom odvjetniku, i to kako po pitanju rokova u kojima državni odvjetnik mora podići novu, izmijenjenu optužnicu, tako i u pogledu sudske kontrole trajanja faze optuženja, kao međustadija kaznenog postupka (u tom smislu vidjeti komentar uz članak 356. ZKP/08). U svakom slučaju, želi se izbjeći mogućnost da povlačenje optužnice postane sredstvo produljenja rokova i uvođenja nesigurnosti glede trajanja prethodnog postupka, poglavito iz pozicije okrivljenika.

U slučaju da državni odvjetnik povuče optužnicu, predsjednik optužnog vijeća, odnosno optužno vijeće odredit će mu rok za podizanje nove, izmijenjene optužnice. Kao i kod vraćanja optužnice, duljina tog roka ovisit će o razlozima zbog kojih je optužnica povučena te radi li se u konkretnom slučaju o kaznenom djelu iz nadležnosti općinskog ili županijskog suda. Također je predviđena i mogućnost produljenja tih rokova na zahtjev državnog odvjetnika pod uvjetom da oni nisu dovoljni za poduzimanje radnji potrebnih da se otklone nedostaci u optužnici. Prilikom odlučivanja o zahtjevu državnog odvjetnika za produljenje roka za dostavu nove optužnice, sud će se voditi istim kriterijima kao i kod odlučivanja o produljenju roka za dostavu nove optužnice u slučaju da je optužnica vraćena državnom odvjetniku.

O produljenju roka za dostavu izmijenjene optužnice sud odlučuje rješenjem protiv kojeg nije dopuštena posebna žalba, ali će državni odvjetnik imati pravo žalbe na odluku suda kojom je odbijen njegov zahtjev.

I u slučaju povlačenja optužnice, ukoliko državni odvjetnik u ostavljenom roku ne dostavi novu, izmijenjenu optužnicu, smatrat će se da je odustao od kaznenog progona te je dužan u roku od osam dana donijeti rješenje o odbačaju kaznene prijave, odnosno o obustavi istrage koje se ima dostaviti okrivljeniku i žrtvi.

Uz članak 99.

U članku 373. stavku 2. ZKP/08 ispravljeno je pozivanje na odgovarajući članak ZKP/08, imajući u vidu da se prava oštećenika više ne propisuju u članku 47. ZKP/08, već u novom članku 51. ZKP/08.

Uz članak 100.

Članak 380. stavak 2. ZKP/08 izmijenjen je radi transponiranja odredbe članka 6. stavka 1. točke a) u vezi stavaka 3. i 4. Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP, koja žrtvi daje pravo na informaciju o svakoj odluci o odustanku odnosno obustavi progona okrivljenika. Stoga je u članku 380. stavku 2. ZKP/08 propisano da će predsjednik vijeća u slučaju obustave postupka do kojeg je došlo na pripremnom ročištu, rješenje o obustavi postupka dostaviti i žrtvi, uz pouku da može preuzeti progon u ulozi oštećenika kao tužitelja.

Uz članak 101.

Članak 383. stavak 8. ZKP/08 izmijenjen je u vidu transponiranja članka 9. stavka 1. točke b) Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima, kojom je propisano da svako odricanje od prava na branitelja mora biti dobrovoljno i nedvosmisleno. U odnosu na važeću odredbu članka 383. stavka 8. ZKP/08, ovdje valja naglasiti kako iz postupanja branitelja (pa tako ni iz nedolaska uredno pozvanog branitelja na raspravu) ne mogu nastupiti negativne posljedice po prava okrivljenika, koji se mora izričito i nedvosmisleno odreći prava na branitelja ukoliko ne želi

da ga on zastupa na raspravi. Također treba skrenuti pozornost i na pravno stajalište USRH kako bi u slučaju uzimanja branitelja na raspravi, raspravu uvijek valjalo odgoditi, jer se ne može presumirati da bi se u svim takvim situacijama radilo o zlouporabi procesnih prava obrane. Imajući u vidu gore navedenu odredbu Direktive, kao i pravna stajališta USRH, članak 383. stavak 8. ZKP/08 izmijenjen je na način da se propisuje da će se optuženika protiv kojeg se vodi postupak za kazneno djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina u pozivu poučiti o pravu na branitelja te upozoriti da će, u slučaju kad obrana nije obvezna, a branitelja uzme tek na raspravi, snositi troškove odgode rasprave.

Uz članak 102.

Dopuna članka 395. stavka 4. ZKP/08 rezultat je temeljnog razlikovanja pojma žrtve i oštećenika koje se uvodi kroz izmjenu članka 202. stavaka 11. i 12. ZKP/08. Stoga je bilo potrebno u citiranoj odredbi propisati da i osobni podaci žrtve predstavljaju tajnu i smiju se koristiti samo za potrebe kaznenog postupka.

Uz članak 103.

U članku 409. ZKP/08 predlaže se izmjena stavka 2. Osnovni cilj navedene izmjene je proširiti mogućnost snimanja rasprave uređajem za audio ili audio-video snimanje, obzirom je provedba Pilot projekta tonskog snimanja rasprava koji je proveden u okviru IPA 2010 projekta: "Jačanje učinkovitosti pravosuđa u Republici Hrvatskoj" pokazala kako bi se već i audio snimanjem rasprave (uz određene izmjene ZKP/08 koje se predlažu ovim Prijedlogom zakona) ubrzao njen tijek, a sucima omogućilo ne samo lakše upravljanje raspravom, već i bolje praćenje iskaza optuženika, svjedoka i vještaka, jer se njihov sadržaj ne bi unosio u zapisnik o raspravi. Navedeno bi trebalo dovesti i do ubrzanja kaznenih postupaka u cjelini te doprinijeti većoj učinkovitosti pravosudnog sustava, u prilog kojem zaključku govore i iskustva drugih država članica Europske unije. Vodeći se rezultatima navedenog projekta, kao i iskustvima i prijedlozima koje su iznijeli suci koji su bili uključeni u projekt, predlaže se izmjenom članka 409. stavka 2. ZKP/08 propisati da predsjednik vijeća može odrediti da se rasprava ili pojedini njeni dijelovi (iskazi optuženika, svjedoka, vještaka i važne izjave stranaka) snime uređajem za audio ili audio-video snimanje. U tom slučaju, zapisnik tvore audio ili audio-video snimka rasprave i zapisnik o tijeku rasprave. Predloženim izmjenama produljuje se i rok u kojem je potrebno sastaviti prijepis snimke rasprave koja je snimljena, na što je kao problem ukazala praksa. Stoga se predlaže da se audio ili audio-video snimka rasprave prepisuje u roku od pet radnih dana, a prijepis pregledava i ovjerava predsjednik vijeća i prilaže zapisniku o raspravi. Kako bi se u što ranijem stadiju strankama omogućilo da interveniraju na sadržaj prijepisa, propisuje se da stranke imaju pravo pregledati prijepis snimke i staviti primjedbe, pa ako predsjednik vijeća primjedbe smatra opravdanim, naložit će ispravak prijepisa. Na kraju valja istaknuti kako je izmjena članka 409. ZKP/08 zahtijevala i intervenciju u članke 410. i 411. ZKP/08.

Uz članak 104.

U članku 410. ZKP/08 predlaže se dodati novi stavak 5. kojim se propisuje da će se u slučajevima kada je rasprava snimana strankama odmah omogućiti preuzimanje snimke. Pri tome valja pojasniti da se u prvom redu misli na preuzimanje snimke u elektroničkom obliku neposredno nakon završetka rasprave, i to na način koji ne bi opterećivao rad suda, primjerice, preuzimanjem snimke rasprave kopiranjem na USB ili prijenosni disk, dok bi u slučajevima kada stranke ne raspolažu potrebnim tehničkim uređajima za neposredno preuzimanje snimke, iste trebalo uputiti da snimku rasprave pribave korištenjem prava na uvid u spis (zahtjev za presnimavanje optičkog medija na kojem je pohranjena snimka rasprave). Navedeno je posebno važno naglasiti u predmetima s velikim brojem stranaka, u kojima bi u suprotnome,

uslijed potrebe za sačinjavanjem velikog broja optičkih medija sa snimkom rasprave, moglo doći do nepotrebnog administrativnog tereta za službenike suda.

Uz članak 105.

Članak 411. stavak 6. ZKP/08 izmijenjen je imajući u vidu dosadašnju praksu primjene navedene odredbe koja je upozorila na određene nepreciznosti i poteškoće u sastavljanju zapisnika rasprave koja se snima, probleme na koje su u tom pogledu upozorili suci koji su bili uključeni u Pilot projekt tonskog snimanja rasprava te njihove prijedloge za izmjenom ove odredbe ZKP/08. Stoga, kako bi se ostvarili očekivani rezultati snimanja rasprave (vidi i obrazloženje uz članak 73. ovoga Prijedloga zakona), a sucima omogućilo lakše vođenje rasprave, novim člankom 411. stavkom 6. ZKP/08 propisuje se da se u zapisnik o raspravi ne unosi sadržaj iskaza optuženika, svjedoka i vještaka te izjave i obrazloženja prijedloga stranaka koji su snimljeni. Naime, nema potrebe sadržaj ovih iskaza, izjava i obrazloženja unositi u zapisnik o raspravi koja se snima uređajem za audio ili audio-video snimanje, obzirom će njihov sadržaj biti zabilježen na snimci koja je sastavni dio zapisnika, a kasnije će i u obliku prijepisa biti uložen u spis predmeta.

Uz članak 106.

U članku 415. stavku 1. ZKP/08 ispravljeno je pozivanje na odgovarajući članak ZKP/08, imajući u vidu da se prava oštećenika više ne propisuju u članku 47. ZKP/08, već u novom članku 51. ZKP/08.

Uz članak 107.

Izmjena 418. stavka 4. ZKP/08 rezultat je temeljnog razlikovanja pojma žrtve i oštećenika koje se uvodi kroz izmjenu članka 202. stavaka 11. i 12. ZKP/08. Stoga je bilo potrebno u citiranoj odredbi propisati da će se i žrtva i oštećenik koji su prisutni raspravi, a koji se trebaju ispitati u svojstvu svjedoka, ispitati prije ispitivanja ostalih svjedoka.

Uz članak 108.

Članak 420. stavak 1. je izmijenjen zbog izmijenjene numeracije stavaka u članku 288.

Uz članak 109.

Izmjenama u članku 441. stavku 4. precizirana je odredba kojom se uređuje situacija izmjene potvrđene optužnice prije završetka dokaznog postupka. Naime, u stavku 4. propisuje se mogućnost da vijeće, nakon saslušanja stranaka, a ukoliko se radi o znatnim izmjenama optužnice, može odlučiti tako izmijenjenu optužnicu dostaviti optužnom vijeću radni njezina ispitivanja, sukladno člancima 348. do 367. Zakona.

Predloženim izmjenama precizira se zakonsko uređenje postupka u slučaju izmjene potvrđene optužnice, bez da se suštinski mijenja koncept uspostavljen postojećim zakonskim rješenjem.

Uz članak 110.

Člankom 448. stavkom 1. ZKP/08 propisuje se da će sud izreći presudu ako tijekom vijećanja ne utvrdi da treba ponovno otvoriti raspravu radi dopune postupka ili razjašnjenja pojedinih pitanja. Navedenom izmjenom u ZKP/08 uvodi se mogućnost ponovnog otvaranja rasprave, što se pokazalo potrebnim obzirom da je V. novelom ZKP/08 iz prosinca 2013. u ZKP/08 vraćena inkvizitorna maksima prema kojoj je sud ovlašten izvesti sve one dokaze koje smatra značajnim za donošenje svoje odluke u postupku, odnosno, može odlučiti da se izvedu i dokazi koji nisu predloženi od stranaka ili od kojih je predlagatelj odustao (članak 419. stavak 3. ZKP/08).

Uz članak 111.

Članak 468. stavak 1. točku 5. ZKP/08 u prvom je redu bilo potrebno izmijeniti kao rezultat temeljnog razlikovanja pojma žrtve i oštećenika koje se uvodi kroz izmjenu članka 202. stavaka 11. i 12. ZKP/08, dok se u preostalom dijelu radi o usklađenju ove odredbe sa člankom 197. stavkom 1. ZKP/08 odnosno s člancima 284. i 287. KZ/11, koji su uveli mogućnost da prijedlog za progon podnese i "druga zainteresirana osoba".

Stavak 1. točku 11. navedene odredbe bilo je potrebno djelomično izmijeniti zbog usklađenja sa novim izričajem članka 411. stavka 6. ZKP/08. Naime, sukladno novom članku 411. stavku 6. ZKP/08 iskazi optuženika, svjedoka i vještaka koji su snimljeni neće se unositi u zapisnik, pa je bilo potrebno preformulirati članak 468. stavak 1. točku 11. ZKP/08.

Uz članak 112.

Izmjenom u članku 474. stavku 1. ZKP ispravlja se očita omaška u zakonskom tekstu.

Uz članak 113.

Intervencija u članak 475. ZKP/08 bila je neophodna zbog presude Europskog suda za ljudska prava u predmetu *Arps protiv Hrvatske*, donesenu 25. listopada 2016, kojom je utvrđena povreda podnositeljčinog prava na obranu i pošteno suđenje iz članka 6. stavka 1. i 3. točke c) Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Citiranjem presudom Sud je zauzeo stav kako žalbeni sud mora pozvati okrivljenika na sjednicu žalbenog vijeća ako je okrivljenik osporavao i činjenična i pravna utvrđenja iz prvostupanjske presude, a žalbeni sud je nadležan odlučivati o tim pitanjima, jer se u protivnom krši okrivljenikovo pravo na obranu i pošteno suđenje.

Stavkom 1. ovog članka predviđa se u članku 475. ZKP/08 brisati stavak 3, koji predstavlja iznimku od općeg pravila po kojem se o sjednici vijeća izvještava stranke ako je neka od stranaka u roku predviđenom za žalbu ili u odgovoru na žalbu zahtijevala da bude izviještena o sjednici.

Stavkom 2. uređuje se da stavci 4. do 9. postaju stavci 3. do 8.

Uz članak 114.

Predložene dopune članaka 497., 506., 507. i 508. ZKP/08 posljedica su presude Europskog suda za ljudska prava u predmetu *Sanader protiv Hrvatske*. Navedenom presudom utvrđena je povreda članka 6. stavka 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda na štetu podnositelja zahtjeva, obzirom da podnositelj zahtjeva, prema mišljenju ESLJP, nije bio u mogućnosti ostvariti obnovu postupka nakon što je bio osuđen u odsutnosti.

Analizirajući postupanje nacionalnih sudova u konkretnom predmetu, kao i mjerodavnu praksu u sličnim slučajevima, ESLJP je u pogledu uvjeta za obnovu postupka sukladno članku 497. stavku 2. Zakona o kaznenom postupku istaknuo kako "ne može biti ni govora o obvezi optuženika da se preda radi pritvaranja kako bi osigurao pravo na ponovno suđenje u uvjetima koji su u skladu s člankom 6. Konvencije, jer bi to podrazumijevalo uvjetovanje ostvarivanja prava na pošteno suđenje predajom tjelesne slobode optuženika kao oblika jamstva" (§70 presude). Iako je navedena odredba Zakona o kaznenom postupku u biti mjera koja omogućuje automatsku obnovu postupka koji se vodio u odsutnosti na temelju zahtjeva osuđenika, dakle, ovisi isključivo o želji osuđenika, ESLJP ističe kako su "mogućnost da se osuđeniku ponovno sudi u njegovoj prisutnosti" nacionalni sudovi tumačili na način da znači da se osuđenik mora pojaviti pred domaćim vlastima kako bi zatražio obnovu postupka i pružiti adresu boravišta na području Republike Hrvatske tijekom kaznenog postupka. U suprotnome, praksa je nacionalnih sudova da se odbije zahtjev za obnovu postupka. ESLJP također primjećuje da je zahtjev prisutnosti pod jurisdikcijom domaćih vlasti "vrlo strog uvjet" (§82 presude) i da domaći sudovi nisu skloni prihvaćati bilo kakva druga obećanja ili

jamstva osuđenika da će tijekom obnovljenog postupka biti dostupan nadležnim nacionalnim tijelima. Imajući u vidu navedeno, stajalište je ESLJP kako je uvjet da se osuđenik pojavi pred domaćim vlastima i pruži adresu boravišta u Republici Hrvatskoj tijekom kaznenog postupka kako bi njegov zahtjev za obnovu postupka bio usvojen, nerazmjernan, i to iz dva razloga.

Prvo, u biti se propisuje da se pojedinci koji su u odsutnosti osuđeni na kaznu zatvora, a koji nisu živjeli na području Republike Hrvatske, moraju pojaviti pred hrvatskim pravosudnim tijelima kako bi zatražili obnovu postupka. U uobičajenom postupku, to bi značilo da će biti lišeni slobode na temelju ranije pravomoćne osude sve do pravomoćnosti odluke o dopuštanju obnove postupka, kojom bi izvršenje kazne bilo obustavljeno, a što bi moglo potrajati i više od mjesec dana. ESLJP ponavlja kako "ne može biti ni govora o obvezi optuženika da se preda radi zatvaranja kako bi osigurao pravo na obnovljeni postupak u uvjetima koji su u skladu s člankom 6. Konvencije" (§87 presude).

Drugo, ESLJP je stajališta kako je gore navedena obveza osuđenika koji podnosi zahtjev za obnovu postupka "nerazumna i nerazmjerna s postupovnog stajališta" (§89 presude), jer sama obnova postupka nema utjecaja na materijalnu valjanost presude donesene u prethodnom postupku. Takva presuda ostaje na snazi do kraja novog postupka i tek onda se može staviti izvan snage djelomično ili u cijelosti, ili može ostati na snazi. Samim time, da su domaći sudovi i prihvatili podnositeljev zahtjev za obnovu postupka, time bi se odgodilo izvršenje presude, ali navedeno ne bi utjecalo na osudu podnositelja kao takvu.

Slijedom navedenog, ESLJP je zaključio kako su domaće vlasti propisivanjem obveze podnositelju da se pojavi pred domaćim vlastima i pruži adresu boravišta u Republici Hrvatskoj za vrijeme postupka kako bi mogao zatražiti obnovu postupka "stvorile nerazmjernu prepreku podnositeljevom korištenju pravnog sredstva predviđenog člankom 497. stavkom 2. Zakona o kaznenom postupku, ograničavajući ostvarivanje njegovog prava na ostvarenje obnove postupka na takav način ili u tolikoj mjeri da je sama bit prava narušena" (§91 presude).

Ispitujući zakonom propisane uvjete za obnovu postupka iz članka 501. stavka 1. točke 3) Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 152/08, 76/09 i 80/11), ESLJP primjećuje kako se radi o uobičajenom pravnom sredstvu za traženje obnove postupka, a koje je dostupno i onim osuđenima kojima je suđeno u odsutnosti. Korištenje ovog pravnog sredstva ne zahtijeva fizičku prisutnost osuđenika na području Republike Hrvatske, međutim, ono se može primijeniti samo na ograničenu kategoriju predmeta u kojima je suđeno u odsutnosti, obzirom je pretpostavka za korištenje ovog pravnog sredstva postojanje novih dokaza ili činjenica koje mogu dovesti do oslobađajuće presude ili osude po blažem kaznenom zakonu. ESLJP zaključuje kako se radi o pravnom sredstvu "sekundarne i supsidijarne prirode za one kojima je suđeno u odsutnosti" (§92 presude). ESLJP također ističe kako je u konkretnom slučaju podnositelj zahtjeva, da bi ostvario obnovu postupka provedenog u odsutnosti, bio dužan "osporiti činjenična utvrđenja pravomoćne presude" podnošenjem novih činjenica i dokaza "takve snage i značaja koji bi mogli na samom početku uvjeriti sud da bi trebao biti oslobođen ili osuđen". Prema mišljenju ESLJP, takav zahtjev čini se "nerazmjernim bitnom zahtjevu članka 6. Konvencije da optuženi treba imati mogućnost prisustvovati suđenju i imati raspravu na kojoj bi mogao osporiti dokaze protiv sebe" (§93 presude).

Obzirom na naprijed navedeno, ESLJP smatra kako ni "pravno sredstvo na temelju članka 501. stavka 1. (3) Zakona o kaznenom postupku nije jamčilo djelotvorno i s dovoljnom sigurnošću da će podnositelj zahtjeva imati mogućnost obnove postupka" (§94 presude).

Zaključno, ESLJP ističe kako podnositelju zahtjeva, kojemu je suđeno u odsutnosti, a za kojeg nije dokazano da je nastojao izbjeći suđenje niti da se odrekao svog prava prisustvovanja postupku pred sudom, "nije s dovoljnom sigurnošću osigurana mogućnost ostvarivanja novog ispitivanja osnovanosti optužbi protiv njega od strane suda uz puno

poštivanje njegovih prava obrane" (§95 presude), iz kojih razloga je došlo do "povrede članka 6. stavka 1. Konvencije" (§96 presude).

Slijedom navedenog, predlaže se dopuniti članke 497., 506., 507. i 508. na način kojim bi se omogućilo podnošenje zahtjeva za obnovu postupka osuđenima koji nisu bili obaviješteni o činjenici vođenja postupka protiv njih, u roku od godine dana od saznanja za presudu, uz uvjet da navedu adresu na kojoj će primati pismena i da daju obećanje da će se odazvati sudskom pozivu (članak 497. stavak 3. ZKP/08). Kada sud primi takav zahtjev za obnovu postupka i utvrdi da je ranije već podnesen isti zahtjev, sud će zahtjev odbaciti (članak 506. stavak 1. ZKP/08). Opisano rješenje onemogućava eventualnu zlorabu prava do koje bi moglo doći višestrukim podnošenjem zahtjeva za obnovu postupka. Ukoliko je zahtjev za obnovu postupka temeljem članka 497. stavka 3. podnesen prvi puta te ga sud nije odbacio, odgoditi će izvršenje presude i o tome obavijestiti suca izvršenja radi povlačenja tjeralice (članak 507. stavak 4. ZKP/08). Ovakvim postupanjem suda izbjeci će se eventualna daljnja povreda članka 6. Konvencije na koju je ESLJP upozorio u presudi *Sanader protiv Hrvatske*, ističući da "ne može biti ni govora o obvezi optuženika da se preda radi zatvaranja kako bi osigurao pravo na obnovljeni postupak u uvjetima koji su u skladu s člankom 6. Konvencije" (§87 presude). Dopunama odredaba o obnovi postupka želi se udovoljiti stajalištima ESLJP izraženima u presudi *Sanader protiv Hrvatske*, ali istovremeno i voditi računa o sprječavanju mogućih zloraba ovog prava. Stoga je intencija predloženih dopuna omogućiti i dopustiti podnošenje zahtjeva za obnovu postupka temeljem članka 497. stavka 3. samo jednom te osigurati da osuđenik kojem je dopuštena obnova postupka zaista prima pismena na adresi koju je naveo te da se zaista i odaziva na pozive suda u obnovljenom postupku odnosno da u istom sudjeluje. Slijedom navedenog, dopunom članka 508. propisuje se da će sud, ukoliko osuđenik u novom postupku postane nedostupan (ako uredno pozvani optuženik ne dođe, a svoj izostanak ne opravda, ili ako se nije mogla obaviti uredna dostava poziva, a iz okolnosti očito proizlazi da optuženik izbjegava primiti poziv), rješenjem staviti izvan snage rješenje kojim je dopuštena obnova postupka i odgođeno izvršenje presude. Međutim, bilo je potrebno predvidjeti situaciju kada osuđenik postane nedostupan tijekom obnovljenog postupka, a sud je do tog trenutka razjasnio stvari u dovoljnoj mjeri da donese drugačiju presudu, za osuđenika povoljniju (odnosno dokazano je da je presuda utemeljena na lažnoj ispravi, snimci ili lažnom iskazu svjedoka, vještaka ili tumača ili da je do presude došlo zbog kaznenog djela državnog odvjetnika, suca, suca porotnika, istražitelja ili druge osobe koja je obavljala dokazne radnje ili se iznesu nove činjenice ili se podnesu novi dokazi koji su sami za sebe ili u vezi s prijašnjim dokazima prikladni da prouzroče oslobođenje osobe koja je bila osuđena ili njezinu osudu po blažem kaznenom zakonu ili je osoba za isto djelo više puta osuđena ili ako je više osoba osuđeno zbog istog djela koje je mogla počinuti samo jedna osoba ili neke od njih ili se u slučaju osude za produljeno kazneno djelo ili za drugo kazneno djelo koje na temelju zakona obuhvaća više istovrsnih radnji iznesu nove činjenice ili podnesu novi dokazi koji pokazuju da osuđenik nije učinio radnju koja je obuhvaćena djelom iz osude, a postojanje tih činjenica moglo bi bitno utjecati na odmjerenje kazne). Tada sud neće rješenjem staviti izvan snage rješenje kojim je dopuštena obnova postupka i odgođeno izvršenje presude već će sud temeljem utvrđenih činjenica u obnovljenom postupku donijeti novu presudu.

Uz članak 115.

Članak 500. stavak 2. i stavak 3. se odnose na obnovu postupka u slučaju propuštanja rokova za podizanje optužnice (presumirani odustanak državnog odvjetnika od kaznenog progona), a koji rokovi su propisani člankom 230. ZKP/08.

Obzirom je članak 230. u cijelosti izmijenjen, došlo je i do promjene u numeraciji stavaka, slijedom čega je bilo nužno izmijeniti i članak 500. stavke 2. i 3.

Stavak 4. ZKP/08 izmijenjen je radi usklađenja sa izmijenjenim člankom 2. stavkom 4. ZKP/08, prema kojem kazneni progon preuzima žrtva u ulozi oštećenika kao tužitelja. Navedeni članak izmijenjen je kao rezultat temeljnog razlikovanja pojma žrtve i oštećenika koje se uvodi kroz izmjenu članka 202. stavaka 11. i 12. ZKP/08.

Uz članak 116.

Izmjenom članka 502. stavkom 2. ZKP/08 predviđa se da mogućnost obnove kaznenog postupka u slučaju kada je zahtjev za obnovu podnesen na temelju konačne presude Europskog suda za ljudska prava kojom je utvrđena povreda prava i sloboda iz Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ako je povreda Konvencije utjecala na ishod postupka, a povreda ili njena posljedica se može ispraviti u obnovljenom postupku. Iz izloženog je razvidno kako se predloženom izmjenom u svakom pojedinom slučaju nastoji voditi računa o tome da obnova postupka ovisi o okolnosti da li je povreda Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda utjecala na ishod domaćeg postupka te mogu li se povrede Konvencije ispraviti u obnovljenom postupku, pri čemu se, u mjeri u kojoj je to moguće, obnavlja onaj stadij postupka u kojem je došlo do povrede. Stoga je predviđeno da će sud, u rješenju kojim se dopušta obnova kaznenog postupka, odrediti da se postupak vrati u stadij postupka pred optužnim vijećem ili raspravu, ili u postupak povodom žalbe, ili izvanrednih pravnih lijekova.

Uz članak 117.

Vidjeti obrazloženje uz članak 115. Prijedloga zakona.

Uz članak 118.

Vidjeti obrazloženje uz članak 115. Prijedloga zakona.

Uz članak 119.

Vidjeti obrazloženje uz članak 115. Prijedloga zakona.

Uz članak 120.

U članku 515. stavku 2. ZKP/08 predlažu se izmjene kojima bi se navedena odredba terminološki uskladila s člankom 55. KZ/11 ("rad za opće dobro"), a sadržajno sa relevantnim odredbama ZSM.

Uz članak 121.

Intervencija u članak 518. stavak 4. ZKP/08 bila je potrebna uvažavajući stavove Ustavnog suda Republike Hrvatske izražene u odluci od 6. lipnja 2016. broj U-III-3360/2014. Ustavni sud je, pozivajući se na praksu Europskog suda za ljudska prava, ponovio shvaćanje kako povreda načela procesne ravnopravnosti stranaka (jednakosti oružja) i prava na kontradiktorni postupak postoji u slučaju da Vrhovni sud Republike Hrvatske nije dostavio okrivljeniku očitovanje Državnog odvjetništva Republike Hrvatske na uvid i odgovor. Ukazuje se kako to očitovanje Državnog odvjetništva Republike Hrvatske, po svojoj pravnoj prirodi, predstavlja obrazloženo mišljenje o osnovanosti podnositeljeva zahtjeva. Stoga se predloženom izmjenom predviđa kako će prvostupanjski sud, prije dostavljanja spisa Vrhovnom sudu, odgovor na zahtjev dostaviti osuđeniku i njegovom branitelju.

Uz članak 122.

Izmjena u članku 542. stavku 1. ZKP/08 rezultat je temeljnog razlikovanja pojma žrtve i oštećenika koje se uvodi kroz izmjenu članka 202. stavaka 11. i 12. ZKP/08. Obzirom na

navedeno, bilo je potrebno propisati da se kazneni nalog (uz okrivljenika, njegovog branitelja i državnog odvjetnika) dostavlja i žrtvi.

Uz članak 123.

Glavom XXVIII. ZKP/08 uređuje se postupak oduzimanja predmeta i imovinske koristi. U odnosu na sadašnja rješenja iz navedene glave, odredbe ZKP/08 izmijenjene su i dopunjene na način da je u njih prenesen dio odredbi iz Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem (Narodne novine, broj 145/10, u daljnjem tekstu: ZOPOIK). Pri tome su neke od transponiranih odredbi ZOPOIK-a sadržajno izmijenjene, a dodane su i nove odredbe, radi transponiranja odredaba Direktive 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji.

Ovdje valja istaknuti da iako je ZOPOIK bio donesen s ciljem da se u njemu objedini zakonska regulacija postupka oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem, ta je materija i dalje bila regulirana i u Zakonu o kaznenom postupku, pa navedeni cilj nije bio ostvaren. Premještanjem pojedinih odredbi ZOPOIK-a u ZKP/08, uz eventualno potrebne sadržajne izmjene pojedinih odredbi, nastoji se objediniti pravna regulacija postupka oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom, odnosno protupravnom radnjom, te izbjеći usporedna primjena više propisa koji reguliraju istu materiju. Osim toga, postupak oduzimanja imovinske koristi, kao adhezijski postupak, treba biti reguliran u Zakonu o kaznenom postupku, dok pojedina pitanja koja se tiču ovrhe, raspolaganja s oduzetim stvarima i slično, koja se ne odnose izravno na kazneni postupak, i dalje ostaju regulirana ZOPOIK-om.

Članak 556. ZKP/08 u najvećem je dijelu ostao sadržajno nepromijenjen, osim što je dopunjen prvi stavak na način da je na kraju rečenice dodana riječ "krivim". Naime, tekst dosadašnjeg stavka 1. bio je nedorečen, pa samim time i nejasan. Sada je jasno propisano da se predmeti navedeni u tom stavku mogu oduzeti i kada postupak ne završi osuđujućom presudom.

Uz članak 124.

Članak 556.a sadržajno odgovara članku 28. ZOPOIK-a, a bilo ga je nužno unijeti u ZKP s obzirom na to da se ZOPOIK usporedo s donošenjem ovog Zakona posebnim Zakonom stavlja van snage.

Stavkom 1. uređeno je da, ako što drugo nije predviđeno zakonom ili ako drugačije ne naloži državni odvjetnik, policija predmete koji su bili namijenjeni ili uporabljeni za počinjenje kaznenog djela, odnosno predmete koji su nastali njegovim počinjenjem, predaje nekom od tijela ili pravnih osoba s javnim ovlastima u čiji djelokrug i inače, na temelju posebnog zakona, ulazi upravljanje imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske. Pri tome valja istaknuti da postoji više sunadležnih tijela ili pravnih osoba s javnim ovlastima koja upravljaju imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske, poput Ministarstva državne imovine, Hrvatskih šuma, Ministarstva poljoprivrede, Agencije za poljoprivredno zemljište, Porezne uprave, Carinske uprave i slično. U tom smislu, Ministarstvu državne imovine neće se predavati predmeti koji nisu oduzeti kao imovinska korist i koji predstavljaju dokaz u postupku. Policija je dužna o poduzetom odmah obavijestiti državnog odvjetnika, osim u slučajevima kada postupa po njegovu nalogu.

Stavkom 2. propisuje se nadležnost sudova za odlučivanje povodom prigovora treće osobe protiv privremenog oduzimanja izvršenog u skladu s odredbom stavka 1., dok je stavkom 3. određeno da se na treće osobe primjenjuju odredbe glave Zakona kojom je reguliran postupak za oduzimanje predmeta i imovinske koristi.

Uz članak 125.

Novim člankom 557. ZKP/08 stavkom 1. propisuje se, kao što to i sada propisuje ZKP/08, ali i članak 1. stavak 4. ZOPOIK-a, da se postupak oduzimanja imovinske koristi u pravilu vodi na prijedlog ovlaštenog tužitelja. To znači da ovlašteni tužitelj treba inicirati postupak oduzimanja imovinske koristi, te sudu podnijeti dokaze potrebne za utvrđenje njezinog iznosa. Ipak, u stavku 2. istoga članka, predviđena je iznimka od pravila iz stavka 1., prema kojoj je sud i bez prijedloga ovlaštenog tužitelja dužan oduzeti imovinsku korist ostvarenu protupravnom radnjom, koja je sadržana u opisu kaznenog djela iz optužbe. Naime, prema praksi Vrhovnog suda Republike Hrvatske, sud je dužan oduzeti imovinsku korist pribavljenu kaznenim djelom i bez inicijative državnog odvjetnika, a i člankom 5. KZ/11 je oduzimanje imovinske koristi ostvarene protupravnom radnjom uzdignuto na razinu načela. Uvedena iznimka od pravila nije protivna zahtjevima akuzatornog načela, budući da imovinska korist mora biti sadržana u opisu kaznenog djela, odnosno protupravne radnje iz optužnice, pa je u tom smislu imovinska korist predmet optužbe u odnosu na koju se okrivljenik ima mogućnost braniti. Odredba stavka 3. ovoga članka ostala je nepromijenjena, a u skladu je s vraćenim inkvizitornim ovlastima suda na raspravi, premda je dokazna inicijativa prvenstveno na ovlaštenom tužitelju koji inicira postupak oduzimanja imovinske koristi.

Uz članak 126.

Članak 557.a ZKP/08 uređuje osiguranje oduzimanja imovinske koristi primjenom privremenih mjera. Sadržaj članka u većoj mjeri odgovara sadržaju članka 11. ZOPOIK-a, uz izmjene i dopune koje su bile potrebne radi transponiranja Direktive 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji. Riječ je o mjerama kojima se omogućuje pravovremeno "zamrzavanje" imovine, sukladno zahtjevima članka 7. Direktive. Privremene mjere se mogu primijeniti u odnosu na okrivljenika, drugu osobu na koju je imovinska korist prenesena i treću osobu, što je u skladu sa zahtjevima članka 7. stavka 2 Direktive. Pri tome pojam "druge osobe na koju je imovinska korist prenesena" odgovara pojmu "treće strane" na koju je osumnjičenik, odnosno optuženik neizravno ili izravno prenio imovinsku korist ili drugu imovinu čija vrijednost odgovara imovinskoj koristi, iz članka 6. Direktive.

U stavku 1. primjerice su propisane privremene mjere. Dakle, uz navedene privremene mjere, ovlašteni tužitelj može predložiti i bilo koju drugu privremenu mjeru kojom se postiže svrha, osiguranje oduzimanja imovinske koristi ostvarene protupravnom radnjom.

U stavku 2. propisano je da rješenje kojim se određuje osiguranje privremenom mjerom mora sadržavati obrazloženje, kao i da će se uz rješenje okrivljeniku i drugoj osobi na koju je imovinska korist prenesena dostaviti i pouka o pravu na branitelja, odnosno opunomoćenika, i drugim pravima koja pripadaju tim osobama, konkretno, o pravu predlaganja dokaza te postavljanja pitanja okrivljeniku, svjedoku i vještaku na raspravi. Time se propisuju zaštitne mjere koje će osobama pogođenima privremenom mjerom omogućiti aktivno sudjelovanje u postupku i mogućnost zastupanja njihovih interesa, što nalaže i članak 8. stavak 1. Direktive. O prijedlogu za osiguranje oduzimanja imovinske koristi privremeno mjerom uvijek odlučuje sud.

U stavku 3. propisano je pravo žalbe na odluku o prijedlogu za primjenu privremene mjere, što je u skladu sa zahtjevom iz članka 8. stavka 4. Direktive.

Stavak 5. propisuje da se rješenje o prijedlogu za određivanje privremene mjere dostavlja, osim sudu, odnosno drugom nadležnom tijelu, predlagatelju osiguranja i okrivljeniku te drugoj osobi na koju je imovinska korist prenesena, i to odmah, a najkasnije prvog narednog radnog dana nakon donošenja rješenja. Time je udovoljeno zahtjevu iz članka 8. stavka 2. Direktive, koji zahtjeva priopćenje tog rješenja pogođenoj osobi što je prije moguće. Ipak,

dostava priopćenja se može odgoditi, međutim, samo iznimno, ako je to nužno da se ne ugrozi svrha istrage, i to na najdulje tri dana, što je u skladu sa člankom 8. stavkom 2. Direktive.

Novi članak 557.b ZKP/08 sadržajno odgovara članku 12. ZOPOIK-a. Njime se propisuje zakonska presumpcija o postojanju opasnosti da tražbina Republike Hrvatske neće moći biti ostvarena, ili će njezino ostvarenje biti otežano ako privremena mjera ne bude određena, čime je teret dokazivanja suprotnog u cijelosti prebačen na okrivljenika, odnosno drugu osobu na koju je imovinska korist prenesena.

Novi članak 557.c ZKP/08 u najvećoj mjeri sadržajno odgovara članku 13. ZOPOIK-a, osim što je izostavljena odredba da je predlagatelj osiguranja stranka u postupku upisa privremene mjere u javni upisnik (članak 13. stavak 2. ZOPOIK), kao suvišna.

Novi članak 557.d ZKP/08 sadržajno odgovara članku 14. ZOPOIK-a. Njime se propisuje da pravni posao kojim okrivljenik ili druga osoba na koju je imovinska korist prenesena nakon upisa privremene mjere u javni upisnik raspolaže sa stvari ili pravom koje je predmet osiguranja, nema pravnog učinka.

Novi članak 557.e ZKP/08 sadržajno u dijelu odgovara članku 15. ZOPOIK-a, dok je u preostalom dijelu izmijenjen i dopunjen sukladno zahtjevima iz Direktive 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji.

U stavku 1. propisano je da se privremena mjera može odrediti i prije započinjanja kaznenog postupka ili podnošenja prijedloga za oduzimanje imovinske koristi sukladno članku 560.a ovoga Zakona.

Prema stavku 2, do potvrđivanja optužnice, određivanja rasprave na temelju privatne tužbe ili podnošenja prijedloga sukladno članku 560.a ovoga Zakona privremena mjera može trajati najdulje dvije godine, a nakon toga najdulje šezdeset dana od dostave državnom odvjetniku obavijesti o pravomoćnosti odluke kojom je oduzeta imovinska korist. Rok od dvije godine ne teče za vrijeme prekida istrage.

Riječ je o modificiranoj odredbi članka 15. stavka 1. ZOPOIK-a koja je dijelom unesena u odredbu članka 557.e stavka 1., a oko čijeg su se tumačenja pojavile određene dvojbe u primjeni.

Stavak 3. propisuje obligatorno periodičko ispitivanje od strane suda jesu li ispunjene zakonske pretpostavke za primjenu privremene mjere, i to u vremenskim intervalima od tri mjeseca. Sud može rješenjem produljiti ili ukinuti privremenu mjeru. Obligatorna periodička kontrola u skladu je sa zahtjevom iz članka 8. stavka 3. Direktive, koji nalaže da privremena mjera može ostati na snazi samo onoliko dugo koliko je potrebno da se sačuva imovina s ciljem naknadnog oduzimanja.

U stavku 4. propisano je da sud, i izvan obligatorne kontrole sukladno stavku 3., ispituje jesu li ispunjene zakonske pretpostavke za primjenu privremene mjere na prijedlog ovlaštenog tužitelja, okrivljenika ili druge osobe na koju je imovinska korist prenesena, što je u skladu sa člankom 8. stavcima 1., 4. i 6. Direktive. Naime, osoba čija je imovina zahvaćena privremenom mjerom mora imati mogućnost osporavati pred sudom privremene mjere. Štoviše, sud i po službenoj dužnosti i izvan rokova iz stavka 3. može ispitivati jesu li ispunjene zakonske pretpostavke za daljnju primjenu privremene mjere. Ako sud utvrdi da nisu ispunjene zakonske pretpostavke, odnosno da privremena mjera nije nužna, ili da se svrha određene privremene mjere može postići kakvom drugom blažom privremenom mjerom, određenu privremenu mjeru će ukinuti ili zamijeniti drugom privremenom mjerom. Privremena mjera se može ukinuti ili zamijeniti drugom privremenom mjerom i prije isteka rokova propisanih u stavcima 2., dakle i prije isteka vremenskog perioda od tri mjeseca. I to je rješenje u skladu sa zahtjevom članka 8. stavka 3. Direktive, koji nalaže da privremena mjera može ostati na snazi samo onoliko dugo koliko je potrebno da se sačuva imovina s ciljem naknadnog oduzimanja.

Stavak 4., kao i važeći članak 15. stavak 2. ZOPOIK-a, propisuje i mogućnost da okrivljenik, druga osoba na koju je imovinska korist prenesena, ili treća osoba, položi jamčevinu, uslijed čega se određena privremena mjera može ukinuti, ili zamijeniti blažom mjerom. Time se, dakle, određuje specifična svrha jamstva, koje se inače, sukladno članku 102. stavku 1. ZKP/08, može odrediti samo ako postoji neka od istražnozatzvorskih osnova, a ne primjerice zbog osiguranja ostvarivanja imovinskopravnog zahtjeva.

Budući da sud obligatorno svaka tri mjeseca preispituje opravdanost određene privremene mjere, te da se određena privremena mjera može ukinuti ili zamijeniti drugom i prije isteka tog vremenskog perioda od tri mjeseca, na prijedlog ovlaštenog tužitelja, okrivljenika ili druge osobe na koju je imovinska korist prenesena, ili po službenoj dužnosti, stavak 5. propisuje da protiv rješenja kojim se prijedlog za ukidanje privremene mjere odbija nije dozvoljena žalba.

Stavak 6. propisuje obvezu suda koji vodi kazneni postupak, odnosno postupak sukladno članku 560.a ZKP/08, da o prestanku, odnosno ukidanju ili zamjeni privremene mjere bez odgode obavijesti sud ili drugo tijelo nadležno za provedbu privremene mjere.

Stavak 7. sadržajno odgovara članku 15. stavku 4. ZOPOIK i upućuje na odgovarajuću primjenu članka 557.a ZKP/08 u pogledu postupka ukidanja, produljenja, zamjene ili određivanja dodatne privremene mjere.

Člankom 557.f stavkom 1. ZKP/08, koji sadržajno odgovara članku 25. ZOPOIK-a, osigurava se prednost ostvarenja imovinskopravnog zahtjeva oštećenika pred oduzimanjem imovinske koristi, što je u skladu sa zahtjevom iz članka 8. stavka 10. Direktive 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji, prema kojem mjere oduzimanja imovinske koristi ne smiju sprječavati žrtve u ostvarivanju njihovih potraživanja. Stavkom 2. omogućuju se uvjeti u kojima će državni odvjetnik, u slučaju da oštećenik odustane od imovinskopravnog zahtjeva ili privremene mjere koja je određena radi osiguranja imovinskopravnog zahtjeva, imati dovoljno vremena i mogućnosti da predloži primjenu privremene mjere radi osiguranja oduzimanja imovinske koristi, ukoliko je bude smatrao potrebnom.

Novi članak 557.g ZKP/08 sadržajno odgovara članku 17. ZOPOIK-a, uz određene terminološke izmjene nužne radi usklađivanja s terminologijom iz ZKP/08. Tako se propisuje da za štetu koja je posljedica privremene mjere radi osiguranja oduzimanja imovinske koristi ostvarene protupravnom radnjom odgovara Republika Hrvatska (pravilo iz stavka 1.), osim ako je prijedlog za određivanje privremene mjere podnio oštećenik kao tužitelj ili privatni tužitelj, kada će za štetu koja je posljedica privremene mjere odgovarati oštećenik ili privatni tužitelj (iznimka iz stavka 2.). Stavkom 3. propisuju se rokovi za pokretanje parničnog postupka za naknadu štete.

Novi članak 557.h ZKP/08 u bitnome sadržajno odgovara članku 18. stavcima 1. i 2. ZOPOIK-a. Njime se uređuju prava treće osobe koja tvrdi da glede imovine obuhvaćene privremenom mjerom ima pravo koje sprječava primjenu mjere oduzimanja imovinske koristi. Zaštita prava treće osobe u skladu je s člankom 8. stavkom 9. Direktive 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji, koji trećim osobama daje pravo tražiti zaštitu prava vlasništva ili drugih prava.

Uz članak 127.

Novi članak 558. ZKP/08 je djelomično izmijenjen u odnosu na važeću odredbu.

U stavku 1. osnažena su prava osobe na koju je imovinska korist prenesena, i to time što se već u pozivu na ispitivanje dostavlja i pouka o pravu na opunomoćenika, što je u skladu sa zahtjevom iz članka 8. stavka 7. Direktive 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3.

travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji.

Stavkom 2. propisano je da će se i treća osoba, koja tvrdi da glede imovinske koristi ima pravo koje sprječava primjenu mjere oduzimanja imovinske koristi, pozvati na ispitivanje i u prethodnom postupku i na raspravi, čime joj se omogućuje da od najranije faze postupka bude saslušana.

U stavku 3. propisana je obveza suda da treću osobu na koju je imovinska korist prenesena, a u odnosu na koju je državni odvjetnik u prijedlogu zatražio oduzimanje imovinske koristi, pozove na sjednicu optužnog vijeća, na pripremno ročište i na raspravu, kako bi joj omogućio aktivno sudjelovanje u postupku i zastupanje njezinih interesa.

U stavku 4. osobi na koju je imovinska korist prenesena i trećoj osobi zajamčena su prava aktivnog sudjelovanja u postupku oduzimanja imovinske koristi, konkretno pravo predlaganja dokaza u vezi utvrđivanja imovinske koristi, te postavljanja pitanja okrivljeniku, svjedocima i vještacima. Navedena prava su u skladu s odredbom članka 8. Direktive, koji u stavku 1. zahtjeva jamstvo prava na pravično suđenje, a u stavku 8. pravo, u slučajevima primjene proširenog oduzimanja, da pogođena osoba ima mogućnost učinkovito osporavati okolnosti slučaja.

Stavak 5. propisuje obvezu državnog odvjetnika, odnosno suda, da o navedenim pravima pouči i osobu na koju je imovinska korist prenesena te treću osobu.

Na kraju valja pojasniti kako je zastupnik pravne osobe izostavljen iz zakonskog teksta stavaka 1., 4. i 5., budući da sukladno Zakonu o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela (Narodne novine, br. 151/03, 110/07, 45/11 i 143/12), za okrivljenu pravnu osobu u kaznenom postupku sudjeluje njezin predstavnik, koji je ovlašten poduzimati sve radnje koje može poduzeti okrivljenik.

Uz članak 128.

U novom članku 560. ZKP/08, u odnosu na važeću odredbu, stavak 1. je izmijenjen na način da je propisano da oduzimanje imovinske koristi sud može izreći, ne samo u osuđujućoj presudi, nego i u presudi kojom se utvrđuje da je okrivljenik počinio protupravnu radnju koja je predmet optužbe. Takva je odredba u skladu sa člankom 77. stavkom 1. KZ/11, koji također određuje da će se imovinska korist oduzeti sudskom odlukom kojom je utvrđeno da je ostvarena protupravna radnja.

U stavku 2. je propisan sadržaj presude o oduzimanju imovinske koristi. Preuzet je u bitnome sadržaj članka 5. stavka 1. ZOPOIK-a, koji je izmijenjen kako bi bio jasniji i precizniji.

U stavku 3. propisano je postupanje u slučajevima oslobađajuće i odbijajuće presude, kao i u slučajevima kada je imovinska korist u potpunosti obuhvaćena imovinskopравnim zahtjevom, u skladu sa supsidijarnom primjenom oduzimanja imovinske koristi. Time se udovoljava i članku 8. stavku 10. Direktive 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji, koji zahtjeva da mjera oduzimanja imovinske koristi ne sprječava žrtve u ostvarivanju njihovih potraživanja naknade.

U stavku 4. propisano je da se pisana presuda dostavlja i osobi na koju je imovinska korist prenesena, budući da joj je omogućeno aktivno sudjelovanje u postupku uređenom ovom glavom Zakona.

Uz članak 129.

Novi članci 560.a do 560.e ZKP/08 uređuju postupak oduzimanja imovinske koristi u slučajevima kada se kazneni postupak ne može započeti ili provesti, odnosno dovršiti zbog okrivljenikove trajne raspravne nesposobnosti ili ako je okrivljenik nedostupan tijelima kaznenog postupka, primjerice zbog bijega, dok je člankom 560.f propisano da se odredbe

članaka 560.a do 560.e ovoga Zakona na odgovarajući način primjenjuju i u slučaju smrti osobe protiv koje je pokrenut kazneni postupak. Riječ je o tzv. objektom, ili *in rem* postupku, koji za cilj ima primjenu restorativne mjere oduzimanja imovinske koristi ostvarene protupravnom radnjom, a ne kažnjavanje počinitelja. Naime, mjera oduzimanja imovinske koristi, sukladno članku 77. stavku 1. KZ/11 izriče se neovisno o počiniteljevoj krivnji, sudskom odlukom kojom je utvrđeno da je ostvarena protupravna radnja, pa uvjet primjene nije utvrđenje počiniteljeve krivnje.

Mogućnost oduzimanja imovinske koristi neovisno o okončanju kaznenog postupka uredio je i ZOPOIK u člancima 2. i 6. Međutim, ZOPOIK je vrlo široko postavio mogućnost oduzimanja imovinske koristi neovisno o mogućnosti provođenja kaznenog postupka, bez preciziranja o kojim je procesnim smetnjama riječ, jesu li one pravne ili stvarne naravi, što je dovelo do toga da se ove odredbe u praksi nisu primjenjivale.

Novi članak 560.a ZKP/08 sada jasno propisuje mogućnost oduzimanja imovinske koristi i kada postoje propisane procesne smetnje stvarne naravi. Mogućnost oduzimanja imovinske koristi barem u slučajevima kada se kazneni postupak ne može dovršiti zbog bolesti ili bijega okrivljenika predviđa i Direktiva 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji (članak 4. stavak 2.). Valja naglasiti kako i KZ/11 u članku 78. stavku 6. propisuje da se, ako osoba protiv koje je pokrenut kazneni postupak umre, imovinska korist ostvarena protupravnom radnjom može oduzeti od njenih sljednika u postupku propisanom posebnim zakonom. Također valja naglasiti da je prema ovome članku, za provođenje postupka oduzimanja imovinske koristi dovoljno da je protiv osobe pokrenut kazneni postupak, premda još nije stekla status okrivljenika u formalnom smislu.

Stavkom 1. propisano je da će se postupak provesti pod uvjetom da postoji vjerojatnost da imovinska korist ostvarena protupravnom radnjom iznosi najmanje 60.000,00 kuna odnosno da je ostvarena znatna imovinska korist. Time se isključuje mogućnost vođenja postupka sukladno članku 560.a ZKP/08 u slučajevima ostvarene neznatne imovinske koristi, te u slučajevima u kojima bi troškovi postupka mogli premašiti iznos oduzete imovinske koristi.

Nadalje, prema stavku 1., u postupku oduzimanja imovinske koristi sukladno člancima 560.a do 560.e ZKP/08 primjenjuju se pravila ZKP/08, osim ako u navedenim člancima nije drugačije propisano. To, između ostalog, znači da u tom postupku vrijede temeljna načela kaznenog postupka, dokazna pravila, uključujući pravila o dokaznim standardima i nezakonitim dokazima, kao i jamstva pravičnog postupka, uključujući pretpostavku nedužnosti i posebna jamstva okrivljenikove obrane.

Stavak 2. određuje da se postupak oduzimanja imovinske koristi sukladno člancima 560.a do 560.e ZKP/08 pokreće i vodi isključivo na inicijativu državnog odvjetnika, što je u skladu s posebnom naravi tog *in rem* postupka u slučajevima kada osoba protiv koje je pokrenut kazneni postupak, zbog jednog od tri predviđena razloga, ne može sudjelovati u postupku, a mjera se izriče u korist proračuna Republike Hrvatske.

Stavak 3. propisuje obvezu državnog odvjetnika, koji i inicira postupak oduzimanja imovinske koristi, da tijekom posebnog postupka prikupi sve dokaze koji su potrebni za primjenu mjere oduzimanja imovinske koristi. Odredba je u skladu s prvenstvenom dokaznom inicijativom ovlaštenog tužitelja u postupku oduzimanja imovinske koristi, kao i člankom 557. stavkom 3. ZKP/08.

Stavak 4. propisuje obveznu obranu od trenutka donošenja naloga o provođenju posebnog postupka. Obvezna obrana je nužna jer se u slučajevima iz ovoga članka postupak vodi bez prisutnosti osobe iz članka 560.a stavka 1. ZKP/08 (vidjeti obrazloženje uz članak 560.a stavak 1. ZKP/08). pa branitelj zastupa njezina prava i interese.

Stavak 5. drugim osobama, na koje je prenesena imovinska korist ostvarena protupravnom radnjom, u postupku oduzimanja imovinske koristi daje položaj stranke i sva prava koja

prema ZKP/08 pripadaju okrivljeniku. Time se i drugoj osobi omogućuje da u postupku aktivno sudjeluje i brani vlastite interese.

Novi članak 560.b ZKP/08 uređuje postupanje tijela kaznenog postupka u slučajevima ako je osoba protiv koje je pokrenut kazneni postupak postala trajno raspravno nesposobna, ili je nedostupna tijelima kaznenog progona, pa državni odvjetnik pokreće postupak oduzimanja imovinske koristi ostvarene protupravnom radnjom. Nakon provedenog posebnog postupka, državni odvjetnik postavlja zahtjev da sud utvrdi da je ta osoba počinila protupravnu radnju i da je tom radnjom ostvarila imovinsku korist te da se ta imovinska korist oduzme od te osobe ili osobe na koju je ona prenesena.

Stavak 2. propisuje dužnost državnog odvjetnika da prije postavljanja zahtjeva pokuša ispitati osobu protiv koje je pokrenut kazneni postupak, koja je trajno raspravno nesposobna.

Stavak 3. propisuje postupanje nadležnog suda po zahtjevu državnog odvjetnika, odgovarajućom primjenom određenih odredbi o postupku pred optužnim vijećem, tako da se najprije ispituje ispravnost, a potom osnovanost zahtjeva. Nakon što je zahtjev potvrđen, predmet se upućuje na odlučivanje nadležnom sudu.

Novi članak 560.c ZKP/08 uređuje specifičnosti postupka u fazi rasprave. O zahtjevu državnog odvjetnika odlučuje sud, čija nadležnost se određuje prema općim pravilima o nadležnosti suda u kaznenom postupku. Stavak. 1. propisuje osobe koje se obavještavaju o raspravi, među kojima su i branitelj te zakonski zastupnik osobe koja je trajno raspravno nesposobna, odnosno njezini najbliži srodnici. O raspravi se obavještava i osoba na koju je imovinska korist prenesena te treća osoba koja tvrdi da glede imovinske koristi ima neko pravo, jer je riječ o osobama koje u postupku oduzimanja imovinske koristi, sukladno odredbama ove glave, mogu ostvarivati određena prava (vidjeti obrazloženje uz članak 558. ZKP/08).

Stavak 2. uređuje situacije kada se postupak oduzimanja imovinske koristi provodi prema trajno raspravno nesposobnoj osobi. Predsjednik vijeća će je pokušati ispitati radi ocjene njezine raspravne sposobnosti, u prisustvu vještaka. Tek ako sud nakon ispitivanja vještaka utvrdi da je osoba trajno raspravno nesposobna, postupak oduzimanja imovinske koristi će se provesti u njezinoj odsutnosti primjenom odredaba ove glave ZKP/08.

Prema stavku 3., u svakom slučaju, smatrat će se da osoba iz članka 560.a stavka 1. ZKP/08 poriče osnovanost zahtjeva državnog odvjetnika iz članka 560.b stavka 1. ZKP/08, što određuje redoslijed izvođenja dokaza, pa će se eventualni zapisnici o ranijem ispitivanju te osobe pročitati tek na završetku dokaznog postupka.

Stavkom 4. propisuje se da će se o raspravnoj sposobnosti osobe iz članka 560.a stavka 1. ZKP/08 ispitati vještak koji je obavio njezin pregled.

Člankom 560.d ZKP/08 propisuje se sadržaj presude kojom se utvrđuje da je osoba iz članka 560.a stavka 1. ZKP/08 počinila protupravnu radnju i da je tom protupravnom radnjom ostvarena imovinska korist (vidi i obrazloženje uz članak 560. ZKP/08).

Članak 560.e ZKP/08 uređuje dostavu presude o oduzimanju imovinske koristi te propisuje da se ista dostavlja državnom odvjetniku, te osobi iz članka 560.a stavka 1. ZKP/08 i njezinom branitelju, zakonskom zastupniku trajno raspravno nesposobne osobe, odnosno bliskim srođnicima osobe koja nema zakonskog zastupnika.

Članak 560.f određuje da se postupak oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom može voditi i u slučaju da je takvu imovinsku korist ostvarila osoba koja je u međuvremenu preminula, a protiv koje je pokrenut kazneni postupak. U tom slučaju, postupak će se voditi smislenom primjenom odredaba članka 560.a do 560.e Naime, riječ je o specifičnoj postupovnoj situaciji, s obzirom na to da fizička osoba prestaje smrću i nije joj moguće dati svojstvo okrivljenika u postupku, ne može ostvarivati prava obrane niti imati branitelja. Međutim, kako će odluci o oduzimanju imovinske koristi prethoditi deklaratorna preambula, kojom će se utvrditi da je preminula osoba protupravnom radnjom ostvarila

obilježja određenog kaznenog djela, zbog pojmovnih razloga bilo ju je nužno nomotehnički izdvojiti u poseban članak.

Uz članak 130.

U članku 562. ZKP/08 ispravljeno je pozivanje na članak 558. ZKP/08 (stavak 4. umjesto stavka 3.).

Uz članak 131.

Stavkom 1. propisuje se novi članak 563. ZKP/08 koji sadržajno u bitnome odgovara važećem članku 563. ZKP/08, time da je u izričaju odredbe izravno upućeno i na primjenu Ovršnog zakona.

Stavkom 2. određeno je da ministar nadležan za državnu imovinu donosi pravilnik kojim se uređuje vođenje i prikupljanje potrebnih statističkih podataka o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom u svrhu dostavljanja Europskoj komisiji.

Uz članak 132.

Izmjene u članku 564. stavcima 1. i 3. ZKP/08 rezultat su temeljnog razlikovanja pojma žrtve i oštećenika koje se uvodi kroz izmjenu članka 202. stavaka 11. i 12., a imajući u vidu i članak 43. stavak 7. ZKP/08, koji regulira koja prava žrtve pripadaju pravnoj osobi na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno i način ostvarivanja tih prava. Stoga je bilo potrebno u članku 564. ZKP/08 propisati da se postupak za opoziv uvjetne odnosno djelomične uvjetne osude provodi i na prijedlog žrtve odnosno oštećenika (imajući u vidu pravnu osobu na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno), te da ih je potrebno izvijestiti o sjednici vijeća.

Uz članak 133.

Stavkom 1. propisuje se rok u kojem je ministar nadležan za poslove pravosuđa (u suradnji s ministrom nadležnim za unutarnje poslove) dužan donijeti pravilnik o načinu provedbe pojedinačne procjene žrtve. Predlagatelj je mišljenja da je rok od tri mjeseca od stupanja na snagu predloženih izmjena i dopuna ZKP/08 primjeren za donošenje navedenog pravilnika.

Stavkom 2. propisuje se rok u kojem je ministar nadležan za državnu imovinu dužan donijeti pravilnik kojim se uređuje vođenje i prikupljanje potrebnih statističkih podataka o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom u svrhu njihova dostavljanja Europskoj komisiji. Predlagatelj je mišljenja da je rok od tri mjeseca od stupanja na snagu predloženih izmjena i dopuna ZKP/08 primjeren za donošenje navedenog pravilnika.

Uz članak 134.

Članak 135. je prijelazna odredba kojom je propisano koji rokovi će se primjenjivati nakon stupanja na snagu ovoga zakona. Ova odredba prvenstveno se odnosi na rokove trajanja istrage i rokove podizanja optužnice.

Uz članak 135.

S obzirom da je ovim Prijedlogom zakona promijenjen članak 102. stavak 1. ZKP/08 prema kojem se istražni zatvor može zamijeniti jamstvom samo iz razloga navedenih u članku 123. stavku 1. točki 1. ZKP-a, ovom prijelaznom odredbom je predviđeno da će, nakon stupanja na snagu ovog Zakona, sud u roku od dva mjeseca ukinuti jamstvo koje je zamijenilo istražni zatvor iz osnova navedenih u članku 123. stavku 1. točkama. 2., 3. i 4. ZKP te, po potrebi, odrediti blažu ili težu mjeru osiguranja prisutnosti okrivljenika.

Uz članak 136.

Ovom odredbom propisuje se da stupanjem na snagu predloženih izmjena i dopuna ZKP/08 prestaje važiti Pravilnik o evidenciji pravomoćnih rješenja o provođenju istrage (Narodne novine, broj 10/14). Naime, imajući u vidu da je ovim Prijedlogom zakona propisano brisanje članka 218. stavka 9. ZKP/08, koji je bio zakonska osnova za donošenje navedenog pravilnika, valjalo je prijelaznim i završnim odredbama ovoga Prijedloga zakona odrediti da navedeni pravilnik prestaje važiti.

Uz članak 137.

Ovom odredbom uređuje se stupanje na snagu ovoga zakona. Predlaže se stupanje na snagu ovoga Zakona osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama, osim članaka 25., 31., 36., 37. 66. i 67. ovoga Zakona, koji stupaju na snagu 1. prosinca 2017.

Odredbe članaka 25., 31., 36., 37. 66. i 67. ovoga Zakona, čije se stupanje na snagu odgađa, odnose se na prikupljanje obavijesti odnosno ispitivanje okrivljenika od strane policije. Propisivanjem dužeg *vacatio legis* u odnosu na ove odredbe omogućit će se Ministarstvu unutarnjih poslova da provede sve potrebne pripremne radnje za preuzimanje nove uloge u prethodnom postupku. U tom pogledu treba naglasiti kako će u navedenom roku biti potrebno pribaviti dodatne uređaje za audio-video snimanje, urediti službene prostorije u kojima će se provoditi ispitivanje osumnjičenika i provesti edukacije policijskih službenika za rad i upravljanje uređajima za audio-video snimanje ispitivanja osumnjičenika.

IV. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

U projekcijama Državnog proračuna Republike Hrvatske za razdoblje 2017. i 2018. planirana su financijska sredstva (u okviru odobrenih limita) za razdjel 110 Ministarstvo pravosuđa, Glavu 11045 Županijski sudovi, Glavu 11055 Županijska državna odvjetništva, Glavu 11065 Općinski sudovi, Glavu 11070 Općinska državna odvjetništva i Glavu 11091 Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta. Planirana su sredstva u visini od 1.600.000,00 kuna godišnje za materijalne troškove tumačenja i prevođenja na skupini računa 32 - Materijalni rashodi, na poziciji 3237 Intelektualne i osobne usluge na županijskim i općinskim sudovima, županijskim i općinskim državnim odvjetništvima i na Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta.

Za provedbu predmetnog zakona osigurana su financijska sredstva u Državnom proračunu za 2017. i projekcijama za 2018. i 2019. za Razdjel 040, Glavu 05 Ministarstvo unutarnjih poslova i to: za 2017. ukupno 1.719.000 kuna - 119.000 kuna za održavanje prijenosnih uređaja na skupini računa 32 - Materijalni rashodi, u okviru aktivnosti A553131 Administracija i upravljanje te 1.600.000 kuna za nabavu 20 novih prijenosnih uređaja za snimanje ispitivanja osumnjičenika/okrivljenika na skupini računa 42 - Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine, u okviru projekta K553009 Policijska oprema; za 2018. ukupno 9.333.000 kuna - 133.000 kuna za održavanje prijenosnih uređaja na skupini računa 32 - Materijalni rashodi, u okviru aktivnosti A553131 Administracija i upravljanje, 7.200.000 kuna za nabavu još 90 novih prijenosnih uređaja za snimanje ispitivanja osumnjičenika/okrivljenika na skupini računa 42 - Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine, u okviru projekta K553009 Policijska oprema i 2.000.000 kuna za uređenje 80 službenih prostorija za ispitivanje osumnjičenika/okrivljenika na skupini računa 45 - Rashodi za dodatna ulaganja na građevinskim objektima, u okviru projekta K260056 Izgradnja, kupnja

i održavanje zgrada te za 2019. ukupno 196.000 kuna za održavanje prijenosnih uređaja na skupini računa 32 - Materijalni rashodi, u okviru aktivnosti A553131 Administracija i upravljanje. Provedba predmetnog zakona neće zahtijevati angažiranje dodatnih financijskih sredstava u državnom proračunu Republike Hrvatske.

V. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA I RAZLOZI ZBOG KOJIH SU TE RAZLIKE NASTALE

U odnosu na tekst Prijedloga zakona koji je bio u prvom čitanju i koji je prihvaćen u Hrvatskom saboru, u Konačnom prijedlogu Zakona nastale su određene razlike kao rezultat uvažavanja prijedloga i primjedbi iznijetih u prvom čitanju.

U odnosu na Prijedlog zakona, predlagatelj je u tekstu Konačnog prijedloga izmijenio ili dodao sljedeće:

- u članku 35. izmijenjen je članak 108.a stavak 1. točka 1. ZKP/08 na način da se predviđa kako pouka o pravima uhićenika mora sadržavati obavijest i o osnovama sumnje;
- izostavljen je članak 38. Prijedloga zakona, kojim je bila predviđena izmjena članka 109. stavka 6 ZKP/08;
- u članku 68. Prijedloga zakona, koji je postao članak 67. Konačnog prijedloga Zakona, a kojim se dodaje članak 208.a, u stavku 1. precizira se kako policija može pozvati osumnjičenika radi ispitivanja za kaznena djela za koja se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti i po prijedlogu;
- u članku 68. Prijedloga zakona, koji je postao članak 67. Konačnog prijedloga Zakona, a kojim se dodaje članak 208.a, izostavlja se stavak 3, kojim je bilo predviđeno da će se o pozivanju i prisilnom dovođenju osumnjičenika obavijestiti državni odvjetnik, koji može odlučiti da sam ispita osumnjičenika;
- u članku 68. Prijedloga zakona, koji je postao članak 67. Konačnog prijedloga Zakona, a kojim se dodaje članak 208.a, izmijenjen je stavak 4, koji je postao stavak 3. na način da se dodatno precizira postupanje policije prema osumnjičeniku prije početka ispitivanja, u pogledu toga da li je primio pouku o pravima te da li ju je razumio;
- dodan je novi članak 72. kojim je izmijenjen članak 219. stavak 3. ZKP/08 na način da se izričito propisuje kako za kaznena djela iz nadležnosti županijskog suda provođenje dokazne radnje ispitivanja okrivljenika državni odvjetnik ne može povjeriti istražitelju;
- u članku 75. kojim se mijenja članak 229. ZKP/08, u stavku 2., rok za koji državni odvjetnik može produljiti istragu skraćen je s dvanaest na šest mjeseci;
- u članku 76. kojim se mijenja članak 230 ZKP/08, izostavljen je stavak 4. kojim se predviđala mogućnost da se državnom odvjetniku, koji nije u propisanom roku podigao optužnicu, dopusti povratak u prijašnje stanje;
- u članku 95. Prijedloga zakona, a kojim se mijenja članak 356. ZKP/08, izostavljen je stavak 8. kojim se predviđala mogućnost da optužno vijeće dopusti tužitelju povratak u prijašnje stanje, ako iz opravdanih razloga nije u propisanom roku dostavio novu, izmijenjenu optužnicu;
- u članku 98. Prijedloga zakona, a kojim se mijenja članak 365. ZKP/08, izostavljen je stavak 7. kojim se predviđala mogućnost da optužno vijeće dopusti državnom odvjetniku

povrat u prijašnje stanje, ako iz opravdanih razloga nije u propisanom roku podigao novu, izmijenjenu optužnicu;

- dodan je novi članak 113. kojim je predviđeno u članku 475 ZKP/08 brisati stavak 3. koji predstavlja iznimku od općeg pravila po kojem se o sjednici vijeća izvještava stranke ako je neka od stranaka u roku predviđenom za žalbu ili u odgovoru na žalbu zahtijevala da bude izviještena o sjednici;
- dodan je novi članak 116. kojim je u članku 502. ZKP/08 izmijenjen stavak 2. na način da se predviđa mogućnost obnove kaznenog postupka u slučaju kada je zahtjev za obnovu podnesen na temelju konačne presude Europskog suda za ljudska prava kojom je utvrđena povreda prava i sloboda iz Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ako je povreda Konvencije utjecala na ishod postupka, a povreda ili njena posljedica se može ispraviti u obnovljenom postupku;
- dodan je novi članak 121. kojim je u članku 518. ZKP/08 izmijenjen stavak 4. na način da se predviđa kako će prvostupanjski sud odgovor Glavnog državnog odvjetnika dostaviti osuđeniku i njegovom branitelju prije dostavljanja spisa Vrhovnom sudu Republike Hrvatske;
- u članku 123. Prijedloga zakona, koji je postao članak 126. Konačnog prijedloga Zakona, u dijelu kojim se u ZKP/07 dodaje članak 557.e, mijenjaju se stavci 1. i 2. na način da se predviđa mogućnost određivanja privremene mjere i prije započinjanja kaznenog postupka ili podnošenja prijedloga za oduzimanje imovinske koristi te su dodatno precizirani rokovi koliko ona može trajati prije potvrđivanja optužnice, određivanja rasprave na temelju privatne tužbe ili podnošenja prijedloga za oduzimanje imovinske koristi i nakon toga;
- u članku 130. Prijedloga zakona, koji je postao članak 133. Konačnog prijedloga Zakona, prihvaćena je primjedba Odbora za zakonodavstvo Hrvatskog sabora te je brisan suvišan dio teksta kojim je bila nepotrebno konkretizirana odredba kojom se propisuje rok za donošenje Pravilnika o načinu provedbe pojedinačne procjene žrtve;
- u članku 132. Prijedloga zakona, koji je postao članak 135. Konačnog prijedloga Zakona, propisan je rok od dva mjeseca nakon stupanja na snagu ovog Zakona, u kojem je sud dužan ukinuti jamstvo, kojim je zamijenjen istražni zatvor iz osnova iz članka 123. stavka 1. točaka 2, 3. i 4. ZKP/08 te, po potrebi, odrediti neku od mjera osiguranja prisutnosti okrivljenika u postupku;
- prihvaćen je prijedlog da se izostavi članak 134. Prijedloga zakona, kojim je bilo predviđeno skorije osnivanje Visokog kaznenog suda.

VI. PRIJEDLOZI, PRIMJEDBE I MIŠLJENJA DANI NA PRIJEDLOG ZAKONA, A KOJE PREDLAGATELJ NIJE PRIHVATIO S RAZLOZIMA NEPRIHVAĆANJA

- Nije prihvaćen prijedlog da se potpuno odustane od ustanovljivanja Visokog kaznenog suda. Međutim prihvaćen je prijedlog da se prolongira početak rada Visokog kaznenog suda i to kako je predviđeno prema važećem tekstu Zakona o kaznenom postupku, za 1. siječanj 2020. Naime, u pogledu razloga ustanovljivanja Visokog kaznenog suda potrebno je ukazati na sve pozitivne učinke koji bi njegovo djelovanje imalo na sustav kaznenog sudovanja. Visoki kazneni sud imao bi zadaću ujednačavanja prakse u prvostupanjskim kaznenim predmetima,

što je vrlo značajno sa stajališta zaštite ljudskih prava. Njegovim ustrojavanjem došlo bi do smanjenja broja sudaca koji u županijskim sudovima rade na drugostupanjskim predmetima i do znatno bržeg postupanja u drugostupanjskim postupcima.

- Nisu prihvaćene primjedbe i mišljenja kako je otvorena mogućnost nesankcionirane produljene istrage i nakon dvije godine, osobito imajući u vidu da sada predloženo zakonsko rješenje predviđa da državni odvjetnik istragu mora završiti u roku od šest mjeseci od dana pravomoćnosti rješenja o provođenju istrage, te da se taj rok može produljiti za najviše šest mjeseci (stavak 2.), a o razlozima produljenja državni odvjetnik dužan je izvijestiti višeg državnog odvjetnika, dok je stavkom 3. predviđeno da, samo iznimno i pod uvjetom da u konkretnom slučaju ne dolazi u obzir prekid istrage, Glavni državni odvjetnik može istragu produljiti za najviše šest mjeseci. Osim toga, novost je i da se prijedlogom Zakona, osim sustavne kontrole rada državnih odvjetništava unutar državnoodvjetničke organizacije, uvodi i sudska kontrola trajanja istrage. Naime, po proteku roka na koji je istraga produljena rješenjem Glavnog državnog odvjetnika, okrivljenik ima pravo suda istrage podnijeti prigovor zbog odugovlačenja postupka, koji će, ako utvrdi da je okrivljenikov prigovor osnovan, rješenjem odrediti rok u kojem državni odvjetnik mora završiti istragu.

- Nije prihvaćena primjedba da su rokovi za podizanje optužnice predugi, ali je u članku 76. ZID ZKP-a kojim se mijenja članak 230. Zakona o kaznenom postupku ispušten stavak 4. kojim je bio propisan institut povrata u prijašnje stanje budući je ocijenjeno da su rokovi propisani za podizanje optužnice u ZID ZKP-u dostatni za izradu optužnice te da s obzirom na organizacijsku strukturu državnih odvjetništava institut povrata u prijašnje stanje nije potreban. Što se tiče općenito rokova za podizanje optužnice, isti se Prijedlogom produljuju iz razloga što se je posljedica nepodizanja optužnice u zakonom predviđenim rokovima presumirani odustanak državnog odvjetnika od kaznenog progona, a što je nesumnjivo posljedica koja se održava na sam smisao kaznenog postupka ali i na prava žrtve. U slučaju postojanja opravdanih razloga viši državni odvjetnik može rok od jednog mjeseca produljiti za najviše dva mjeseca, no, ukoliko državni odvjetnik u propisanom roku nije podignuo optužnicu, dužan je u roku od osam dana donijeti rješenje o odbačaju kaznene prijave, odnosno rješenje o obustavi istrage, koje se ima dostaviti okrivljeniku i žrtvi, što je posebno važno radi transponiranja odredbe članka 6. stavka 1. točke a) u vezi stavka 3. i 4. Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP, koja žrtvi daje pravo na informaciju o svakoj odluci o odustanku od progona okrivljenika.

- Nisu prihvaćene primjedbe o predugim rokovima u članku 356. stavku 3. koji je normiran člankom 95. ZID ZKP-a. Naime, predmetni članak uređuje institut vraćanja optužnice, s time da je smislu izložene primjedbe ispušten stavak 8. ovog članka kojim je bio propisan institut povrata u prijašnje stanje. Člankom 356. uređuje se institut vraćanja optužnice, kojega je bilo nužno uskladiti s režimom povlačenja optužnice (članak 365.). Detaljno su uređeni rokovi koje optužno vijeće može ostaviti državnom odvjetniku u kojima on mora podići novu, izmijenjenu optužnicu, kao i mogućnost njihova dodatnog produljenja. Duljina tih rokova varira zavisno od razloga vraćanja optužnice te od okolnosti radi li se o kaznenom djelu iz

nadležnosti županijskog ili općinskog suda. Kao kriteriji kojima će se sudovi rukovoditi prilikom donošenja odluke o eventualnom produljenju rokova za podizanje nove optužnice primjerice su navedeni dotadašnje trajanje prethodnog postupka, pravovremenost poduzimanja radnji državnog odvjetnika te složenost radnji koje je još potrebno poduzeti, s time što je ustanovljena obveza državnog odvjetnika da svaki zahtjev za daljnjim produljenjem roka optuženja posebno obrazloži. U tom pravcu ide i predviđena dužnost državnog odvjetnika da, ukoliko u predviđenim rokovima nije podigao optužnicu, u roku od osam dana mora donijeti rješenje o odbačaju kaznene prijave ili rješenje o obustavi istrage, budući da se u tom slučaju smatra kako je državni odvjetnik odustao od progona. To rješenje ima se dostaviti okrivljeniku i žrtvi. O određivanju roka za podizanje nove izmijenjene optužnice kao i o produljenju tog roka i trajanju dodatnog roka odlučuje sud.

- Nije prihvaćen prijedlog izmijene članka 135. ZID ZKP da se uredi primjereni rok za stupanje na snagu Zakona kako bi se s obzirom na brojne novine, sva tijela koja sudjeluju u kaznenom postupku mogla prilagoditi predloženim novinama. Naime, prijelaznim i završnim odredbama predviđa se, između ostalog, odgoda stupanja na snagu odredaba ZID ZKP-a koje se odnose na prikupljanje obavijesti, odnosno ispitivanje okrivljenika koje provodi policija. Propisivanjem dužeg *vacatio legis* u odnosu na ove odredbe omogućit će se Ministarstvu unutarnjih poslova da provede sve potrebne pripremne radnje za preuzimanje nove uloge u prethodnom postupku, što podrazumijeva nabavu novih uređaja za audio-video snimanje, uređenje službenih prostorije u kojima će se provoditi ispitivanje osumnjičenika te provođenje neophodne edukacije policijskih službenika za rad i upravljanje uređajima za audio-video snimanje ispitivanja osumnjičenika.

- Nije prihvaćen prijedlog da sud kod odlučivanja o troškovima okrivljenika osobito kod donošenja odluke kojom okrivljenika u cijelosti ili djelomično oslobađa obveze naknade troškova postupka treba ograničiti na postupanje iz nehaja. Naime, ponovno se uvodi mogućnost oslobođenja okrivljenika koji je proglašen krivim od plaćanja troškova u cijelosti ili djelomično i to zbog lošeg imovinskog stanja te ako bi njihovim plaćanjem bilo dovedeno u pitanje uzdržavanje okrivljenika ili osoba koje je on dužan uzdržavati. Time će se izbjeći mogućnost da se okrivljeniku koji nema imovine ni prihoda, a često se nalazi i na izdržavanju kazne, nalaže plaćanje troškova kaznenog postupka, što je u praksi dovodilo do brojnih neuspješnih ovršnih postupaka te bi ti troškovi u konačnici u pravilu morali biti otpisani. Navedene okolnosti ne ovise o stupnju krivnje kojim je on u konkretnom slučaju počinio kazneno djelo.

- Nisu prihvaćene primjedbe koje se odnose na izraženu bojazan da će državne institucije uvođenjem instituta individualne procjene žrtve dobiti mogućnost njezinog „maltretiranja“. Pojedinačna procjena žrtve uključuje utvrđivanje postoji li potreba za primjenom posebnih mjera zaštite u odnosu na žrtvu te, ukoliko postoji, koje posebne mjere zaštite bi se trebale primijeniti. Razvidno je kako se navedeni institut propisuje upravo radi zaštite žrtve i promicanja njezinih interesa u postupku. Sukladno zahtjevima iz Direktive, propisuje se i presumpcija da dijete žrtva kaznenog djela ima potrebu da mu se pruže posebne mjere zaštite pa će se individualna procjena djeteta žrtve fokusirati samo na utvrđivanje koje bi posebne mjere zaštite trebalo primijeniti.

ODREDBE VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJANJU ODNOSNO DOPUNJUJU

Članak 1.a

Ovim se Zakonom u pravni poredak Republike Hrvatske prenose:

- 1) Direktiva 2010/64/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2010. o pravu na tumačenje i prevođenje u kaznenim postupcima (SL L 280, 26. 10. 2010.),
- 2) Direktiva 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o prevenciji i borbi protiv trgovanja ljudima i zaštiti žrtava trgovanja ljudima (SL L 101, 15. 4. 2011.),
- 3) Direktiva 2011/93/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o borbi protiv seksualne zloporabe i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije (SL L 335, 17. 12. 2011.),
- 4) Direktiva 2012/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. o pravu na informaciju u kaznenom postupku (SL L 142, 1. 6. 2012.),
- 5) Okvirna odluka Vijeća 2008/977/PUP od 27. studenoga 2008. o zaštiti osobnih podataka obrađenih u okviru policijske i pravosudne suradnje u kaznenim predmetima (SL L 350, 30. 12. 2008.).

Članak 2.

- (1) Kazneni postupak se provodi na zahtjev ovlaštenog tužitelja.
- (2) Za djela za koja se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti ovlašteni tužitelj je državni odvjetnik, a za djela za koja se kazneni postupak pokreće po privatnoj tužbi ovlašteni tužitelj je privatni tužitelj. Za kaznena djela za koja je to propisano zakonom državni odvjetnik pokreće kazneni postupak samo na prijedlog oštećenika.
- (3) Ako zakonom nije drukčije propisano, državni odvjetnik je dužan pokrenuti kazneni postupak ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo za koje se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti, a nema zakonskih smetnji za progon te osobe.
- (4) Ako državni odvjetnik ustanovi da nema osnova za pokretanje ili provođenje kaznenog progona, na njegovo mjesto može stupiti oštećenik kao tužitelj uz uvjete određene ovim Zakonom.

Članak 8.

- (1) U kaznenom postupku u uporabi je hrvatski jezik i latinično pismo, ako za uporabu u pojedinim područjima nije zakonom uveden i drugi jezik ili pismo.
- (2) Odluke, pozive i druga pismena upućuje tijelo koje vodi postupak na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu. Na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu dostavljaju se sudu tužbe, žalbe i drugi podnesci. Ako je na pojedinom sudskom području u službenu uporabu zakonom uveden i drugi jezik ili pismo, podnesci se mogu tijelu koje vodi postupak dostavljati i na tom jeziku ili pismu.
- (3) Stranke i ostali sudionici u postupku imaju pravo služiti se svojim jezikom, uključujući i znakovni jezik gluhih i gluhoslijepih. Ako se radnja u postupku ne vodi na jeziku koji osoba govori i razumije, osigurat će se usmeno prevođenje odnosno prevođenje ili tumačenje znakovnim jezikom gluhih i gluhoslijepih onoga što ona odnosno drugi iznosi te isprava i drugog pisanog dokaznog materijala koji se izvodi. U zapisniku će se zabilježiti da je dana pouka i izjava sudionika. O pravu na usmeno prevođenje odnosno prevođenje ili

tumačenje znakovnim jezikom gluhih i gluhoslijepih osoba će se poučiti prije prvog ispitivanja.

(4) Pravo na prevođenje ima okrivljenik u smislu članka 202. stavka 3. ovog Zakona koji ne govori i ne razumije jezik na kojem se vodi postupak ili je gluhi ili nijem ili gluhoslijep.

(5) Okrivljeniku iz stavka 4. ovog članka pisano će se prevesti pouka o pravima, odluka o oduzimanju slobode, rješenje o provođenju istrage i nalog o provođenju dokaznih radnji, optužnica, privatna tužba, poziv, sudska odluka nakon optuženja do pravomoćnog okončanja postupka te u postupku o izvanrednim pravnim lijekovima. Ako navedena pismena nisu dostupna na jeziku koji okrivljenik govori i razumije, bit će mu prevedena usmeno, a u pisanom obliku bit će mu uručena u najkraćem mogućem roku na jeziku koji govori i razumije. Ako okrivljenik iz stavka 4. ovog članka ne može pročitati navedena pismena bit će mu izložena na njemu razumljiv način.

(6) Tijelo koje vodi postupak može samo ili na obrazloženi pisani zahtjev okrivljenika naložiti da se pisano prevede dokaz ili njegov dio ako je to potrebno za korištenje procesnih prava obrane. Iznimno, umjesto pisanog prevođenja, može se osigurati usmeno prevođenje ili usmeni sažetak dokaza, ako se time ne krše procesna prava obrane, a okrivljenik ima branitelja.

(7) Okrivljenik iz stavka 4. ovog članka se može odreći prava na pisano prevođenje nakon što ga je tijelo koje vodi postupak poučilo o posljedicama odricanja. Izjava o odricanju mora biti slobodna i nedvosmislena te potpisana od strane okrivljenika.

(8) Okrivljenik iz stavka 4. ovog članka ima pravo i na prevođenje razgovora i dopisivanja s braniteljem potrebnih radi pripreme obrane, podnošenja pravnog sredstva ili lijeka ili poduzimanja drugih radnji u postupku ako je to potrebno za korištenje procesnih prava obrane. Prevođenje će se osigurati na zahtjev okrivljenika.

(9) Na dokazima pribavljenim kršenjem prava na prevođenje ne može se temeljiti sudska odluka.

(10) Okrivljenik iz stavka 4. ovog članka ima pravo pritužbe na kvalitetu prevođenja tijelu koje vodi postupak. Ako je pritužba osnovana odredit će se drugi tumač.

(11) Prevođenje i tumačenje obavlja tumač. Ako se time ne krše procesna prava obrane prevođenje i tumačenje moguće je provesti putem telefonske veze ili audio - video uređaja.

(12) Okrivljenik iz stavka 4. ovog članka kojem je oduzeta sloboda može dostavljati tijelu koje vodi postupak podneske na svom jeziku.

Članak 25.

(1) Jedinstveni postupak u pravilu će se provesti:

- 1) ako je ista osoba okrivljena za više kaznenih djela,
- 2) ako je više osoba okrivljeno za jedno kazneno djelo,
- 3) protiv počinitelja, sudionika, prikrivatelja, osoba koje su pomogle počinitelju nakon počinjenja kaznenog djela, te osoba koje nisu prijavile pripremanje kaznenog djela, počinjenje kaznenog djela ili počinitelja,
- 4) ako je oštećenik istovremeno počinio kazneno djelo prema okrivljeniku.

(2) Jedinstveni postupak može se provesti i ako je više osoba okrivljeno za više kaznenih djela, ali samo ako između počinjenih kaznenih djela postoji međusobna veza i ako postoje isti dokazi.

(3) Ako je za neka od djela iz stavka 1. i 2. ovog članka nadležan niži, a za neka viši sud, za provođenje jedinstvenog postupka nadležan je viši sud. Ako su nadležni sudovi iste vrste, za provođenje jedinstvenog postupka nadležan je onaj sud koji je na zahtjev ovlaštenog

tužitelja prvi započeo postupak, a ako postupak još nije započet, nadležan je sud kojem je prije podnesen zahtjev za pokretanje postupka.

(4) O spajanju postupka odlučuje sud koji je nadležan za provođenje jedinstvenog postupka. Protiv rješenja kojim je određeno spajanje postupka ili kojim je odbijen prijedlog za spajanje nije dopuštena žalba.

(5) Do podizanja optužnice o spajanju i razdvajanju postupka odlučuje državno odvjetništvo koje je nadležno za provođenje jedinstvenog postupka.

Članak 43.

(1) Žrtva kaznenog djela ima sukladno ovom Zakonu:

1) pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama kaznenih djela u skladu sa zakonom,

2) pravo sudjelovati u kaznenom postupku kao oštećenik,

3) pravo na obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom njezine prijave (članak 206.a) i podnošenje pritužbe višem državnom odvjetniku (članak 206.b),

4) druga prava propisana zakonom.

(2) U skladu s posebnim propisima, žrtva kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora od pet ili više godina, ako trpi teža psihofizička oštećenja ili teže posljedice kaznenog djela, ima pravo na stručnu pomoć savjetnika na teret proračunskih sredstava prije davanja iskaza u kaznenom postupku te pri podnošenju imovinskopravnog zahtjeva.

(3) Žrtva kaznenog djela nasilja počinjenog s namjerom ima pravo na novčanu naknadu iz sredstava državnog proračuna u skladu s posebnim zakonom. Ako je žrtva prethodno ostvarila imovinskopravni zahtjev uzet će se u obzir njegova visina pri odmjeravanju novčane naknade, a tako će postupiti i sud pri dosuđivanju imovinskopravnog zahtjeva ako je žrtva prethodno ostvarila novčanu naknadu iz sredstava državnog proračuna.

(4) Sud, državno odvjetništvo, istražitelj i policija dužni su pri poduzimanju prve radnje u kojoj sudjeluje obavijestiti žrtvu:

1) o pravima iz stavka 1., 2. i 3. ovog članka te članka 44. i 45. ovog Zakona,

2) o pravima koja ima kao oštećenik.

(5) U zapisnik će se unijeti dana obavijest i izjava žrtve želi li sudjelovati u postupku u svojstvu oštećenika.

Članak 44.

(1) Dijete kao žrtva kaznenog djela ima, osim prava koje ima žrtva iz članka 43. i drugih odredaba ovog Zakona, pravo na:

1) opunomoćenika na teret proračunskih sredstava,

2) pratnju osobe od povjerenja prilikom sudjelovanja u radnjama,

3) tajnost osobnih podataka,

4) isključenje javnosti.

(2) Sud, državni odvjetnik, istražitelj i policija moraju prema djetetu kao žrtvi kaznenog djela, postupati posebno obzirno imajući na umu dob, ličnost i druge okolnosti kako bi se izbjegle štetne posljedice za odgoj i razvoj djeteta. Pri postupanju prema djetetu žrtvi nadležna tijela prvenstveno će se rukovoditi najboljim interesom djeteta.

(3) Ako nije poznata dob žrtve, pretpostavit će se da se radi o djetetu ako postoji vjerojatnost da žrtva nije navršila osamnaest godina života.

Članak 45.

(1) Žrtva kaznenog djela protiv spolne slobode te kaznenog djela trgovanja ljudima ima uz prava iz članka 43. i 44. ovog Zakona pravo:

- 1) prije ispitivanja razgovarati sa savjetnikom, na teret proračunskih sredstava,
- 2) da ju u policiji i državnom odvjetništvu ispituje osoba istog spola,
- 3) da se ispita uz prisutnost osobe od povjerenja,
- 4) uskratiti odgovor na nepotrebna pitanja koja se odnose na strogo osobni život žrtve,
- 5) zahtijevati da bude ispitana putem audio-video uređaja prema članku 292. stavku 4.

ovog Zakona,

- 6) na tajnost osobnih podataka,
- 7) zahtijevati isključenje javnosti s rasprave.

(2) Prije prvog ispitivanja sud, državni odvjetnik, istražitelj i policija moraju žrtvu kaznenog djela iz stavka 1. ovog članka, upozoriti na njezina prava iz ovog članka.

Članak 46.

(1) Žrtva koja nije obaviještena o pravu da u postupku sudjeluje kao oštećenik ima pravo prijaviti se kao oštećenik do podizanja optužnice, policiji ili državnom odvjetništvu, a do završetka rasprave, sudu.

(2) Prijavu iz stavka 1. ovog članka, sud će odbaciti ako je očigledno neosnovana ili je podnesena nakon okončanja rasprave.

2. Oštećenik

Članak 47.

(1) U kaznenom postupku oštećenik ima, u skladu s ovim Zakonom, pravo:

1) služiti se vlastitim jezikom uključujući i znakovni jezik gluhih i gluhoslijepih i na pomoć tumača ako ne razumije ili se ne služi hrvatskim jezikom odnosno prevoditelja ili tumača znakovnog jezika ako se radi o gluhom ili gluhoslijepom oštećeniku,

2) podnijeti prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva te privremenih mjera osiguranja,

3) na opunomoćenika,

4) upozoravati na činjenice i predlagati dokaze,

5) prisustvovati dokaznom ročištu,

6) prisustvovati raspravi i sudjelovati u dokaznom postupku, te iznijeti završni govor,

7) izvršiti uvid u spis predmeta sukladno članku 184. stavku 2. ovog Zakona,

8) zatražiti obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom njegove prijave (članak 206.a) i podnijeti pritužbu višem državnom odvjetniku (članak 206.b),

9) podnijeti žalbu,

10) podnijeti prijedlog za progon i privatnu tužbu sukladno odredbama Kaznenog zakona,

11) biti obaviješten o odbacivanju kaznene prijave ili odustajanju državnog odvjetnika od kaznenog progona,

12) preuzeti kazneni progon umjesto državnog odvjetnika,

13) zatražiti povrat u prijašnje stanje,

14) biti obaviješten o ishodu kaznenog postupka.

(2) Državno odvjetništvo i sud dužni su prije i tijekom kaznenog postupka u svakom stadiju postupka ispitati postoji li mogućnost da okrivljenik oštećeniku popravi štetu uzrokovanu kaznenim djelom.

(3) Državni odvjetnik i sud dužni su posebno upozoriti oštećenika na prava iz stavka 1. točke 1., 2., 4., 6., 7. i 8. ovog članka. Zakonom se propisuju upozorenja oštećeniku u odnosu na prava iz stavka 1. točke 3., 5., 9., 11. i 12. ovog članka.

Članak 48.

(1) Za kaznena djela za koja se progoni po prijedlogu, prijedlog za progon mora se podnijeti u roku od tri mjeseca od dana kad je ovlaštena fizička ili pravna osoba saznala za kazneno djelo i počinitelja.

(2) Prijedlog za progon podnosi se državnom odvjetništvu.

(3) Ako je sam oštećenik podnio kaznenu prijavu ili je podnio prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku, smatra se da je time stavio i prijedlog za progon.

(4) Pravovremena privatna tužba smatrat će se kao pravovremeno podnesen prijedlog oštećenika ako se u tijeku postupka utvrdi da se radi o kaznenom djelu za koje se progoni po prijedlogu.

(5) Dijete koje je navršilo šesnaest godina života može i samo podnijeti prijedlog za progon.

Članak 49.

Ako oštećenik umre u tijeku roka za podnošenje prijedloga za progon ili u tijeku postupka, njegov bračni i izvanbračni drug, djeca, roditelji, braća i sestre, posvojitelj i posvojenik mogu u roku od tri mjeseca poslije njegove smrti podnijeti prijedlog za progon ili tužbu, odnosno dati izjavu da postupak nastavlja.

Članak 50.

Ako je kaznenim djelom oštećeno više osoba, progon će se poduzeti, odnosno nastaviti po prijedlogu svakog oštećenika.

Članak 51.

Oštećenik može svojom izjavom tijelu koje vodi postupak odustati od prijedloga za progon do završetka rasprave. U tom slučaju on gubi pravo da ponovno podnese prijedlog.

Članak 53.

(1) Ako je oštećenik dijete, a interesi djeteta su u suprotnosti s interesima roditelja, tijelo koje vodi postupak pozvat će nadležno tijelo socijalne skrbi da djetetu imenuje posebnog skrbnika ako je to potrebno radi zaštite njegovih interesa.

(2) Ako je oštećenik dijete ili osoba lišena poslovne sposobnosti, njegov zakonski zastupnik ili poseban skrbnik ovlašten je davati sve izjave i poduzimati sve radnje na koje je prema ovom Zakonu ovlašten oštećenik.

(3) Iznimno od odredbe stavka 2. ovog članka, oštećenik koji je navršio šesnaest godina života može sam davati izjave i poduzimati radnje u postupku.

Članak 54.

(1) Opunomoćenik oštećenika može biti samo odvjetnik, a odvjetnika može zamijeniti odvjetnički vježbenik s položenim pravosudnim ispitom u postupku pred općinskim sudom.

(2) Oštećenik, njegov zakonski zastupnik i opunomoćenik dužni su o svakoj promjeni adrese ili boravišta izvijestiti sud.

Članak 55.

(1) Osim u slučajevima iz članka 206.c, 206.d i 206.e ovog Zakona, kad državni odvjetnik utvrdi da nema osnova za progon za kazneno djelo za koje se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti ili kad utvrdi da nema osnova za progon protiv neke od prijavljenih osoba, dužan je u roku od osam dana o tome izvijestiti oštećenika i uputiti ga da može sam poduzeti progon. Tako će postupiti i sud ako je donio rješenje o obustavi postupka zbog odustajanja državnog odvjetnika od progona u drugim slučajevima.

(2) Oštećenik ima pravo poduzeti, odnosno nastaviti progon za djelo iz stavka 1. ovog članka, u roku od osam dana od primitka obavijesti iz stavka 1. ovog članka.

(3) Ako je državni odvjetnik odustao od optužnice, oštećenik može, preuzimajući progon, ostati pri podignutoj optužnici. Ako oštećenik podigne novu optužnicu postupit će se prema članku 354. do 358. ovog Zakona.

(4) Oštećenik koji nije upoznat da državni odvjetnik nije poduzeo progon ili da je odustao od progona može svoju izjavu da nastavlja postupak dati pred nadležnim sudom u roku od tri mjeseca od dana kad je doneseno rješenje o obustavi postupka, odnosno šest mjeseci od dana kad je državni odvjetnik odbacio prijavu.

(5) Kad državni odvjetnik, odnosno sud obavještava oštećenika da može poduzeti ili nastaviti progon, dostavit će mu i nalog koji radnje može poduzeti radi ostvarivanja toga prava, te mu u tu svrhu omogućiti uvid u spis.

(6) Ako oštećenik umre u tijeku postupka, njegov bračni, izvanbračni drug, djeca, roditelji, posvojenici, posvojitelji, braća i sestre mogu u roku od tri mjeseca od dana njegove smrti dati izjavu da postupak nastavlja.

Članak 57.

(1) Ako oštećenik u zakonskom roku ne pokrene ili ne nastavi progon, ili ako oštećenik kao tužitelj ne dođe na raspravu iako je uredno pozvan, ili mu se poziv nije mogao uručiti zbog neprijavlivanja sudu promjene adrese ili boravišta, smatrat će se da je odustao od progona.

(2) Ako oštećenik koji je preuzeo kazneni progon ne dođe na raspravu na koju je bio uredno pozvan, postupit će se prema članku 63. stavku 2. do 4. ovog Zakona.

Članak 58.

(1) Oštećenik koji je preuzeo kazneni progon ima ista prava koja ima državni odvjetnik, osim prava koja državni odvjetnik ima kao državno tijelo.

(2) U postupku koji se vodi na zahtjev oštećenika koji je preuzeo kazneni progon, državni odvjetnik ima pravo do završetka rasprave sam preuzeti progon i zastupanje optužbe.

Članak 59.

(1) Oštećeniku kao tužitelju kad se postupak vodi na njegov zahtjev za kazneno djelo za koje se prema zakonu može izreći kazna zatvora više od pet godina, može se, na njegovo

traženje, postaviti opunomoćenik ako je to u interesu postupka i ako oštećenik kao tužitelj, prema svom imovnom stanju, ne može podmiriti troškove zastupanja.

(2) O zahtjevu iz stavka 1. ovog članka, odlučuje sud pred kojim se vodi postupak, a opunomoćenika postavlja predsjednik suda iz reda odvjetnika. Ako u sjedištu suda nema dovoljno odvjetnika, opunomoćenika će postaviti predsjednik neposredno višeg suda iz reda odvjetnika na području višeg suda.

Članak 61.

(1) Za kaznena djela za koja se progoni po privatnoj tužbi, tužba se mora podnijeti u roku od tri mjeseca od dana kad je ovlaštena fizička ili pravna osoba saznala za kazneno djelo i počinitelja.

(2) Ako je podignuta privatna tužba zbog kaznenog djela uvrede, okrivljenik može do završetka rasprave i poslije proteka roka iz stavka 1. ovog članka, podignuti tužbu protiv tužitelja koji ga je uvrijedio istom prilikom (protutužba). U takvu slučaju sud donosi jednu presudu.

(3) Kad je oštećenik podnio kaznenu prijavu ili prijedlog za progon, a u tijeku postupka se utvrdi da se radi o kaznenom djelu za koje se progoni po privatnoj tužbi, prijava, odnosno prijedlog smatra se kao pravovremena privatna tužba ako su podneseni u roku propisanom za privatnu tužbu.

Članak 64.

(1) Okrivljenik ima, u skladu s ovim Zakonom, pravo:

1) u najkraćem mogućem roku, na njemu razumljiv način, biti upoznat s osnovama sumnje da je počinio kazneno djelo i razlozima optužbe,

2) služiti se u postupku svojim jezikom, odnosno jezikom koji govori i razumije uključujući i znakovni jezik gluhih i gluhoslijepih te ako ne razumije hrvatski jezik na tumača odnosno prevoditelja ili tumača znakovnog jezika ako se radi o gluhom ili gluhoslijepom okrivljeniku,

3) braniti se sam, uz branitelja po vlastitom izboru ili uz branitelja po službenoj dužnosti,

4) na branitelja na teret proračunskih sredstava ako prema svom imovinskom stanju ne može podmiriti troškove obrane,

5) slobodno i nesmetano komunicirati s braniteljem,

6) na vrijeme primjereno za pripremu obrane,

7) iznijeti odnosno ne iznijeti svoju obranu i odbiti odgovoriti na postavljeno pitanje ili braniti se šutnjom,

8) na uvid u spis,

9) predlagati dokaze i sudjelovati u dokaznim i drugim postupkovnim radnjama, te na raspravi,

10) ispitati suokrivljenike, svjedoke i vještake,

11) sporazumijevati se o kazni i drugim mjerama iz članka 360. stavka 4. točke 3. ovog Zakona,

12) podnositi pravne lijekove i druga pravna sredstva.

(2) Zakonom se posebno propisuje kada se okrivljenik mora obavijestiti o pravima iz stavka 1. ovog članka. U slučaju propuštanja upoznavanja s pravima, nastupit će posljedice propisane ovim Zakonom.

Članak 65.

(1) Okrivljenik može imati branitelja prije početka i tijekom cijelog kaznenog postupka te postupka o izvanrednim pravnim lijekovima u skladu s ovim Zakonom, kao i u postupku izvršenja kazne, mjera upozorenja ili sigurnosnih mjera sukladno posebnim propisima.

(2) Okrivljenika se odmah po uhićenju ili poduzimanju druge radnje za koju to predviđa ovaj Zakon, mora poučiti da ima pravo uzeti branitelja i da branitelj može biti prisutan njegovu ispitivanju.

(3) Branitelja okrivljeniku, osim ako se on tome izričito protivi, mogu uzeti i njegov zakonski zastupnik, bračni ili izvanbračni drug, srodnik u ravnoj lozi, brat, sestra, posvojitelj, posvojenik, uzdržavatelj, uzdržavani, smještena osoba ili udomitelj.

(4) Za branitelja se može uzeti samo odvjetnik, a odvjetnika može zamijeniti odvjetnički vježbenik s položenim pravosudnim ispitom u postupku pred općinskim sudom za kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina. Pred županijskim sudom branitelj može biti samo odvjetnik. U postupku za kazneno djelo za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora branitelj po službenoj dužnosti ili na teret proračunskih sredstava može biti samo odvjetnik koji ima praksu od najmanje osam godina kao odvjetnik ili kao dužnosnik u pravosudnom tijelu.

Članak 66.

(1) Okrivljenik mora imati branitelja:

1) ako je nijem, gluh, slijep, gluhoslijep ili nesposoban da se sam brani, od prvog ispitivanja do pravomoćnog dovršetka kaznenog postupka,

2) ako se postupak vodi zbog kaznenog djela iz nadležnosti županijskog suda, od prvog ispitivanja ili donošenja rješenja o provođenju istrage do pravomoćnog dovršetka kaznenog postupka, a za kaznena djela za koja je izrečena kazna dugotrajnog zatvora i za postupak po izvanrednim pravnim lijekovima,

3) od donošenja odluke kojom je protiv njega određen pritvor ili istražni zatvor,

4) za vrijeme trajanja postupka za kazneno djelo za koje se postupak pokreće po službenoj dužnosti ako mu je oduzeta sloboda ili se nalazi na izdržavanju kazne zatvora u drugom predmetu,

5) u vrijeme dostave optužnice zbog kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora od deset godina ili teža, do pravomoćnog okončanja postupka,

6) od donošenja rješenja o suđenju u odsutnosti (članak 402. stavci 3. i 4.), za vrijeme dok je odsutan,

7) tijekom rasprave koja se održava u odsutnosti okrivljenika (članak 404. stavci 2. i 3.),

8) ako je ostao bez branitelja jer je rješenjem uskraćeno pravo branitelja na radnju ili zastupanje,

9) od donošenja rješenja o provođenju istrage u postupku prema okrivljeniku s duševnim smetnjama,

10) tijekom pregovora o uvjetima priznavanja krivnje, sporazumijevanja o kazni i drugim mjerama iz članka 360. stavka 4. točke 3. ovog Zakona i potpisivanja izjave za donošenje presude na temelju sporazuma,

11) u drugim slučajevima koje propisuje ovaj Zakon.

(2) Ako sud ocijeni da se postupcima okrivljenika ili branitelja odugovlači kazneni postupak, postaviti će se i branitelj po službenoj dužnosti za daljnji tijek postupka do pravomoćnosti presude.

(3) Ako u slučaju obvezne obrane okrivljenik nije sam uzeo ili je ostao bez branitelja u tijeku postupka, a sam ne uzme drugog branitelja, postaviti će mu se branitelj po službenoj dužnosti. Branitelja postavlja na prijedlog suda ili državnog odvjetnika predsjednik suda. Protiv rješenja o postavljanju branitelja žalba nije dopuštena.

Članak 67.

(1) Branitelj je ovlašten u korist okrivljenika poduzimati sve radnje koje može poduzeti sam okrivljenik.

(2) U svrhu pripremanja obrane branitelj može tražiti obavijesti od građana, osim žrtve i oštećenika kaznenog djela.

(3) U pozivu građaninu radi traženja obavijesti iz stavka 2. ovog članka, mora se naznačiti razlog pozivanja. Branitelj u pozivu ne smije upozoriti na posljedice za slučaj neodazivanja. Osoba koja se odazvala pozivu, a odbije dati obavijest, ne može se ponovno pozivati zbog istog razloga.

(4) Oblik i sadržaj poziva iz stavka 3. ovog članka, utvrđuje Hrvatska odvjetnička komora uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za pravosuđe.

(5) Bilješke obrane sastavljene prilikom ispitivanja građana služe za obrazlaganje dokaznih prijedloga obrane i prilažu se spisu predmeta.

Članak 70.

(1) Branitelj ne može biti žrtva, oštećenik, bračni, odnosno izvanbračni drug oštećenika, privatnog tužitelja ili oštećenika kao tužitelja ni njihov srodnik u ravnoj lozi do bilo kojeg stupnja, u pobočnoj lozi do četvrtog stupnja ili po tzbini do drugog stupnja.

(2) Branitelj ne može biti ni osoba koja je pozvana kao svjedok, osim ako je prema ovom Zakonu oslobođena dužnosti svjedočenja i izjavila da neće svjedočiti ili ako se branitelj ispituje kao svjedok u slučaju iz članka 284. točke 2. ovog Zakona.

(3) Branitelj ne može biti ni osoba koja je u istom predmetu suokrivljena ili je postupala kao sudac, državni odvjetnik, istražitelj ili policijski službenik.

(4) Branitelj ne može biti odvjetnik protiv kojeg je započeo kazneni postupak zbog osnovane sumnje da je primanjem novca ili imovine od okrivljenika počinio ili bio sudionik u kaznenom djelu pranja novca.

(5) Ako podaci iz spisa ukazuju na ozbiljnu vjerojatnost da je branitelj primanjem novca ili imovine od okrivljenika počinio ili bio sudionik u kaznenom djelu pranja novca iz članka 265. stavka 1. do 4. Kaznenog zakona, na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika, sud mu može rješenjem uskratiti pravo na zastupanje u tom predmetu. Do podizanja optužnice o prijedlogu državnog odvjetnika odlučuje sudac istrage, a nakon podizanja optužnice sud pred kojim se vodi postupak. Žalba protiv rješenja ne odgađa njegovo izvršenje.

Članak 75.

(1) Uhićenik ima pravo slobodnog i neometanog razgovora s braniteljem čim je imenovao branitelja, odnosno čim je donesena odluka o imenovanju branitelja.

(2) Ako postoje razlozi iz članka 123. stavka 1. točke 2. ovog Zakona ili bojazan počinjenja kaznenih djela prikrivanja iz članka 244. Kaznenog zakona ili pomoći počinitelju nakon počinjenja kaznenog djela iz članka 303. Kaznenog zakona, državni odvjetnik može, u

postupku za kaznena djela protiv Republike Hrvatske (Glava XXXII.) i protiv Oružanih snaga Republike Hrvatske (Glava XXXIV.) te u postupku za kaznena djela terorizma (članak 97.), financiranja terorizma (članak 98.), terorističkog udruženja (članak 102. stavak 1.), zločinačkog udruženja (članak 328.) i počinjenja kaznenog djela u sastavu zločinačkog udruženja (članak 329. stavak 1. točke 3. do 6.) iz Kaznenog zakona, rješenjem odrediti da se razgovor između uhićenika i branitelja nadzire. U rješenju će se odrediti rok trajanja nadzora.

(3) Rješenje iz stavka 2. ovog članka prije početka razgovora dostavlja se uhićeniku i branitelju.

(4) Protiv rješenja državnog odvjetnika iz stavka 2. ovog članka uhićenik i branitelj mogu u roku od dva sata podnijeti žalbu sucu istrage. Sudac istrage o žalbi odlučuje u roku od šest sati. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja. Ako sud ne donese odluku u propisanom roku, razgovor između branitelja i uhićenika će se nastaviti bez nadzora.

Članak 76.

(1) Ako se okrivljenik nalazi u pritvoru ili istražnom zatvoru branitelj se može s njime dopisivati i razgovarati bez nadzora.

(2) Ako drukčije nije određeno ovim Zakonom, na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika sudac istrage može, do podizanja optužnice, odlučiti da se pisma, poruke i razgovori okrivljenika i branitelja nadziru, ako postoji vjerojatnost da bi razgovor okrivljenika s braniteljem doveo do prikrivanja kaznenih djela, pomoći počinitelju nakon kaznenog djela ili ako u pogledu okrivljenika postoje okolnosti koje upućuju na opasnost da će ponoviti kazneno djelo, dovršiti pokušano kazneno djelo ili počiniti teže kazneno djelo kojim prijeti, u postupku za sljedeća kaznena djela:

a) genocida (članak 88.), zločina agresije (članak 89.), zločina protiv čovječnosti (članak 90.), ratnog zločina (članak 91.), odgovornosti zapovjednika (članak 96.), terorizma (članak 97.), financiranja terorizma (članak 98.), javnog poticanja na terorizam (članak 99.), novačenja za terorizam (članak 100.), obuke za terorizam (članak 101.), terorističkog udruženja (članak 102.), trgovanja ljudima (članak 106.), ubojstva (članak 110.), teškog ubojstva (članak 111.), protupravnog oduzimanja slobode (članak 136.), otmice (članak 137.), neovlaštene proizvodnje i prometa drogama (članak 190. stavak 5.), neovlaštene proizvodnje i prometa tvarima zabranjenim u sportu (članak 191.a stavak 4.), zločinačkog udruženja (članak 328.), počinjenja kaznenog djela u sastavu zločinačkog udruženja (članak 329.), ubojstva osobe pod međunarodnom zaštitom (članak 352.), otmice osobe pod međunarodnom zaštitom (članak 353.), napada na osobu pod međunarodnom zaštitom (članak 354.) iz Kaznenog zakona,

b) u postupku za kaznena djela za koja postoje osnove sumnje da ih je počinila grupa ljudi ili zločinačka organizacija, odnosno zločinačko udruženje ili koja su počinjena u sastavu zločinačkog udruženja.

(3) Odluku o nadzoru sudac istrage donosi rješenjem. Rješenje o nadzoru dostavlja se, prije stavljanja pod nadzor, branitelju i okrivljeniku. Žalba protiv rješenja ne odgađa njegovo izvršenje.

(4) Sud će rješenjem odrediti rok trajanja nadzora iz stavka 2. ovog članka koji ukupno može trajati najdulje dva mjeseca od određivanja pritvora ili istražnog zatvora.

Članak 86.

(1) Sudac istrage će do završetka istrage, odnosno predsjednik optužnog vijeća nakon primitka optužnice na potvrđivanje, a prije njezina ispitivanja (članak 344. stavak 4.) na prijedlog stranaka ili po službenoj dužnosti rješenjem odlučiti o izdvajanju nezakonitog

dokaza iz spisa. Sudac istrage je dužan odlučiti o izdvajanju nezakonitog dokaza odmah, a najkasnije u roku od tri dana od saznanja. Protiv rješenja kojim je odlučeno o prijedlogu stranaka ili o izdvajanju dopuštena je posebna žalba. O žalbi odlučuje viši sud.

(2) Nakon pravomoćnosti rješenja izdvojeni se dokazi zatvaraju u poseban omot i čuvaju kod suca istrage odvojeno od ostalih spisa i ne mogu se razgledati niti se njima može služiti u postupku.

(3) Državni odvjetnik uz optužnicu za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora teža od pet godina ne dostavlja obavijesti koje su u skladu s člankom 208. ovog Zakona dali građani, zapisnike iz članka 206.g stavka 4. ovog Zakona te izjave iz članka 205. stavka 6. ovog Zakona.

(4) Ako je državni odvjetnik dostavio obavijesti i zapisnike protivno stavku 3. ovog članka, predsjednik optužnog vijeća dužan ih je izdvojiti nakon primitka optužnice te vratiti državnom odvjetniku.

Članak 97.

(1) Dovedbeni nalog izdaje sud:

- 1) ako je doneseno rješenje o istražnom zatvoru,
- 2) ako uredno pozvani okrivljenik ne dođe, a svoj izostanak ne opravda,
- 3) ako se nije mogla obaviti uredna dostava poziva, a iz okolnosti očito proizlazi da okrivljenik izbjegava primiti poziv,
- 4) u slučaju iz članka 129. stavka 2. ovog Zakona.

(2) O izdavanju dovedbenog naloga sud odlučuje u roku od dvanaest sati od primitka zahtjeva.

(3) Dovedbeni nalog izdaje se u pisanom obliku i sadrži: ime i prezime okrivljenika kojeg treba dovesti te druge potrebne podatke koji su poznati, naziv kaznenog djela koje mu se stavlja na teret uz navođenje odredaba Kaznenog zakona, razlog zbog kojeg se nalaže dovođenje, službeni pečat tijela i potpis osobe koja izdaje nalog.

(4) Dovedbeni nalog iznimno, pod uvjetima iz članka 208. stavka 3. ovog Zakona, može izdati policija. Dovedbeni nalog mora imati sadržaj iz stavka 3. ovog članka.

(5) Dovedbeni nalog izvršava policija. Osoba kojoj je povjereno izvršenje naloga, predaje nalog okrivljeniku i poziva ga da pođe s njim. Ako okrivljenik to odbije, dovest će se prisilno.

(6) Policija može bez dovedbenog naloga u svoje službene prostorije dovesti okrivljenika kojem treba uručiti poziv prema članku 169. stavku 3. ovog Zakona. O predaji poziva sastavit će se službena zabilješka s naznakom vremena dovođenja osobe, predaje poziva ili razloga odbijanja primitka te vremena napuštanja službenih prostorija.

Članak 98.

(1) U slučaju kad postoje okolnosti iz članka 123. ovog Zakona zbog kojih je moguće odrediti istražni zatvor ili je taj zatvor već određen, sud i državni odvjetnik će, ako se ista svrha može ostvariti mjerom opreza, obrazloženim rješenjem odrediti primjenu jedne ili više takvih mjera. Pritom će se okrivljenik upozoriti da će se u slučaju nepridržavanja izrečene mjere, ona zamijeniti istražnim zatvorom.

(2) Mjere opreza jesu:

- 1) zabrana napuštanja boravišta,
- 2) zabrana posjećivanja određenog mjesta ili područja,
- 3) obveza redovitog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu,
- 4) zabrana približavanja određenoj osobi,

- 5) zabrana uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom,
- 6) zabrana obavljanja određene poslovne aktivnosti,
- 7) privremeno oduzimanje putne i druge isprave za prijelaz državne granice,
- 8) privremeno oduzimanje dozvole za upravljanje motornim vozilom,
- 9) zabrana uhođenja ili uznemiravanja žrtve ili druge osobe,
- 10) udaljenje iz doma.

(3) Mjerama opreza ne može se ograničiti pravo okrivljenika na vlastiti dom te pravo na nesmetane veze s ukućanima, bračnim ili izvanbračnim drugom, roditeljima, djecom, posvojenikom ili posvojiteljem, osim ako se postupak vodi zbog kaznenog djela počinjenog na štetu neke od tih osoba. Zabrana obavljanja poslovne aktivnosti može obuhvatiti i zakonitu profesionalnu djelatnost ako se postupak vodi zbog kaznenog djela počinjenog u okviru te djelatnosti.

(4) Mjerama opreza ne može se ograničiti pravo okrivljenika na nesmetano komuniciranje s braniteljem.

(5) Mjere opreza mogu biti naložene prije i tijekom kaznenog postupka. Prije podizanja optužnice mjere opreza određuje, produljuje i ukida rješenjem državni odvjetnik, a sudac istrage kad odlučuje o istražnom zatvoru. Državni odvjetnik ili sudac istrage koji je mjeru odredio nadležan je za njezino produljenje ili ukidanje. Nakon podizanja optužnice pa do pravomoćnosti presude, te mjere određuje, produljuje i ukida sud pred kojim se vodi postupak.

(6) Mjere opreza mogu trajati dok za to postoji potreba, a najdulje do pravomoćnosti presude. Trajanje mjera opreza nije ograničeno rokovima trajanja istražnog zatvora. Svaka dva mjeseca, računajući od dana pravomoćnosti prethodnog rješenja o mjeri opreza, tijelo koje je odredilo mjeru opreza prije podizanja optužnice odnosno sud koji vodi postupak, ispitat će po službenoj dužnosti postoji li još potreba za mjerom opreza te je rješenjem produljiti ili ukinuti ako više nije potrebna. Ako je mjera opreza određena kao uvjet jamstva, kontrola produljenja mjere neće se provoditi.

(7) Protiv rješenja kojim se određuje, produljuje ili ukida mjera opreza stranke mogu izjaviti žalbu, koja ne zadržava izvršenje mjere. O žalbi do podizanja optužnice odlučuje sudac istrage odnosno izvanraspravno vijeće.

Članak 102.

(1) Istražni zatvor određen iz razloga navedenih u članku 123. stavku 1. točki 1. do 4. ovog Zakona, može se ukinuti ako okrivljenik ili tko drugi za njega daje jamstvo, a sam okrivljenik obeća da se neće kriti i da bez odobrenja neće napustiti svoje boravište, da neće ometati kazneni postupak i da neće počinuti novo kazneno djelo.

(2) U rješenju o određivanju istražnog zatvora, sud može odrediti visinu jamstva koje može zamijeniti istražni zatvor. Jamstvo uvijek glasi na svotu novca koja se određuje s obzirom na težinu kaznenog djela, osobne okolnosti te imovno stanje okrivljenika.

(3) Ako ocijeni da jamstvo ne može zamijeniti istražni zatvor sud će navesti okolnosti zbog kojih nalazi da je isključena zamjena istražnog zatvora jamstvom.

(4) Uz jamstvo sud može odrediti jednu ili više mjera opreza kao uvjet jamstva.

Članak 108.

(1) Prilikom uhićenja uhićeniku se mora odmah predati pisana pouka o pravima iz članka 108.a stavka 1. ovog Zakona. Ako se pisana pouka nije mogla predati, policija mora uhićenika odmah upoznati na njemu razumljiv način s pravima iz članka 7. stavka 2. točke 1.

do 4. ovog Zakona osim ako pouku nije sposoban shvatiti ili postoji opasnost za život ili tijelo.

(2) Ako pisana pouka iz članka 108.a stavka 1. ovog Zakona nije predana uhićeniku prilikom uhićenja, uručit će mu se odmah po dolasku u službene prostorije policije. Ako uhićenik ne može pročitati pouku postupit će se na način propisan u članku 8. stavku 5. ovog Zakona.

(3) Ako se uhićenje provodi na temelju dovedbenog naloga, nalog mora biti pročitao i uručen uhićeniku prilikom oduzimanja slobode, osim ako to s obzirom na okolnosti uhićenja nije moguće.

(4) Prilikom uhićenja smije se upotrijebiti samo ona sila na koju policiju ovlašćuje posebni zakon.

(5) O uhićenju će policija odmah obavijestiti:

- 1) državnog odvjetnika,
- 2) osobe iz članka 108.a stavka 1. točke 3., 5. i 6. na zahtjev uhićenika,
- 3) nadležno tijelo socijalne skrbi ako je potrebno poduzeti mjere za zbrinjavanje djece i drugih članova obitelji uhićenika o kojima se on brine,
- 4) skrbnika ako je uhićenik lišen poslovne sposobnosti.

(6) Nakon predaje pouke policija će pitati uhićenika je li razumio pouku o pravima te ga poučiti o njegovim pravima ako je to potrebno.

(7) Uhićenik iz članka 107. točke 2. i 3. ovog Zakona ima pravo slobodno, neometano i bez nadzora razgovarati s braniteljem u trajanju do trideset minuta, osim u slučaju iz članka 75. stavka 2. ovog Zakona. Ako uhićenik nema izabranog branitelja ili on ne može doći, mora mu se omogućiti da uzme branitelja s liste dežurnih odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore.

Članak 108.a

(1) Pouka o pravima uhićenika sadrži obavijest o:

- 1) razlozima uhićenja,
- 2) pravu da nije dužan iskazivati,
- 3) pravu na branitelja po vlastitom izboru ili na branitelja postavljenog s liste dežurnih odvjetnika,
- 4) pravu na tumačenje i prevođenje sukladno članku 8. ovog Zakona,
- 5) pravu da se na njegov zahtjev o uhićenju izvijesti obitelj ili druga osoba koju on odredi,
- 6) pravu stranog državljanina da će na njegov zahtjev o uhićenju biti obaviješteno nadležno konzularno tijelo ili veleposlanstvo te će mu se s njima omogućiti kontakt (članak 116. ovog Zakona),
- 7) pravu na uvid u spis predmeta sukladno odredbama ovog Zakona,
- 8) pravu na hitnu medicinsku pomoć,
- 9) tome da lišenje slobode od trenutka uhićenja do dovođenja sucu istrage može trajati najdulje 48 sati, a za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do jedne godine najdulje 36 sati.

(2) Uhićenik ima pravo zadržati pouku o pravima za vrijeme lišenja slobode.

Članak 108.b

(1) Ako postoji opasnost za život ili imovinu većeg opsega, opasnost počinjenja novog kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora teža od pet godina, ili opasnost da će se sakriti ili uništiti dokazi državni odvjetnik može naložiti policiji odgodu obavješćavanja osoba

iz članka 108.a stavka 1. točke 3. i 5. dok postoje razlozi, a najduže 12 sati od trenutka uhićenja.

(2) Za to vrijeme od uhićenika se ne mogu prikupljati obavijesti niti prema njemu poduzimati druge radnje, osim radnje utvrđivanja istovjetnosti iz članka 211. stavka 1. i 3. ovog Zakona te pretrage osobe u slučaju iz članka 246. stavka 4. ovog Zakona.

(3) U slučaju iz stavka 1. ovog članka u izvješću o uhićenju i dovođenju priložit će se nalog državnog odvjetnika u kojem će se navesti konkretni razlozi odgode davanja obavijesti.

Članak 114.

Pritvorenik ima pravo slobodno, neometano i bez nadzora razgovarati s braniteljem, osim u slučaju iz članka 75. stavka 2. i članka 76. stavak 2. ovog Zakona.

Članak 116.

Konzularni i diplomatski predstavnici mogu, u skladu s međunarodnim pravom, posjećivati svoje državljane koji su pritvoreni, razgovarati s njima te im pomoći u uzimanju branitelja.

Članak 124.

(1) Istražni zatvor se određuje i produljuje pisanim rješenjem nadležnog suda.

(2) Izreka rješenja o istražnom zatvoru sadrži, osim podataka iz članka 272. stavka 1. ovog Zakona, i:

- 1) ako se provodi istraga, naznaku rješenja o provođenju istrage povodom kojega je doneseno rješenje o istražnom zatvoru,
- 2) zakonsku osnovu za istražni zatvor,
- 3) rok na koji je određen istražni zatvor,
- 4) odredbu o uračunavanju vremena za koje je osoba koja se zatvara bila lišena slobode prije donošenja rješenja o istražnom zatvoru s naznakom trenutka uhićenja,
- 5) visinu jamstva i oblik polaganja jamčevine koji mogu zamijeniti istražni zatvor.

(3) U obrazloženju rješenja o istražnom zatvoru će se određeno i potpuno izložiti činjenice i dokazi iz kojih proizlazi postojanje osnovane sumnje da je okrivljenik počinio kazneno djelo i razloga iz članka 123. stavka 1. ovog Zakona, razloga zbog kojih sud smatra da se svrha istražnog zatvora ne može ostvariti drugom blažom mjerom, kao i razloga visine jamstva.

(4) Rješenje o određivanju istražnog zatvora predaje se zatvoreniku odmah po zatvaranju. Primitak rješenja i trenutak primitka zatvorenik potvrđuje potpisom.

Članak 125.

(1) Sud će ukinuti istražni zatvor i okrivljenik će biti pušten na slobodu:

- 1) čim su prestali razlozi zbog kojih je istražni zatvor određen ili produljen,
- 2) ako daljnji istražni zatvor ne bi bio u razmjeru s težinom počinjenog kaznenog djela,
- 3) ako se ista svrha može ostvariti drugom blažom mjerom,
- 4) kad to prije podizanja optužnice predlaže državni odvjetnik,
- 5) ako državni odvjetnik i nakon prethodne obavijesti višem državnom odvjetniku neopravdano u zakonskim rokovima ne poduzima radnje u postupku,
- 6) kad sud izrekne presudu kojom se okrivljenik oslobađa od optužbe ili se optužba odbija ili je okrivljeniku izrečena novčana kazna, rad za opće dobro na slobodi, uvjetna osuda

ili sudska opomena, ili kazna zatvora u trajanju kraćem ili jednakom dotadašnjem trajanju istražnog zatvora,

7) kad isteknu rokovi trajanja istražnog zatvora,

8) kad je istražni zatvor određen prema članku 123. stavku 1. točki 2. ovog Zakona, ako je okrivljenik okolnosno i detaljno priznao djelo i krivnju, ili čim budu prikupljeni, odnosno izvedeni dokazi zbog čijeg je osiguranja taj zatvor određen, a najkasnije do završetka rasprave.

(2) Prije ukidanja istražnog zatvora na temelju članka 123. stavak 1. točka 3. ovog Zakona, obavijestit će se putem policije žrtva kaznenog djela.

(3) Prije donošenja odluke o ukidanju istražnog zatvora određenog na temelju stavka 1. točke 5., sud će obavijestiti višeg državnog odvjetnika o nepravovremenom poduzimanju radnji i odrediti rok u kojemu se radnja ima provesti. Ako nakon isteka roka nije radnja poduzeta, postupit će se prema stavku 1. točki 5. ovog članka.

Članak 128.

Nakon predaje optužnice, a do pravomoćnosti presude, okrivljenik i njegov branitelj mogu sudu predložiti ukidanje istražnog zatvora. O prijedlogu odlučuje rješenjem sud koji vodi postupak. Protiv rješenja suda kojim se odbija prijedlog za ukidanje istražnog zatvora žalba nije dopuštena.

Članak 130.

(1) Istražni zatvor određen rješenjem suca istrage ili vijeća može trajati najdulje mjesec dana od dana lišenja slobode.

(2) Iz opravdanih razloga sudac istrage na prijedlog državnog odvjetnika može produljiti istražni zatvor i to prvi puta za još najviše dva mjeseca, a zatim, za kaznena djela iz nadležnosti županijskog suda, ili kad je to propisano posebnim zakonom, za još najviše tri mjeseca.

(3) Za kaznena djela iz članka 21. Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, ako je istraga produljena, sudac istrage može produljiti istražni zatvor za još tri mjeseca i još jednom za najviše tri mjeseca. Sveukupni rok trajanja istražnog zatvora do podizanja optužnice može iznositi dvanaest mjeseci.

(4) Istekom roka na koji je istražni zatvor određen, odnosno produljen ili istekom roka iz stavka 2. i 3. ovog članka, zatvorenik se ima pustiti na slobodu.

Članak 136.

(1) Istražni zatvor se mora izvršavati tako da se ne vrijeđa osobu i dostojanstvo zatvorenika. Ovlašteni djelatnici pravosudne policije i straže pri izvršavanju istražnog zatvora smiju upotrijebiti prisilna sredstva samo pod zakonom određenim uvjetima i na propisan način, ako na drugi način nije moguće provesti mjere izvršenja istražnog zatvora kojima zatvoreni pruža aktivni ili pasivni otpor.

(2) Zatvorenikova prava i slobode mogu biti ograničeni samo u mjeri potrebnoj da se ostvari svrha radi kojeg je određen istražni zatvor, spriječi bijeg zatvorenika i počinjenje kaznenog djela te otkloni opasnost po život i zdravlje ljudi.

(3) Uprava zatvora prikuplja, obrađuje i pohranjuje podatke o zatvorenicima. Zbirka tih podataka sadržava:

1) podatke o istovjetnosti zatvorenika i njegovu psihofizičkom stanju,

2) podatke o primitku u istražni zatvor, trajanju, produljenju i ukinuću istražnog zatvora,

3) podatke o radu koji zatvorenik obavlja,

4) podatke o ponašanju zatvorenika i primijenjenim stegovnim mjerama,

5) druge podatke koje određuje ministar nadležan za pravosuđe.

(4) Podaci iz stavka 3. ovog članka, pohranjuju se i uporabljaju dok traje istražni zatvor. Osim središnjoj evidenciji o zatvorenicima koju vodi ministarstvo nadležno za pravosuđe, ti se podaci daju na pisani zahtjev tijelima kaznenog postupka i pojedincu na kojega se odnose.

(5) Ministar nadležan za pravosuđe donosi propis o evidenciji podataka iz stavka 4. ovog članka.

Članak 139.

(1) Po odobrenju suca istrage odnosno predsjednika vijeća i pod njegovim nadzorom ili nadzorom osobe koju on odredi, zatvorenika imaju pravo posjećivati, u okviru kućnog reda, njegovi srodnici, a na njegov zahtjev, liječnik i druge osobe. Pojedini se posjeti mogu zabraniti ako bi zbog toga mogla nastati šteta za vođenje postupka.

(2) Sudac istrage odnosno predsjednik vijeća odobrit će konzularnom službeniku strane zemlje posjet zatvoreniku koji je državljanin te zemlje, sukladno kućnom redu zatvora.

(3) Zatvorenik se smije dopisivati s osobama izvan zatvora sa znanjem i pod nadzorom suca istrage, a nakon podignute optužnice, sa znanjem i pod nadzorom predsjednika vijeća. Zatvoreniku se može zabraniti odašiljanje i primanje pisama i drugih pošiljaka, ali ne i odašiljanje molbe, pritužbe ili žalbe.

(4) Zatvoreniku će sudac istrage, ili predsjednik vijeća, odobriti da o svom trošku sukladno kućnom redu pod nadzorom uprave zatvora, obavlja telefonske razgovore s određenom osobom. Uprava zatvora u tu svrhu zatvorenicima osigurava javni telefonski priključak koji zatvoreniku omogućava telefoniranje najmanje jednom dnevno u primjerenom trajanju.

(5) Zatvorenik ima pravo razgovarati s braniteljem, slobodno, neometano i bez nadzora osim u slučaju iz članka 75. stavka 2. i članka 76. stavka 2. ovog Zakona.

Članak 141.

(1) Nadzor nad izvršenjem istražnog zatvora obavlja predsjednik nadležnog suda.

(2) Predsjednik suda ili sudac kojega on odredi dužan je najmanje jedanput tjedno obići zatvorenike i ako je potrebno, i bez prisutnosti pravosudnog policajca, ispitati kako se zatvorenici hrane, kako zadovoljavaju ostale potrebe i kako se s njima postupa. Predsjednik suda, odnosno sudac kojeg on odredi, dužan je poduzeti potrebne mjere da se otklone nepravilnosti uočene pri obilasku zatvora.

(3) Predsjednik suda i sudac istrage ili predsjednik vijeća, odnosno sudac pojedinac pred kojim se vodi postupak, neovisno o nadzoru iz stavka 2. ovog članka, mogu u svako doba obilaziti zatvorenike, s njima razgovarati i od njih primati pritužbe.

(4) Ako tijekom pregleda ili povodom pritužbe zatvorenika, sudac iz stavka 2. ovog članka, utvrdi da je istekao rok trajanja istražnog zatvora određen u rješenju o istražnom zatvoru ili da ne postoji zakonita odluka o oduzimanju slobode, odmah će odrediti zatvorenikovo puštanje na slobodu.

(5) Zatvorenik koji smatra da mu se nezakonito prikraćuje ili ograničava njegovo pravo, može se obratiti predsjedniku suda, koji će prema potrebi poduzeti mjere iz stavka 2. ovoga članka.

Članak 142.

Konzularni i diplomatski predstavnici mogu u skladu s međunarodnim pravom, posjećivati svoje državljane koji su u istražnom zatvoru, razgovarati s njima te im pomoći u uzimanju branitelja.

Članak 145.

(1) Troškovi kaznenog postupka su izdaci od započinjanja do njegova završetka, izdaci za dokazne radnje prije početka kaznenog postupka, te izdaci za pružanje pravne pomoći.

(2) Troškovi kaznenog postupka obuhvaćaju:

1) troškove za svjedoke, vještake, tumače i stručne osobe, troškove tehničkog snimanja, troškove prepisivanja zvučnih snimki i troškove očevida, troškove kopiranja ili snimanja spisa ili dijela spisa,

2) podvozne troškove okrivljenika,

3) izdatke za dovođenje okrivljenika ili uhićene osobe,

4) podvozne i putne troškove službenih osoba,

5) troškove liječenja okrivljenika koji nema pravo na zdravstvenu zaštitu dok se nalazi u pritvoru ili istražnom zatvoru ili zdravstvenoj ustanovi na temelju odluke suda te troškove porođaja,

6) paušalnu svotu,

7) nagradu i nužne izdatke branitelja, nužne izdatke privatnog tužitelja i oštećenika kao tužitelja i njihovih zakonskih zastupnika te nagradu i nužne izdatke njihovih opunomoćenika,

8) nužne izdatke oštećenika i njegova zakonskog zastupnika te nagradu i nužne izdatke njegova opunomoćenika.

(3) Paušalna svota utvrđuje se u okviru svota određenih posebnim propisom s obzirom na složenost i trajanje izvida i kaznenog postupka.

(4) Troškovi iz stavka 2. ovog članka, osim onih koji su nastali u tijelima koja se financiraju iz državnog proračuna, isplaćuju se iz sredstava tijela koje vodi postupak, a naplaćuju kasnije od osoba koje su ih dužne naknaditi prema odredbama ovog Zakona.

(5) Troškovi kopiranja ili snimanja spisa ili dijela spisa naplaćuju se od osobe na čiji se zahtjev obavlja kopiranje ili snimanje, osim kada se ono obavlja na zahtjev branitelja po službenoj dužnosti, u kojem slučaju se isplaćuju iz sredstava tijela koje vodi postupak, a o njima se konačno odlučuje sukladno odredbama ovog Zakona.

(6) Troškovi za prevođenje na jezike manjina u Republici Hrvatskoj koji nastanu primjenom odredaba Ustava i Zakona o pravu pripadnika manjina u Republici Hrvatskoj na uporabu svog jezika, te troškovi usmenog i pisanog prevođenja okrivljenika u smislu članka 202. stavka 3. ovog Zakona, neće se naplaćivati od osoba koje su prema odredbama ovog Zakona dužne naknaditi troškove kaznenog postupka.

(7) Opunomoćenik koji nije odvjetnik nema pravo na nagradu, već samo na nužne izdatke.

Članak 148.

(1) Kad sud okrivljenika proglasi krivim, u presudi će mu naložiti da podmiri troškove kaznenog postupka.

(2) Osoba koja je okrivljena za više kaznenih djela neće se osuditi na naknadu troškova u svezi s djelima za koja je oslobođena optužbe ako se ti troškovi mogu izdvojiti iz ukupnih troškova.

(3) U presudi kojom je više okrivljenika proglašeno krivima sud će odrediti koliki će dio troškova podmiriti svaki od njih, a ako to nije moguće, odlučit će da svi okrivljenici solidarno podmire troškove. Plaćanje paušalne svote odredit će se za svakog okrivljenika pojedinačno.

(4) Ako nedostaju podaci o visini troškova, posebno rješenje o visini troškova donijet će sudac istrage, sudac pojedinac ili predsjednik vijeća kad se ti podaci pribave. Zahtjev s podacima o visini troškova može se podnijeti najkasnije u roku od tri mjeseca od dana dostave pravomoćne presude ili rješenja osobi koja ima pravo postaviti takav zahtjev.

(5) Kada je o troškovima kaznenog postupka odlučeno posebnim rješenjem, o žalbi protiv tog rješenja odlučuje vijeće iz članka 19.b stavka 5., odnosno članka 19.d stavka 3. ovog Zakona.

(6) Ako je imovinsko stanje osuđenika u vrijeme izvršenja odluke o troškovima kaznenog postupka takvo da bi plaćanjem tih troškova bilo dovedeno u pitanje uzdržavanje osuđenika ili osoba koje je on po zakonu dužan uzdržavati, predsjednik vijeća može, na obrazloženi zahtjev osuđenika, posebnim rješenjem osloboditi ga dužnosti naknade tih troškova. Osuđenik uz zahtjev mora priložiti dokaze o svom imovinskom stanju, stanju svoje obitelji ili osoba koje je po zakonu dužan uzdržavati odnosno osoba koje su po zakonu dužne uzdržavati njega iz kojih moraju biti vidljivi ukupni prihodi unutar godine dana, podaci i stanje o računima u bankarskim i drugim financijskim institucijama, vlasništvo nad nekretninama, pokretninama i pravima, na kojima temelji osnovanost zahtjeva. Zahtjev osuđenika odgađa prisilnu naplatu troškova kaznenog postupka.

Članak 149.

(1) Kad se obustavi kazneni postupak ili kad se donese presuda kojom se okrivljenik oslobađa optužbe ili kojom se optužba odbija, izreći će se u rješenju, odnosno presudi da troškovi kaznenog postupka iz članka 145. stavka 2. točke 1. do 5. ovog Zakona te nužni izdaci okrivljenika i nužni izdaci i nagrada branitelja padaju na teret proračunskih sredstava, osim u slučajevima određenim u stavku 2. do 5. ovog članka.

(2) Osoba koja je svjesno podnijela lažnu prijavu podmirit će troškove kaznenog postupka.

(3) Privatni tužitelj i oštećenik kao tužitelj obvezni su naknaditi troškove kaznenog postupka iz članka 145. stavka 2. točke 1. do 6. ovog Zakona, nužne izdatke okrivljenika te nužne izdatke i nagradu njegova branitelja ako je postupak završen presudom kojom se okrivljenik oslobađa optužbe, ili presudom kojom se optužba odbija, ili rješenjem o obustavi postupka, osim ako je postupak obustavljen, odnosno ako je donesena presuda kojom se optužba odbija zbog smrti okrivljenika ili zato što je nastupila zastara kaznenog progona zbog odugovlačenja postupka koje se ne može pripisati u krivnju oštećenika kao tužitelja ili privatnog tužitelja. Ako je postupak obustavljen zbog odustajanja od tužbe ili kaznenog progona, okrivljenik i privatni tužitelj ili oštećenik kao tužitelj mogu se nagoditi o svojim međusobnim troškovima. Ako ima više privatnih tužitelja ili oštećenika kao tužitelja, troškove će solidarno podnositi svi.

(4) Oštećenik koji je odustao od prijedloga za kazneni progon pa zbog toga bude obustavljen postupak, snosi troškove kaznenog postupka ako okrivljenik nije izjavio da će ih platiti.

(5) Kad sud odbije optužbu zbog nenadležnosti, odluku o troškovima donijet će nadležni sud.

Članak 153.

(1) Imovinskopravni zahtjev koji je nastao zbog počinjenja kaznenog djela raspraviti će se na prijedlog ovlaštenih osoba u kaznenom postupku, ako se time ne bi znatno odugovlačio taj postupak.

(2) Imovinskopravni zahtjev se može odnositi na zahtjev koji se može podnijeti u parnici.

Članak 154.

(1) Prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku može podnijeti osoba koja je ovlaštena da takav zahtjev ostvaruje u parnici.

(2) Kad prijedlog iz stavka 1. ovog članka podnosi žrtva kaznenog djela, navest će u prijedlogu je li ostvarila naknadu ili podnijela zahtjev prema članku 43. stavku 2. ovog Zakona.

Članak 161.

(1) Stvari koje nedvojbeno pripadaju oštećeniku, a ne služe za utvrđivanje činjenice u kaznenom postupku, predat će se oštećeniku i prije završetka postupka.

(2) Ako se više oštećenika spori o vlasništvu stvari, uputit će se na parnicu, a sud će u kaznenom postupku odrediti samo čuvanje stvari kao privremenu mjeru osiguranja.

(3) Stvari koje se imaju upotrijebiti za utvrđivanje činjenica oduzet će se privremeno i nakon završetka postupka vratiti vlasniku. Ako je takva stvar prijeko potrebna vlasniku, ona mu se može vratiti i prije završetka postupka uz obvezu da je na zahtjev donese.

Članak 175.

(1) Poziv okrivljeniku radi ispitivanja prije podizanja optužnice, upućuje državni odvjetnik. Ako se okrivljenik neopravdano ne odazove pozivu, državni odvjetnik će predložiti sucu istrage izdavanje dovedbenog naloga.

(2) Pozivanje se obavlja neposrednom dostavom zatvorenog pisanog poziva koji sadrži: naziv tijela koje poziva, ime i prezime okrivljenika, naziv kaznenog djela koje mu se stavlja na teret, mjesto gdje okrivljenik treba doći, dan i sat kad treba doći, naznaku da se poziva u svojstvu okrivljenika i upozorenje da će u slučaju nedolaska biti prisilno doveden, službeni pečat tijela i potpis osobe koja upućuje poziv. U pozivu okrivljenik će se poučiti da je dužan odmah izvijestiti tijelo koje vodi postupak o promjeni adrese, te o namjeri da promijeni boravište i upozoriti na posljedice koje propisuje ovaj Zakon ako tako ne postupi.

(3) Kad se okrivljenik prvi put poziva, dostavit će mu se uz poziv i pouka o pravima (članak 239. stavak 1.).

(4) Poziv okrivljeniku za dokazno ročište, ročište sjednice optužnog vijeća, pripremno ročište i raspravu, upućuje sud.

(5) Ako se okrivljeniku ne može dostaviti dopis, zato što nije prijavio promjenu adrese ili je očito da na drugi način izbjegava primitak, dopis će, osim poziva za raspravu i presude u slučajevima iz stavka 6. ovog članka, biti istaknut na oglasnoj ploči i internetskoj stranici suda, pa će se nakon proteka roka od osam dana uzeti da je dostava uredna. Tako će sud postupiti i kad dostavlja optužnicu.

(6) Ako okrivljeniku koji nema branitelja treba dostaviti presudu kojom mu je izrečena kazna zatvora ili presudu kojom je izrečen kazneni nalog, a presuda se ne može dostaviti na njegovu dosadašnju adresu, sud će okrivljeniku postaviti branitelja po službenoj dužnosti koji će obavljati tu dužnost dok se ne sazna nova adresa okrivljenika. Postavljenom branitelju odredit će se potreban rok za upoznavanje sa spisima koji ne može biti kraći od osam dana, a nakon toga će se presuda dostaviti postavljenom branitelju i postupak nastaviti.

(7) Ako je okrivljenik opunomoćio branitelja za primitak dopisa, poziva, optužnih akata i odluka od čije dostave teče žalbeni rok (članak 77.), dostava se smatra urednom danom predaje pošiljke odvjetničkom uredu branitelja ili danom slanja pošiljke tom uredu putem telekomunikacijskog sredstva. Presuda kojom je okrivljenik osuđen na kaznu zatvora uvijek se dostavlja i okrivljeniku.

Članak 186.

(1) Osobne podatke nadležna tijela mogu prikupljati samo u zakonom određene svrhe u okviru svojih poslova propisanim ovim Zakonom.

(2) Obrada osobnih podataka može se vršiti samo kad je to zakonom ili drugim propisom određeno i mora biti ograničena na svrhu zbog koje su podaci prikupljeni. Daljnja obrada tih podataka dopuštena je ako nije u suprotnosti sa svrhom u koju su podaci prikupljeni te ako su nadležna tijela ovlaštena obrađivati takve podatke u drugu svrhu propisanu zakonom, a obrada je potrebna i razmjerna toj drugoj svrsi.

(3) Obrada osobnih podataka koji se odnose na zdravlje ili seksualni život dopuštena je samo iznimno ako se otkrivanje i dokazivanje kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora od pet godina ili teža ne bi moglo provesti na drugi način ili bi bilo skopčano s nerazmjernim teškoćama.

(4) Obrada osobnih podataka koji se odnose na rasno ili etničko podrijetlo, politička uvjerenja, vjerska ili filozofska uvjerenja ili članstvo u sindikatima nije dopuštena.

(5) Osobni podaci prikupljeni za potrebe kaznenog postupka mogu se dostavljati tijelima državne uprave sukladno posebnom zakonu, a drugim pravnim osobama samo ako državno odvjetništvo ili sud utvrdi da su im ti podaci potrebni u skladu sa zakonom propisanom svrhom. Prilikom dostave, te će se pravne osobe upozoriti da su dužne primijeniti mjere zaštite podataka osoba na koju se podaci odnose.

(6) Osobni podaci iz stavka 1. ovog članka mogu se, u skladu s propisima, upotrijebiti u drugim kaznenim postupcima, u drugim postupcima za kažnjive radnje u Republici Hrvatskoj, u postupcima međunarodne kaznenopravne pomoći i međunarodne policijske suradnje.

(7) Ministar nadležan za pravosuđe donosi pravilnik o automatiziranim zbirkama osobnih podataka za potrebe državnog odvjetništva i sudova.

Članak 196.

(1) Zapisnik o telefonskoj konferenciji mora sadržavati podatke o istovjetnosti osoba u telefonskoj komunikaciji, podatak u kojem svojstvu osoba daje izjavu te, ovisno o tome svojstvu, odgovarajuće osobne podatke.

(2) Snimka telefonske konferencije iz stavka 1. ovog članka, može se upotrijebiti kao dokaz u kaznenom postupku:

1) ako je osoba koja je ispitana kao svjedok upozorena prema članku 288. stavku 3. ovog Zakona i upozorena o snimanju, te pristala da se snimka upotrijebi kao dokaz,

2) ako je okrivljenik bio prethodno poučen o pravima prema članku 239. stavku 1. i članku 275. stavku 3. ovog Zakona,

3) ako je ispitivanju okrivljenika bio prisutan branitelj.

Članak 197.

(1) Kad progon za kazneno djelo ovisi o prijedlogu za progon podnesenom od strane oštećenika ili druge zainteresirane osobe sukladno odredbama Kaznenog zakona, državni odvjetnik ne može poduzeti kazneni progon dok oštećenik ili druga zainteresirana osoba ne podnesu prijedlog za progon.

(2) Kad je ovlašteni tužitelj državni odvjetnik on ne može donijeti rješenje o provođenju istrage niti podignuti optužnicu ako ne podnese dokaz da je dano odobrenje za vođenje kaznenog postupka. Ako je za vođenje kaznenog postupka potrebno odobrenje nadležnog državnog tijela, a ovlašteni tužitelj je oštećenik kao tužitelj, on ne može preuzeti progon prije nego što dobije odobrenje nadležnog državnog tijela. Ako je za provođenje kaznenog postupka potrebno odobrenje nadležnog državnog tijela, a ovlašteni tužitelj je privatni tužitelj, dokaz da je odobrenje za provođenje kaznenog postupka dano dužan je priložiti uz privatnu tužbu.

(3) Oštećenik kao tužitelj mora, u roku od osam dana od dana primitka obavijesti državnog odvjetnika iz članka 55. stavka 1. ovog Zakona, podnijeti zahtjev nadležnom državnom tijelu za davanjem odobrenja za vođenje kaznenog postupka, a privatni tužitelj u roku od tri mjeseca od dana kada je saznao za kazneno djelo i počinitelja. Nakon što je oštećenik kao tužitelj zaprimio odluku nadležnog državnog tijela o svom zahtjevu, počinje mu teći rok iz članka 55. stavka 2. ovog Zakona, a privatnom tužitelju rok iz članka 61. stavka 1. ovog Zakona.

(4) Kad je zakonom određeno da ovlašteni tužitelj poduzima kazneni progon na temelju pisanog zahtjeva ili suglasnosti određenih osoba, pisani se zahtjev može podnijeti ili suglasnost dati u roku iz članka 48. stavka 1. ovog Zakona.

(5) Odredbom stavka 1. ovog članka ne ograničava se pravo i dužnost državnog odvjetnika i policije da provodi izvide kaznenih djela prema odredbama posebnog zakona.

Članak 202.

(1) Riječi i pojmovni sklopovi koji imaju rodno značenje bez obzira jesu li u ovom Zakonu korišteni u muškom ili ženskom rodu odnose se na jednak način na muški i ženski rod.

(2) Ako nije drukčije propisano, pojedini izrazi u ovom Zakonu imaju sljedeće značenje:

1) osumnjičenik je osoba protiv koje je podnesena kaznena prijava ili se provode izvidi ili je provedena hitna dokazna radnja,

2) okrivljenik je osoba protiv koje je doneseno rješenje o provođenju istrage ili osoba koja je obaviještena na temelju članka 213. stavka 2. ovog Zakona, osoba protiv koje je podnesena privatna tužba i osoba protiv koje je presudom izdan kazneni nalog,

3) optuženik je osoba protiv koje je optužnica potvrđena ili je povodom privatne tužbe određena rasprava,

4) osuđenik je osoba za koju je pravomoćnom presudom utvrđeno da je kriva za određeno kazneno djelo,

5) izrazi pod točkom 1. do 3. odnose se i na pravnu osobu prema posebnom zakonu.

(3) Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, odredbe o okrivljeniku, primjenjuju se na osumnjičenika, okrivljenika, optuženika i osuđenika te na osobe protiv kojih se vode posebni postupci predviđeni ovim ili drugim zakonom.

(4) Izraz okrivljenik upotrebljava se u ovom Zakonu i kao opći naziv za osobu iz točke 2., 3. i 4. stavka 2. ovog članka.

(5) Uhićenje je prisilno zadržavanje neke osobe pod sumnjom da je počinila kazneno djelo.

(6) Uhićenik je osoba prema kojoj je primijenjena mjera uhićenja.

(7) Pritvorenik je osoba protiv koje se primjenjuje mjera pritvora.

(8) Pritvorski nadzornik je policijski službenik određen posebnim zakonom.

(9) Osoba u istražnom zatvoru u domu je osoba protiv koje se primjenjuje mjera istražnog zatvora u domu.

(10) Zatvorenik je osoba protiv koje se primjenjuje mjera istražnog zatvora.

(11) Žrtva kaznenog djela je osoba koja zbog počinjenja kaznenog djela trpi fizičke i duševne posljedice, imovinsku štetu ili bitnu povredu temeljnih prava i sloboda.

(12) Oštećenik je žrtva i druga osoba, ako je njihovo osobno ili imovinsko pravo povrijeđeno ili ugroženo kaznenim djelom, a sudjeluje u svojstvu oštećenika u kaznenom postupku.

(13) Stranke su tužitelj i okrivljenik.

(14) Tužitelj je državni odvjetnik, oštećenik kao tužitelj i privatni tužitelj.

(15) Oštećenik kao tužitelj je tužitelj koji je preuzeo progon od državnog odvjetnika koji nije pokrenuo ili je odustao od kaznenog progona.

(16) Privatni tužitelj je tužitelj koji je podnio privatnu tužbu radi progona kaznenih djela za koja se progoni po privatnoj tužbi.

(17) Opunomoćenik je odvjetnik kojega može zamijeniti odvjetnički vježbenik prema ovom Zakonu.

(18) Branitelj je odvjetnik, kojega može zamijeniti odvjetnički vježbenik prema ovom Zakonu.

(19) Savjetnik je osoba određena zakonom.

(20) Europski sud za ljudska prava je sud prema članku 19. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Narodne novine - Međunarodni ugovori 18/1997., 6/1999., 8/1999.).

(21) Sud Europske unije je sud iz članaka 13. i 19. Ugovora o Europskoj uniji i članka 251. do 281. Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

(22) Sud je, ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, sudbeno tijelo koje donosi odluku provodi radnju ili pred kojim se vodi postupak.

(23) Istražitelj i financijski istražitelj je osoba koja je prema posebnom propisu donesenom na osnovi zakona ovlaštena provoditi dokazne i druge radnje.

(24) Policija je policijski službenik ministarstva nadležnog za unutarnje poslove ili ovlaštena osoba ministarstva nadležnog za obranu u okviru prava i dužnosti propisanih posebnim zakonima te inozemni policijski službenik koji u skladu s međunarodnim pravom, na temelju pisanog odobrenja ministra nadležnog za unutarnje poslove, poduzima radnje u području Republike Hrvatske, na njezinom brodu ili zrakoplovu.

(25) Prikriveni istražitelj je policijski službenik koji sudjeluje u posebnoj dokaznoj radnji prema ovom Zakonu.

(26) Pouzdanik je građanin koji sudjeluje u posebnoj dokaznoj radnji prema ovom Zakonu.

(27) Banka označava osim banke i drugu financijsku ustanovu.

(28) Isprava je svaki predmet koji sadrži zapis, znak ili sliku koji je podoban ili određen da služi kao dokaz neke činjenice koja ima vrijednost za pravne odnose.

(29) Snimka je zapis tehničkim uređajem.

(30) Osobni podatak je u smislu ovog Zakona informacija koja se odnosi na određenu fizičku osobu ili fizičku osobu koja se može odrediti.

(31) Zbirka osobnih podataka je skup osobnih podataka određenih posebnim zakonom.

(32) Molekularno-genetska analiza je u smislu ovog Zakona postupak koji služi za analizu DNK koja tvori osnovni genetski materijal čovjeka i drugih živih bića.

(33) Elektronički (digitalni) dokaz je podatak koji je kao dokaz u elektroničkom (digitalnom) obliku pribavljen prema ovom Zakonu.

(34) Zajednica je izvanbračna zajednica i istospolna zajednica. Izvanbračna zajednica, u smislu ovog Zakona, je životna zajednica žene i muškarca koji nisu u braku, a koja traje dulje vrijeme, ili takva zajednica koja traje kraće vrijeme ako je u njoj rođeno zajedničko dijete. Istospolna zajednica je zajednica koja je uređena zakonom.

(35) Tijelo koje vodi postupak u prethodnom postupku je državni odvjetnik, koji postupi prije podizanja optužnice, te sud kada provodi istragu i dokazno ročište. Nakon podizanja optužnice ili privatne tužbe, tijelo koje vodi postupak je sud.

(36) Zajednička istraga je postupanje policije, državnog odvjetnika i suda prema međunarodnom ugovoru.

(37) Dijete je osoba koja nije navršila osamnaest godina života.

(38) Osoba od povjerenja je zakonski zastupnik ili druga odrasla osoba po izboru ovlaštenika prava na pratnju, osim ako je predložena ili pozvana u svojstvu svjedoka.

(39) Spis predmeta je spis koji sastavlja državni odvjetnik prije donošenja rješenja o provođenju istrage i prije poduzimanja prve dokazne radnje po članku 213. stavku 1. ovog Zakona.

(40) Dojava žrtve je početna obavijest o mogućem počinjenju kaznenog djela iz koje, bez dodatnih provjera, ne proizlaze osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo.

Članak 205.

(1) Prijava se podnosi nadležnom državnom odvjetniku pisano, usmeno ili drugim sredstvom.

(2) Ako se prijava podnosi usmeno, prijavitelj će se upozoriti na posljedice lažnog prijavljivanja. O usmenoj prijavi sastavit će se zapisnik, a ako je prijava priopćena telefonom ili drugim telekomunikacijskim uređajem, osigurava se, kad je to moguće, njezin elektronički zapis i sastavlja službena zabilješka.

(3) Ako je prijava podnesena sudu, policiji ili nenadležnom državnom odvjetniku, oni će prijavu primiti i odmah dostaviti nadležnom državnom odvjetniku.

(4) Državni odvjetnik upisuje kaznenu prijavu u upisnik kaznenih prijava čim je podnesena osim u slučaju iz stavka 5. i 6. ovog članka.

(5) Ako je do državnog odvjetnika samo dopro glas da je počinjeno kazneno djelo ili je primio dojavu žrtve, državni odvjetnik će o tome sastaviti službenu zabilješku koja se upisuje u upisnik raznih kaznenih predmeta i postupiti na način propisan u članku 206. stavku 4. ovog Zakona.

(6) Ako kaznena prijava ne sadrži podatke o kaznenom djelu, odnosno ako državni odvjetnik iz same kaznene prijave ne može zaključiti za koje se kazneno djelo prijava podnosi, upisat će je u upisnik raznih kaznenih predmeta te će pozvati podnositelja da u roku od petnaest dana ispravi i dopuni kaznenu prijavu.

(7) Ako podnositelj ne postupi prema pozivu za ispravak ili dopunu, državni odvjetnik sastavlja o tome bilješku. O tome se u roku od osam dana od isteka roka za ispravak ili dopunu kaznene prijave obavještava viši državni odvjetnik koji može naložiti upisivanje kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava.

(8) Ministar nadležan za pravosuđe propisuje način vođenja upisnika kaznenih prijava i raznih kaznenih predmeta.

Članak 206.

(1) Nakon ispitivanja prijave i provjere u Informacijskom sustavu Državnog odvjetništva državni odvjetnik odbacit će prijavu obrazloženim rješenjem ako iz same prijave proistječe:

- 1) da prijavljeno djelo nije kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti,
- 2) da je nastupila zastara ili je djelo obuhvaćeno amnestijom, pomilovanjem, ili je već pravomoćno presuđeno ili postoje druge okolnosti koje isključuju kazneni progon,
- 3) ako postoje okolnosti koje isključuju krivnju,
- 4) ako nema osnovane sumnje da je osumnjičenik počinio prijavljeno kazneno djelo,
- 5) ako podaci u prijavi upućuju na zaključak da prijava nije vjerodostojna.

(2) Protiv rješenja državnog odvjetnika o odbacivanju kaznene prijave žalba nije dopuštena.

(3) Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom (članak 206.c, 206.d i 206.e), državni odvjetnik će o odbacivanju prijave te o razlozima za to izvijestiti uz pouku iz članka 55. ovog Zakona oštećenika u roku od osam dana. O odbacivanju prijave izvijestit će podnositelja te osobu protiv koje je prijava podnesena, ako to ona zahtijeva.

(4) Ako državni odvjetnik iz same prijave ne može ocijeniti jesu li vjerodostojni navodi prijave ili ako podaci u prijavi ne daju dovoljno osnove da može odlučiti hoće li provesti istragu ili poduzeti dokazne radnje, državni odvjetnik će sam provesti izvide ili naložiti njihovo provođenje policiji.

(5) Ako i nakon poduzetih radnji iz stavka 4. ovoga članka postoje neke od okolnosti iz stavka 1. ovoga članka državni će odvjetnik odbaciti prijavu.

Članak 206.b

(1) Državni odvjetnik je dužan donijeti odluku o kaznenoj prijavi u roku od šest mjeseci od dana upisa prijave u upisnik kaznenih prijava i o tome obavijestiti podnositelja prijave uz navođenje kratkih razloga te odluke.

(2) Po isteku roka iz stavka 1. ovog članka ili po isteku šest mjeseci nakon što je državni odvjetnik postupio po članku 205. stavku 5. ovog Zakona podnositelj prijave, oštećenik i žrtva mogu podnijeti pritužbu višem državnom odvjetniku zbog nepoduzimanja radnji državnog odvjetnika koje dovode do odugovlačenja postupka.

(3) Viši državni odvjetnik će, nakon što primi pritužbu iz stavka 2. ovog članka, bez odgode zatražiti očitovanje o navodima pritužbe.

(4) Viši državni odvjetnik će, ako ocijeni da je pritužba osnovana, odrediti primjereni rok u kojem se mora donijeti odluka o prijavi.

(5) Viši državni odvjetnik dužan je o poduzetom obavijestiti podnositelja pritužbe u roku od petnaest dana od dana primitka pritužbe.

(6) Podnositelj pritužbe može ponoviti pritužbu ako prijava nije riješena u roku određenom u stavku 4. ovog članka.

Članak 206.c

(1) Osim kad mu je to dopušteno prema posebnom zakonu, državni odvjetnik može rješenjem odbaciti kaznenu prijavu ili odustati od kaznenog progona iako postoji osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti i za koje je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina ako je:

- 1) s obzirom na okolnosti vjerojatno da će u kaznenom postupku okrivljenik biti oslobođen od kazne,

2) protiv okrivljenika u tijeku izvršenje kazne, a pokretanje kaznenog postupka za drugo kazneno djelo nema svrhe s obzirom na težinu, narav djela i pobude iz kojih je ono počinjeno, te na rezultate koje je kazna ili druga mjera ostvarila na počinitelja da ubuduće ne čini kaznena djela,

3) okrivljenik izručen ili predan stranoj državi ili međunarodnom kaznenom sudu radi provođenja postupka za drugo kazneno djelo,

4) okrivljenik prijavljen za više kaznenih djela kojima je ostvario bića dvaju ili više kaznenih djela, ali je svrhovito da se počinitelj osudi samo za jedno, jer pokretanje kaznenog postupka za druga kaznena djela ne bi imalo bitnog utjecaja na izricanje kazne ili drugih mjera prema počinitelju.

(2) Rješenje iz stavka 1. ovog članka državni odvjetnik će osim okrivljeniku, dostaviti oštećeniku i podnositelju kaznene prijave. Uz rješenje, oštećeniku će se dostaviti i pouka da u roku od osam dana od dana primitka rješenja može podnijeti pritužbu višem državnom odvjetniku ako smatra da rješenje nije osnovano. Oštećenika će se upozoriti i da, ako ne podnese pritužbu, svoj imovinskopravni zahtjev može ostvariti u parnici.

(3) Viši državni odvjetnik dužan je postupiti po pritužbi u roku od trideset dana od njezina primitka. Ako viši državni odvjetnik utvrdi da je rješenje osnovano, o tome će izvijestiti oštećenika i uputiti ga da svoj imovinskopravni zahtjev može ostvarivati u parnici. Ako viši državni odvjetnik utvrdi da rješenje nije osnovano, naložit će nižem državnom odvjetniku da odmah nastavi rad na predmetu, o čemu će izvijestiti oštećenika, okrivljenika i podnositelja prijave.

Članak 206.d

(1) Državni odvjetnik može, nakon prethodno pribavljene suglasnosti žrtve ili oštećenika, rješenjem uvjetno odgoditi ili odustati od kaznenog progona, iako postoji osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti i za koje je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina ako osumnjičenik odnosno okrivljenik preuzme obvezu:

1) izvršenja kakve činidbe u svrhu popravljivanja ili naknade štete prouzročene kaznenim djelom,

2) uplate određene svote u korist javne ustanove, u humanitarne ili karitativne svrhe,

3) isplate dospjelog zakonskog uzdržavanja i urednog plaćanja dospjelih obveza,

4) obavljanja rada za opće dobro na slobodi,

5) podvrgavanja liječenju ili odvikavanju od droge ili drugih ovisnosti sukladno posebnim propisima,

6) podvrgavanja psihosocijalnoj terapiji radi otklanjanja nasilničkog ponašanja bez napuštanja obiteljske zajednice ili uz pristanak osumnjičenika na napuštanje obiteljske zajednice za vrijeme trajanja terapije.

(2) Državni odvjetnik će u rješenju odrediti rok u kojem osumnjičenik odnosno okrivljenik mora ispuniti preuzete obveze prema stavku 1. ovog članka, koji ne smije prelaziti godinu dana.

(3) Rješenje iz stavka 1. ovog članka državni odvjetnik će dostaviti osumnjičeniku odnosno okrivljeniku, oštećeniku i podnositelju kaznene prijave, uz pouku oštećeniku da svoj imovinskopravni zahtjev može ostvarivati u parnici. Protiv rješenja državnog odvjetnika žalba nije dopuštena.

(4) Ako osumnjičenik odnosno okrivljenik ispuni obvezu u roku iz stavka 2. ovoga članka, državni odvjetnik će rješenjem odbaciti kaznenu prijavu ili odustati od optužbe i o tome obavijestiti sud.

(5) Sudac pojedinac će rješenjem prekinuti kazneni postupak ako državni odvjetnik izjavi da uvjetno odustaje od optužbe.

Članak 206.g

(1) Državni odvjetnik može, u svrhu prikupljanja potrebnih obavijesti, pozivati osobe. U pozivu se mora naznačiti razlog pozivanja. Ako se podnositelj prijave ili žrtva koja je dojavila o počinjenom kaznenom djelu ne odazove pozivu postupit će se prema članku 205. stavku 6. i 7. ovog Zakona.

(2) Policija, ministarstvo nadležno za financije, Državni ured za reviziju i druga državna tijela, organizacije, banke i druge pravne osobe dostavit će podatke koje je od njih zatražio državni odvjetnik, osim onih koji predstavljaju zakonom zaštićenu tajnu. Državni odvjetnik može od navedenih tijela zahtijevati kontrolu poslovanja pravne i fizičke osobe i u skladu s odgovarajućim propisima privremeno oduzimanje do donošenja presude, novca, vrijednosnih papira, predmeta i dokumentacije koji mogu poslužiti kao dokaz, obavljanje nadzora i dostavu podataka koji mogu poslužiti kao dokaz o počinjenom kaznenom djelu ili imovini ostvarenoj kaznenim djelom, te zatražiti obavijesti o prikupljenim, obrađenim i pohranjenim podacima u vezi neobičnih i sumnjivih novčanih transakcija. U svom zahtjevu državni odvjetnik može pobliže označiti sadržaj tražene mjere ili radnje te zahtijevati da ga se o njoj izvijesti, kako bi mogao biti prisutan njenom provođenju.

(3) Za nepostupanje po zahtjevu državnog odvjetnika, sudac istrage može na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika odgovornu osobu kazniti novčanom kaznom u iznosu do 50.000,00 kuna, a pravnu osobu do 5.000.000,00 kuna, a ako i nakon toga ne postupi po zahtjevu može se kazniti zatvorom do izvršenja, a najdulje mjesec dana. Sud koji je donio rješenje o određivanju zatvora može opozvati to rješenje ako nakon njegovog donošenja odgovorna osoba postupi po zahtjevu.

(4) O pribavljenoj obavijesti iz stavka 1. ovog članka državni odvjetnik sastavlja zapisnik, koji se kao i izjava dana državnom odvjetniku iz članka 205. stavka 6. ovog Zakona prema članku 86. stavku 3. ovog Zakona neće dostaviti uz optužnicu odnosno koja se prema članku 351. stavku 5. ovog Zakona izdvaja iz spisa.

Članak 207.

(1) Ako postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo za koje se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti, policija ima pravo i dužnost poduzeti potrebne mjere:

1) da se pronade počinitelj kaznenog djela, da se počinitelj ili sudionik ne sakrije ili ne pobjegne,

2) da se otkriju i osiguraju tragovi kaznenog djela i predmeti koji mogu poslužiti pri utvrđivanju činjenica te

3) da se prikupe sve obavijesti koje bi mogle biti od koristi za uspješno vođenje kaznenog postupka.

(2) O poduzimanju izvida kaznenih djela policija će obavijestiti državnog odvjetnika odmah, a najkasnije u roku od dvadeset četiri sata nakon poduzimanja radnje. Ako državni odvjetnik obavijesti policiju da namjerava prisustvovati pojedinim izvidima ili mjerama, policija će ih provesti na način kojim mu se to omogućuje.

(3) O činjenicama i okolnostima koje su utvrđene prilikom poduzimanja radnji iz stavka 1. i 2. ovog članka, a mogu biti od interesa za kazneni postupak, policija sastavlja službenu zabilješku.

(4) Na temelju provedenih izvida policija, u skladu s posebnim propisom, sastavlja kaznenu prijavu ili izvješće o provedenim izvidima u kojemu navodi dokaze za koje je saznala. U kaznenu prijavu ili izvješće se ne unosi sadržaj izjava koje su pojedini građani dali u prikupljanju obavijesti. Uz kaznenu prijavu ili izvješće dostavljaju se i predmeti, skice, slike, spisi o poduzetim mjerama i radnjama, službene zabilješke, izjave i drugi materijal koji može biti koristan za uspješno vođenje postupka.

(5) Ako policija naknadno sazna za nove činjenice, dokaze ili otkrije tragove kaznenog djela, dužna je prikupiti potrebne obavijesti i izvješće o tome odmah dostaviti državnom odvjetniku.

(6) Kad poduzima izvide kaznenih djela policija postupa i prema odredbama posebnog zakona i pravilima donesenima na temelju tog zakona.

Članak 208.

(1) Policija može prikupljati obavijesti od građana. U prikupljanju obavijesti građani se ne mogu ispitivati u svojstvu okrivljenika, svjedoka ili vještaka.

(2) Ako je to potrebno radi otkrivanja drugih kaznenih djela iste osobe, njezinih sudionika ili kaznenih djela drugih osoba, obavijesti se mogu prikupljati od osoba koje su u pritvoru. Odobrenje za njihovo prikupljanje daje državni odvjetnik, a ako je pritvor produljen, odobrenje daje sudac istrage. Te se obavijesti prikupljaju u prisutnosti branitelja.

(3) Prikupljanje obavijesti iz stavka 2. ovog članka od osoba koje su u istražnom zatvoru ili u drugoj ustanovi za osobe lišene slobode moguće je samo ako je to, na temelju pisanog prijedloga državnog odvjetnika, odobrio sudac istrage ili predsjednik vijeća, u prisutnosti suca istrage ili branitelja.

(4) Radi prikupljanja obavijesti iz stavka 1. ovog članka policija može pozivati građane. Prisilno se može dovesti osumnjičenik koji se nije odazvao pozivu samo ako je u pozivu bio na to upozoren ili iz okolnosti očito proizlazi da odbija primitak poziva. Osoba koja se odazvala pozivu ili osumnjičenik koji je prisilno doveden, a odbije dati obavijesti, ne može se ponovno pozivati zbog istog razloga.

(5) Osumnjičenik, koji je prisilno doveden prema stavku 4. ovog članka, bit će poučen:

- 1) o razlozima pozivanja i koje su osnove sumnje protiv njega,
- 2) o pravu na tumačenje i prevođenje sukladno članku 8. ovog Zakona,
- 3) o pravu da nije dužan iskazivati niti odgovarati na pitanja,

4) da po završetku prikupljanja obavijesti ili po isteku šest sati od trenutka dolaska u policijske prostorije iste može odmah napustiti.

(6) Kad postoji vjerojatnost da osoba koja je zatečena na mjestu počinjenja kaznenog djela s elementima nasilja ili kaznenog djela koje predstavlja prijetnju javnoj sigurnosti ima saznanja o okolnostima počinjenja djela ili počinitelju, a njihovo prikupljanje nije moguće ili je bitno otežano na mjestu gdje je osoba zatečena i razumno je vjerovati da će odgoda prikupljanja obavijesti štetiti probicima kaznenog progona, može se od te osobe zahtijevati da u pratnji policijskih službenika dođe u policijske prostorije radi davanja obavijesti. Ako ona to bez opravdanog razloga odbije, može se prisilno dovesti. Prisilno dovedena osoba bit će obaviještena da ima pravo na tumačenje i prevođenje, da nije dužna dati obavijest i da po završetku prikupljanja obavijesti ili po isteku šest sati od trenutka dolaska u policijske prostorije iste može odmah napustiti. Ako se prisilno dovedena osoba uhititi, vrijeme uhićenja teče od trenutka dovođenja u policijske prostorije.

(7) Policija će od osoba iz stavaka 4. i 6. ovog članka uzeti obavijesti odmah, a najkasnije u roku od šest sati od dolaska u službene prostorije. Prikupljanje obavijesti od osoba iz stavaka 4. i 6. ovog članka može trajati dulje od šest sati samo uz njihov pisani

pristanak. Policija je odmah dužna pustiti osobe iz stavaka 4. i 6. ovog članka koje odbiju dati obavijest.

Članak 212.

(1) Policija može, ako postoji opasnost od odgode, i prije započinjanja kaznenog postupka za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do pet godina obaviti pretragu (članak 246.), privremeno oduzimanje predmeta (članak 261.), očevid (članak 304.), uzimanje otisaka prstiju i drugih dijelova tijela (članak 211. i 307.).

(2) U slučaju iz stavka 1. ovog članka, policija će prije provođenja dokazne radnje pretrage ili očevida za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora teža od pet godina iz nadležnosti općinskog suda obavijestiti državnog odvjetnika. Državni odvjetnik koji stigne na mjesto očevida ili pretrage u tijeku njegova provođenja može preuzeti provođenje radnje, odnosno njezino provođenje prepustiti policiji. Za provođenje dokazne radnje privremenog oduzimanja predmeta i uzimanja otisaka prstiju i drugih dijelova tijela takva prethodna obavijest nije potrebna.

(3) Ako je potrebno provesti radnje iz stavka 1. i 2. ovog članka prema službenoj osobi koja je ovlaštena i dužna otkrivati i prijavljivati kaznena djela za koja se progoni po službenoj dužnosti policija će odmah obavijestiti državnog odvjetnika koji će odlučiti o tome da li će sam provesti tu radnju ili će dati nalog istražitelju.

(4) Za kaznena djela koja su u nadležnosti županijskog suda o postojanju opasnosti od odgode i potrebi provođenja dokaznih radnji policija odmah obavještava državnog odvjetnika, osim za provođenje dokazne radnje privremenog oduzimanja predmeta. Državni odvjetnik može sam provesti dokazne radnje iz stavka 1. ovog članka ili njihovo provođenje naložiti policiji ili istražitelju.

(5) Ako postoji opasnost od odgode, državni odvjetnik može odrediti potrebna vještačenja, osim ekshumacije.

(6) O rezultatima radnji koje je policija provela prema stavku 1., 2. i 4. ovog članka, bez odgode obavještava državnog odvjetnika.

Članak 213.c

(1) Ako je državni odvjetnik odbacio kaznenu prijavu za kazneno djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, oštećenik koji je preuzeo kazneni progon može sucu istrage predložiti provođenje dokaznih radnji. Prijedlog za provođenje dokaznih radnji mora sadržavati podatke iz članka 225. stavka 1. ovog Zakona, a o prijedlogu oštećenika kao tužitelja sudac istrage odlučuje rješenjem.

(2) Ako prihvati prijedlog oštećenika kao tužitelja iz stavka 1. ovog članka, sudac istrage će naložiti istražitelju provođenje dokaznih radnji koje su svrhovite za odlučivanje o podizanju optužnice. Pri provođenju dokaznih radnji postupa se sukladno članku 225. stavku 5. ovog Zakona.

(3) Ako ne prihvati prijedlog iz stavka 1. ovog članka, sudac istrage ga rješenjem odbija.

(4) Kada dokazne radnje budu provedene, sudac istrage postupit će sukladno članku 225. stavku 6. ovog Zakona. Ako oštećenik kao tužitelj u roku od osam dana od dostave rješenja o odbačaju kaznene prijave ne podigne optužnicu smatrat će se da je odustao od kaznenog progona, o čemu će sudac istrage obavijestiti državnog odvjetnika.

Članak 217.

(1) Državni odvjetnik donosi rješenje o provođenju istrage protiv određene osobe kad postoji osnovana sumnja da je počinila kazneno djelo za koje se provodi istraga, a ne postoje zakonske smetnje za kazneni progon te osobe.

(2) Rješenje o provođenju istrage, osim podataka iz članka 168. ovog Zakona, mora sadržavati opis djela iz kojeg proizlaze zakonska obilježja kaznenog djela, zakonski naziv kaznenog djela te kratko obrazloženje okolnosti iz kojih proizlazi osnovana sumnja da je okrivljenik počinio kazneno djelo.

(3) U rješenju o provođenju istrage državni odvjetnik će navesti koje su hitne dokazne radnje provedene prije donošenja rješenja, koje okolnosti namjerava istražiti te koje će dokazne radnje provesti.

(4) Kad je donio rješenje o provođenju istrage državni odvjetnik može podnijeti sucu istrage obrazloženi prijedlog da se protiv okrivljenika odredi istražni zatvor ili da se poduzmu druge mjere nužne za djelotvorno vođenje kaznenog postupka i zaštitu osoba.

Članak 218.

(1) Rješenje o provođenju istrage dostavlja se okrivljeniku najkasnije u roku od osam dana od dana donošenja rješenja, zajedno s poukom o pravima iz članka 239. stavka 1. ovog Zakona.

(2) Protiv rješenja o provođenju istrage okrivljenik ima pravo žalbe sucu istrage u roku od osam dana od dana primitka rješenja. Žalba se podnosi državnom odvjetniku koji ju je dužan odmah, zajedno sa spisom predmeta, dostaviti sucu istrage.

(3) Sudac istrage može rješenjem:

1) odbaciti žalbu kao nepravovremenu ili nedopuštenu,

2) odbiti žalbu kao neosnovanu,

3) prihvatiti žalbu i ukinuti rješenje o provođenju istrage u odnosu na sve ili pojedine točke rješenja ako utvrdi postojanje razloga iz članka 224. stavka 1. točke 1. do 3. ovog Zakona odnosno da nema osnovane sumnje da je okrivljenik počinio kazneno djelo koje mu se stavlja na teret,

4) naložiti državnom odvjetniku da u određenom roku provede dokazne radnje potrebne za odlučivanje o osnovanosti rješenja o provođenju istrage.

(4) Sudac istrage dužan je odlučiti o žalbi okrivljenika u roku od osam dana od dana primitka žalbe i spisa predmeta. Ako sudac istrage u tom roku ne odluči o žalbi okrivljenika, državni odvjetnik ovlašten je nastaviti s provođenjem istrage.

(5) Ako je sudac istrage naložio državnom odvjetniku provođenje dokaznih radnji iz stavka 3. točke 4. ovog članka, državni odvjetnik će nakon provođenja tih radnji dostaviti spis sucu istrage radi donošenja odluke o žalbi.

(6) Ako je sudac istrage ukinuo rješenje o provođenju istrage, državni odvjetnik ima pravo žalbe.

(7) Rješenje o provođenju istrage državni odvjetnik dostavlja oštećeniku s poukom o pravima iz članka 47. stavka 1. točke 1. do 4. i 7. ovog Zakona.

(8) Državni odvjetnik će o pravomoćnosti rješenja o provođenju istrage obavijestiti ministarstvo nadležno za pravosuđe koje o tome vodi evidenciju.

(9) Ministar nadležan za pravosuđe donosi pravilnik o vođenju evidencije iz stavka 8. ovog članka.

Članak 219.

(1) Istragu provodi državni odvjetnik.

(2) Državni odvjetnik može nalogom povjeriti provođenje dokaznih radnji istražitelju, ako drukčije nije propisano ovim Zakonom. U nalogu državni odvjetnik određuje istražitelja, s obzirom na predmet istraživanja i posebne propise, radnje koje se imaju provesti, a može dati i druge naloge kojih se istražitelj mora držati. Istražitelj je dužan postupati po nalogu državnog odvjetnika.

(3) Za kaznena djela iz nadležnosti županijskog suda okrivljenika ispituje državni odvjetnik.

Članak 225.

(1) Ako je državni odvjetnik odbacio kaznenu prijavu ili je obustavio istragu, oštećenik koji je preuzeo kazneni progon može sucu istrage predložiti provođenje istrage za kaznena djela za koja se istraga provodi. Prijedlog za provođenje istrage mora sadržavati naziv državnog odvjetništva koje je donijelo rješenje o odbačaju kaznene prijave i oznaku tog rješenja odnosno oznaku rješenja o obustavi istrage, opis djela iz kojeg proizlaze zakonska obilježja kaznenog djela, zakonski naziv kaznenog djela, kratko obrazloženje okolnosti iz kojih proizlazi osnovana sumnja da je okrivljenik počinio kazneno djelo, te dokazne radnje koje se predlaže provesti.

(2) Sudac istrage odlučuje o prijedlogu oštećenika kao tužitelja rješenjem. U rješenju kojim određuje provođenje istrage navode se podaci iz članka 217. stavka 2. ovog Zakona, te dokazne radnje koje je sudac istrage ocijenio svrhovitim provesti.

(3) Ako ne prihvati prijedlog iz stavka 1. ovog članka, sudac istrage rješenjem odbija prijedlog oštećenika kao tužitelja za provođenjem istrage.

(4) Ako je prijedlog oštećenika kao tužitelja za provođenje istrage prihvaćen, istragu po nalogu suca istrage, provodi istražitelj. Oštećenik kao tužitelj može biti prisutan radnjama u istrazi i može sucu istrage predlagati da naloži istražitelju provođenje određenih radnji. Ako ne prihvati prijedlog oštećenika kao tužitelja o provođenju radnji, sudac istrage obavještava oštećenika.

(5) Kad sudac istrage ustanovi da je istraga završena, izvijestit će o tome oštećenika kao tužitelja. Sudac istrage će u obavijesti upozoriti oštećenika kao tužitelja o mjestu gdje se nalazi spis i drugi predmeti i vremenu u kojemu ih može razgledati, kao i o pravu da u roku od osam dana može podnijeti optužnicu te o tome obavijestiti suca istrage. Ako oštećenik kao tužitelj u tom roku ne podigne optužnicu, smatrat će se da je odustao od kaznenog progona, pa će sudac istrage istragu rješenjem obustaviti.

Članak 229.

(1) Državni odvjetnik dužan je završiti istragu u roku od šest mjeseci. Ako se istraga ne završi u roku od šest mjeseci, državni odvjetnik je dužan izvijestiti višeg državnog odvjetnika o razlozima zbog kojih istraga nije završena.

(2) Viši državni odvjetnik dužan je poduzeti mjere da se istraga završi. U složenim predmetima viši državni odvjetnik može na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika rok iz stavka 1. ovog članka produljiti za najviše šest mjeseci. U posebno složenim i teškim

predmetima, Glavni državni odvjetnik može na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika rok završetka istrage iz stavka 1. ovog članka produljiti za najviše dvanaest mjeseci.

(3) Okrivljenik i oštećenik mogu se tijekom istrage obratiti pritužbom višem državnom odvjetniku zbog odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u tijeku istrage. Okrivljenik se može obratiti pritužbom višem državnom odvjetniku i ako u slučaju iz članka 216. stavka 4. ovog zakona državni odvjetnik nije donio rješenje o provođenju istrage niti podigao optužnicu iz članka 341. stavka 3. ovog Zakona.

(4) Viši državni odvjetnik ispitat će navode u pritužbi, a ako je podnositelj zahtijevao, obavijestit će ga o tome što je poduzeto.

Članak 230.

(1) Nakon završene istrage ili istraživanja državni odvjetnik je dužan u roku od petnaest dana od dana upisa završetka istrage ili istraživanja u upisnik kaznenih prijava podignuti optužnicu ili obustaviti istragu odnosno odbaciti kaznenu prijavu. U složenim predmetima taj rok iznosi trideset dana. Viši državni odvjetnik može rok za podizanje optužnice produljiti na prijedlog državnog odvjetnika za najviše petnaest dana, a u složenim predmetima za najviše trideset dana.

(2) Iznimno, ako su postojali nepredvidivi ili neotklonjivi razlozi, viši državni odvjetnik može na prijedlog državnog odvjetnika produljiti rokove iz stavka 1. ovog članka za najviše petnaest dana.

(3) Državni odvjetnik će u roku iz stavka 1. ovog članka obavijestiti oštećenika o podizanju optužnice ili o obustavi istrage odnosno odbacivanju kaznene prijave uz pouku iz članka 55. stavka 5. ovog Zakona.

(4) Ako državni odvjetnik ne postupi prema stavku 1. i 2. ovog članka, dužan je o razlozima izvijestiti višeg državnog odvjetnika.

(5) Ako državni odvjetnik u rokovima iz stavaka 1. i 2. ovog članka ne podigne optužnicu, smatrat će se da je odustao od kaznenog progona.

Članak 270.

(1) Privremeno oduzeti predmeti moraju biti vraćeni, osim ako ne podliježu odredbama o oduzimanju prema zakonu ili ako prestanu postojati zakonski razlozi za primjenu mjere iz članka 266. stavka 2. ovog Zakona.

(2) Državni odvjetnik i sud paze po službenoj dužnosti na postojanje razloga za držanje privremeno oduzetih predmeta.

Članak 271.

(1) Na prijedlog državnog odvjetnika mogu se u kaznenom postupku prema odredbama koje vrijede za ovršni postupak odrediti privremene mjere osiguranja oduzimanja imovinske koristi.

(2) O privremenim mjerama osiguranja do podizanja optužnice, odlučuje sudac istrage, nakon podizanja optužnice, optužno vijeće, a nakon potvrđivanja optužnice raspravni sud. O žalbi protiv odluke suca istrage odlučuje vijeće. Žalba protiv odluke optužnog vijeća i raspravnog suda nije dopuštena.

(3) Zahtjev za naknadu štete zbog neosnovane privremene mjere, ostvaruje se u parnici.

Članak 273.

(1) Tijelo koje provodi ispitivanje upitat će okrivljenika prije prvog ispitivanja je li primio pisanu pouku o pravima (članak 239. stavak 1.), a ako jest, uvjerit će se da je okrivljenik pouku razumio. Ako okrivljenik nije primio pisanu pouku o pravima prethodno će mu se ona uručiti, a ako okrivljenik pouku nije razumio, tijelo koje provodi ispitivanje uz uručenje pouke, poučit će okrivljenika o pravima iz članka 239. stavka 1. ovog Zakona na njemu razumljiv način. Primitak pouke i sve druge radnje u svezi s tim zabilježiti će se u zapisniku.

(2) Okrivljenik, koji je prema stavku 1. ovog članka poučen o pravima, pozvat će se da se izričito izjasni o tome hoće li uzeti branitelja po vlastitom izboru. Izjava okrivljenika unijet će se u zapisnik.

(3) Tijelo koje provodi ispitivanje omogućiti će okrivljeniku da uzme branitelja po vlastitom izboru i u tu svrhu zastati s ispitivanjem do dolaska branitelja, a najkasnije do tri sata od kad je okrivljenik izjavio da hoće uzeti branitelja po vlastitom izboru i da hoće njegovu prisutnost ispitivanju. Ako je iz okolnosti vidljivo da izabrani branitelj u tom roku ne može doći, tijelo koje provodi ispitivanje će okrivljeniku omogućiti da uzme branitelja s liste dežurnih odvjetnika koju za područje županije sastavlja tijelo iz članka 253. ovog Zakona i dostavlja sudu, državnom odvjetniku i nadležnim policijskim upravama. Vrijeme zastajanja s ispitivanjem upisuje se u zapisnik o ispitivanju i ne računa se u zakonski rok za dovođenje sucu istrage.

(4) Ako okrivljenik nije uzeo branitelja s liste iz stavka 3. ovog članka, a ispitivanje se poduzima za kazneno djelo iz nadležnosti županijskog suda, tijelo koje provodi ispitivanje postupit će prema članku 66. stavku 3. ovog Zakona.

(5) Okrivljenik se o svojim pravima prije početka prvog ispitivanja može posavjetovati s braniteljem što se unosi u zapisnik.

(6) Ako postoji sumnja o tome je li okrivljenik poznaje službeni jezik suda ili postoje okolnosti iz članka 280. ovog Zakona, okrivljenik će se poučiti da će se ispitivanje provesti putem tumača. Tijelo koje provodi ispitivanje osigurati će prije početka ispitivanja sudjelovanje tumača.

Članak 276.

(1) Ispitivanje treba obavljati tako da se u potpunosti poštuje osoba okrivljenika.

(2) Okrivljenik se ispituje usmeno. Pri ispitivanju mu se može dopustiti da se služi svojim zabilješkama.

(3) Pri ispitivanju treba okrivljeniku, bez obzira želi li odgovarati na postavljena pitanja, omogućiti da se u neometanom izlaganju očituje o svim okolnostima koje ga terete i da iznese sve činjenice koje mu služe za obranu.

(4) Kad okrivljenik završi iskaz, postaviti će mu se pitanja ako je potrebno da se predoči neki dokaz, popune praznine ili otklone proturječnosti i nejasnoće u njegovu izlaganju.

(5) Prema okrivljeniku se ne smije upotrijebiti sila, prijetnja, obmana ili druga slična sredstva da bi se došlo do njegove izjave ili priznanja.

Članak 278.

(1) Okrivljenik može biti suočen sa svjedokom ili drugim okrivljenikom ako se njihovi iskazi ne slažu o važnim činjenicama, osim u slučaju kad je svjedok dijete.

(2) Suočeni će se posebno ispitati o svakoj okolnosti o kojoj se njihovi iskazi međusobno ne slažu, a njihov odgovor unijeti u zapisnik.

(3) Suočiti se odjednom mogu najviše dvije osobe.

(4) O suočenju se vodi zapisnik. Suočenje u istrazi se mora snimiti uređajem za audio-video snimanje. Snimka se priključuje zapisniku. Ako suočenje nije snimljeno, zapisnik se ne može upotrijebiti kao dokaz.

Članak 285.

(1) Oslobođeni su obveze svjedočenja:

1) osoba s kojom je okrivljenik u braku ili izvanbračnoj zajednici,

2) srodnici okrivljenika u ravnoj lozi, srodnici u pobočnoj lozi do trećega stupnja zaključno te srodnici po tazbini do drugoga stupnja zaključno,

3) posvojenik i posvojitelj okrivljenika,

4) javni bilježnici, porezni savjetnici, u okviru zakonske obveze čuvanja tajne,

5) odvjetnici, liječnici, zubari, psiholozi i socijalni radnici o onome što su u obavljanju svoga zanimanja saznali od okrivljenika,

6) novinari i urednici u sredstvima javnog priopćavanja o izvorima obavijesti i podataka za koje su saznali u obavljanju svoga zanimanja i koji su uporabljeni prilikom uređivanja sredstava javnog priopćavanja, osim u postupku zbog kaznenih djela protiv časti i ugleda počinjenih putem sredstava javnog priopćavanja i u slučaju propisanom posebnim zakonom.

(2) Osobe navedene u stavku 1. točki 4. do 6. ovog članka ne mogu uskratiti iskaz ako postoji zakonska osnova po kojoj su oslobođene dužnosti čuvanja tajne.

(3) Tijelo koje vodi postupak dužno je osobe spomenute u stavku 1. ovog članka, prije njihova ispitivanja ili čim sazna za njihov odnos prema okrivljeniku, upozoriti da ne moraju svjedočiti. Osobe navedene u stavku 1. točki 1. do 3. ovog članka će se upozoriti da će se njihov iskaz, ako odluče svjedočiti, bez obzira na njihovu kasniju odluku, moći koristiti kao dokaz. Upozorenja i odgovori unose se u zapisnik.

(4) Dijete koje s obzirom na dob i duševnu razvijenost nije sposobno shvatiti značenje prava da ne mora svjedočiti ne može se ispitati kao svjedok, ali se saznanja dobivena od njega putem stručnih osoba, rođaka ili drugih osoba koje su s njim bile u kontaktu mogu koristiti kao dokaz.

(5) Osoba koja ima razloga uskratiti svjedočenje prema jednom od okrivljenika oslobođena je dužnosti svjedočenja i prema ostalim okrivljenicima ako se njezin iskaz prema naravi stvari ne može ograničiti samo na ostale okrivljenike.

(6) Osobe navedene u stavku 1. točki 1. do 6. ovog članka, osim branitelja, ne mogu uskratiti iskaz ako se radi o kaznenom djelu kaznenopravne zaštite djece.

Članak 288.

(1) Svjedoci se ispituju svaki posebno i bez ostalih svjedoka. Svjedok je dužan odgovore davati usmeno.

(2) Svjedok će se najprije pitati za ime i prezime, ime oca, zanimanje, boravište, mjesto rođenja, godine života, osobni identifikacijski broj i njegov odnos s okrivljenikom i oštećenikom.

(3) Nakon toga svjedok će se upozoriti da je dužan govoriti istinu, da ne smije ništa prešutjeti i da je davanje lažnog iskaza kazneno djelo. Svjedok će se upozoriti i da nije dužan odgovarati na pitanja predviđena u članku 45. stavku 1. točki 4. i članku 286. stavku 1. ovog Zakona i ta će se upozorenja unijeti u zapisnik.

Članak 292.

(1) Ako drukčije nije propisano posebnim zakonom, ispitivanje djeteta koje nije navršilo četrnaest godina kao svjedoka provodi sudac istrage. Ispitivanje će se provesti bez prisutnosti suca i stranaka u prostoriji gdje se dijete nalazi putem audio-video uređaja kojima rukuje stručni pomoćnik. Ispitivanje se provodi uz pomoć psihologa, pedagoga ili druge stručne osobe, a osim kad to nije protivno interesima postupka ili djeteta, ispitivanju prisustvuje roditelj ili skrbnik. Stranke mogu postavljati pitanja djetetu - svjedoku prema odobrenju suca istrage putem stručne osobe. Ispitivanje će se snimiti uređajem za audio-video snimanje, a snimka će se zapečatiti i priključiti zapisniku. Dijete se može samo iznimno ponovno ispitati, i to na isti način.

(2) Ako drukčije nije propisano posebnim zakonom, ispitivanje djeteta s navršenih četrnaest, a nenavršenih osamnaest godina kao svjedoka provodi sudac istrage. Pri ispitivanju djeteta osobito ako je oštećeno kaznenim djelom, postupit će se obzirno da ispitivanje ne bi štetno utjecalo na psihičko stanje djeteta. Prema okolnostima, posebno vodeći računa o zaštiti djeteta, može se provesti na način propisan u stavku 1. ovog članka.

(3) Svjedoci koji se zbog starosti, zdravstvenog stanja ili invaliditeta ne mogu odazvati pozivu, mogu se ispitati u svojem stanu ili drugom prostoru u kojemu borave. Te svjedoke se može ispitati putem audio-video uređaja kojima rukuje stručna osoba. Ako to zahtijeva stanje svjedoka, ispitivanje će se provesti tako da mu stranke mogu postavljati pitanja bez prisutnosti u prostoriji gdje se svjedok nalazi. Ispitivanje će se prema potrebi snimiti uređajem za audio-video snimanje, a snimka će se zapečatiti i priključiti zapisniku.

(4) Na način određen u stavku 3. ovog članka, na njezin zahtjev, provest će se ispitivanje kao svjedoka žrtve kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa, kaznenog djela trgovanja ljudima ili ako je kazneno djelo počinjeno u obitelji. Takav svjedok može se samo iznimno ponovno ispitati, ako to sud ocijeni potrebnim.

(5) Ako se ispitivanje svjedoka provodi prema stavku 3. ovog članka postupit će se prema članku 297. stavku 3. ovog Zakona.

Članak 297.

(1) Ako se posebni način ispitivanja i sudjelovanja ugroženog svjedoka u postupku odnosi osim na prikrivanje podataka iz članka 288. stavka 2. ovog Zakona i na prikrivanje izgleda svjedoka, ispitivanje će se obaviti posredstvom audio-video uređaja. Audio-video uređajem rukuje stručna osoba. Lik svjedoka i glas će se tijekom ispitivanja izmijeniti. Svjedok će se tijekom ispitivanja nalaziti u prostoriji koja je prostorno odvojena od prostorije u kojoj se nalaze sudac istrage i druge osobe koje su prisutne ispitivanju. Ispitivanje će se provesti prema članku 292. stavka 3. ovog Zakona.

(2) Sudac istrage može odrediti da se ispitivanje ugroženog svjedoka snimi uređajem za audio-video ili audiosnimanje. Odluku o snimanju i načinu provedbe snimanja sudac istrage će donijeti vodeći posebno računa o zaštiti svjedoka. U tom slučaju sudac istrage ne vodi zapisnik. Snimka će se prepisati u roku od tri dana.

(3) Ugroženi svjedok prije početka ispitivanja, osim upozorenja i pouka iz članka 288. stavka 3. i članka 289. stavka 1. i 2. ovog Zakona mora biti upozoren prema članku 87. stavku 3. ovog Zakona.

(4) Kad se ispitivanje ugroženog svjedoka snima, sudac istrage koji provodi ispitivanje navest će u zapisniku rješenje iz članka 295. stavka 4. ovog Zakona, a zatim će postupiti prema članku 87. stavka 5. ovog Zakona posebno vodeći računa o zaštiti svjedoka.

(5) Kad se ispitivanje ugroženog svjedoka snima, o ispitivanju se izrađuju dvije snimke, od kojih će se jedna odmah zapečatiti i predati sucu istrage na čuvanje. Tu snimku potpisuju sudac istrage, ugroženi svjedok pseudonimom i stručna osoba koja je provela snimanje. Druga snimka se predaje državnom odvjetniku. Državni odvjetnik će izraditi prijepis snimke u roku od petnaest dana i uložiti ga u spis.

Članak 300.

(1) Iskaz svjedoka se, osim u slučajevima posebno propisanim ovim Zakonom, ne može upotrijebiti kao dokaz u postupku ako:

- 1) je kao svjedok ispitana osoba koja se ne može ispitati kao svjedok (članak 284.),
- 2) je kao svjedok ispitana osoba koja ne mora svjedočiti (članak 285.), a nije na to upozorena ili se nije izričito odrekla toga prava,
- 3) upozorenje iz članka 285. stavka 3. ovog Zakona i odricanje nije ubilježeno u zapisnik,
- 4) je kao svjedok ispitano dijete koje ne može shvatiti značenje prava da ne mora svjedočiti (članak 285. stavak 4.),
- 5) upozorenja iz članka 288. stavka 3. ovog Zakona nisu ubilježena u zapisnik,
- 6) je povrijeđeno pravo na uskratu odgovora iz članka 45. stavka 1. točke 4. ovog Zakona,
- 7) u slučaju iz članka 6. stavka 3. ovog Zakona.

(2) Ako nije postupljeno prema odredbama članka 295. stavka 4. i 5. ovog Zakona, iskaz ugroženog svjedoka ne može biti upotrijebljen kao dokaz. O tome na prijedlog stranke ili svjedoka rješenjem odlučuje sudac istrage. O žalbi protiv rješenja suca istrage odlučuje viši sud.

Članak 301.

(1) Prepoznavanje je utvrđivanje istovjetnosti osobe, predmeta, prostora, zvuka, načina kretanja ili drugog obilježja, koje je opažao okrivljenik ili svjedok, koja se utvrđuje usporedbom s drugom osobom, predmetom, prostorom, zvukom, načinom kretanja ili drugim obilježjem. Predmeti koji mogu poslužiti razjašnjenju stvari će se pokazati okrivljeniku, a prema potrebi svjedocima i vještacima.

(2) Prije prepoznavanja upitat će se osoba koja obavlja prepoznavanje, je li joj nakon vremena u kojemu je opažala, a prije prepoznavanja, predmet prepoznavanja bio pokazan u naravi, na fotografiji, računalu, evidenciji, snimci, zbirci podataka ili drugdje, te je li zna druge okolnosti koje mogu utjecati na prepoznavanje. Odgovori će se upisati u zapisnik.

(3) Od osobe koja obavlja prepoznavanje tražit će se da najprije što detaljnije opiše predmet prepoznavanja i da navede okolnosti prema kojima ga razlikuje od drugih predmeta. Ujedno će opisati okolnosti u kojima je opažala i detaljno opisati rezultate prepoznavanja.

(4) Nakon toga će se osobi koja obavlja prepoznavanje pokazati osobu ili drugi predmet prepoznavanja i to zajedno s drugim njemu, nepoznatim osobama i predmetima. Prepoznavanje prostora provodi se tako da osoba najprije što detaljnije opiše prostor, a zatim ga pokaže na snimci i u naravi.

(5) Uz pisani pristanak osobe koja ga obavlja, prepoznavanje se može provesti i putem odgovarajućih tehničkih uređaja i programa koji omogućavaju istovremeno prikazivanje fotografija ili audio-video snimki sukladno stavku 3. ovog članka. Tako provedeno prepoznavanje može se snimiti audio-video uređajem.

(6) Ako okrivljenik obavlja prepoznavanje postupit će se prema članku 239. i 273. ovog Zakona. Ako svjedok obavlja prepoznavanje postupit će se prema članku 288. stavak 2. i 3. ovog Zakona.

(7) O prepoznavanju sastavit će se zapisnik i odgovarajuća snimka svih pokazanih osoba, predmeta i prostora. Snimanje obavlja stručni pomoćnik.

Članak 305.

(1) Radi provjere izvedenih dokaza ili utvrđivanja činjenica koje su važne za razjašnjenje stvari sud, na prijedlog stranke može odrediti rekonstrukciju događaja ili pokus.

(2) Rekonstrukcija se obavlja tako da se ponove radnje ili situacije u uvjetima uz koje se prema izvedenim dokazima događaj odvijao. Ako su u iskazima pojedinih svjedoka ili okrivljenika radnje ili situacije različito prikazane, događaj će se, u pravilu, rekonstruirati posebno sa svakim od njih.

(3) Pokus se poduzima da bi se ispitao utjecaj određene okolnosti na određenu stvar, stanje ili odnos.

(4) Rekonstrukcija i pokus se ne smiju obavljati na način kojim se vrijeđa javni red ili moral ili se dovodi u opasnost život ili zdravlje ljudi.

(5) Pri rekonstrukciji i pokusu mogu se, prema potrebi, ponovno izvesti pojedini dokazi.

Članak 306.

(1) Tijelo koje obavlja očevid, rekonstrukciju ili pokus može zatražiti pomoć stručne osobe kriminalističko-tehničke, prometne ili druge struke, koja će, prema potrebi, poduzeti i pronalaženje, osiguravanje ili opisivanje tragova, obaviti potrebna mjerenja i snimanja, izraditi skice ili prikupiti druge podatke.

(2) Na očevid, rekonstrukciju i pokus može se pozvati i vještak ako bi njegova prisutnost bila korisna za davanje nalaza i mišljenja.

(3) Tijelo koje obavlja očevid, rekonstrukciju ili pokus ovlašteno je za neophodno potrebno vrijeme ograničiti pristup i boravak u prostoru ili u prostorijama u kojima se ili predmetima na kojima se nalaze činjenice koje zahtijevaju provedbu tih radnji.

(4) Kad se očevid, rekonstrukcija ili pokus obavlja na tijelu osobe, postupit će se prema odredbama članka 326. stavka 2. ovog Zakona.

Članak 307.

(1) Ako je potrebno utvrditi od koga potječu otisci prstiju ili otisci drugih dijelova tijela, na pojedinim predmetima, ti otisci mogu se uzimati od osoba za koje postoji vjerojatnost da su mogle doći u dodir s tim predmetima.

(2) Otisci iz stavka 1. ovog članka mogu se uzimati i bez privole osobe za koju postoji vjerojatnost da je mogla doći u dodir s pojedinim predmetima.

(3) Otisci iz stavka 1. ovog članka uzimaju se odgovarajućom primjenom pravila koja važe za uzimanje otisaka prstiju prema članku 211. stavku 1. ovog Zakona i pravila uređenih drugim zakonom.

Članak 311.

(1) Za vještaka se ne može uzeti osoba koja ne može biti ispitana kao svjedok ili osoba koja je oslobođena dužnosti svjedočenja, a ni osoba prema kojoj je kazneno djelo počinjeno, a ako je uzeta, njezin nalaz i mišljenje ne mogu se upotrijebiti kao dokaz u postupku.

(2) Razlog za izuzeće vještaka postoji i u svezi s osobom koja je zajedno s tužiteljem, okrivljenikom ili oštećenikom zaposlena u istom državnom tijelu ili kod istoga poslodavca.

(3) Za vještaka se, u pravilu, neće uzeti osoba koja je ispitana kao svjedok.

Članak 334.

Posebne dokazne radnje iz članka 332. stavka 1. ovog Zakona mogu se odrediti za sljedeća kaznena djela iz Kaznenog zakona:

1) ratnog zločina (članak 91. stavak 2.), terorizma (članak 97. stavak 1., 2. i 3.), financiranja terorizma (članak 98.), obuke za terorizam (članak 101.), terorističkog udruženja (članak 102.), ropstva (članak 105.), trgovanja ljudima (članak 106.), trgovanja dijelovima ljudskog tijela i ljudskim zamecima (članak 107.), protupravnog oduzimanja slobode (članak 136. stavak 4.), otmice (članak 137. stavak 3.), spolne zloporabe djeteta mlađeg od petnaest godina (članak 158.), podvođenja djeteta (članak 162. stavak 1. i 3.), iskorištavanja djece za pornografiju (članak 163. stavak 2. i 3.), teških kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta (članak 166.), pranja novca (članak 265. stavak 4.), zloporabe položaja i ovlasti (članak 291. stavak 2.) ako je to djelo počinila službena osoba, primanja mita (članak 293.) ako je to djelo počinila službena osoba, trgovanja utjecajem (članak 295.) ako je to djelo počinila službena osoba, zločinačkog udruženja (članak 328.), počinjenja kaznenog djela u sastavu zločinačkog udruženja (članak 329. stavak 1. točke 3. do 6.), ubojstva osobe pod međunarodnom zaštitom (članak 352.), otmice osobe pod međunarodnom zaštitom (članak 353.), za kaznena djela protiv Republike Hrvatske (Glava XXXII.) i protiv Oružanih snaga Republike Hrvatske (Glava XXXIV.) za koja je propisana kazna zatvora od najmanje pet godina te za sva kaznena djela za koja je propisana kazna dugotrajnog zatvora,

2) genocida (članak 88. stavak 3.), zločina agresije (članak 89. stavak 2. i 3.), odgovornosti zapovjednika (članak 96.), novačenja za terorizam (članak 100.), pripremanja kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (članak 103.), mučenja i drugog okrutnog, neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (članak 104.) ako je počinjeno na štetu djeteta, ubojstva (članak 110.), protupravnog oduzimanja slobode (članak 136. stavak 3.), otmice (članak 137.), prostitucije (članak 157. stavak 2.), spolne zloporabe djeteta starijeg od petnaest godina (članak 159.), mamljenja djece za zadovoljenje spolnih potreba (članak 161.), podvođenja djeteta (članak 162.), iskorištavanja djece za pornografiju (članak 163.), iskorištavanja djece za pornografske predstave (članak 164.), oduzimanja djeteta (članak 174. stavak 3.), neovlaštene proizvodnje i prometa drogama (članak 190. stavak 2., 3. i 4.), teških kaznenih djela protiv opće sigurnosti (članak 222.), napada na zrakoplov, brod ili nepokretnu platformu (članak 223.), razbojništva (članak 230. stavak 2.), iznude (članak 243. stavak 4., 5. i 6.), primanja mita u gospodarskom poslovanju (članak 252.), zloporabe u postupku javne nabave (članak 254.), izbjegavanja carinskog nadzora (članak 257.), subvencijske prijevare (članak 258.), pranja novca (članak 265.), krivotvorenja novca (članak 274.), zloporabe položaja i ovlasti (članak 291.), nezakonitog pogodovanja (članak 292.), primanja mita (članak 293.), davanja mita (članak 294. stavak 1.), trgovanja utjecajem (članak 295.), protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka u Republici Hrvatskoj (članak 326. stavak 2) te počinjenja kaznenog djela u sastavu zločinačkog udruženja (članak 329.),

3) javnog poticanja na terorizam (članak 99.), protupravnog oduzimanja slobode (članak 136.), spolnog odnošaja bez pristanka (članak 152.), silovanja (članak 153.), teška kaznena djela protiv spolne slobode (članak 154.), prostitucije (članak 157.), oduzimanja

djeteta (članak 174.), povrede djetetovih prava (članak 177.), krivotvorenja lijekova ili medicinskih proizvoda (članak 185.), neovlaštene proizvodnje i prometa droga (članak 190.), omogućavanja trošenja droga (članak 191. stavak 2. i 3.), neovlaštene proizvodnje i prometa tvarima zabranjenim u sportu (članak 191.a), iznude (članak 243.), primanja i davanja mita u postupku stečaja (članak 251.), davanja mita u gospodarskom poslovanju (članak 253.), davanja mita (članak 294.), davanja mita za trgovanje utjecajem (članak 296.), odavanja službene tajne (članak 300.) ako je tim djelom povrijeđena tajnost izvida i istraživanja, sprečavanja dokazivanja (članak 306.), povrede tajnosti postupka (članak 307.) ako je tim djelom povrijeđena tajnost u kaznenom postupku, otkrivanja identiteta ugrožene osobe ili zaštićenog svjedoka (članak 308.), prisile prema pravosudnom dužnosniku (članak 312.), protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka u Republici Hrvatskoj (članak 326.), nedozvoljenog posjedovanja, izrade i nabavljanja oružja i eksplozivnih tvari (članak 331.), ubojstva osobe pod međunarodnom zaštitom (članak 352.), otmice osobe pod međunarodnom zaštitom (članak 353.), napada na osobu pod međunarodnom zaštitom (članak 354.), prijetnje osobi pod međunarodnom zaštitom (članak 355.) te za kaznena djela protiv računalnih sustava, programa i podataka (Glava XXV.) i protiv intelektualnog vlasništva (Glava XXVII.) ako su počinjena uporabom računalnih sustava ili mreža.

Članak 335.

(1) U nalogu iz članka 332. stavka 1. ovog Zakona navode se raspoloživi podaci o osobi protiv koje se posebne dokazne radnje primjenjuju, činjenice iz kojih proizlazi potreba poduzimanja te rok trajanja koji mora biti primjeren ostvarenju cilja kao i način, opseg i mjesto provođenja radnje. Radnje izvršava policija. Službene i odgovorne osobe koje sudjeluju u postupku odlučivanja i izvršenja radnji iz članka 332. ovog Zakona dužne su kao tajnu čuvati sve podatke koje su saznale u svezi s radnjama.

(2) Operativno-tehnički centar za nadzor telekomunikacija koji obavlja tehničku koordinaciju s davateljem telekomunikacijskih usluga u Republici Hrvatskoj kao i davatelji telekomunikacijskih usluga, dužni su policiji osigurati potrebnu tehničku pomoć. Za postupanje protivno toj obvezi, sudac istrage će na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika kazniti davatelja telekomunikacijske usluge novčanom kaznom do 1.000.000,00 kuna te odgovornu osobu u Operativno-tehničkom centru za nadzor telekomunikacija koji obavlja tehničku koordinaciju i u davatelju telekomunikacijskih usluga u Republici Hrvatskoj novčanom kaznom u iznosu do 50.000,00 kuna, a ako i nakon toga ne izvrši rješenje može se odgovorna osoba kazniti zatvorom do izvršenja, ali najdulje mjesec dana. O žalbi protiv rješenja kojim je izrečena novčana kazna ili je određen zatvor, odlučuje vijeće. Žalba protiv rješenja o novčanoj kazni i zatvoru ne zadržava izvršenje rješenja.

(3) Posebne dokazne radnje iz članka 334. ovog Zakona određuju se na vrijeme do tri mjeseca. Na prijedlog državnog odvjetnika, sudac istrage može te radnje produljiti za još tri mjeseca ako one daju rezultate, a postoji razlog da se nastavi s njihovim provođenjem radi prikupljanja dokaza. Nakon proteka šest mjeseci za kaznena djela iz članka 334. točke 1. i 2. ovog Zakona, te radnje mogu se produljiti za još šest mjeseci. Iznimno, za kaznena djela iz članka 334. točke 1. ovog Zakona, te radnje mogu se produljiti za daljnjih šest mjeseci, ako je njihovo produljenje nužno radi ostvarenja svrhe radi koje su bile odobrene. Protiv rješenja suca istrage kojim se odbija prijedlog državnog odvjetnika za produljenje radnje državni odvjetnik može podnijeti žalbu u roku od osam sati o kojoj odlučuje vijeće istog suda u roku od dvanaest sati.

(4) Čim prestanu pretpostavke iz članka 332. stavka 1. ovog Zakona, sudac istrage je dužan odrediti obustavu poduzetih radnji. Ako državni odvjetnik odustane od kaznenog progona, odnosno ako podaci i obavijesti pribavljeni primjenom poduzetih radnji nisu

potrebni za kazneni postupak, uništiti će se pod nadzorom suca istrage, koji će o tome sastaviti posebni zapisnik.

(5) Nalog iz stavka 1. ovog članka čuva se u posebnom omotu. Nakon prestanka radnje, a ako to probici postupka dopuštaju i prije, nalog se na njezin zahtjev, može dostaviti osobi protiv koje je radnja bila određena.

(6) Ako se prilikom poduzimanja radnji iz članka 332. stavka 1. ovog Zakona zabilježe podaci i obavijesti koji upućuju na neko drugo kazneno djelo i počinitelja iz članka 334. ovog Zakona, taj dio snimke će se prepisati i dostaviti državnom odvjetniku, i može se upotrijebiti kao dokaz u postupku za to kazneno djelo.

(7) Na razgovore okrivljenika s braniteljem na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 75., 76. i 114. ovog Zakona.

(8) Ako su radnje iz članka 332. ovog Zakona poduzete protivno odredbi članka 332. ovog Zakona, dokazi za koje se iz tako prikupljenih podataka saznalo ne mogu se upotrijebiti kao dokaz u postupku.

Članak 344.

(1) Predsjednik optužnog vijeća ispitat će bez odgode, a ako je okrivljenik lišen slobode, u roku od četrdeset i osam sati je li:

- 1) optužnicu podnio ovlašteni tužitelj,
- 2) optužnica podignuta nakon što su ispunjeni zakonski uvjeti (članak 341. i 356. stavak 3.),
- 3) optužnica propisno sastavljena (članak 342.),
- 4) se u spisu predmeta nalaze dokazi koji se prema članku 86. ovog Zakona imaju izdvojiti iz spisa,
- 5) optužnica podignuta u roku iz članka 230. stavka 1. i 2. i članka 365. stavka 2. ovog Zakona,
- 6) postoje razlozi iz članka 355. stavka 1. točke 1. - 3. ovog Zakona.

(2) Predsjednik optužnog vijeća će rješenjem obustaviti kazneni postupak ili odbaciti optužnicu koju nije podnio ovlašteni tužitelj i koja je podignuta iako nisu ispunjeni zakonski uvjeti ili nakon proteka roka iz članka 230. stavka 1. i 2. i članka 365. stavka 2. ovog Zakona ili ako su ispunjeni razlozi iz članka 355. stavka 1. točke 1.-3. ovog Zakona. O žalbi protiv rješenja predsjednika optužnog vijeća odlučuje viši sud.

(3) Ako predsjednik optužnog vijeća ustanovi da optužnica ima nedostatke u odnosu na sastojke iz članka 342. stavka 1. točke 1. do 5. ovog Zakona, vratit će je tužitelju da u roku od tri dana ispravi nedostatke. Iz opravdanih razloga, na zahtjev tužitelja, predsjednik optužnog vijeća može produljiti taj rok za daljnja tri dana, osim ako je okrivljenik lišen slobode. Ako državni odvjetnik propusti taj rok, predsjednik optužnog vijeća će izvijestiti višeg državnog odvjetnika. Protiv rješenja o vraćanju optužnice i rješenja o produljenju roka žalba nije dopuštena. Ako oštećenik kao tužitelj propusti spomenuti rok, smatrat će se da je odustao od progona i postupak će se obustaviti.

(4) Ako predsjednik optužnog vijeća ustanovi da u spisu predmeta postoje dokazi koji se prema članku 86. ovog Zakona imaju izdvojiti iz spisa, donijet će rješenje o njihovu izdvajanju iz spisa. O žalbi protiv rješenja predsjednika optužnog vijeća odlučuje viši sud.

(5) Izdvojeni dokazi ne mogu se razgledati ni upotrijebiti pri odlučivanju o optužnici niti u kaznenom postupku.

Članak 356.

(1) Ako vijeće ustanovi da optužnica nije propisno sastavljena (članak 342.) ili da u odnosu na cijelu optužnicu postoje nedostaci u prethodnom postupku ili da činjenični opis djela ne proizlazi iz ranije pribavljenih dokaza, ili da je potrebno bolje razjašnjenje stvari, rješenjem vraća optužnicu tužitelju s obrazloženjem razloga zbog kojih nije potvrđena te radnjama koje je propustio poduzeti.

(2) Ako vijeće ustanovi da samo u odnosu na pojedine dijelove optužnice postoje nedostaci u prethodnom postupku ili da činjenični opis djela ne proizlazi iz ranije pribavljenih dokaza, ili da je potrebno bolje razjašnjenje stvari, rješenjem će razdvojiti postupak i potvrditi optužnicu u dijelu za koji to nalazi osnovanim.

(3) Ako vijeće nije potvrdilo optužnicu u cijelosti ili dijelu, državni odvjetnik je dužan u roku od osam dana od dostave rješenja donijeti rješenje o dopuni istrage ili poduzeti dokaznu radnju odnosno odustati od kaznenog progona. Na zahtjev državnog odvjetnika optužno vijeće može produljiti taj rok za daljnjih osam dana, ako je okrivljenik u istražnom zatvoru, a petnaest dana ako je na slobodi.

(4) Državni odvjetnik dužan je o razlozima propuštanja roka iz stavka 3. ovog članka izvijestiti višega državnog odvjetnika. Ako u daljnjem roku od osam dana nije postupljeno prema stavku 3. ovog članka, smatrat će se da je državni odvjetnik odustao od kaznenog progona.

(5) Državni odvjetnik će nakon dopune novu optužnicu dostaviti na ponovno ispitivanje (članak 343. do 355.).

(6) Vijeće ispitujući optužnicu može odlučiti i o prijedlozima za spajanje ili razdvajanje postupka.

Članak 363.

(1) Presuda na temelju sporazuma stranaka mora imati sadržaj iz članka 455. ovog Zakona.

(2) Presuda iz stavka 1. ovog članka se odmah objavljuje, a pisano sastavlja i dostavlja strankama u roku od osam dana od objave. U obrazloženju se navodi izjava na temelju kojeg je donesena presuda.

(3) Presuda iz stavka 1. ovog članka mora odgovarati sadržaju izjave iz članka 360. stavka 4. ovog Zakona.

(4) Vijeće može u izreci o troškovima kaznenog postupka (članak 145.) odrediti da se okrivljenik u cijelosti oslobađa troškova.

Članak 365.

(1) Državni odvjetnik može povući optužnicu prije nego što je potvrđena.

(2) Ako je državni odvjetnik povukao optužnicu, može podići novu izmijenjenu optužnicu pod uvjetima iz članka 341. ovog Zakona. Takva optužnica mora biti podignuta najkasnije dvanaest mjeseci od prvog povlačenja optužnice ako je optužnica podignuta za kazneno djelo iz nadležnosti županijskog suda, a šest mjeseci ako je optužnica podignuta za kazneno djelo iz nadležnosti općinskog suda.

(3) O razlozima povlačenja optužnice državni odvjetnik dužan je izvijestiti višega državnog odvjetnika.

Članak 373.

(1) Kad je predsjednik vijeća utvrdio da su na pripremno ročište došle sve pozvane osobe, provjerit će podatke o istovjetnosti optuženika u optužnici, osim podataka o prijašnjoj osuđivanosti.

(2) Predsjednik vijeća će prisutnog oštećenika, koji još nije podnio imovinskopравни zahtjev poučiti u smislu članka 47. ovog Zakona.

Članak 380.

(1) Predsjednik vijeća obustavit će rješenjem kazneni postupak i dostaviti rješenje strankama i oštećeniku:

1) ako je tužitelj odustao od optužbe,

2) ako je nesporno utvrđeno postojanje smetnji za nastavak postupka iz članka 452. točke 2., 4., 5. i 6. ovog Zakona.

(2) Predsjednik vijeća će u slučaju obustave postupka iz stavka 1. točke 1. ovog članka upozoriti oštećenika prema članku 55. ovog Zakona.

Članak 383.

(1) Na raspravu poziva se tužitelj i oštećenik te njihovi zakonski zastupnici i opunomoćenici, optuženik i njegov branitelj, a po potrebi i tumač.

(2) Svjedoke i vještake koje su stranke predložile poziva sud. Na pozivanje svjedoka i vještaka primjenjuju se odredbe članka 175. i 176. ovog Zakona.

(3) Optuženik se poziva prema članku 372. stavku 1. i 2. ovog Zakona. Poziv optuženiku mora se dostaviti tako da između dostave poziva i dana rasprave ostane dovoljno vremena za pripremu obrane, a najmanje osam dana. Na zahtjev optuženika ili na prijedlog tužitelja, a uz privolu optuženika, taj se rok može skratiti.

(4) Branitelj se poziva prema članku 174. stavku 1. ovog Zakona.

(5) Oštećenika koji se ne poziva kao svjedok sud će izvijestiti u pozivu da će se rasprava održati i bez njega, a da će se prijedlog o postavljanju imovinskopavnog zahtjeva pročitati. Oštećenik će se upozoriti i na to da će se, ako ne dođe, smatrati da nije voljan nastaviti kazneni progon ako državni odvjetnik odustane od optužbe.

(6) Oštećenik kao tužitelj i privatni tužitelj upozorit će se u pozivu da će se ako na raspravu ne dođu, a ne pošalju opunomoćenika, smatrati da su odustali od optužbe.

(7) Optuženika će se u pozivu upozoriti na posljedice nedolaska na raspravu (članak 402. i 404.).

(8) Optuženika protiv kojeg se vodi postupak za kazneno djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina će se u pozivu upozoriti da se, u slučaju kad obrana nije obvezna, rasprava može održati i u slučaju neopravdanog nedolaska uredno pozvanog branitelja na raspravu ili uzimanja branitelja tek na raspravi.

Članak 395.

(1) Dužnost je predsjednika vijeća brinuti se o održavanju reda u sudnici i dostojanstvu suda. On može odmah nakon otvaranja zasjedanja upozoriti osobe koje prisustvuju raspravi da se pristojno ponašaju i ne ometaju rad suda. Predsjednik vijeća može odrediti pretragu osoba koje prisustvuju raspravi.

(2) Vijeće može naložiti da se iz zasjedanja uklone sve osobe koje kao slušatelji prisustvuju raspravi ako se mjerama za održavanje reda propisanim u ovom Zakonu ne bi moglo osigurati neometano održavanje rasprave.

(3) U sudnici se, osim za potrebe suda, ne smiju obavljati fotografska, filmska, televizijska i druga snimanja tehničkim uređajima. Iznimno, kada je to značajno zbog javnog interesa, predsjednik višeg suda može odobriti filmsko ili televizijsko, a predsjednik suda fotografsko snimanje.

(4) Stranke i branitelj smiju tonski snimati tijekom rasprave s koje nije isključena javnost pod uvjetom da ne ometaju tijekom rasprave i da prethodno o tome izvijeste predsjednika vijeća. Osobni podaci o optuženiku, oštećeniku ili svjedoku koji su tako snimljeni predstavljaju tajnu i smiju se koristiti samo za potrebe kaznenog postupka.

Članak 409.

(1) O postupanju na raspravi se vodi zapisnik u koji se mora unijeti u bitnom cijeli tijekom rasprave, osim ako drukčije nije propisano ovim Zakonom.

(2) Predsjednik vijeća može nakon saslušanja stranaka odrediti da se tijekom rasprave snimi. U tom slučaju, osim ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, zapisnik tvore prijepis audio ili audio-video snimke rasprave i zapisnik o tijeku rasprave. Audio ili audio-video snimka rasprave prepisuje se u roku od tri radna dana, a prijepis pregledava i ovjerava predsjednik vijeća i ulaže ga u spis kao sastavni dio zapisnika o raspravi.

(3) Za audio ili audio-video snimanje tijekom rasprave odgovarajuće se primjenjuju odredbe članka 87. stavka 3. i članka 395. stavka 4. ovog Zakona.

(4) Predsjednik vijeća uvijek može, na prijedlog stranke ili po službenoj dužnosti, naložiti da se u zapisnik doslovno upišu izjave koje smatra osobito važnim.

(5) Ako je potrebno, osobito ako se u zapisnik doslovno unose izjave neke osobe, predsjednik vijeća može narediti da se taj dio zapisnika odmah pročita, a pročitat će se uvijek ako to zahtijeva stranka, branitelj ili osoba čija se izjava unosi u zapisnik.

Članak 410.

(1) Zapisnik mora biti završen sa zaključenjem zasjedanja. Zapisnik potpisuju predsjednik vijeća i zapisničar.

(2) Stranke imaju pravo pregledati završeni zapisnik i njegove priloge, dati primjedbe u svezi sa sadržajem i tražiti ispravak zapisnika.

(3) Ispravke pogrešno upisanih imena, brojeva i drugih očitih pogrešaka u pisanju može naložiti predsjednik vijeća na prijedlog stranaka ili ispitanе osobe ili po službenoj dužnosti. Druge ispravke i dopune zapisnika može naložiti samo vijeće.

(4) Primjedbe i prijedlozi stranaka u svezi sa zapisnikom te ispravci i dopune obavljени u zapisniku moraju se zabilježiti u nastavku završenog zapisnika. U nastavku zapisnika zabilježit će se i razlozi zbog kojih pojedini prijedlozi i primjedbe nisu prihvaćeni. Predsjednik vijeća i zapisničar potpisuju i nastavak zapisnika.

Članak 411.

(1) U uvodu zapisnika mora se naznačiti sud pred kojim se održava rasprava, mjesto i vrijeme zasjedanja, ime i prezime predsjednika vijeća, članova vijeća i zapisničara, prisutnih tužitelja, optuženika i branitelja, oštećenika i njegova zakonskog zastupnika ili opunomoćenika, tumača, kazneno djelo koje je predmet raspravljanja te je li rasprava javna ili je javnost isključena.

(2) Zapisnik mora osobito sadržavati podatke o tome koja je optužnica na raspravi pročitana, odnosno usmeno izložena, kakvo je očitovanje okrivljenika s pripremnog ročišta ako je ono održano kao i njegovo očitovanje o optužbi na raspravi, je li tužitelj izmijenio ili

proširio optužbu, kakve su prijedloge podnijele stranke i kakve je odluke donosio predsjednik vijeća ili vijeće, koji su dokazi izvedeni, jesu li pročitani zapisnici i drugi podnesci, jesu li reproducirane zvučne ili druge snimke i kakve su primjedbe dale stranke u svezi s izvedenim dokazima. Ako je s rasprave isključena javnost, u zapisniku se mora naznačiti da je predsjednik vijeća upozorio prisutne na posljedice ako neovlašteno otkriju ono što su na toj raspravi saznali kao tajnu.

(3) Iskazi optuženika, svjedoka i vještaka unose se u zapisnik tako da se prikaže njihov bitni sadržaj. Ako je optuženik ranije ispitan, u zapisnik se unose odstupanja ili dopune takvog njegovog ranijeg iskaza. Ako je svjedok ili vještak ranije ispitan pred sudom ili državnim odvjetnikom u smislu članka 234. i 235. ovog Zakona, u zapisnik se unose samo odstupanja ili dopune takvog njegovog ranijeg iskaza i vještačenja. Prema potrebi, pročitati će se njegov prijašnji iskaz ili dio iskaza danog pred sudom ili državnim odvjetnikom u smislu članka 234. i 235. ovog Zakona.

(4) Ako svjedok ili vještak nije ispitan na način propisan člankom 234. i 235. ovog Zakona u zapisnik se unosi iskaz tako da se prikaže njegov bitan sadržaj. Na raspravi se može pročitati raniji iskaz ili dio iskaza tako ispitanog svjedoka ili vještaka u dijelu koji sadrži odstupanja odnosno reproducirat će se snimka takvog iskaza. Na takvom iskazu ne može se isključivo ili u odlučujućoj mjeri temeljiti osuđujuća presuda.

(5) Na zahtjev stranke u zapisnik će se unijeti i pitanje, odnosno odgovor koji je vijeće odbilo kao nedopušten.

(6) U zapisniku o tijeku rasprave koji se vodi usporedno sa zvučnim ili drugim snimanjem unijet će se prema ocijeni predsjednika vijeća važne izjave stranaka, a po potrebi i bitni dijelovi iskaza optuženika, svjedoka ili vještaka.

Članak 415.

(1) Rasprava započinje čitanjem optužnice. Ako je oštećenik prisutan, a još nije stavio imovinskopravni zahtjev, upozorit će ga predsjednik vijeća da može staviti prijedlog za ostvarivanje tog zahtjeva u kaznenom postupku i poučiti ga o pravima iz članka 47. ovog Zakona. Ako oštećenik nije prisutan, a postavio je imovinskopravni zahtjev, predsjednik vijeća pročitati će taj zahtjev.

(2) Nakon toga, predsjednik vijeća upitat će optuženika je li razumio optužbu. Ako se predsjednik vijeća uvjeri da optuženik nije razumio optužbu, ponovno će mu izložiti njezin sadržaj na način na koji je optuženik može najlakše razumjeti.

(3) Nakon toga predsjednik vijeća objavit će kakvo je očitovanje o optužbi i imovinskopravnom zahtjevu optuženik ranije iznio.

Članak 418.

(1) Dokazivanje obuhvaća sve činjenice za koje sud i stranke smatraju da su važne za pravilno presuđenje.

(2) Suoptuženike koji su se očitovali da se u odnosu na sve točke optužbe smatraju krivim, ispitat će se na početku dokaznog postupka, oni koji zahtijevaju da ih se ispita prije završetka dokaznog postupka, ispitat će se čim to zahtijevaju, a oni koji su se očitovali na sve ili pojedine točke optužbe da se ne smatraju krivim ispitat će se na završetku dokaznog postupka, osim ako drukčije ne zahtijevaju.

(3) Optuženik koji se prema odredbi članka 417.a stavak 5. ovog Zakona treba ispitati na kraju dokaznog postupka može sudjelovati u izvođenju pojedinih dokaza i prije njegova ispitivanja. U tom slučaju, sud će upozoriti okrivljenika da će se sve što kaže prilikom

izvođenja dokaza smatrati njegovom obranom. Dano upozorenje i odgovor okrivljenika unijet će se u zapisnik.

(4) Ako se oštećenik koji je prisutan treba ispitati kao svjedok, njegovo će se ispitivanje obaviti prije ispitivanja ostalih svjedoka.

(5) Podaci iz kaznene evidencije kao i drugi podaci o osuđivanosti za kažnjive radnje mogu se pročitati kao zadnji dokazi prije ispitivanja optuženika na završetku dokaznog postupka, osim ako vijeće odlučuje o mjerama osiguranja prisutnosti optuženika i drugim mjerama opreza.

Članak 420.

(1) Prije ispitivanja, svjedoka će predsjednik vijeća upozoriti prema članku 288. stavku 3., a vještaka prema članku 312. stavku 1. ovog Zakona

(2) Tijekom iznošenja iskaza svjedoka ili izlaganja nalaza i mišljenja vještaka, svjedoku ili vještaku neposredno postavljaju pitanja stranke te predsjednik i članovi sudskog vijeća. Ako se drukčije ne dogovore, najprije postavlja pitanje stranka koja je predložila izvođenje tog dokaza, a zatim protustranka. Nakon toga pitanja postavlja predsjednik i članovi sudskog vijeća. Ako je sud odredio izvođenje dokaza i bez prijedloga stranaka, pitanja prvi postavlja predsjednik vijeća, zatim članovi vijeća, te naposljetku tužitelj, okrivljenik i branitelj. Oštećenik, zakonski zastupnik, punomoćnik i vještaci mogu neposredno postavljati pitanja uz odobrenje predsjednika vijeća.

(3) Predsjednik vijeća će zabraniti pitanje ili odgovor na već postavljeno pitanje ako je ono nedopušteno (članak 277. i članak 289. stavak 3. ovog Zakona) ili se pitanje ne odnosi na predmet. Ako predsjednik vijeća zabrani postavljanje određenog pitanja ili davanje odgovora, stranke mogu zahtijevati da o tome odluči vijeće.

(4) Stranke i branitelj mogu staviti prigovor na pitanja iz stavka 3. ovog članka, o kojem će odlučiti predsjednik vijeća.

Članak 441.

(1) Ako tužitelj u tijeku rasprave utvrdi da izvedeni dokazi pokazuju da se izmijenilo činjenično stanje izloženo u potvrđenoj optužnici, on može do završetka dokaznog postupka usmeno izmijeniti optužnicu.

(2) Radi izmjene optužnice ili pripreme obrane stranke mogu zatražiti prekid rasprave.

(3) Ako vijeće dopusti prekid rasprave radi izmjene optužnice, odredit će rok u kojem tužitelj treba podnijeti izmijenjenu optužnicu. Primjerak izmijenjene optužnice dostavit će se optuženiku. Ako tužitelj u ostavljenom roku ne podnese izmijenjenu optužnicu, vijeće će nastaviti raspravu na temelju prijašnje optužnice.

(4) Izmijenjena optužnica ne dostavlja se sudu nadležnom za njezino potvrđivanje, osim ako vijeće ne odluči drukčije. Ako vijeće odluči dostaviti izmijenjenu optužnicu sudu nadležnom za potvrđivanje optužnice, pa ona bude potvrđena, nova rasprava održat će se u pravilu pred istim vijećem.

(5) Ako državni odvjetnik izmijeni optužnicu na način da se radi o kaznenom djelu za koje je nadležno vijeće u širem sastavu, dopunit će se vijeće i rasprava početi iznova.

(6) Nakon izmjene ili podnošenja nove optužnice, optuženik će se očitovati o njezinoj osnovanosti prema članku 415. stavku 3. ovog Zakona.

Članak 448.

(1) Ako sud, nakon vijećanja i glasovanja utvrdi da postoje zakonski uvjeti, izriče presudu.

(2) Presuda se izriče i javno objavljuje u ime Republike Hrvatske.

Članak 468.

(1) Bitna povreda odredaba kaznenog postupka postoji ako:

1) je sud bio nepropisno sastavljen ili ako je u izricanju presude sudjelovao sudac ili sudac porotnik koji nije sudjelovao na raspravi ili koji je pravomoćnom odlukom izuzet od suđenja,

2) je na raspravi sudjelovao sudac ili sudac porotnik koji se morao izuzeti (članak 32. stavak 1.),

3) je rasprava održana bez osobe čija je prisutnost na raspravi po zakonu obvezna ili ako je optuženiku, branitelju, oštećeniku kao tužitelju ili privatnom tužitelju, protivno njegovu zahtjevu, uskraćeno da se na raspravi služi svojim jezikom i da na svojem jeziku prati tijek rasprave (članak 8.),

4) je protivno zakonu donesena odluka o isključenju javnosti s rasprave,

5) je sud povrijedio propise kaznenog postupka o pitanju postoji li optužba ovlaštenog tužitelja ili prijedlog oštećenika, odnosno odobrenje nadležnog tijela,

6) je presudu donio sud koji zbog stvarne nenadležnosti nije mogao suditi u toj stvari ili ako je sud nepravilno odbio optužbu zbog stvarne nenadležnosti,

7) sud svojom presudom nije potpuno riješio predmet optužbe,

8) je na raspravi optuženik koji se na ispitivanju o osnovanosti optužbe očitovao da se u odnosu na sve ili pojedine točke optužbe ne smatra krivim bez zahtjeva u smislu članka 417.a stavak 5. ovog Zakona ispitati prije završetka dokaznog postupka,

9) je optužba prekoračena (članak 449. stavak 1.),

10) je presudom povrijeđena odredba članka 13. ovog Zakona,

11) se presuda ne može ispitati jer je izreka presude nerazumljiva, proturječna sama sebi ili razlozima presude, ili ako presuda nema uopće razloga ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama ili su ti razlozi potpuno nejasni ili u znatnoj mjeri proturječni, ili ako o odlučnim činjenicama postoji znatna proturječnost između onoga što se navodi u razlozima presude o sadržaju tih isprava ili zapisnika o iskazima danim u postupku i samih tih isprava ili zapisnika.

(2) Bitna povreda odredaba kaznenog postupka postoji ako se presuda temelji na nezakonitom dokazu (članak 10.), te ako je teško povrijeđeno pravo na pravično suđenje zajamčeno Ustavom i Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

(3) Bitna povreda odredaba kaznenog postupka postoji i ako sud pri pripremanju rasprave ili u tijeku rasprave ili pri donošenju presude nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovog Zakona ili je na raspravi povrijedio pravo obrane, a to je utjecalo ili moglo utjecati na presudu.

Članak 474.

(1) Kada drugostupanjski sud zaprimi spis povodom žalbe na presudu za kazneno djelo za koje se kazeni postupak pokreće po službenoj dužnosti, prije dostave sucu izvjestitelju, spis će dostaviti državnom odvjetniku. Državni odvjetnik vratit će spis u roku od osam dana. Predsjednik vijeća ne može biti sudac izvjestitelj.

(2) Sudac izvjestitelj može prema potrebi od prvostupanjskog suda pribaviti izvješće o povredama odredaba kaznenog postupka, a može preko tog suda ili suca istrage suda na čijem se području radnja ima obaviti ili na drugi način provjeriti navode žalbe u svezi s novim

dokazima i novim činjenicama ili od drugih tijela ili pravnih osoba pribaviti potrebna izvješća ili spise.

(3) Ako sudac izvjestitelj utvrdi da se u spisima nalaze zapisnici i obavijesti predviđeni u članku 86. ovog Zakona, dostavit će spise prvostupanjskom sudu prije održavanja sjednice drugostupanjskog vijeća, da predsjednik prvostupanjskog vijeća donese rješenje o njihovu izdvajanju iz spisa i kad rješenje postane pravomoćno, da postupi prema članku 86. stavak 2. ovog Zakona.

Članak 475.

(1) Drugostupanjski sud donosi odluku u sjednici vijeća.

(2) O sjednici vijeća izvjestit će se stranke ako je neka od stranaka u roku predviđenom za žalbu ili u odgovoru na žalbu zahtijevala da bude izviještena o sjednici. Predsjednik vijeća ili vijeće može odlučiti da se o sjednici vijeća izvijeste stranke i kad nisu to zahtijevale, ako bi njihova prisutnost bila korisna za razjašnjenje stvari.

(3) Iznimno od stavka 2. ovog članka, kad drugostupanjski sud rješava o žalbi protiv presude prvostupanjskog suda donesene zbog kaznenog djela za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, stranke će se obavijestiti o sjednici vijeća drugostupanjskog suda ako je u prvostupanjskoj presudi izrečena kazna zatvora i ako je neka od stranaka zahtijevala da bude obaviještena o sjednici, ili ako predsjednik vijeća ili vijeće drugostupanjskog suda smatra da bi prisutnost stranaka bila korisna za razjašnjenje stvari.

(4) Sjednica vijeća počinje izvješćem suca izvjestitelja o stanju stvari. Stranka koja je prisutna sjednici izložiti će u vremenu koje za to odredi predsjednik vijeća najvažnije dijelove žalbe odnosno odgovora na žalbu. Vijeće može od stranaka koje su prisutne na sjednici zatražiti potrebna objašnjenja u svezi sa žalbenim navodima, a stranke mogu predložiti da se radi dopune izvješća pročitaju pojedini spisi.

(5) Sjednica se može održati i u odsutnosti stranaka koje su o njoj bile uredno izviještene, ako optuženik nije izvijestio sud o promjeni boravišta ili stana, može se održati sjednica vijeća iako on o sjednici nije bio izviješten.

(6) Sa sjednice vijeća javnost se može isključiti samo uz uvjete propisane ovim Zakonom (članak 388. do 390.).

(7) Zapisnik o sjednici vijeća priključuje se spisima prvostupanjskog i drugostupanjskog suda.

(8) Rješenja iz članka 199. i članka 472. stavka 2. ovog Zakona mogu se donijeti i bez obavijesti strankama o sjednici vijeća.

(9) Prisutnost stranaka na sjednici vijeća može se osigurati i uz pomoć zatvorenog tehničkog uređaja za vezu na daljinu (audio-video uređaj) kojim rukuje stručna osoba. Činjenica da su stranke bile prisutne sjednici vijeća uz pomoć audio-video uređaja, vrsta uređaja te ime stručne osobe koja je njime rukovala unijet će se u zapisnik o sjednici vijeća.

Članak 497.

(1) Kazneni postupak koji je dovršen pravomoćnim rješenjem ili pravomoćnom presudom može se na zahtjev ovlaštene osobe obnoviti samo u slučajevima i uz uvjete propisane u ovom Zakonu.

(2) Pravomoćna presuda može se preinačiti glede odluke o kazni u korist osuđenika i u slučajevima i pod uvjetima propisanim posebnim zakonom.

(3) Kazneni postupak u kojem je osoba osuđena u odsutnosti (članak 402. stavak 3. i 4.), a nastupila je mogućnost da joj se ponovno sudi u njezinoj prisutnosti, obnovit će se i izvan uvjeta predviđenih u članku 498. i 501. ovog Zakona, ako osuđenik ili njegov branitelj

podnesu zahtjev za obnovu postupka u roku od jedne godine od dana kada je postao dostupan sudbenoj vlasti Republike Hrvatske.

(4) U rješenju kojim se dopušta obnova kaznenog postupka prema odredbi stavka 1. ovog članka, sud će odrediti da se osuđeniku dostavi optužnica ako mu prije nije dostavljena, a može odrediti da se stvar vrati u stanje istrage, odnosno da se provede istraga ako je nije bilo.

(5) Nakon proteka roka iz stavka 3. ovog članka obnova kaznenog postupka dopuštena je samo uz uvjete predviđene u članku 498. i 501. ovog Zakona.

Članak 500.

(1) Ako je postupak pravomoćno obustavljen prije podnošenja optužnice, na zahtjev ovlaštenog tužitelja može se dopustiti obnova postupka ako se podnesu novi dokazi na temelju kojih se sud može uvjeriti da su se stekli uvjeti za ponovno pokretanje postupka.

(2) U slučajevima iz članka 230. stavka 5. ovog Zakona, ako je do propuštanja roka došlo zbog više sile ili drugih neskrivljenih okolnosti, ovlašteni tužitelj može u roku od tri dana od prestanka tih okolnosti podnijeti zahtjev za obnovu postupka. Nakon isteka mjesec dana od dana propuštanja zahtjev za obnovu postupka ne može se podnijeti.

(3) U slučajevima iz članka 230. stavka 5. ovog Zakona, ako je do propuštanja roka došlo zbog stegovnog djela državnog odvjetnika koje je utvrđeno odlukom Državnoodvjetničkog vijeća ovlašteni tužitelj može u roku od mjesec dana od dana donošenja odluke Državnoodvjetničkog vijeća, a najkasnije u roku od šest mjeseci od propuštanja roka podnijeti zahtjev za obnovu postupka.

(4) Kazneni postupak pravomoćno obustavljen do početka rasprave može se obnoviti kad je državni odvjetnik odustao od progona, a oštećenik progon nije preuzeo, ako se dokaže da je do odustanka došlo zbog kaznenog djela zlouporabe službenog položaja državnog odvjetnika ili zbog kaznenog djela prisile prema pravosudnom dužnosniku. Glede dokazivanja kaznenog djela državnog odvjetnika primjenjivat će se odredbe članka 501. stavka 2. ovog Zakona.

(5) Ako je postupak obustavljen zbog toga što je oštećenik kao tužitelj odustao od progona ili što se po zakonu smatra da je odustao, oštećenik kao tužitelj ne može tražiti obnovu postupka.

Članak 502.

(1) Odredbe o obnovi kaznenog postupka će se primijeniti i u slučaju kada je podnesen zahtjev za izmjenu pravomoćne sudske odluke na temelju odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske (dalje: Ustavni sud) kojom je poništen ili ukinut propis na temelju kojeg je bila donesena pravomoćna osuda ili ukoliko Ustavni sud utvrdi da je presuda utemeljena na povredi prava i sloboda propisanih Ustavom ili međunarodnim ugovorom.

(2) Odredbe o obnovi kaznenog postupka će se primijeniti i u slučaju kada je podnesen zahtjev za izmjenu pravomoćne sudske odluke na temelju konačne presude Europskog suda za ljudska prava kojom je utvrđena povreda prava i sloboda iz Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

(3) Zahtjev za obnovom postupka na temelju konačne presude Europskog suda za ljudska prava može se podnijeti u roku od trideset dana od datuma konačnosti presude Europskog suda za ljudska prava.

Članak 506.

(1) Sud će rješenjem zahtjev odbaciti ako na temelju samog zahtjeva i spisa prijašnjeg postupka utvrdi da je zahtjev podnijela neovlaštena osoba, ili da nema zakonskih uvjeta za obnovu postupka, ili da su činjenice i dokazi na kojima se zahtjev temelji već bili izneseni u prijašnjem zahtjevu za obnovu postupka koji je odbijen pravomoćnim rješenjem suda, ili da činjenice i dokazi očito nisu prikladni da se na temelju njih dopusti obnova, ili da podnositelj zahtjeva nije postupio prema članku 505. stavku 2. ovog Zakona.

(2) Ako sud ne odbaci zahtjev, dostavit će prijepis zahtjeva protivnoj stranci, koja ima pravo u roku od osam dana odgovoriti na zahtjev. Kad sudu stigne odgovor na zahtjev ili kad protekne rok za davanje odgovora, predsjednik vijeća će sam ili preko suca istrage izvidjeti činjenice i pribaviti dokaze na koje se poziva u zahtjevu i u odgovoru na zahtjev.

(3) Nakon provedenih izvida sud će rješenjem odmah odlučiti o zahtjevu za obnovu postupka sukladno članku 500. ovog Zakona. U ostalim slučajevima, kad su u pitanju kaznena djela za koja se progoni po službenoj dužnosti, predsjednik vijeća odredit će da se spisi pošalju državnom odvjetniku, koji će bez odgode vratiti spise sa svojim mišljenjem.

Članak 507.

(1) Kad državni odvjetnik vrati spise, sud će, ako ne odredi da se izvidi dopune, na temelju rezultata izvida, zahtjev prihvatiti i dopustiti obnovu kaznenog postupka ili će zahtjev odbiti ako novi dokazi nisu prikladni da dovedu do obnove kaznenog postupka.

(2) Ako sud ustanovi da razlozi iz kojih je dopustio obnovu postoje i za kojeg suoptuženika koji nije podnio zahtjev, postupit će po službenoj dužnosti kao da takav zahtjev postoji.

(3) U rješenju kojim se dopušta obnova kaznenog postupka sud će odlučiti da se odmah odredi nova rasprava ili da se stvar vrati u postupak optuživanja.

(4) Ako sud smatra, s obzirom na podnesene dokaze, da osuđenik u obnovljenom postupku može biti osuđen na takvu kaznu da bi se uračunavanjem već izdržane kazne imao pustiti na slobodu, ili da može biti oslobođen optužbe, ili da optužba može biti odbijena, odredit će da se izvršenje presude odgodi, odnosno prekine.

(5) Kad rješenje kojim se dopušta obnova kaznenog postupka postane pravomoćno, obustavit će se izvršenje kazne i sud će, na prijedlog državnog odvjetnika, odrediti istražni zatvor ako postoje uvjeti iz članka 123. ovog Zakona.

Članak 508.

(1) Za novi postupak koji se vodi na temelju rješenja kojim je dopuštena obnova kaznenog postupka važe iste materijalnopravne odredbe kao i za prvi postupak, osim odredaba o zastari. Iznimno, odredbe o zastari se u novom postupku primjenjuju ako je obnova dopuštena iz osnove članka 503. stavka 1. ovoga Zakona osim ako je pravomoćna odbijajuća presuda bila donesena zbog odustanka tužitelja od optužbe na raspravi, ako je do odustajanja došlo zbog kaznenog djela prisile prema pravosudnom dužnosniku počinjenog od strane ili uz sudjelovanje osuđenika. U novom postupku sud nije vezan za rješenja donesena u prijašnjem postupku.

(2) Ako se novi postupak obustavi do početka rasprave, sud će rješenjem o obustavi postupka ukinuti i prijašnju presudu.

(3) Kad sud u novom postupku donese presudu, izreći će da se prijašnja presuda djelomično ili u cijelosti stavlja izvan snage ili da se ostavlja na snazi. U kaznu koju odredi novom presudom sud će optuženiku uračunati izdržanu kaznu, a ako je obnova određena samo za neko od djela za koja je osuđenik bio osuđen, sud će izreći novu jedinstvenu kaznu prema odredbama Kaznenog zakona.

(4) Sud je u novom postupku uvijek vezan zabranom propisanom u članku 13. ovog Zakona.

Članak 515.

(1) Osuđenik koji je pravomoćno osuđen na kaznu zatvora ili maloljetničkog zatvora, ili mu je određen prisilni smještaj prema članku 554. stavku 1. ovog Zakona, može podnijeti zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude zbog povrede zakona u slučajevima predviđenim ovim Zakonom ili ako je pravomoćno osuđen u postupku na način koji predstavlja kršenje temeljnih ljudskih prava i sloboda zajamčenih Ustavom, međunarodnim pravom ili zakonom.

(2) Osuđenik koji se nije koristio redovitim pravnim lijekom protiv presude ne može podnijeti zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude, osim ako je drugostupanjskom presudom umjesto oslobođenja od kazne, rada za opće dobro na slobodi, uvjetne osude, sudske opomene ili novčane kazne izrečena kazna zatvora ili djelomična uvjetna osuda, odnosno umjesto odgojne mjere kazna maloljetničkog zatvora.

(3) Zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude ne može se podnijeti protiv presude Vrhovnog suda.

Članak 518.

(1) Zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude mogu podnijeti osuđenik i branitelj u roku od mjesec dana od primitka pravomoćne presude prema članku 463. stavku 3. ovog Zakona.

(2) Zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude podnosi se prvostupanjskom sudu.

(3) Zahtjev koji je podnesen nepravovremeno ili ga je podnijela neovlaštena osoba ili je podnesen u slučaju osude na kaznu ili mjeru zbog koje se zahtjev ne može podnijeti (članak 515. stavak 1.) ili po zakonu nije dopušten (članak 515. stavak 2. i 3.), odbacit će rješenjem predsjednik vijeća prvostupanjskog suda ili Vrhovni sud.

(4) Tajnik suda dostavit će primjerak zahtjeva sa spisima Glavnom državnom odvjetniku, koji može u roku od petnaest dana od dana primitka zahtjeva podnijeti odgovor na zahtjev.

(5) Prvostupanjski sud ili Vrhovni sud može, s obzirom na sadržaj zahtjeva, riješiti da se odgodi, odnosno prekine izvršenje pravomoćne presude. Žalba protiv takva rješenja prvostupanjskog suda ne odgađa njegovo izvršenje.

Članak 542.

(1) Kazneni nalog dostavlja se okrivljeniku i njegovu branitelju ako ga ima, te državnom odvjetniku i oštećeniku.

(2) Okrivljenik ili njegov branitelj mogu u roku od osam dana po primitku podnijeti prigovor protiv kaznenog naloga u pisanom obliku. Prigovor ne mora biti obrazložen, u njemu se mogu predložiti dokazi u korist obrane. Okrivljenik se može odreći prava na prigovor, ali od podnesenog prigovora nakon započinjanja rasprave ne može odustati. Plaćanje novčane kazne prije isteka roka za prigovor ne smatra se odricanjem od prava na prigovor.

(3) Okrivljeniku koji iz opravdanih razloga propusti rok za podnošenje prigovora predsjednik vijeća dopustit će povrat u prijašnje stanje. Na odlučivanje o molbi za povrat u prijašnje stanje primijenit će se odredbe članka 92. do 94. ovog Zakona.

(4) Ako sudac pojedinac ne odbaci prigovor kao nepravovremen ili podnesen od neovlaštene osobe, dostavit će optužnicu optužnom vijeću radi ispitivanja u smislu članka 348. stavak 4. ovog Zakona.

(5) U slučaju iz stavka 4. ovog članka, optužno vijeće ispituje optužnicu u smislu članka 344. stavak 1. točka 1., 3. i 5. i je li optužnica podignuta na temelju vjerodostojne kaznene prijave.

Članak 556.

(1) Predmeti koji se po zakonu imaju oduzeti, kao i drugi predmeti ako to zahtijevaju probici javne sigurnosti ili zaštite časti i dostojanstva građana, oduzet će se i kad kazneni postupak ne završi presudom kojom se okrivljenik proglašava.

(2) Posebno rješenje o tome donosi tijelo pred kojim se vodio postupak kad je postupak završen, odnosno obustavljen.

(3) Rješenje o oduzimanju predmeta iz stavka 1. ovog članka donosi sud i kad je u presudi kojom je optuženik proglašen krivim propušteno da se donese takva odluka.

(4) Ovjereni prijepis odluke o oduzimanju predmeta dostavit će se osobi od koje se oduzima predmet.

(5) Protiv odluke iz stavka 2. i 3. ovog članka osoba od koje su oduzeti predmeti, ima pravo žalbe. Ako rješenje iz stavka 2. ovog članka nije donio sud, o žalbi odlučuje vijeće suda koji je bio nadležan za suđenje u prvom stupnju.

Članak 557.

(1) Sud i drugo tijelo pred kojima se vodi postupak, dužni su u tijeku postupka prikupljati dokaze i istraživati okolnosti koje su važne za utvrđivanje imovinske koristi.

(2) Ako je oštećenik postavio imovinskopravni zahtjev koji, s obzirom na svoju osnovu, isključuje oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom, ta korist utvrđivat će se samo u onom dijelu koji nije obuhvaćen imovinskopravnim zahtjevom.

Članak 558.

(1) Kad dolazi u obzir oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom, osoba na koju je imovinska korist prenesena, a i zastupnik pravne osobe, pozvat će se radi ispitivanja u prethodnom postupku i na raspravu. U pozivu će se upozoriti da će se postupak provesti i bez njihove prisutnosti.

(2) Zastupnik pravne osobe ispitat će se na raspravi nakon okrivljenika koji se očitovao da ne osporava osnovanost optužbe, a inače na početku dokaznog postupka. Na isti način postupit će se prema osobi na koju je imovinska korist prenesena, ako nije pozvana kao svjedok.

(3) Osoba na koju je imovinska korist prenesena, a i zastupnik pravne osobe ovlašten je u svezi s utvrđivanjem imovinske koristi predlagati dokaze i po dopuštenju predsjednika vijeća, postavljati pitanja okrivljeniku, svjedocima i vještacima.

(4) Državni odvjetnik i sud upoznat će zastupnika pravne osobe i osobu na koju je imovinska korist prenesena o njezinim pravima iz stavka 3. ovog članka, kao i o pravu na opunomoćenika.

(5) Ako sud tek u tijeku rasprave utvrdi da dolazi u obzir oduzimanje imovinske koristi od treće osobe, prekinut će raspravu i pozvati osobu na koju je imovinska korist prenesena, a i zastupnika pravne osobe.

Članak 560.

(1) Oduzimanje imovinske koristi sud može izreći u odluci kojom se utvrđuje da je okrivljenik počinio kazneno djelo koje je predmet optužbe.

(2) U izreci odluke sud će navesti koji se predmet, odnosno novčani iznos oduzima.

(3) Ovjereni prijepis odluke dostavlja se i osobi na koju je imovinska korist prenesena, a i predstavniku pravne osobe ako je sud izrekao oduzimanje imovinske koristi od te osobe.

Članak 562.

Osoba iz članka 558. stavak 3. ovog Zakona može podnijeti zahtjev za obnovu kaznenog postupka glede odluke o oduzimanju imovinske koristi.

Članak 563.

Ako u odredbama ove Glave nije što drugo propisano glede postupka za oduzimanje imovinske koristi ili oduzimanja predmeta, primjenjivat će se ostale odredbe ovog Zakona i posebnih zakona.

Članak 564.

(1) Kad je u uvjetnoj, odnosno djelomičnoj uvjetnoj osudi određeno da će se kazna izvršiti ako osuđenik ne vrati imovinsku korist, ne naknadi štetu ili ne udovolji drugim obvezama, a osuđenik u određenom roku nije udovoljio tim obvezama, prvostupanjski sud provest će postupak za opoziv uvjetne, odnosno djelomično uvjetne osude na prijedlog ovlaštenog tužitelja ili oštećenika.

(2) Sudac koji za to bude određen ispitat će osuđenika, ako je dostupan, i provesti potrebne izvide radi utvrđivanja činjenica i prikupljanja dokaza važnih za odluku.

(3) Nakon toga će predsjednik vijeća zakazati sjednicu vijeća o kojoj će izvijestiti tužitelja, osuđenika i oštećenika. Nedolazak stranaka i oštećenika, ako su uredno obaviješteni, ne sprečava održavanje sjednice vijeća.

(4) Ako sud utvrdi da osuđenik nije udovoljio obvezi koja mu je bila određena presudom, donijet će presudu kojom će opozvati uvjetnu osudu, odnosno djelomičnu uvjetnu osudu i odrediti izvršenje izrečene kazne kod uvjetne osude, odnosno uvjetovanog dijela kazne kod djelomične uvjetne osude, ili odrediti novi rok za udovoljenje obvezi, ili tu obvezu zamijeniti drugom ili osuđenika osloboditi obveze. Ako sud ustanovi da nema osnove za donošenje koje od tih odluka, rješenjem će obustaviti postupak za opoziv uvjetne, odnosno djelomične uvjetne osude.

(5) Ako se naknadno utvrdi da je osuđenik u vrijeme provjeravanja počinio kazneno djelo za koje je osuđen na kaznu zbog koje je, prema odredbama Kaznenog zakona, trebalo ili bilo moguće opozvati uvjetnu, odnosno djelomičnu uvjetnu osudu, a sud koji ga je osudio na kaznu je propustio o tome odlučiti, prvostupanjski sud koji je izrekao uvjetnu, odnosno djelomičnu uvjetnu osudu donijet će presudu kojom će opozvati uvjetnu, odnosno djelomičnu uvjetnu osudu i odrediti izvršenje izrečene kazne kod uvjetne osude, odnosno uvjetovanog dijela kazne kod djelomične uvjetne osude. Ako sud ustanovi da nema osnove za opoziv uvjetne, odnosno djelomične uvjetne osude, rješenjem će obustaviti taj postupak.

(6) Odluke iz stavka 5. ovog članka donosi sud nakon sjednice vijeća održane u skladu s odredbom stavka 3. ovog članka.

(7) Nakon pravomoćnosti presude iz stavka 5. ovog članka postupit će prema članku 498. ovog Zakona.

